
PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

**GMINA PYRZYCE
POWIAT PYRZYCKI
WOJEWÓDZTWO ZACHODNIOPOMORSKIE**

ZAMAWIAJĄCY	GMINA PYRZYCE
WYKONAWCA	WESTMOR CONSULTING JOANNA KASZUBSKA
SPRAWDZAJĄCY	WESTMOR CONSULTING KAROLINA DRZEWIECKA

Wykaz skrótów

°C – Stopnie Celsjusza
μ – Mikro
art. – Artykuł
As – Arsen
b.d. – Brak danych
BEiŚ – Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”
BZT₅ – Biochemiczne zapotrzebowanie tlenu
c.o. – centralne ogrzewanie
c.w.u – ciepła woda użytkowa
Ca – Wapń
CBDG – Centralna Baza Danych Geologicznych
Cd – Kadm
CRFOP – Centralny rejestr form ochrony przyrody
C₆H₆ – Benzen
ChZT – Chemiczne zapotrzebowanie tlenu
CO – Tlenek węgla
CO₂ – Dwutlenek węgla
CO₃ – Trójtlenek węgla
dB – Decybele
DJP – Duża jednostka przeliczeniowa inwentarza
DN – Średnica nominalna
dopł. – Dopływ
drew. – Drewniany
Dz. U. – Dziennik Ustaw
Dz. Urz. – Dziennik Urzędowy
EWG – Europejska Wspólnota Gospodarcza
Fe – Żelazo
g – Gram
G – Giga
GPZ – Główny Punkt Zasilający
gosp. – Gospodarstwa
GUS – Główny Urząd Statystyczny
GZWP – Główny Zbiornik Wód Podziemnych
h – Godzina
ha – Hektary
Hz – Herce

IMGW – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej

ISOK – Informatyczny System Osłony Kraju

itp. – i tym podobne

itd. – i tak dalej

JCWP – Jednolite Części Wód Powierzchniowych

JCWPD – Jednolite Części Wód Podziemnych

jedn. – Jednostka

Jez. – Jezioro

k – Kilo

K – Potas

k. – Koniec

KPGO – Krajowy Plan Gospodarki Odpadami

KPOP – Krajowy Program Ochrony Powietrza

KPOŚK – Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Kol. – Kolonia

KSE – Krajowy System Energoelektryczny

l – Litr

lp. – Liczba porządkowa

m – Mili; Metr

M – Mega

m. in – Między innymi

M.P. – Monitor Polski

MEW – Małe Elektrownie Wodne

MŚ – Ministerstwo Środowiska

MŚP – sektor małych i średnich przedsiębiorstw

N – Azot

n.p.g – Nad poziomem gruntu

n.p.m – Nad poziomem morza

NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

NH₄ – Jon amonowy

Ni – Nikiel

NO₂ – Dwutlenek azotu

NO₃ - Azotany

Np. – Na przykład

nr – Numer

O₂ – Tlen

O₃ – Ozon

ob. – Obecnie

OCK – Obszar Chronionego Krajobrazu

ok. – Około

os. – Osób

OZE – Odnawialne źródła energii

P – Fosfor

p.p.t. – Pod poziomem tereny

par. – Parafie

Pb – Ołów

PEM – Pole elektromagnetyczne

PCB – Polichlorowane bifenyle

PGN – Plan Gospodarki Niskoemisyjnej

PIB – Państwowy Instytut Badawczy

PIG – Państwowy Instytut Geologiczny

Płd. – południe, południowy, południowego, południowej

Płn. – północ, północny, północnego, północnej

PM – pył zawieszony

PMŚ – Państwowy Monitoring Środowiska

PO₄ – Fosforany

POŚ – Program Ochrony Środowiska

poł. – Połowa

pow. – Powiat

poz. – Pozycja

PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

PSSE – Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna

PSZOK – Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych

pw. – Pod wezwaniem

PZO – Plan zadań ochronnych

r. – Rok

RDW – Ramowa Dyrektywa Wodna

RDLP – Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych

RLM – Równoważna Liczba Mieszkańców

RP – Rzeczpospolita Polska

RPO – Regionalny Program Operacyjny

RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej

s – sekunda

S – Siemens

S.A – Spółka akcyjna
SO₂ – Dwutlenek siarki
SO₄ – Siarczany
Sp. z o.o. – Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
SPA – Strategiczny Plan Adaptacji
SRP – Stacja Redukcyjno – Pomiarowa
Str. – strona
szt. – Sztuki
ŚOR – Środki Ochrony Roślin
św. – Święty
t – Tona
tj. – To jest
tys. – Tysiąc
tn. – To znaczy
u.p.o.ś. – Ustawa Prawo Ochrony Środowiska
UE – Unia Europejska
ul. – Ulica
ust. – Ustęp
W – Wat
w. – Wieku
WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
wg – Według
WIOŚ – wojewódzki inspektorat ochrony środowiska
Woj. – Województwo
Wsch. – wschód, wschodni, wschodniego, wschodniej,
ww. – Wyżej wymieniony
V – Volt
z późn. zm. – Z późniejszymi zmianami
Zach. – zachód, zachodni, zachodniego, zachodniej
ZPO – Zapobieganie Powstawaniu Odpadów

Spis treści

Wykaz skrótów	2
Spis treści.....	6
1. Wstęp.....	8
1.1 Cel opracowania programu	8
1.2 Podstawa wykonania pracy.....	8
1.3 Metodyka opracowania programu	8
1.4 Efekty realizacji dotychczasowego programu	11
2. Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi	13
3. Ocena stanu środowiska	39
3.1 Charakterystyka Gminy.....	39
3.1.1 Położenie administracyjne i geograficzne	39
3.1.2 Zagospodarowanie przestrzenne Gminy	40
3.1.3 Demografia.....	41
3.1.4 Gospodarka.....	46
3.1.5 Infrastruktura drogowa i transport	49
3.1.6 Zaopatrzenie w ciepło, gaz, energię elektryczną	50
3.1.7 Odnawialne źródła energii	52
3.1.8 Walory turystyczno-rekreacyjne oraz promocja Gminy	60
3.1.9 Włączenie aspektów ekologicznych do polityk sektorowych	63
3.2 Analiza stanu środowiska przyrodniczego Gminy.....	69
3.2.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza.....	69
3.2.2 Zagrożenia hałasem	78
3.2.3 Pola elektromagnetyczne	83
3.2.4. Gospodarowanie wodami	86
3.2.5 Gospodarka wodno-ściekowa.....	103
3.2.6 Zasoby geologiczne i gleby	106
3.2.7 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	111
3.2.8 Zasoby przyrodnicze	119
3.2.9 Zagrożenia poważnymi awariami.....	176
3.3 Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii	178
3.4 Zagadnienia horyzontalne.....	181
3.4.1 Adaptacja do zmian klimatu.....	181
3.4.2 Działania edukacyjne w zakresie ochrony środowiska	184
3.4.3 Nadzwyczajne zagrożenia środowiskowe	185
3.4.4 Monitoring środowiska	186
4. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie	187
4.1 Nadrzędny cel programu.....	187
4.2 Kierunki interwencji, cele oraz zadania wynikające z oceny stanu środowiska	187

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ
DO ROKU 2026**

4.3 Instrumenty realizacji programu	196
5. System realizacji programu ochrony środowiska	197
5.1 Struktura zarządzania środowiskiem.....	197
5.2 Struktura zarządzania programem	199
5.3 Monitoring programu ochrony środowiska	200
6. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	202
7. Spis tabel	204
8. Spis rysunków	205
9. Spis wykresów.....	206

1. Wstęp

1.1 Cel opracowania programu

Przedmiotem niniejszego opracowania jest *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026*, który porusza zagadnienia związane z szeroko rozumianą problematyką ochrony środowiska na terenie Gminy.

Zgodnie z art. 17 ust. 1. ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2019 r., poz. 1396 z późn. zm.), organ wykonawczy gminy w celu realizacji polityki ochrony środowiska zobligowany jest do sporządzenia gminnego programu ochrony środowiska.

Niniejszy dokument zawiera cele ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych oraz środki i mechanizmy niezbędne do osiągnięcia wyznaczonych celów. Program Ochrony Środowiska definiuje cele i zadania dla najbliższych 8 lat (2019-2026), zawiera monitoring realizacji Programu oraz prognozuje nakłady finansowe potrzebne na wdrożenie zakładanych działań.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce na lata 2019-2026 z perspektywą do roku 2026 spełnia wymagania zawarte w opracowanym przez Ministerstwo Środowiska dokumencie „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” z dnia 2 września 2015 r.

1.2 Podstawa wykonania pracy

Niniejszy dokument wykonany został na podstawie umowy z dnia 01.04.2019 r., której przedmiotem jest opracowanie *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026*, zawartej pomiędzy Gminą Pyrzyce z siedzibą ul. Plac Ratuszowy 1, 74-200 Pyrzyce a firmą WESTMOR CONSULTING Urszula Wódkowska, 87-704 Bądkowo, ul. 1 Maja 1a.

1.3 Metodyka opracowania programu

Gminny *Program Ochrony Środowiska* (POŚ) jest dokumentem strategicznym, opracowywanym na szczeblu gminnym, odnoszącym się do aspektów środowiskowych. POŚ zachowuje spójność z dokumentami o charakterze strategicznym obowiązującymi na szczeblu powiatowym i wojewódzkim. Dokument określa i systematyzuje działania środowiskowe, niezbędne do poprawy jakości życia mieszkańców i stanu środowiska na terenie Gminy oraz przyczynia się do zapewnienia zrównoważonego rozwoju Gminy.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 opracowany został na zlecenie Burmistrza Pyrzyc, zgodnie z art. 14 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2019 r. poz. 1396

z późn. zm.), w którym czytamy - „Polityka ochrony środowiska jest prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2019 r. poz. 1295)” oraz „Polityka ochrony środowiska jest prowadzona również za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”.

Projekt Programu Ochrony Środowiska zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2019 r. poz. 1396 z późn. zm.), podlega zaopiniowaniu przez organ wykonawczy powiatu, czyli Zarząd Powiatu Pyrzyckiego. Jednocześnie należy podkreślić, że Burmistrz Pyrzyce, zgodnie z art. 17 ust. 4, zapewnia możliwości udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2018 poz. 2081 z późn. zm.), w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie programu ochrony środowiska.

Po przeprowadzeniu postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko oraz po zaopiniowaniu, Program ten, zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2019 r. poz. 1396 z późn. zm.), uchwała Rada Miejska. Ustawa ta wprowadza również obowiązek sporządzania co 2 lata raportu z wykonania Programu i przedstawienia go Radzie Miejskiej. Następnie raport przekazywany jest przez organ wykonawczy gminy do organu wykonawczego powiatu.

W sporządzanym dokumencie uwzględniono wymagania obowiązujących przepisów prawnych dotyczących ochrony środowiska. Podstawę aktualizacji Programu stanowią następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2019 r. poz. 506 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2019 r. poz. 1396 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2018 r. poz. 2081 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2018 r. poz. 1614 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2018 r. poz. 1454 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2019 r. poz. 701 z późn. zm.);

- ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadach opakowaniowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 542);
- ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1932);
- ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. z 2017 r. poz. 2119);
- ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. prawo wodne (Dz.U. z 2018 r. poz. 2268 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz.U. z 2018 r. poz. 1259 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1161);
- ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2018 r. poz. 1945 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz.U. z 2018 r. poz. 2129 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2019 r. poz. 1437);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2019 r. poz. 868 z późn. zm.).

W trakcie prac nad Programem:

- konsultowano się z pracownikami Urzędu Miejskiego w zakresie pozyskania informacji niezbędnych do opracowania Programu;
- dokonano oceny relacji pomiędzy zapisami środowiskowych dokumentów strategicznych szczebla centralnego, wojewódzkiego i powiatowego, w celu ustalenia uwarunkowań zewnętrznych dla opracowywanego programu;
- dokonano analizy aktualnych dokumentów strategicznych Gminy w celu zachowania spójności priorytetów oraz zapewnienia skoordynowanej realizacji planowanych działań ujętych we wszystkich dokumentach strategicznych;
- określono potrzeby w zakresie ochrony środowiska na terenie Gminy Pyrzyce i na ich podstawie sprecyzowano cele i niezbędne działania ekologiczne pozostające w zgodności z celami ujętymi w dokumentach strategicznych wyższego szczebla oraz obowiązującymi dokumentami strategicznymi dla Gminy;
- opracowano harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji poszczególnych działań ekologicznych, mając na uwadze pilność zaspokojenia potrzeb w zakresie ochrony środowiska, możliwości finansowe gminy oraz dostępne źródła finansowania;

— uzgodniono sposoby wdrażania i zasady monitorowania *Programu*.

W *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026* uwzględniono następujące, zasadnicze części:

- charakterystykę Gminy, uwzględniającą dane demograficzne, gospodarcze oraz o stanie infrastruktury i środowiska;
- uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne realizacji *Programu Ochrony Środowiska* na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym oraz gminnym;
- analizę jakości środowiska na terenie Gminy wraz z planowanymi działaniami ekologicznymi;
- obszary interwencji, kierunki interwencji, cele oraz zadania dla Gminy Pyrzyce wraz z harmonogramem ich realizacji;
- propozycje systemu wdrażania i monitorowania *Programu*.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce odnosi się do dokumentów wyższego szczebla, tj. do *Programu ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2024* oraz *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Pyrzyckiego na lata 2018-2021 z perspektywą na do roku 2025*. Programy te są wykonywane w określonej kolejności – od programu wojewódzkiego do gminnych. Wdrożenie założeń *Programu Ochrony Środowiska* przyczyni się do poprawy stanu środowiska przyrodniczego oraz wzrostu atrakcyjności Gminy Pyrzyce zarówno pod względem osiedleńczym, jak i inwestycyjnym.

1.4 Efekty realizacji dotychczasowego programu

Poprzednio obowiązującym Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce był Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Pyrzyce na lata 2004 – 2009 z perspektywą na 2009-2012 przyjęty Uchwałą Nr XXX/225/04 Rady Miejskiej w Pyrzycach z dnia 30 grudnia 2004 r. Realizacja zadań inwestycyjnych i nie inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska była systematycznie prowadzona zgodnie z możliwościami finansowymi Gminy.

W okresie obowiązywania poprzedniego Programu Ochrony Środowiska realizowane były głównie zadania w zakresie:

- racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych (zmniejszenie zużycia energii, surowców i materiałów, wzrost udziału wykorzystywanych zasobów odnawialnych, ochrona zasobów kopaliny);
- ochrony powietrza, ochrony przed hałasem (zapewnienie wysokiej jakości powietrza, redukcja emisji gazów i płynów, zminimalizowanie uciążliwego hałasu);

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ
DO ROKU 2026**

- ochrony wód (zapewnienie odpowiedniej jakości wody użytkowej wód, racjonalizacja zużycia wody, ochrona przed powodzią, właściwa gospodarka wodno-ściekowa);
- ochrony gleb (racjonalne stosowanie nawozów, ochrona przed erozją);
- ochrony zasobów przyrodniczych (zachowanie zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem ich różnorodności oraz rozwój zasobów leśnych, racjonalna eksploatacja lasów);
- prowadzenia skutecznej akcji edukacyjno-informacyjnej gwarantującej powodzenie realizacji wyżej wymienionych działań.

Brak w późniejszych latach programu ochrony środowiska nie oznaczał jednak brak realizacji działań prośrodowiskowych. W ostatnich latach Gmina realizowała zadania mające na celu poprawę jakości środowisk na swoim obszarze. Poniżej przedstawiono informacje na ten temat.

Tabela 1. Zadania, które miały pozytywny wpływ na stan środowiska na terenie Gminy Pyrzyce w ostatnich latach

Zadanie	Krótki opis z efektami z realizacji zadania	Czas realizacji	Źródła finansowania
Usuwanie Barszczu Sosnowskiego	Od 2016 r. do chwili obecnej usuwana jest ok. 10 ha metodą naprzemienną tj. mechaniczna i chemiczna czyli opryski i koszenie. Efektem ekologicznym jest ochrona innych gatunków roślinnych przez inwazją barszczu	2016 do chwili obecnej	WFOŚiGW w Szczecinie Gmina Pyrzyce
Usuwanie wyrobów zawierających azbest	Usuwanie i likwidacja wyrobów azbestowych	2009 do chwili obecnej	WFOŚiGW w Szczecinie Gmina Pyrzyce
Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych	System ten Gmina realizuje od lipca 2013 r. Odbiorem odpadów komunalnych zajmuje się Pyrzyckie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. wyłonione w trybie przetargu nieograniczonego. Systemem odbioru odpadów komunalnych w gminie objęte są nieruchomości zamieszkałe.	Lipiec 2013	Gmina Pyrzyce
Modernizacja oczyszczalni ścieków	Modernizacja oczyszczalni ścieków oraz budowa sieci kanalizacyjnej w Pyrzycach.	2015	Dotacja/Kredyt bankowy
Budowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej w ul. Warszawskiej		2015	

Źródło: Dane z Urzędu Miejskiego w Pyrzycach

2. Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi

STRATEGIA NA RZECZ INTELIGENTNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU „EUROPA 2020”

Strategia UE została przyjęta przez Radę Europejską dnia 17 czerwca 2010 r. Dokument wskazuje trzy priorytety, których realizacja odbywa się na szczeblu unijnym oraz krajowym:

1. Wzrost inteligentny (wiedza, innowacja, edukacja, społeczeństwo cyfrowe),
2. Wzrost zrównoważony (efektywne wykorzystywanie zasobów w produkcji przy jednoczesnym zwiększeniu konkurencyjności, zwiększenie wykorzystywania zasobów odnawialnych).
3. Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu (zwiększenie aktywności zawodowej, podnoszenie kwalifikacji, pomoc osobom ubogim i wykluczonym społecznie).

W dokumencie zostały określone projekty przewodnie tzw. inicjatywy flagowe oraz zostało wskazanych 10 Zintegrowanych Wytycznych dla polityki gospodarczej i zatrudnienia państw członkowskich. W związku z powyższym cele krajowe w znacznym stopniu wpisują się we wskazane w Strategii cele zawarte w projektach.

PAKIET ENERGETYCZNO-KLIMATYCZNY DO 2020 R.

Pakiet ten został przyjęty przez Parlament Europejski 17 grudnia 2008 roku i ma na celu ograniczenie emisji gazów cieplarnianych na terenie Unii Europejskiej. Dokument zawiera szereg rozwiązań legislacyjnych. Wyznaczono w nim trzy najważniejsze cele:

- Ograniczenie o 20% w stosunku do poziomu z 1990 r. emisji gazów cieplarnianych,
- Osiągnięcie 20% udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii w UE,
- Zwiększenie o 20% efektywności energetycznej.

Należy podkreślić, że dokumenty na szczeblu krajowym oraz wojewódzkim uwzględniają szereg zobowiązań międzynarodowych związanych z wdrażaniem Dyrektyw UE, a także są spójne ze wspólnotowymi dokumentami programowymi. W związku z tym, dokumenty szczebla lokalnego, takie jak programy ochrony środowiska dla gmin są zgodne z poniższymi dokumentami wyższego rzędu.

KRAJOWY PLAN GOSPODARKI ODPADAMI 2022

Dokument przyjęty został Uchwałą nr 88 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2016 r. w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2022 i stanowi kontynuację wcześniejszych planów gospodarki odpadami (aktualizacja Kpgo 2014). Dokument o charakterze strategicznym wyznacza kierunki działań niezbędnych dla zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami

w kraju na najbliższe lata (cele i kierunki działań na lata 2016-2022 oraz perspektywicznie do 2030 roku).

Głównym celem dokumentu jest określenie polityki gospodarki odpadami zgodnej z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, wpisującej się w działania gospodarki o obiegu zamkniętym. Zgodnie z założeniami Kpgo, należy przede wszystkim zapewnić realizację działań znajdujących się najwyżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami, a więc zapobiegać ich wytwarzaniu oraz stworzyć niezbędną infrastrukturę do selektywnego zbierania odpadów u źródła tak, aby zapewnić ich efektywny recykling i osiągnąć założone cele. Znaczna część dokumentu poświęcona jest gospodarce odpadami komunalnymi, która bezpośrednio dotyczy działalności jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego. Efektem wdrożenia Kpgo 2022 będzie zapewnienie racjonalnej gospodarki odpadami i ograniczenie negatywnego wpływu odpadów na środowisko.

Celami wskazanymi w dokumencie są między innymi:

- 1) ZPO (zapobieganie powstawaniu odpadów),
- 2) Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby w 2020 r. nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.,
- 3) Składowiska odpadów, aby w 2020 r. nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.;
- 4) Dążenie do zmniejszania ilości składowanych odpadów,
- 5) Osiągnięcie wymaganego poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych; zapewnienie osiągnięcia odpowiedniego poziomu zbierania zużytego sprzętu oraz zużytych baterii i akumulatorów,
- 6) Osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów powstających z produktów, między innymi odpadów opakowaniowych, zużytych opon, olejów odpadowych,
- 7) Dokończenie likwidacji mogilników, zawierających przeterminowane ŚOR i inne odpady niebezpieczne,
- 8) Zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku.

Dla osiągnięcia założonych celów określone zostały kierunki działań dotyczące m.in. edukacji ekologicznej, rozwoju selektywnego zbierania odpadów, a także zostały wskazane działania takie, jak np. prowadzenie kontroli przez inspekcję ochrony środowiska, prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych mających na celu podniesienie

świadomości ekologicznej w zakresie gospodarki odpadami, wspieranie budowy sieci napraw i ponownego użycia produktów.

Uwarunkowania płynące z *Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2022* zostały uwzględnione w przedmiotowym *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce*.

PROGRAM OCZYSZCZANIA KRAJU Z AZBESTU NA LATA 2009 – 2032

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032 został przyjęty Uchwałą Nr 39/2010 Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010 r. Dokument ten określa zadania niezbędne do oczyszczenia kraju z azbestu w okresie 24 lat, wynikające ze zmian gospodarczych i społecznych, jakie nastąpiły m.in. w związku ze wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej”.

W Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 utrzymane zostają następujące cele:

- 1) usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
- 2) minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu;
- 3) likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Realizacja *Programu* zakłada współpracę poprzez wykonywanie zadań wzajemnie się uzupełniających na trzech poziomach (centralnym, wojewódzkim i lokalnym: powiatowym i gminnym). Te zadania będą finansowane zarówno ze środków publicznych, jak i prywatnych.

Program przewiduje zgrupowanie zadań w pięciu blokach tematycznych:

- 1) Zadania legislacyjne;
- 2) Działania edukacyjno-informacyjne obejmujące: działania skierowane do dzieci i młodzieży, szkolenia pracowników administracji rządowej i samorządowej, opracowywanie materiałów informacyjnych i edukacyjnych, ocenę i promocję technologii unicestwiania włókien azbestu w odpadach azbestowych, organizację krajowych i międzynarodowych szkoleń, seminariów, konferencji, kongresów i udział w nich;
- 3) Zadania w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest obejmujące: usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, oczyszczanie terenów nieruchomości, oczyszczanie obiektów użyteczności publicznej, miejsc publicznych, terenów byłych zakładów produkujących wyroby zawierające azbest, budowę składowisk odpadów azbestowych oraz budowę instalacji i urządzeń do unicestwiania włókien azbestu w odpadach azbestowych, zadania wspierające, w tym wsparcie finansowe

opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest oraz oczyszczania terenów z azbestu na wszystkich szczeblach;

- 4) Monitoring realizacji Programu w postaci elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej monitoringu procesu usuwania wyrobów zawierających azbest;
- 5) Działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia, w tym działalność Ośrodka Referencyjnego Badań i Oceny Ryzyka Zdrowotnego Związanych z Azbestem.

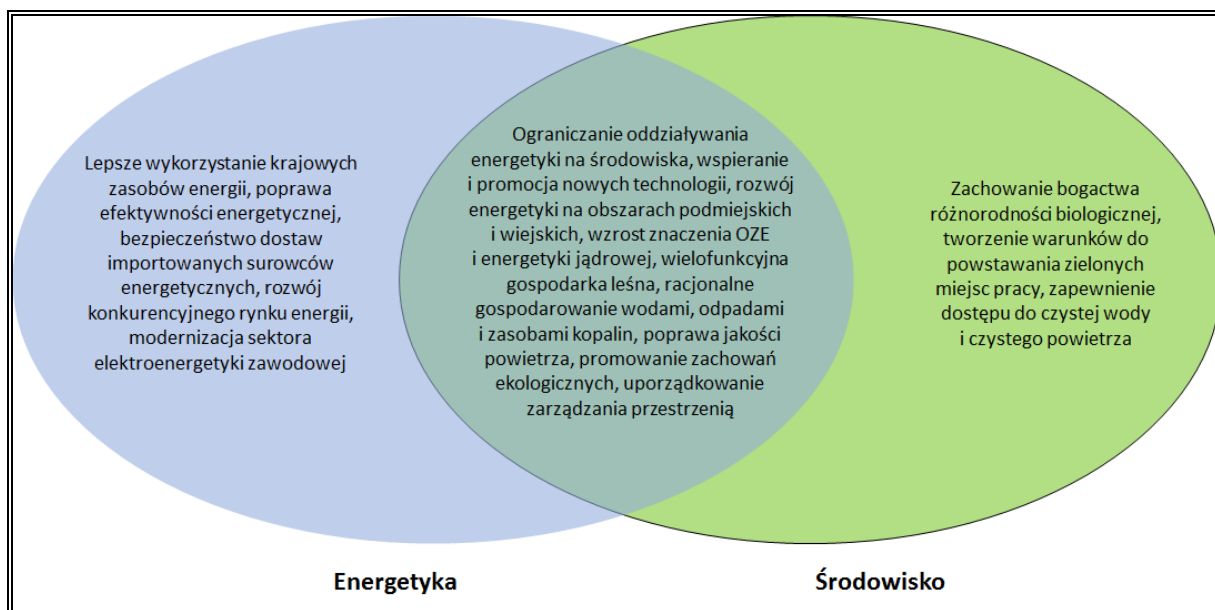
Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce jest zgodny z Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032, gdyż uwzględnia w swoich zapisach i planach jego założenia.

STRATEGIA BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE I ŚRODOWISKO – PERSPEKTYWA DO 2020 R.

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko została przyjęta uchwałą nr 58 Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 2014 r.

Strategia *Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko* (BEiŚ) obejmuje dwa niezwykle istotne obszary: energetykę i środowisko, wskazując m.in. kluczowe reformy i niezbędne działania, które powinny zostać podjęte w perspektywie do 2020 r. Opisana strategia tworzy pomost i stanowi impuls do prowadzenia bardziej efektywnej i racjonalnej polityki w obu tych obszarach. Celem dokumentu jest ułatwienie „zielonego” (sprzyjającego środowisku) wzrostu gospodarczego w Polsce przez zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dostępu do nowoczesnych, innowacyjnych technologii, a także wyeliminowanie barier administracyjnych utrudniających „zielony” wzrost.

Rysunek 1. Obszary synergii w BEiŚ

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko- perspektywa do 2020 r.

Mimo że obszary energetyki i środowiska mają szereg punktów stycznych, to jednak część zagadnień jest charakterystyczna tylko dla jednego z nich. Podstawowe zadanie Strategii BEiŚ polega na zintegrowaniu polityki środowiskowej z polityką energetyczną tam, gdzie aspekty te przenikają się w dostrzegalny sposób, jak również wytyczenie kierunków, w jakich powinna rozwijać się branża energetyczna oraz wskazanie priorytetów w ochronie środowiska.

Celem głównym Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko jest *zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę.*

Cel główny BEiŚ realizowany będzie przez następujące cele szczegółowe i kierunki interwencji:

Cel 1: Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska

- 1.1 Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin;
- 1.2 Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody;
- 1.3 Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna;
- 1.4 Uporządkowanie zarządzania przestrzenią.

Cel 2: Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię

- 2.1 Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii;
- 2.2 Poprawa efektywności energetycznej;
- 2.3 Zapewnienie bezpieczeństwa dostaw importowanych surowców energetycznych;
- 2.4 Modernizacja sektora elektroenergetyki zawodowej, w tym przygotowanie do wprowadzenia energetyki jądrowej;
- 2.5 Rozwój konkurencji na rynkach paliw i energii oraz umacnianie pozycji odbiorcy;
- 2.6 Wzrost znaczenia rozproszonych odnawialnych źródeł energii;
- 2.7 Rozwój energetyki na obszarach podmiejskich i wiejskich.
- 2.8 Rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne

Cel 3: Poprawa stanu środowiska

- 3.1 Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki;
- 3.2 Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne;

- 3.3 Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki;
- 3.4 Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych;
- 3.5 Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.

Cele zawarte w BEiŚ są spójne z celami zawartymi w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce*. Niniejszy Program uwzględnia dobro środowiska przyrodniczego przy jednoczesnym rozwoju gospodarczym Gminy.

DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU. POLSKA 2030. TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI

Dokument przyjęty Uchwałą Nr 16 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności (M.P. 2013 poz. 121).

Założeniem wyjściowym przy powstawaniu Strategii stała się konieczność zminimalizowania skutków kryzysu finansowego w jak najszybszym czasie. Strategia określa główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, a także kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zrównoważonego rozwoju. Stanowi opis nowego projektu cywilizacyjnego, zorientowanego na przyszłość, w perspektywie do 2030 roku. Głównym celem dokumentu jest poprawa jakości życia Polaków.

W dokumencie, w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki wyznaczone zostały następujące cele strategiczne:

Cel strategiczny 1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji.

Cel strategiczny 2. Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym.

Cel strategiczny 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności i nauki.

Cel strategiczny 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki.

Cel strategiczny 5. Stworzenie Polski Cyfrowej.

Cel strategiczny 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”.

Cel strategiczny 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska.

W ramach celu „Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska” w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, kierunkiem

interwencji jest zwiększenie poziomu ochrony środowiska. Przedmiotowy *Program Ochrony Środowiska* wpisuje się zatem w cel strategiczny 7 Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju, gdyż przyczyni się do poprawy stanu środowiska na terenie Gminy Pyrzyce.

STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 R.)

Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020.

Głównym celem Strategii jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Schemat 1. Schemat realizacji celu głównego *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju*

Źródło: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce wpisuje się w ww. Strategię. Do obszarów wpływających na osiągnięcie ww. celów należy m.in. Rozwój potencjału środowiska naturalnego na rzecz obywateli i przedsiębiorców. Odpowiednie zarządzenia środowiskiem wpływa na przeciwdziałanie zmniejszenie się liczby mieszkańców, poprzez poprawę stanu Środowiska. Założeń niniejszego Programu jest odpowiednie kształtowanie Środowiska na terenie Gminy Pyrzyce oraz poprawa jego jakości. W związku z tym, Program wpływa na realizację celów Strategii.

**STRATEGICZNY PLAN ADAPTACJI DLA SEKTORÓW I OBSZARÓW WRAŻLIWYCH NA ZMIANY KLIMATU
DO ROKU 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030 (SPA 2020)**

Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 29 października 2013 r. Głównym celem *Planu* „jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu”. W dokumencie wskazano priorytetowe kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć do 2020 roku w najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu obszarach, takich jak: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna, zdrowie, energetyka, budownictwo i gospodarka przestrzenna, obszary zurbanizowane, transport, obszary górskie i strefy wybrzeża.

Głównym celem Planu jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu.

Wśród celów szczegółowych wyznaczono następujące zadania:

Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska

Kierunek działań 1.4 – ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu

— Działanie priorytetowe: Przygotowanie strategii, planów ochrony, programów ochrony lub planów zadań ochronnych w zakresie ochrony przyrody z uwzględnieniem zmian warunków klimatycznych.

Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich

Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu

Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu

Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu

Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu

Cele i założenia zawarte w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026* są spójne i wpisują się w cele, kierunki działań i działania priorytetowe zawarte w Strategicznym Planie Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030. Przede wszystkim, przedmiotowy dokument przyczynia się do realizacji **Celu 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska**, a w szczególności jest spójny z kierunkiem działań 1.4 – ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu. Działaniem priorytetowym jest przygotowanie strategii, planów ochrony, programów ochrony lub planów zadań ochronnych w zakresie ochrony przyrody z uwzględnieniem zmian warunków klimatycznych.

**STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ
DO 2030 R.)**

Dokument został przyjęty uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). Strategia określa nowy model rozwoju – suwerenną wizję strategiczną, zasady, cele i priorytety rozwoju kraju w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym do 2020 r. oraz w perspektywie do 2030 r. Głównym celem jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Dokument zawiera następujące cele szczegółowe oraz kierunki interwencji:

Cel szczegółowy I - Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.

Cel szczegółowy II - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony

Kierunki interwencji:

- aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom miasta,
- rozwój obszarów wiejskich,
- wzmocnienie sprawności administracyjnej samorządów terytorialnych oraz ich zdolności do współpracy z partnerami na rzecz rozwoju.

Cel szczegółowy III - Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu

Kierunki interwencji:

- zwiększenie efektywności programowania rozwoju poprzez zintegrowanie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego oraz zapewnienie realnej partycypacji społecznej.

Cele zawarte w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce* wpisują się w cele i kierunki działań zawarte w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), a w szczególności w **Cel szczegółowy III** - Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu, kierunek interwencji - zwiększenie efektywności programowania rozwoju poprzez zintegrowanie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego oraz zapewnienie realnej partycypacji społecznej, a także **Cel szczegółowy II** - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, kierunki interwencji - aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom miasta, rozwój obszarów wiejskich i wzmocnienie sprawności administracyjnej samorządów terytorialnych oraz ich zdolności do współpracy z partnerami na rzecz rozwoju.

STRATEGIA INNOWACYJNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI GOSPODARKI „DYNAMICZNA POLSKA 2020”

Dokument stanowi załącznik do uchwały nr 7 Rady Ministrów z dnia 15 stycznia 2013 r.

Wyznaczona w ww. Strategii wizja brzmi: Otwarta i ekspansywna gospodarka, oferująca nowe miejsca pracy, oparta na wzajemnym zaufaniu i kooperacji uczestników życia gospodarczego, stabilnie rosnąca dzięki innowacjom i wysokiej efektywności wykorzystania zasobów, która zapewni wzrost standardów życia społeczeństwa oraz konkurencyjność przedsiębiorstw na arenie międzynarodowej do 2020 r.

Celem głównym jest wysoce konkurencyjna gospodarka (innowacyjna i efektywna) oparta na wiedzy i współpracy.

Celami szczegółowymi są:

1. Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki;
2. Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy;
3. Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców;
4. Wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce jest spójny ze Strategią innowacyjności i efektywności gospodarki. Wpływa na realizację celów szczegółowych z zakresu dostosowania otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki oraz wzrostu efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców, czym przyczynia się do osiągnięcia celu głównego Strategii oraz założonej wizji.

STRATEGIA ROZWOJU TRANSPORTU DO 2020 ROKU (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 ROKU)

Strategia została przyjęta przez Radę Ministrów uchwałą nr 6 z dnia 22 stycznia 2013 r.

Misją wyznaczoną w dokumencie jest: *tworzenie w Polsce, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, optymalnych warunków dla przewozu osób i rzeczy, sprzyjających podniesieniu konkurencyjności gospodarczej kraju i poprawie jakości życia obywateli.*

Cele Strategii Rozwoju Transportu zostały wyznaczone w oparciu o przeprowadzoną diagnozę aktualnego stanu. Główny cel to: *zwiększenie dostępności transportowej, oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego, poprzez tworzenie spójnego, zrównoważonego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym.*

Cel główny realizowany będzie przez dwa cele strategiczne:

1. Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego;

2. Stworzenie warunków dla sprawnego funkcjonowania rynków transportowych i rozwoju efektywnych systemów przewozowych.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce jest zgodny ze Strategią Rozwoju Transportu do 2020 roku. Część zaplanowanych zadań w Programie wpływa na realizację wyznaczonego celu strategicznego 1 i jego celów szczegółowych: 1. Stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej oraz 4. Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WSI, ROLNICTWA I RYBACTWA NA LATA 2012-2020

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020 została przyjęta uchwałą nr 163 Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2012 r.

Wizja obszarów wiejskich brzmi następująco: *Obszary wiejskie w 2020 r. będą atrakcyjnym miejscem pracy, zamieszkania, wypoczynku i prowadzenia działalności rolniczej lub pozarolniczej, które w sposób komplementarny przyczyniają się do wzrostu gospodarczego. Tereny te będą dostarczały dóbr publicznych i rynkowych z zachowaniem unikalnych walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych dla przyszłych pokoleń. Mieszkańcy obszarów wiejskich będą posiadać szeroki dostęp do wysokiej jakości edukacji, zatrudnienia, ochrony zdrowia, dóbr kultury i nauki, narzędzi społeczeństwa informacyjnego i niezbędnej infrastruktury technicznej. Obszary wiejskie zachowają swój unikalny charakter dzięki zrównoważonemu rozwojowi konkurencyjnego rolnictwa i rybactwa.*

Celem głównym jest: *Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz efektywne wykorzystanie ich zasobów i potencjałów, w tym rolnictwa i rybactwa, dla zrównoważonego rozwoju kraju.*

W strategii wyznaczono również cele szczegółowe. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce wpisuje się w poniżej wymienione cele:

Cel szczegółowy 2: Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej;

Cel szczegółowy 3: Bezpieczeństwo żywnościowe;

Cel szczegółowy 5: Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich.

Zgodnie z powyższym, dokument jest spójny ze Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020, jego założenia oddziałują również na poprawę jakości życia oraz ochronę środowiska na terenie Gminy Pyrzyce.

Ponadto w chwili obecnej trwają prace nad Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030.

POLITYKA ENERGETYCZNA POLSKI DO 2030 ROKU

Dokument ten został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 10 listopada 2009 r. uchwałą nr 202/2009 i przedstawia strategię państwa, mającą na celu odpowiedzenie na najważniejsze wyzwania stojące przed polską energetyką, zarówno w perspektywie krótkoterminowej, jak i w perspektywie do 2030 roku. W ramach wskazanego dokumentu przewidziano:

- w zakresie poprawy efektywności energetycznej:
  - dążenie do utrzymania zero energetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną;
  - konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE 15;
- w zakresie wzrostu bezpieczeństwa dostaw paliw i energii:
  - racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
  - dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego;
  - zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw ropy naftowej, rozumianej jako uzyskiwanie ropy naftowej z różnych regionów świata, od różnych dostawców z wykorzystaniem alternatywnych szlaków transportowych;
  - budowę magazynów ropy naftowej i paliw płynnych o pojemnościach zapewniających utrzymanie ciągłości dostaw, w szczególności w sytuacjach kryzysowych;
  - zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii;
- w zakresie dywersyfikacji struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej:
  - przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych;
- w zakresie rozwoju wykorzystania OZE:
  - wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 r. oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych;

- osiągnięcie w 2020 r. 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji;
- ochronę lasów przed nadmiernym eksploataowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw tak, aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną;
- wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa;
- zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach;
- w zakresie rozwoju konkurencyjnych rynków:
  - zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen;
- w zakresie ograniczenia oddziaływania energetyki na środowisko:
  - ograniczenie emisji CO₂ do 2020 r. przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego;
  - ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM10 i PM2,5) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych;
  - ograniczenie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych;
  - minimalizację składowania odpadów przez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce;
  - zmianę struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

Wobec powyższego Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce jest zgodny z Polityką energetyczną Polski do 2030, gdyż realizuje zaplanowane w nim kierunki działań.

STRATEGIA ROZWOJU SYSTEMU BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ 2022

Głównym celem Strategii jest wzmocnienie efektywności i spójności systemu bezpieczeństwa. Będzie on realizowany poprzez cele operacyjne, do których należą:

1. Kształtowanie stabilnego międzynarodowego środowiska bezpieczeństwa w wymiarze regionalnym i globalnym;
2. Umocnienie zdolności państwa do obrony;
3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego
4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa;

5. Tworzenie warunków do rozwoju zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego.

Na bezpieczeństwo ma wpływ degradacja środowiska naturalnego, klęski żywiołowe, rosnące zapotrzebowanie na energię itp. Program Ochrony Środowiska reguluje prowadzoną politykę ochrony środowiska na danym terenie, wspierając zadania mające na celu ochronę i poprawę jego stanu. Program Ochrony Środowiska wpisuje się w realizację celu nr 3 Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego oraz cel 4. Zwiększenie integracji i polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa.

KRAJOWY PROGRAM OCHRONY POWIETRZA DO ROKU 2020

Celem Krajowego Programu Ochrony Powietrza (KPOP) jest poprawa jakości powietrza na terenie całej Polski, w szczególności obszarów o najwyższych stężeniach zanieczyszczeń powietrza oraz obszarów, na których występują duże skupiska ludności.

Celem głównym jest poprawa jakości życia mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej, szczególnie ochrona ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Celami szczegółowymi KPOP są:

- Osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia.
- Osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego.

Program Ochrony Środowiska wpływa na poprawę jakości powietrza, a co za tym idzie poprawę jakości życia mieszkańców. Jest więc spójny z Krajowym Programem Ochrony Powietrza do roku 2020 i wypełnia jego założenia.

AKTUALIZACJA KRAJOWEGO PROGRAMU OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH

AKPOŚK 2017 zawiera wykaz aglomeracji oraz planowanych inwestycji w zakresie ich wyposażenia w systemy kanalizacji zbiorczej oraz oczyszczalnie ścieków. Celem Programu, przez realizację ujętych w nim inwestycji, jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami.

Zakres rzeczowy planowanych przez aglomerację inwestycji obejmuje:

- budowę nowych sieci kanalizacyjnych,

- modernizację istniejących sieci kanalizacyjnych,
- budowę oczyszczalni ścieków komunalnych,
- modernizację oczyszczalni,
- rozbudowę oczyszczalni,
- rozbudowę i modernizację oczyszczalni,
- modernizację części osadowej w oczyszczalniach,
- likwidację oczyszczalni.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce jest zgodny z wymienionym wyżej celem, gdyż uwzględnia w swoich działaniach zadania dotyczące gospodarki wodno-ściekowej.

KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010–2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE

Celem strategicznym polityki regionalnej do 2020 roku, jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

Powyższy cel realizowany jest poprzez trzy cele szczegółowe polityki regionalnej:

1. Wspomaganie wzrostu konkrecyjności regionów;
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałania procesom marginalizacji na obszarach problemowych;
3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Założenia POŚ są spójne z założeniami celu 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów oraz celu 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych w zakresie działań dotyczących środowiska.

KRAJOWY PROGRAM ZAPOBIEGANIA POWSTAWANIU ODPADÓW

Celem Krajowego Programu Zapobiegania Powstawaniu Odpadów jest zaprzestanie relacji pomiędzy wzrostem gospodarczym a produkcją odpadów, które oddziałują na środowisko. Kwestie związane z przeciwdziałaniem powstawania odpadów zawarte w dokumencie są mocno powiązane ze zrealizowaniem najważniejszej Strategii rozwojowej Unii Europejskiej – Europa 2020.

Głównym celem jest postęp stabilnej gospodarki opartej na skuteczniejszym zastosowaniu zasobów, respektowaniu środowiska i zdobyciu większej konkurencyjności za pomocą użycia technologii o niższym zapotrzebowaniu na surowce oraz energię a także takiej, która pozwoli zużytkować surowce wtórne i odnawialne źródła energii.

Pozostałe cele:

- Rozwój zrównoważonej gospodarki opartej na efektywniejszym wykorzystaniu zasobów, poszanowaniu środowiska i osiągnięciu wyższej konkurencyjności, dzięki wykorzystaniu technologii o niższym zapotrzebowaniu na surowce i energię oraz *umożliwiającej wykorzystanie surowców wtórnych i odnawialnych źródeł energii*,
- Budowa świadomego i odpowiedzialnego społeczeństwa na rzecz zrównoważonego rozwoju poprzez edukację ekologiczną opartą na propagowaniu działań o charakterze niematerialnym np. propagowanie inwestycji w rozwój kompetencji, naukę, rozpowszechnianie kultury, turystyki zamiast dóbr materialnych, ograniczenia zbędnej konsumpcji, uczenia podejmowania świadomych wyborów i wsparciu dobrych praktyk oraz inicjatyw społecznych,
- Zmniejszenie ilości zbieranych zmieszanych odpadów komunalnych

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce jest zgodny z Krajowym Programem Zapobiegania Powstawania Odpadów, ponieważ cele podanych dokumentów pokrywają się.

STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO 2020

Strategia opiera się na rozwijaniu kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób oraz ich pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

W dokumencie wyznaczono 5 celów szczegółowych:

1. Wzrost zatrudnienia;
2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych;
3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;
4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywność systemu opieki zdrowotnej;
5. Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli.

POŚ wpisuje się w realizację celu szczegółowego 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej. W jego ramach planowane jest kształtowanie zdrowego stylu życia poprzez promocję zdrowia, edukację zdrowotną oraz pro środowiskową, a także działania wspierające dostęp do zdrowej i bezpiecznej żywności,

PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2014-2020

Program ma na celu upowszechnianie i inicjowanie inteligentnych systemów dystrybucji, które funkcjonują na małych i średnich poziomach napięcia, a także wspomaganie

w utworzeniu inteligentnych sieci elektroenergetycznych w formie kontrolnej oraz demonstracyjnej.

Głównym celem Programu jest: Wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 przewidują następujące osie priorytetowe:

- **Oś I – Zmniejszenie emisyjności gospodarki,**
- **Oś II – Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu,**
- Oś III – Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego,
- **Oś IV – Infrastruktura drogowa dla miast,**
- Oś V – Rozwój transportu kolejowego w Polsce,
- **Oś VI – Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach,**
- **Oś VII – Poprawa bezpieczeństwa energetycznego,**
- Oś VIII – Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury,
- Oś IX – Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia,
- Oś X – Pomoc techniczna.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce jest spójny z osią I, II, IV, VI oraz VII Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, i z tego powodu oba programy przyczyniają się do ochrony środowiska przyrodniczego.

PROGRAM OCHRONY I ZRÓWNOWAŻONEGO UŻYTKOWANIA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ PLAN DZIAŁAŃ NA LATA 2015-2020

Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z planem działań na lata 2015-2020 ma na celu skuteczne ograniczenie negatywnych trendów prowadzących do utraty różnorodności biologicznej i ugruntowanie zrównoważonego gospodarowania zasobami przyrody w powiązaniu z możliwościami, jakie stwarza unijna perspektywa finansowa 2014–2020.

Głównym celem Programu jest poprawa stanu różnorodności biologicznej i pełniejsze powiązanie jej ochrony z rozwojem społeczno-gospodarczym kraju.

Cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy A: Podniesienie poziomu wiedzy oraz wzrost aktywności społeczeństwa w zakresie działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej,
- Cel szczegółowy B: Doskonalenie systemu ochrony przyrody,

- Cel szczegółowy C: Zachowanie i przywracanie siedlisk przyrodniczych oraz populacji zagrożonych gatunków,
- Cel szczegółowy D: Utrzymanie i odbudowa funkcji ekosystemów będących źródłem usług dla człowieka,
- Cel szczegółowy E: Zwiększenie integracji działalności sektorów gospodarki z celami ochrony różnorodności biologicznej,
- Cel szczegółowy F: Ograniczanie zagrożeń wynikających ze zmian klimatu oraz presji ze strony gatunków inwazyjnych,
- Cel szczegółowy G: Zwiększenie udziału Polski na forum międzynarodowym w zakresie ochrony różnorodności biologicznej.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce przyczynia się do realizacji założeń Programu Ochrony i Zrównoważonego Użytkowania Różnorodności Biologicznej oraz Planu Działań na lata 2015-2020.

PROGRAM WODNO –ŚRODOWISKOWY KRAJU

Program stanowi zbiór najefektywniejszych działań wspierających osiągnięcie celów środowiskowych oraz zmierza do poprawy i utrzymania stabilnego stanu wód w określonych obszarach dorzeczy poprzez wyznaczone w dokumencie cele.

Cele Programu:

- Niepogarszanie stanu części wód
- Osiągnięcie dobrego stan wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla wód powierzchniowych, dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych,
- Spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polski prawie, w odniesieniu do obszarów chronionych (w tym wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie).
- Zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce jest zgodny z założeniami Programu Wodno-Środowiskowego Kraju, gdyż jego realizacja przyczynia się do poprawy jakości wód znajdujących się na obszarze Gminy.

PLANY GOSPODAROWANIA WODAMI NA OBSZARACH DORZECZA ODRY

Celami Planów Gospodarowania Wodami jest:

- Określenie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych;
- Zapobieganie dopływowi lub ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych;
- Zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych (z zastrzeżeniami wymienionymi w RDW);
- Zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych;
- Wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego w skutek działalności człowieka.

Cele zawarte w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce* uwzględniają założenia Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Odry.

PLANY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM POWODZIOWYM

Plany mają na celu powstrzymanie powodzi i ochronę przed powodzią. Zawierają także informacje dotyczące odpowiedniej organizacji w razie wystąpienia powodzi.

Wobec powyższego głównym celem PZRP jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń. Działania te prowadzić będą m.in. do obniżenia strat powodziowych.

W ramach Planu Zarządzania Ryzykiem Powodziowym określono 3 cele główne, którym odpowiada 13 celów szczegółowych:

- zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego:
  - utrzymanie oraz zwiększenie istniejącej zdolności retencyjnej zlewni w regionie wodnym,
  - wyeliminowanie lub unikanie wzrostu zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią,
  - określenie warunków możliwego zagospodarowania obszarów chronionych obwałowaniami,
  - unikanie wzrostu oraz określenie warunków zagospodarowania na obszarach o niskim (Q0,2%) prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi;
- obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego:
  - ograniczenie istniejącego zagrożenia powodziowego,

- ograniczenie istniejącego zagospodarowania,
- ograniczenie wrażliwości obiektów i społeczności na zagrożenie powodziowe;
- poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym:
  - doskonalenie prognozowania i ostrzegania o zagrożeniach meteorologicznych i hydrologicznych,
  - doskonalenie skuteczności reagowania ludzi, firm i instytucji publicznych na powódź,
  - doskonalenie skuteczności odbudowy i powrotu do stanu sprzed powodzi,
  - wdrożenie i doskonalenie skuteczności analiz popowodziowych,
  - budowa instrumentów prawnych i finansowych zniechęcających lub skłaniających do określonych zachowań zwiększających bezpieczeństwo powodziowe,
  - budowa programów edukacyjnych poprawiających świadomość i wiedzę na temat źródeł zagrożenia i ryzyka powodziowego.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce jest spójny z Planami Zarządzania Ryzykiem Powodziowym.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO DO ROKU 2020

Dokument został przyjęty Uchwałą nr XXVI/303/05 przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 19 grudnia 2005 roku. Misją Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 jest: „*Stworzenie warunków do stabilnego i zrównoważonego rozwoju województwa zachodniopomorskiego opartego na konkurencyjnej gospodarce i przedsiębiorczości mieszkańców oraz aktywności społecznej przy optymalnym wykorzystaniu istniejących zasobów*”.

Do celów strategicznych należą:

1. Wzrost innowacyjności i efektywności gospodarowania,
2. Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu,
3. Zwiększenie przestrzennej konkurencyjności regionu,
4. Zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych, racjonalna gospodarka zasobami,
5. Budowanie otwartej i konkurencyjnej społeczności,
6. Wzrost tożsamości i spójności społecznej regionu.

Wdrożenie i realizacja działań w ramach *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce* jest spójne przede wszystkim z celem 4. Zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych, racjonalna gospodarka zasobami.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO NA LATA 2016-
2020 Z PERSPEKTYWĄ DO 2024**

W Programie Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do 2024 uwzględniono wymogi nowych wytycznych w zakresie tworzenia programów ochrony środowiska, w zakresie problematyki nasilających się zmian klimatycznych oraz wyznaczania kierunków adaptacji do zmian klimatu. Poniżej przedstawiono cele w podziale na poszczególne obszary interwencji:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza (OKJP)
  - Poprawa jakości powietrza przy zapewnianiu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu
  - Osiągnięcie poziomu celu długoterminowego
- Zagrożenie hałasem (ZH)
  - Poprawa klimatu akustycznego w województwie zachodniopomorskim
- Pola elektromagnetyczne (PEM)
  - Ochrona przed polami elektromagnetycznymi
- Gospodarowanie wodami (GW)
  - Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych, podziemnych, przejściowych i przybrzeżnych
  - Racjonalny transport i turystyka wodna
  - Ochrona pasa wybrzeża
  - Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą
- Gospodarka wodno-ściekowa (GWS)
  - Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej
- Zasoby geologiczne (ZG)
  - Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi
- Gleby (GL)
  - Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu
  - Zalesienie gruntów nieprzydanych na inne cele
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO)
  - Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa zachodniopomorskiego
- Zasoby przyrodnicze (ZP)
  - Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej

- Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej
- Zwiększenie lesistości
- Zagrożenia poważnymi awariami (PAP)
  - Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce jest zgodny z Programem Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do 2024. Oba dokumenty regulują i wpływają na stan środowiska na obszarze ich obowiązywania.

PLAN GOSPODARKI ODPADAMI DLA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO NA LATA 2016-2022 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY DO ROKU 2023-2028

Dokument przyjęty został przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego w dniu 27 grudnia 2016 r. uchwałą Nr XVIII/321/16/ w sprawie uchwalenia aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2023-2028.

Naczelną zasadą przyjętą w Planie jest zasada zrównoważonego rozwoju, która umożliwia zharmonizowany rozwój gospodarczy i społeczny, zgodny z przyjętym Prawem ochrony środowiska. Nadrzędnym celem *Planu* jest: Stworzenie systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju i opartego na hierarchii sposobów postępowania z odpadami komunalnymi jak również zgodnego z zasadą zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska oraz zapewniającego poprawę stanu środowiska naturalnego. Jednocześnie powinien być realizowany cel społeczny budowy świadomego i odpowiedzialnego społeczeństwa na rzecz zrównoważonego rozwoju poprzez edukację ekologiczną społeczeństwa.

Zgodnie z *Krajowym Planem Gospodarki Odpadami 2022* oraz *Krajowym Programem Zapobiegania Powstawaniu Odpadów*, do realizacji zostały przyjęte cztery główne cele w zakresie gospodarki odpadami:

Cel 1. Utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB.

Cel 2. Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska.

Cel 3. Zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów.

Cel 4. Wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.

Osiągnięcie wyznaczonych celów będzie możliwe poprzez realizację wyznaczonych kierunków działań na szczeblu wojewódzkim:

- intensyfikację edukacji ekologicznej promującej właściwe postępowanie z odpadami,
- wspieranie wdrażania efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym technologii pozwalających na recykling oraz odzysk energii zawartej w odpadach w procesach termicznego ich przekształcania,
- wyeliminowanie praktyk niewłaściwej eksploatacji i rekultywacji składowisk odpadów,
- wskazanie w planie inwestycyjnym, będącym załącznikiem do WPGO, infrastruktury niezbędnej do osiągnięcia zgodności z unijnymi dyrektywami w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi w tym wdrożenia hierarchii sposobów postępowania z odpadami, osiągnięcia wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu oraz ograniczenia składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
- właściwe zaplanowanie w planie inwestycyjnym niezbędnych inwestycji pozwalających na osiągnięcie celów w zakresie gospodarki odpadami wynikających z przepisów krajowych oraz UE.

Realizacja *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce* pozwoli na realizację celów ogólnych w zakresie gospodarki odpadami zawartymi w dokumencie wojewódzkim. Gminny POŚ zakłada m.in. ograniczenie ilości odpadów trafiających bezpośrednio na składowisko oraz zmniejszenie uciążliwości odpadów; zapewnienie mieszkańcom możliwości segregowania odpadów komunalnych oraz likwidację azbestu, przez co jest zgodny z założeniami WPGO.

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, który został przyjęty Uchwałą Nr XLV/530/10 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 19 października 2010 r., jest aktem planowania, określającym zasady organizacji przestrzennej województwa.

Celem *Planu* jest określenie polityki przestrzennej województwa zachodniopomorskiego polegającej na:

- rozmieszczeniu w przestrzeni inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zgodnie z kierunkami polityki przestrzennej w oparciu o cele i zasady zagospodarowania przestrzennego województwa,
- ukierunkowanie działań dotyczących rozwoju gospodarczego, postępu cywilizacyjnego, kultury i ochrony środowiska, poprzez uwzględnienie uwarunkowań, szans i zagrożeń wynikających ze zróżnicowanych cech przestrzeni województwa,

- wpływaniu na zachowania przestrzenne podmiotów gospodarujących w przestrzeni, tak aby były one zgodne z ogólnymi celami rozwoju województwa.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce jest zgodny z kierunkiem działań ujętym w *Planie* w zakresie poprawy środowiska, wykorzystaniu potencjału zasobów naturalnych oraz walorów przyrodniczych i krajobrazowych.

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO POWIAT PYRZYCKI NA LATA 2014-2020

Plan Rozwoju Lokalnego Powiat Pyrzycki na lata 2014 –2020 ma charakter strategiczny dla całego Powiatu i służy realizacji polityki programowania rozwoju lokalnego i regionalnego. W celu poprawienia sytuacji na terenie powiatu planuje się realizację zadań dotyczących różnych dziedzin rozwoju i życia mieszkańców. W zakresie poprawy stanu środowiska wskazano realizację poniższych zadań:

- Program ochrony środowiska dla Powiatu Pyrzyckiego na lata 2018-2021,
- KKS „Rozwój społeczno–gospodarczy obszaru „Pyrzyce +” obejmujący gminy: Banie, Bielice, Kozielice, Lipiany, Przelewice, Pyrzyce, Warnice oraz Powiat Pyrzycki, w którego skład wchodzi m.in. takie cele jak poprawa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i drogowej, biogospodarka, oraz efektywne gospodarowanie zasobami na rzecz ochrony i rozwoju dziedzictwa przyrodniczego.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce wpisuje się w założenia powyższych zadań i wpływa na realizację Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Pyrzyckiego.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU PYRZYCKIEGO NA LATA 2018-2021 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2025

Kluczowym celem polityki ochrony środowiska jest stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Strategia ochrony środowiska Powiatu Pyrzyckiego polega na wyznaczeniu celów i kierunków działań polityki ekologicznej w perspektywie do 2025 roku dla 10 obszarów interwencji. W ramach Programu ochrony środowiska dla Powiatu Pyrzyckiego na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025 wyznaczono następujące cele:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza
  - Poprawa jakości powietrza w strefie zachodniopomorskiej poprzez stałą redukcję emisji zanieczyszczeń
- Zagrożenie hałasem
  - Zminimalizowanie uciążliwego hałasu i utrzymanie jak najlepszej jakości stanu akustycznego środowiska
- Pola elektromagnetyczne

- Ochrona przed polami elektromagnetycznymi
- Gospodarowanie wodami
  - Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, oraz ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi
- Gospodarka wodno-ściekowa
  - Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej
- Zasoby geologiczne
  - Racjonalne gospodarowanie zasobami
- Gleby
  - Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
  - Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa zachodniopomorskiego
- Zasoby przyrodnicze
  - Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej
- Zagrożenia poważnymi awariami
  - Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków

W Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Pyrzyckiego uwzględniono obszary interwencji i działania mające na celu utrzymanie aktualnego stanu, a w przypadku negatywnych zmian, doprowadzenie do poprawy stanu środowiska. Biorąc powyższe pod uwagę, założenia Programu są spójne z celami i założeniami POŚ dla Powiatu.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PYRZYCE NA LATA 2015-2025

Strategia Rozwoju Gminy Pyrzyce na lata 2015 – 2025 jest dokumentem określającym kierunki rozwoju gminy w okresie nowego programowania strategicznego Unii Europejskiej i wyznacza następującą misję Gminy Pyrzyce: „Efektywne zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców Gminy Pyrzyce zapewniające godne warunki bytowe, rozwój społeczności lokalnej oraz zapewnienie rozwoju wspólnoty w przyszłości”. W jej ramach wyznaczono następujące cele strategiczne:

- Cel strategiczny 1: Tworzenie warunków rozwoju gminy Pyrzyce,
- Cel strategiczny 2: Rozwój mieszkalnictwa oraz poprawa infrastruktury społecznej,
- Cel strategiczny 3: Rozwój mobilności i dostępności komunikacyjnej,
- Cel strategiczny 4: Poprawa jakości infrastruktury technicznej i wzrost wykorzystania energii przyjaznej środowisku,

- Cel strategiczny 5: Poprawa jakości edukacji, wsparcie dla rodzin w kształceniu dzieci,
- Cel strategiczny 6: Rozwój kultury i sportu,
- Cel strategiczny 7: Poprawa stanu bezpieczeństwa mieszkańców gminy
- Cel strategiczny 8: Ochrona środowiska, obszary wiejskie
- Cel strategiczny 9: Promocja gminy

Realizacja *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce* wpłynie głównie na osiągnięcie celu 4 dotyczącego modernizacji sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej obszarów wiejskich i miejskich, oraz celu 8 odpowiedzialnego za realizację projektów ekologicznych i wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii.

PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2015-2020

Głównym celem planu gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Pyrzyce jest zmniejszenie zużycia energii finalnej do 2020 roku o 20% oraz redukcji zanieczyszczeń i emisji gazów cieplnych do 2020 roku o 20% przy jednoczesnym zachowaniu wysokiej jakości powietrza. Plan przewiduje realizację następujących celów szczegółowych:

- Zrównoważona gospodarka energią,
- Zwiększenie wykorzystywania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- Zmniejszenie emisji szkodliwych substancji do atmosfery,
- Edukacja proekologiczna społeczności lokalnej i promocja „czystej energii”.

Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce, wpłynie na realizację założeń Planu Gospodarki Niskoemisyjnej. W swoich założeniach dokument uwzględnia poprawę jakości powietrza i obejmuje przedsięwzięcia inwestycyjne z zakresu ochrony powietrza oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY PYRZYCE ORAZ MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Celem SUIKZP jest stworzenie warunków przestrzennych i określenie podstawowych programów, przyczyniających się do realizacji misji, jakim jest rozwój społeczno – gospodarczy Gminy. W dokumencie uwzględniono także kierunki działań mające wpływ na poprawę poszczególnych komponentów środowiska.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce uwzględnia w swoich zapisach założenia, zapisy i wskazania dotyczące zagospodarowania określone w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego oraz w Miejskowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego uchwalonych i obowiązujących na terenie Gminy Pyrzyce.

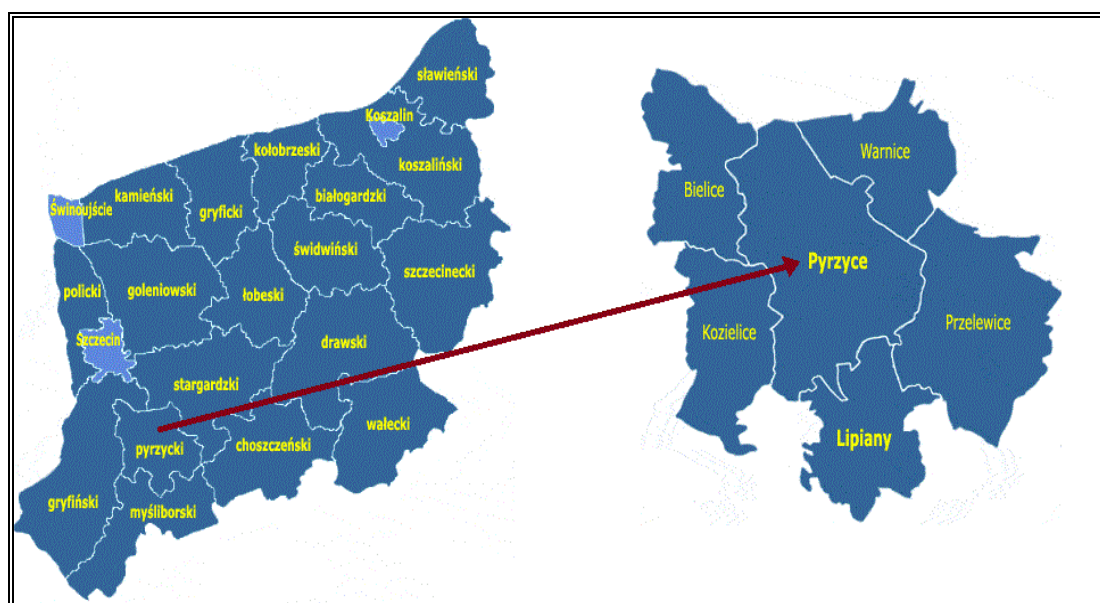
3. Ocena stanu środowiska

3.1 Charakterystyka Gminy

3.1.1 Położenie administracyjne i geograficzne

Gmina Pyrzyce położona jest w południowo-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego, w powiecie pyrzyckim. Według danych GUS na rok 2018 zajmuje obszar 20 422 km², a gęstość zaludnienia wynosi na tym terenie 95 os./km². Obszar ten charakteryzuje się dogodnym położeniem pod względem geograficznym i tranzytowym. Gmina podzielona jest na 21 następujących sołectw: Brzesko, Brzezin, Czernice, Giżyn, Krzemlin, Letnin, Mechowo, Mielęcín, Młyny, Nowielin, Nieborowo, Obromino, Okunica, Pstrowice, Pyrzyce, Rzepnowo, Ryszewko, Ryszewo, Stróżewo, Turze oraz Żabów.

Rysunek 2. Położenie Gminy Pyrzyce na tle powiatu pyrzyckiego i województwa zachodniopomorskiego

Źródło: <http://gminy.pl>

Gmina Pyrzyce sąsiaduje i graniczy z następującymi jednostkami samorządu terytorialnego:

- gminą wiejską Warnice (województwo zachodniopomorskie, powiat pyrzycki),
- gminą wiejską Przelewice (województwo zachodniopomorskie, powiat pyrzycki),
- gminą miejsko-wiejską Lipiany (województwo zachodniopomorskie, powiat pyrzycki),
- gminą miejsko-wiejską Myślibórz (województwo zachodniopomorskie, powiat myśliborski),
- gminą wiejską Kozielice (województwo zachodniopomorskie, powiat pyrzycki),
- gminą wiejską Bielice (województwo zachodniopomorskie, powiat pyrzycki),
- gminą wiejską Stare Czarnowo (województwo zachodniopomorskie, powiat gryfiński).

Według podziału fizycznogeograficznego Polski wg Kondrackiego (2002), Gmina Pyrzyce położona jest na terytorium dwóch makroregionów fizyczno-geograficznych tj. Pobrzeże Szczecińskie i Pojezierze Zachodniopomorskie, w obszarze których odznaczają się mniejsze jednostki – mezoregiony,. Do mezoregionów położonych na terenie Gminy należą: Równina Pyrzycko-Starogardzka, Równina Wełtyńska oraz Pojezierze Myśliborskie.

Tabela 2. Położenie Gminy Pyrzyce wg regionalizacji fizycznogeograficznej Polski

Gmina Pyrzyce			
Megaregion	Pozaalpejska Europa Środkowa		
Prowincja	Niż Środkowoeuropejski		
Podprowincja	Pobrzeża Południowobałtyckie		
Makroregion	Pobrzeże Szczecińskie		Pojezierze Zachodniopomorskie
Mezoregion	Równina Pyrzycko-Starogardzka	Równina Wełtyńska	Pojezierze Myśliborskie

Źródło: Opracowanie własne

Równina Pyrzycko-Stargardzka – zakłęśłość, której dnem płyną praktycznie równoległe 3 rzeczki: Ina, Mała Ina oraz Płonia. Z ił, mułków oraz piasków drobnoziarnistych przyłodowcowego jeziora pokrywających w większości ten obszar wykształciły się żyzne gleby zwane inaczej czarnymi ziemiami. Teren graniczy od północnego wschodu z Równiną Nowogardzką, od wschodu z Pojezierzem Choszczeńskim, od południa z Pojezierzem Myśliborskim, od zachodu z Równią Wełtyńską, Wzgórzami Bukowymi oraz Równiną Goleniowską.

Równina Wełtyńska – falista wysoczyzna morenowa. Najwyższe wzniesienia na tym obszarze osiągają 70 m n.p.m. W zagłębieniach znajdują się liczne niewielkie jeziora, których zdecydowana większość nie przekracza 10 ha powierzchni. Graniczy od wschodu z Równiną Pyrzycko-Starogardzką, od południa z Pojezierzem Myśliborskim, od zachodu z Doliną Dolnej Odry, a od północy ze Wzgórzami Bukowymi.

Pojezierze Myśliborskie –pofałdowany teren ze wzgórzami wznoszącymi się na ponad 100 m n.p.m. W obniżeniach terenu znajdują się małe jeziora, których większych od 1 ha powierzchni jest około 200. Obszar graniczy od północy z Równiną Wełtyńską, Równiną Pyrzycko-Stargardzką, od wschodu z Pojezierzem Choszczeńskim, od południa z Równiną Gorzowską a od zachodu z Doliną Dolnej Odry.

3.1.2 Zagospodarowanie przestrzenne Gminy

Gmina Pyrzyce zajmują powierzchnię 204 km² czyli 20 422 ha. Stanowi ona 0,89% powierzchni województwa zachodniopomorskiego i 28,13% powierzchni powiatu pyrzyckiego. Największy udział procentowy w powierzchni Gminy stanowią użytki rolne (17 614 ha czyli 86,25%), zaraz potem są grunty zabudowane i zurbanizowane (1 186 ha,

czyli 5,81%), następnie grunty pod wodami (692 ha czyli 3,39%), nieużytki (630 ha czyli 3,08%), lasy oraz grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione (294 ha czyli 1,44%) i pozostałe tereny nie wliczone do żadnej z powyższych kategorii (6 ha czyli 0,03%). Ogółem powierzchnia lądowa Gminy wynosi 19 730 ha czyli 96,61% powierzchni całkowitej, a resztę obszaru stanowią grunty pod wodami. Struktura zagospodarowania gruntów została przedstawiona w tabeli poniżej.

Tabela 3. Struktura zagospodarowania gruntów Gminy Pyrzyce

Rodzaje gruntów	Powierzchnia [ha]	Udział [%]
Użytki rolne, w tym:	17 614	86,25%
— Grunty orne	13 811	67,63%
— Sady	265	1,30%
— Łąki trwałe	2 613	12,80%
— Pastwiska trwałe	608	2,98%
— Grunty rolne zabudowane	202	0,99%
— Grunty pod rowami	115	0,55%
Lasy oraz grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, w tym:	294	1,44%
— Lasy	248	84,35%
— Grunty zadrzewione i zakrzewione	46	15,65%
Grunty pod wodami	692	3,39%
Grunty zabudowane i zurbanizowane	1 186	5,81%
Nieużytki	630	3,08%
Tereny różne	6	0,03%
Razem	20 422	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

3.1.3 Demografia

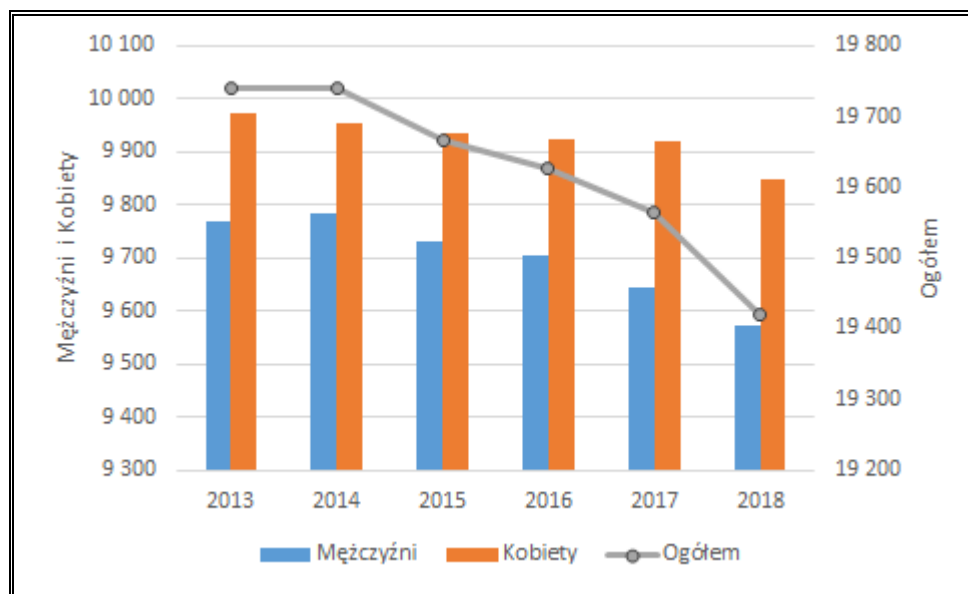
Zgodnie z danymi GUS w roku 2018 Gminę zamieszkiwało 19 420 osób, z czego większość stanowiły kobiety (9 849 osób, tj. 50,72%), a pozostałą część stanowili mężczyźni (9 571 osób, tj. 49,28%). Na przestrzeni analizowanych lat (2013-2018) zaobserwowano spadek liczby mieszkańców. Spadek dotyczy zarówno liczebności kobiet, jak i mężczyzn. Liczba mieszkańców ogółem spadła o 321 osób, tj. o 1,63% w stosunku do roku 2013, z czego liczba kobiet zmniejszyła się o 123 osoby, tj. 1,23%, a liczba mężczyzn spadła o 198 osób, czyli 2,03% w stosunku do roku 2013.

Tabela 4. Liczba ludności w Gminie Pyrzyce w latach 2013-2018

Wyszczególnienie	Jednostka	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ogółem	Osoba	19 741	19 740	19 667	19 627	19 564	19 420
Mężczyźni		9 769	9 785	9 732	9 704	9 645	9 571
Kobiety		9 972	9 955	9 935	9 923	9 919	9 849

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

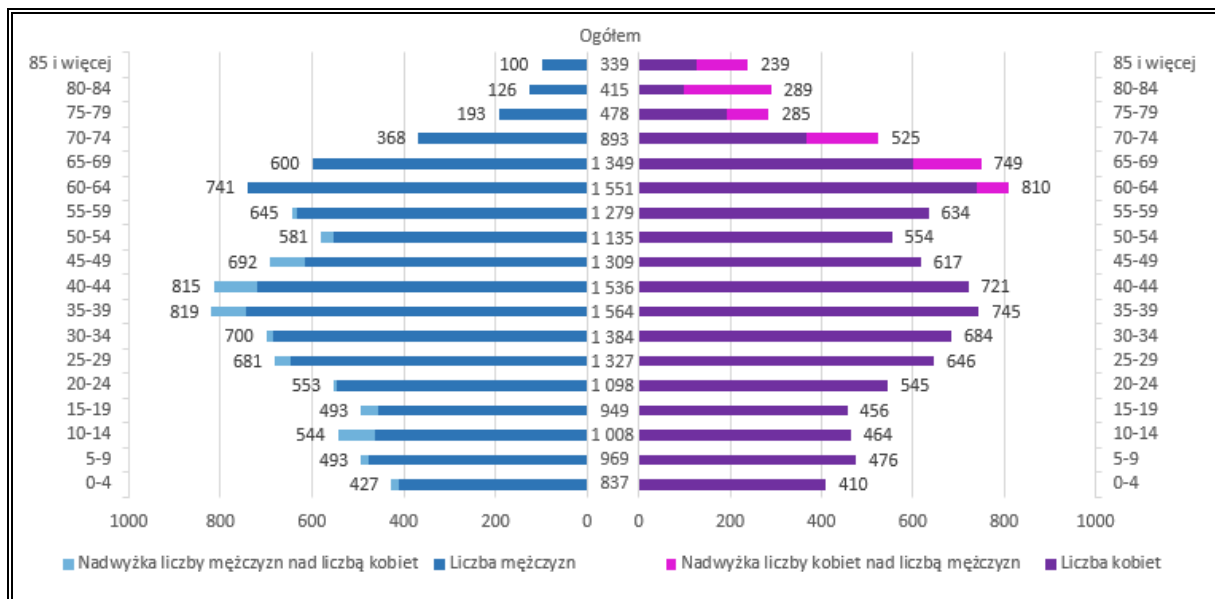
Wykres 1. Liczba ludności (wg płci) Gminy Pyrzyce w latach 2013-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

W roku 2018 na terenie Gminy Pyrzyce największa liczba osób znajdowała się w przedziale wiekowym 35-39 i wyniosła ona 1 564 osób. Drugą najliczniejszą grupę stanowiły osoby w przedziale wiekowym 60-64 (1 551 osób). Wśród ludności w przedziałach wiekowych w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym, obserwujemy nadwyżkę liczby mężczyzn nad liczbą kobiet, natomiast w przedziałach wiekowych w wieku poprodukcyjnym to liczba kobiet przeważa nad liczbą mężczyzn.

Wykres 2. Struktura wieku Gminy Pyrzyce w roku 2018

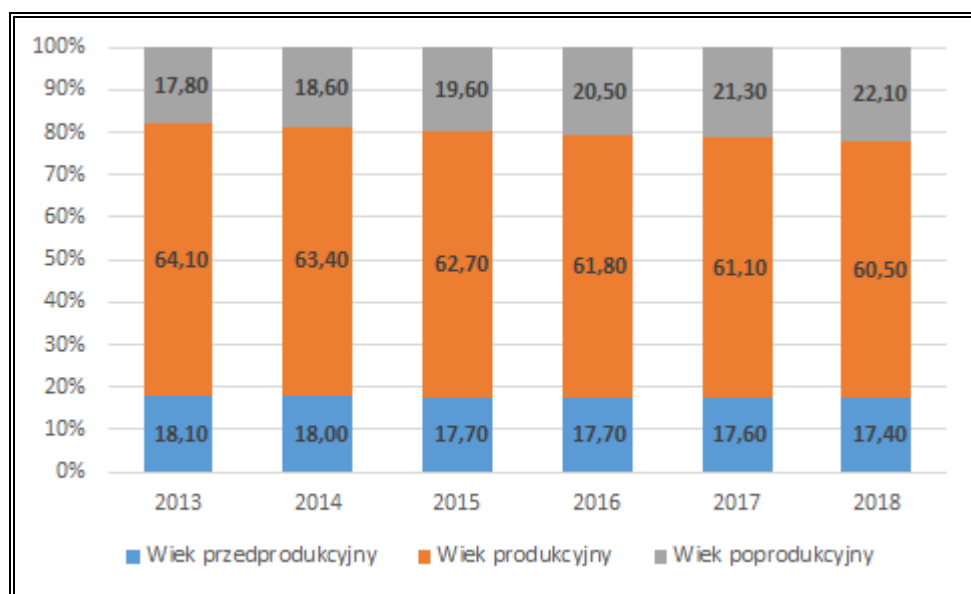
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>
 Analizując sytuację demograficzną w zakresie poszczególnych grupy ekonomicznych, odnotowywano stały spadek wśród ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym na przestrzeni lat 2013-2018 (spadek o 5,23% osób w wieku przedprodukcyjnym oraz spadek o 7,10% osób w wieku produkcyjnym. W badanych latach wzrosła natomiast liczba ludności w wieku poprodukcyjnym o 764 osoby, tj. o 21,70%.

Tabela 5. Ludność Gminy Pyrzyce w latach 2013-2018 wg grup ekonomicznych

Wyszczególnienie		Jednostka	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ogółem	Osoba	3 575	3 544	3 484	3 473	3 442	3 388
	Mężczyźni		1 834	1 836	1 815	1 808	1 794	1 771
	Kobiety		1 741	1 708	1 669	1 665	1 648	1 617
Ludność w wieku produkcyjnym	Ogółem	Osoba	12 646	12 516	12 336	12 121	11 954	11 748
	Mężczyźni		6 862	6 812	6 699	6 613	6 507	6 413
	Kobiety		5 784	5 704	5 637	5 508	5 447	5 335
Ludność w wieku poprodukcyjnym	Ogółem	Osoba	3 520	3 680	3 847	4 033	4 168	4 284
	Mężczyźni		1 073	1 137	1 218	1 283	1 344	1 387
	Kobiety		2 447	2 543	2 629	2 750	2 824	2 897

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Wykres 3. Udział poszczególnych grup ekonomicznych Gminy Pyrzyce w ogólnej liczbie ludności w [%] w latach 2013-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym w 2013 r. stanowiła 18,10% ogółu ludności, w wieku produkcyjnym 64,10% ogółu ludności zaś ludność w wieku poprodukcyjnej 17,80% ogółu ludności. W 2018 r. sytuacja demograficzna przedstawiała się następująco: udział ludności w wieku przedprodukcyjnym wynosił 17,40% (spadek o 0,70%), udział ludności w wieku produkcyjnym wynosił 60,50% (spadek o 3,60%), natomiast ludność w wieku poprodukcyjnym stanowiła 21,30% ludności ogółem (wzrost o 4,30%). Biorąc powyższe pod uwagę, sytuacja demograficzna na terenie Gminy w większości posiada cechy wspólne z tendencją ogólnokrajową i przedstawia postępujący proces starzenia się społeczeństwa i stopniowe zmniejszanie się liczby ludności.

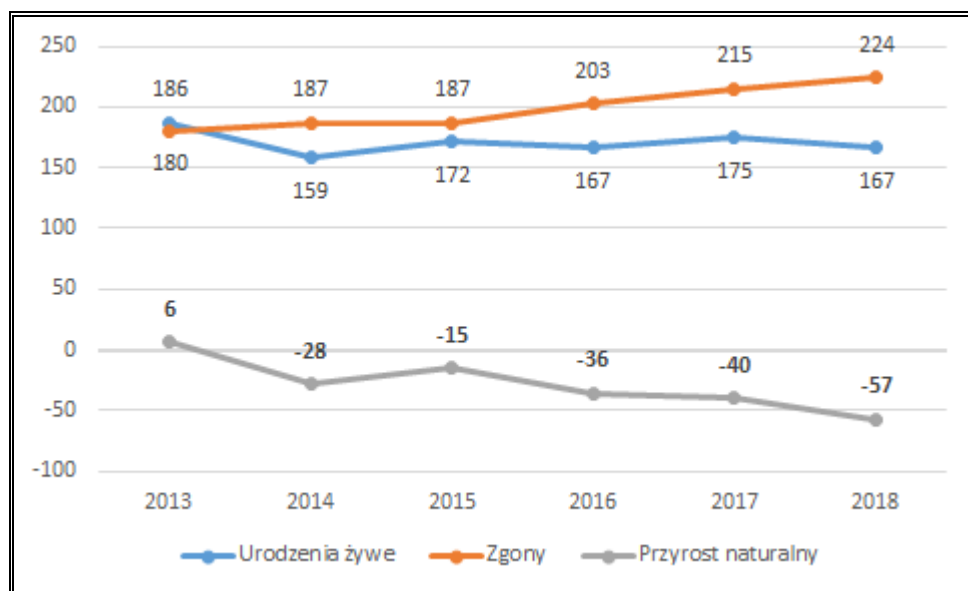
Analizując przyrost naturalny można zauważyć że tylko w roku 2013 zanotowano jego dodatnią wartość. W pozostałych latach był on ujemny, przy czym najniższą wartość osiągnął w roku 2018. Ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego świadczy o większej liczbie zgonów niż urodzeń żywych w danym roku na danym obszarze. Szczegółowe informacje zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 6. Przyrost naturalny w Gminie Pyrzyce w latach 2013-2018

Wyszczególnienie		Jednostka	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Urodzenia żywe	Ogółem	Osoba	186	159	172	167	175	167
	Mężczyźni		93	75	89	84	87	97
	Kobiety		93	84	83	83	88	70
Zgony ogółem	Ogółem	Osoba	180	187	187	203	215	224
	Mężczyźni		103	96	106	116	117	126
	Kobiety		77	91	81	87	98	98
Przyrost naturalny	Ogółem	Osoba	6	-28	-15	-36	-40	-57
	Mężczyźni		-10	-21	-17	-32	-30	-29
	Kobiety		16	-7	2	-4	-10	-28

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Wykres 4. Przyrost naturalny w Gminie Pyrzyce w latach 2013-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

W latach 2013-2018 odnotowano ujemne saldo migracji w ruchu wewnętrznym. Liczba osób wymeldowujących się co roku przewyższała liczbę osób.

W ruchu zagranicznym zaobserwowano bardzo niewielki ruch w porównaniu z ruchem wewnętrznym. Z wyjątkiem roku 2016, we wszystkich analizowanych latach saldo migracji przyjmowało wartości dodatnie. Szczegółowe informacje przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 7. Migracja na pobyt stały w ruchu wewnętrznym w Gminie Pyrzyce w latach 2013-2018

Wyszczególnienie		Jednostka	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ruch wewnętrzny								
Zameldowania	Ogółem	Osoba	207	212	207	181	204	209
	Mężczyźni		102	104	95	82	97	92
	Kobiety		105	108	112	99	107	117
Wymeldowania	Ogółem	Osoba	215	254	225	208	261	297
	Mężczyźni		101	119	98	95	131	144
	Kobiety		114	135	127	113	130	153
Saldo migracji	Ogółem	Osoba	-8	-42	-18	-27	-57	-88
	Mężczyźni		1	-15	-3	-13	-34	-52
	Kobiety		-9	-27	-15	-14	-23	-36
Ruch zewnętrzny (zagraniczny)								
Zameldowania	Ogółem	Osoba	5	10	b.d.	1	7	8
	Mężczyźni		3	6	b.d.	1	4	7
	Kobiety		2	4	b.d.	0	3	1
Wymeldowania	Ogółem	Osoba	1	3	b.d.	7	0	5
	Mężczyźni		1	0	b.d.	5	0	2
	Kobiety		0	3	b.d.	2	0	3
Saldo migracji	Ogółem	Osoba	4	7	b.d.	-6	7	3
	Mężczyźni		2	6	b.d.	-4	4	5
	Kobiety		2	1	b.d.	-2	3	-2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

3.1.4 Gospodarka

Według danych GUS na terenie Gminy Pyrzyce w roku 2018 zarejestrowanych było 2 103 podmiotów gospodarczych, z czego 2 020, tj. 96,05% funkcjonowało w sektorze prywatnym. Liczba podmiotów gospodarczych ogółem od roku 2013 wzrosła o 58 działalności tj. o 2,84% względem roku 2013. W analizowanym okresie w sektorze publicznym zanotowano spadek o 7 podmiotów, tj. 8,33%, natomiast jeżeli chodzi o sektor prywatny to liczba podmiotów wzrosła o 59, tj. o 3,01%. Strukturę działalności gospodarczej prowadzonej na terenie Gminy, zarówno w sektorze publicznym jak i prywatnym prezentuje tabela poniżej.

**Tabela 8. Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie Gminy Pyrzyce
w latach 2013-2018**

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Podmioty gospodarki narodowej						
Ogółem	2 045	2 049	2 040	2 021	2 044	2 103
Sektor publiczny						
Ogółem	84	83	81	81	77	77
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	55	55	53	53	50	48
Spółki handlowe	3	3	3	3	2	2
Sektor prywatny						
Ogółem	1 961	1 966	1 952	1 936	1 964	2 020
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1 580	1 578	1 555	1 532	1 541	1 613
Spółki handlowe	101	104	104	107	113	84
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	28	28	29	29	31	16
Spółdzielnie	14	15	16	16	15	13
Fundacje	1	5	6	6	8	7
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	63	66	69	70	76	78

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

W sektorze prywatnym można zaobserwować przodowanie 2 sekcji nad innymi. Największy udział posiada sekcja G powiązana z handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle. Drugą największą sekcją jest sekcja F dotycząca branży budowlanej.

Największy wzrost w latach 2013-2018 odnotowała sekcja F - wzrost o 49 podmiotów (tj. 13,32%). Pomimo największego udziału również największy spadek zanotowała sekcja G. Liczba podmiotów w tej sekcji zmniejszyła się o 11,25% (spadek o 54 podmioty).

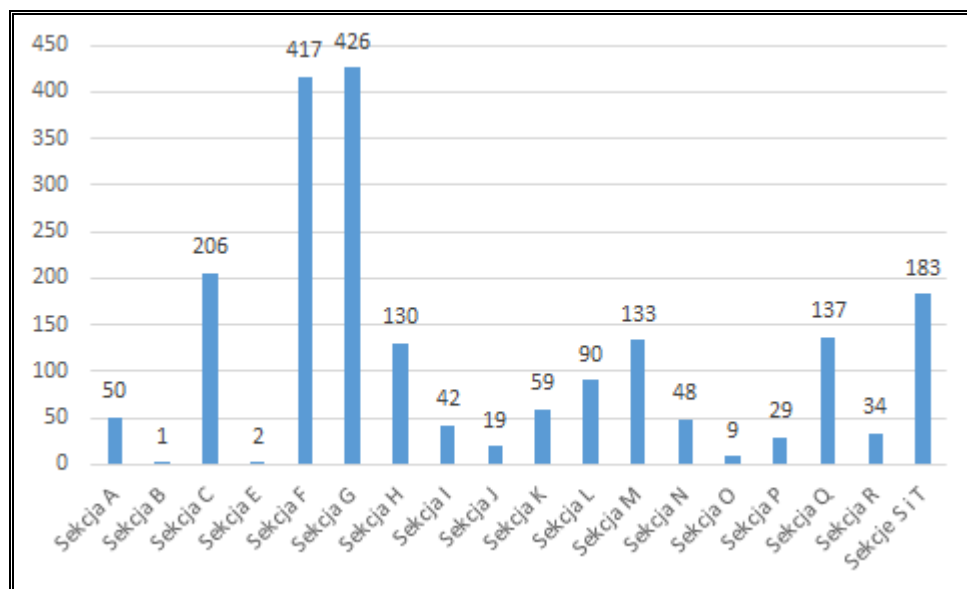
**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ
DO ROKU 2026**

Tabela 9. Podział i liczba jednostek sektora prywatnego w Gminie Pyrzyce w latach 2013-2018

Wyszczególnienie	Jednostka	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Sekcja A	Podmiot	54	45	46	52	56	50
Sekcja B	Podmiot	0	0	0	1	1	1
Sekcja C	Podmiot	188	197	203	207	203	206
Sekcja E	Podmiot	3	4	4	3	3	2
Sekcja F	Podmiot	368	346	331	337	357	417
Sekcja G	Podmiot	480	479	463	444	437	426
Sekcja H	Podmiot	133	132	131	129	131	130
Sekcja I	Podmiot	44	49	41	41	40	42
Sekcja J	Podmiot	26	25	25	23	18	19
Sekcja K	Podmiot	65	68	66	63	60	59
Sekcja L	Podmiot	80	64	67	67	76	90
Sekcja M	Podmiot	121	123	133	138	140	133
Sekcja N	Podmiot	50	58	53	45	45	48
Sekcja O	Podmiot	9	9	9	9	9	9
Sekcja P	Podmiot	36	38	39	37	35	29
Sekcja Q	Podmiot	139	145	147	142	140	137
Sekcja R	Podmiot	28	32	33	34	34	34
Sekcja S i T	Podmiot	137	152	161	161	175	183

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Wykres 5. Liczba jednostek sektora prywatnego (wg sekcji PKD) w roku 2018 w Gminie Pyrzyce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Legenda:

A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa Wody: gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne

3.1.5 Infrastruktura drogowa i transport

Infrastruktura drogowa na terenie Gminy Pyrzyce jest rozwinięta. Układ drogowy tworzą:

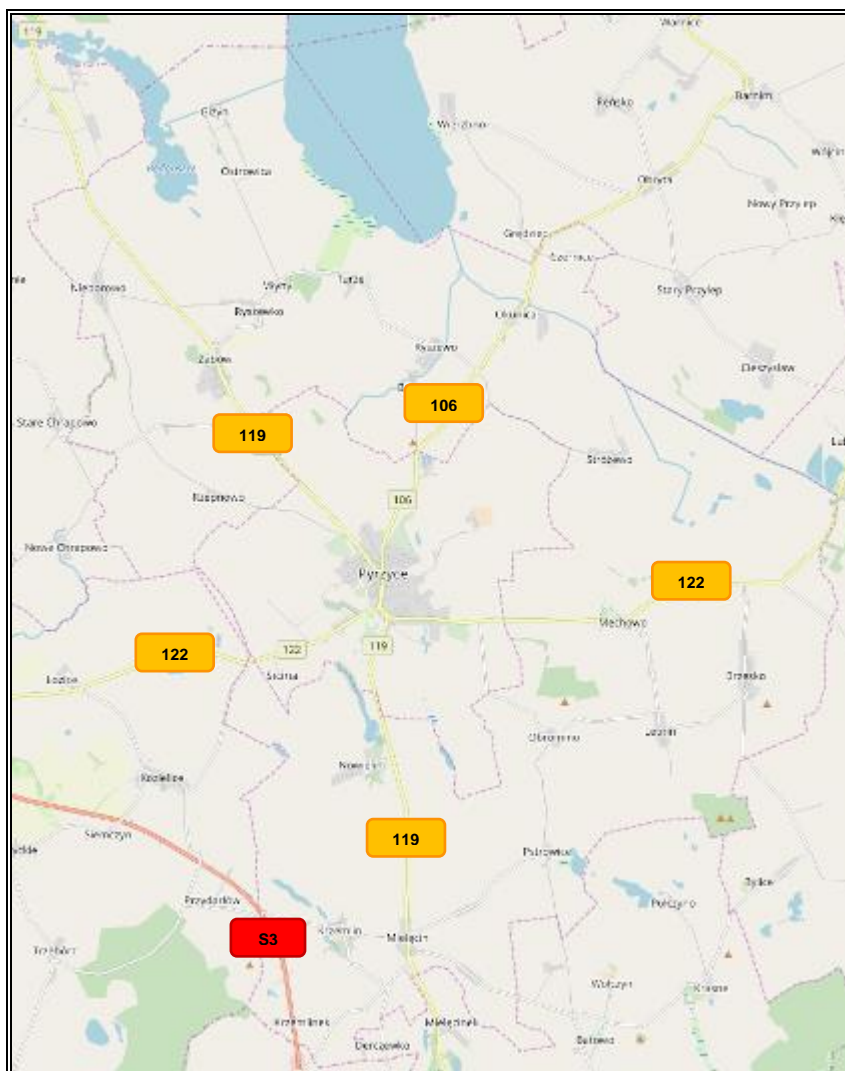
- droga ekspresowa S3 – stanowiąca fragment międzynarodowej trasy E65, leżącej w transeuropejski korytarzu transportowym. Węzeł drogowy znajduje się jednak poza terenem Gminy Pyrzyce.
- drogi wojewódzkie – główne szlaki komunikacyjne Gminy:
  - DW119 (była droga krajowa nr 3) relacji Szczecin – Smolary;
  - DW122 relacji Krajnik Dolny – Piasecznik;
  - DW106 relacji Rzewno – Pyrzyce;
- drogi powiatowe ok. 29 dróg).
- drogi gminne oraz wewnętrzne.

Gmina posiada także połączenia autobusowe, które umożliwiają przemieszczanie się mieszkańców, jak i turystów. Przez teren Gminy przebiegało w przeszłości kilka linii

kolejowych. Jednak obecnie wszystkie są wyłączane z ruchu lub rozebrane.. Linia relacji Stargard – Siekierki jest nieczynna, a od stacji Pyrzyce w kierunku Siekierki tor jest rozebrany. Kolejne linie odchodzą od powyższej stacji w Pyrzycach w kierunku Gryfina – tor rozebrany oraz w kierunku Głazów – linia nieprzejezdna.

W odległości ok. 40 km od granic Gminy w kierunku północnym znajduje się Port Lotniczy Szczecin-Goleniów.

Rysunek 3. Sieć dróg na terenie Gminy Pyrzyce

Źródło: Opracowanie własne

3.1.6 Zaopatrzenie w ciepło, gaz, energię elektryczną

ZAOPATRZENIE W CIEPŁO

Na terenie Gminy Pyrzyce funkcjonuje scentralizowany system ciepłowniczy funkcjonujący w oparciu o ciepłownię „Geotermia”, zlokalizowanej przy ul. Ciepłowniczej.. Zaopatruje on w energię zabudowę mieszkaniowa wielorodzinną w obszarze „Starego Miasta”, częściowo zabudowę jednorodzinna oraz budynki użyteczności publicznej i przemysłu. Ciepłownia

miejska w Pyrzycach dostarcza energię cieplną oraz ciepłą wodę użytkową, wykorzystując ciepło termalne. Instalacja technologiczna zawiera szereg prototypowych rozwiązań, podporządkowanych między innymi ogrzewanie kotłami gazowymi, ogrzewaniu w wymiennikach geotermalnych, współpracujących z absorpcyjnymi pompami ciepłymi. Jest to nowoczesny obiekt, spełniający europejskie standardy produkcji, przesyłu oraz dostawy energii.

Szczytowym źródłem ciepła są 4 wysokosprawne gazowe kotły kondensacyjne o łącznej mocy 40 MW. Dla zwiększenia stopnia wykorzystania energii cieplnej wody geotermalnej wykorzystywane są również dwie absorpcyjne pompy grzejne. Niskotemperaturowa miejska sieć ciepłownicza jest wykonana z rur preizolowanych. Ponadto cała sieć przesyłowa jest wyposażona w instalację alarmową, sygnalizującą powstanie i miejsce przecieku wody w wyniku nieszczelności rurociągu.

Na pozostałym obszarze Gminy niepodłączonym do miejskiej sieci ciepłowniczej ciepło dostarczane jest za pomocą indywidualnych kotłowni i systemów grzewczych, które zaspokajają potrzeby budynków mieszkalnych oraz obiektów publicznych. Zasilanie te oparte jest najczęściej poprzez paliwa takie jak węgiel (miał, ekogroszek), drewno czy gaz. W niewielkim stopniu wykorzystywana jest energia elektryczna oraz olej opałowy. Indywidualnym systemem grzewczym może być piec, palenisko domowe, kocioł lub inny sposób pokrywający zapotrzebowanie grzewcze budynku, w którym się on znajduje.

ZAOPATRZENIE W GAZ SIECIOWY

Większa część Gminy Pyrzyce jest zgazyfikowana. Przez teren Gminy przebiegają dwa gazociągi wysokiego ciśnienia. DN 80 prowadzący gaz z miejscowości Wołdowo oraz DN 200 prowadzący gaz z miejscowości Ukiernica. Obszar miasta Pyrzyce jest zaopatrywany w gaz przez redukcyjno-pomiarowe, które redukują ciśnienie do poziomu niskiego. Natomiast do pozostałych miejscowości na terenie Gminy gaz dostarczany jest gazociągami średniego ciśnienia.

Zgodnie z danymi GUS długość czynnej sieci gazowej na terenie Gminy w roku 2017 wyniosła 147,47 km (5,097 km więcej niż w roku 2013). Czynnych przyłączy do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych na terenie Gminy w roku 2017 było 2 633. Liczba odbiorców gazu ogrzewających mieszkania gazem zmniejszyła się na przestrzeni analizowanych lat o 7,47% w stosunku do roku 2013, co jest prawdopodobnie konsekwencją spadku liczby mieszkańców. Szczegółowe dane statystyczne sieci gazowej znajdującej się na terenie Gminy Pyrzyce przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 10. Wyposażenie Gminy Pyrzyce w sieć gazową w latach 2013-2017

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2013	2014	2015	2016	2017
Długość czynnej sieci ogółem	m	142 373	143 833	146 983	144 296	147 470
Długość czynnej sieci rozdzielczej	m	126 808	128 268	131 418	128 731	131 905
Czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych)	szt.	2 535	2 553	2 583	2 555	2 633
Odbiorcy gazu	gosp.	5 120	4 795	4 819	4 853	4 881
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp.	1 698	1 745	1 774	1 776	1 818
Odbiorcy gazu w miastach	gosp.	4 272	3 937	3 951	3 983	4 002
Zużycie gazu w tys.m ³	tys.m ³	2 378,1	2 178,4	2 208,5	2 335,9	-
Zużycie gazu w MWh	MWh	-	24 011,1	24 668,2	26 655,2	26 172,9
Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys.m ³	tys.m ³	1 782,8	1 564,0	1 599,3	1 677,6	-
Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w MWh	MWh	-	15 369,2	16 901,1	16 026,5	20 297,8
Ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	15 655	14 597	14 551	14 563	14 486
	%	79,3	73,9	74,0	74,2	74,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

W przyszłości planowana jest dalsza rozbudowa sieci gazowniczej. Gazyfikacji ma ulec północna i południowa część Gminy w oparciu o istniejące i planowane gazociągi w/c i stacje redukcyjno-pomiarowe.

ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNA

Gmina Pyrzyce zasilana jest w energię elektryczną z Krajowego Systemu Elektroenergetycznego (KSE). Przez teren Gminy przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV Morzyczyn – Stargard – Gorzów, która zasila przelotowo stacje wysokiego napięcia 110/15 kV (GPZ) w Pyrzycach. Stacja ta wyposażona jest w dwa transformatory po 16 MVA. Odbiorcy na terenie Gminy zasilani są przez ponad 50 stacji transformatorowych 15/04 kV, natomiast miasto Pyrzyce jeszcze przez ponad 60 stacji.

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pyrzyce
Potrzeby mieszkańców w zakresie zasilania w energię elektryczną są zaspokojone. Stan zaopatrzenia w energię elektryczną jest zadowalający.

3.1.7 Odnawialne źródła energii

Możliwość eksploatacji i rozwój ekologicznych źródeł energii jest szansą na zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego, a także stwarza możliwość poprawy zaopatrzenia

energetycznego terenów o słabo rozwiniętej infrastrukturze energetycznej. Powstawanie nowych inwestycji w zakresie odnawialnych źródeł energii (OZE) przyczynia się do redukcji emisji CO² oraz wpływa na oszczędność energii i zwiększenie efektywności energetycznej. Montaż tego typu urządzeń wiąże się z dość wysokimi nakładami na etapie inwestycyjnym, natomiast w fazie eksploatacji pozwala na duże oszczędności w opłatach za energię w porównaniu do powszechnie stosowanych źródeł ciepła opalanych węglem, olejem czy gazem.

3.1.7.1 Energia wiatru

Energia wiatru należy do odnawialnych źródeł energii, nie jest jednak dla środowiska neutralna. W praktyce bowiem elektrownie wiatrowe mogą wywierać negatywny wpływ na otoczenie – ludzi, ptaki oraz krajobraz. Problemem jest np. wytwarzany przez turbiny wiatrowe monotonny, stały hałas o niskim natężeniu, który niekorzystnie oddziałuje na psychikę człowieka. Innym ujemnym aspektem jest wpływ elektrowni na ptaki. Nie można też zapomnieć o ujemnym wpływie farm na krajobraz, zajmują one bowiem duże powierzchnie i zlokalizowane są często w rejonach turystycznych lub nadmorskich, co zniechęca część osób do odwiedzenia takich miejsc. Instalacje wiatrowe utrudniają także rozchodzenie się fal radiowych.

Z uwagi na uwarunkowania prawne, przyrodnicze, krajobrazowe i sozologiczne, należy uznać za wyłączone dla lokalizacji elektrowni wiatrowych następujące obszary:

- wszystkie tereny objęte formami ochrony przyrody,
- projektowane obszary ochronne, w tym zwłaszcza obszary wytypowane w ramach tworzenia Europejskiej Sieci Obszarów Chronionych NATURA 2000, projektowane i postulowane zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- tereny tworzące ośnowę ekologiczną województwa, której zasięg określony został w planie zagospodarowania przestrzennego,
- tereny położone w strefach ekspozycji obiektów dziedzictwa kulturowego: pomników historii, cennych założeń urbanistycznych i ruralistycznych oraz założeń zamkowych, parkowo-pałacowych i parkowo-dworskich,
- tereny w otoczeniu lotnisk wraz z polami wznoszenia i podejścia do lądowania.

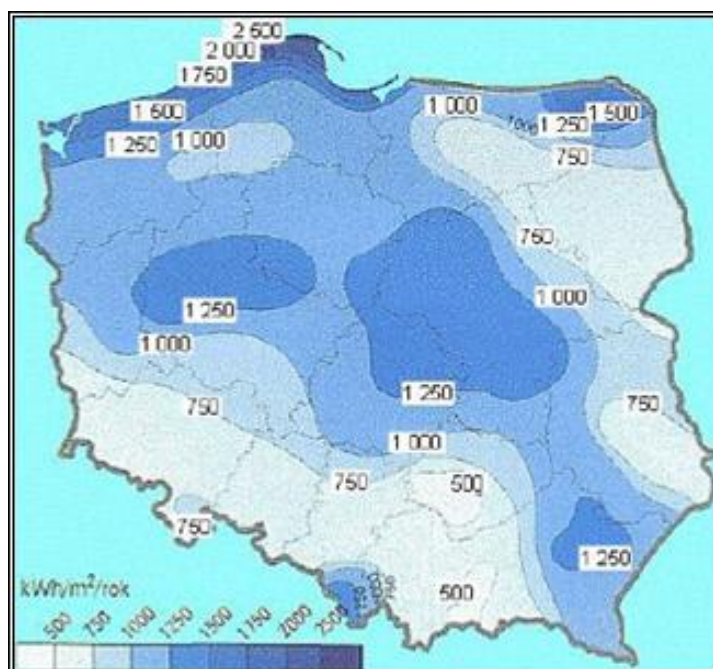
Największy potencjał produkcji energii elektrycznej pochodzącej z wiatru w Polsce przypada na okres jesienno - zimowy, kiedy to prędkości wiatru są najwyższe. Zaistniała sytuacja jest bardzo korzystna, ze względu na fakt, że maksymalne sezonowe zasoby energii wiatru pokrywają się z największym zapotrzebowaniem na energię w okresie grzewczym.

Zgodnie z raportem Polskiego Stowarzyszenia Energetyki Wiatrowej, na koniec 2016 r., w województwie zachodniopomorskim zlokalizowano 98 sztuk instalacji farm wiatrowych, a ich łączna moc wyniosła 1 466,2 MW.

Źródło: Polskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej, Stan energetyki wiatrowej w Polsce w 2016 roku
Poniższy rysunek przedstawia mezoskalową mapę wiatrów z izoliniami rocznej podaży surowej energii wiatru, niesionej przez strugę wiatru o powierzchni przekroju 1 m² na wysokości 30 m nad poziomem gruntu (30 m n.p.g.). Z analizy mapy wynika, że Gmina Pyrzyce znajduje się w strefie dobrych warunków dla rozwoju energetyki wiatrowej, bowiem na jej terenie energia wiatru na wysokości 30 m nad poziomem gruntu wynosi ok. 1 000 kWh/m²/rok.

Obecnie na terenie Gminy Pyrzyce nie są zlokalizowane farmy wiatrowe, jednak w związku z dobrymi warunkami oraz dużym zainteresowaniem potencjalnych inwestorów Rada Miejska w Pyrzycach stosownymi uchwałami podjęła decyzje o przeznaczeniu obszarów na północ od miasta Pyrzyce pod lokalizację dla elektrowni wiatrowych, co skutkowało rozpoczęciem pierwszych inwestycji związanych z wykorzystaniem energii wiatru w roku 2015. W związku z powyższym energia wiatru na terenie Gminy Pyrzyce może być wykorzystywana na potrzeby indywidualne gospodarstw domowych poprzez rozwój małych turbin wiatrowych (MTW).

Rysunek 4. Energia wiatru w kWh/m² na wysokości 30 m nad poziomem gruntu

Źródło: Halina Lorenc, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Opracowanie 2001, Warszawa

3.1.7.2 Energia wody

Energia wody wykorzystywana jest głównie do wytwarzania energii elektrycznej za pośrednictwem turbiny wodnej połączonej z prądnicą. Elektrownie wodne buduje się najczęściej na terenach górzystych lub w miejscach, gdzie jest możliwe piętrzenie wody. Wyższe spiętrzenie i większa masa przepływającej wody przyczyniają się do większej ilości energii elektrycznej możliwej do wytworzenia. Małe elektrownie wodne (MEW) dzieli się dodatkowo na: mikro elektrownie wodne, mini elektrownie wodne, małe elektrownie wodne.

Energia wody jest nieszkodliwa dla środowiska, nie przyczynia się do emisji gazów cieplarnianych, nie powoduje zanieczyszczeń, a jej produkcja nie pociąga za sobą wytwarzania odpadów. Poza tym koszty użytkowania elektrowni wodnych są niskie. Ich zaletą jest także stworzenie możliwości wykorzystania zbiorników wodnych do rybołówstwa, celów rekreacyjnych czy ochrony przeciwpożarowej. Wśród wad hydroenergetyki należy wymienić niekorzystny wpływ na populację ryb, którym uniemożliwia się wędrówkę w górę i w dół rzeki, niszczące oddziaływanie na środowisko nabrzeża, a także fakt, że uzależnione od dostaw wody hydroelektrownie mogą być niezdolne do pracy np. w czasie suszy. Wadą jest również fakt, że niewiele jest miejsc odpowiednich do lokalizacji takich elektrowni.

Sieć wód powierzchniowych na terenie Gminy Pyrzyce jest stosunkowo dobrze rozwinięta i stanowi ona ok. 3,33% ogólnej powierzchni Gminy, jednak ze względu na niski potencjał energetyczny rzek i cieków wodnych oraz brak urządzeń piętrzących zastosowanie małych elektrowni wodnych jest niemożliwe.

3.1.7.3 Energia z biomasy i biogazu

Największy potencjał w zakresie wykorzystania biomasy i biogazu posiadają tereny rolnicze oraz charakteryzujące się występowaniem dużej koncentracji hodowli zwierzęcej. Opłacalność budowy biogazowni zależy również od dodatkowych czynników, m.in. bliskiego sąsiedztwa licznych ferm w stosunku do planowanej biogazowni, dużej koncentracji zakładów surowcowego przetwórstwa rolnego, spożywczego albo rzeźni, a także zapewnienia odpowiedniego zbytu ciepła lub energii elektrycznej. Jednym ze sposobów produkcji biomasy jest także uprawa roślin energetycznych.

BIOMASA

Zgodnie z zapisami Dyrektywy 2001/77/WE biomasa oznacza podatne na rozkład biologiczny produkty oraz ich frakcje, odpady i pozostałości przemysłu rolnego (łącznie z substancjami roślinnymi i zwierzęcymi), leśnictwa, związanych z nim gałęzi gospodarki, jak również podatne na rozkład biologiczny frakcje odpadów przemysłowych i miejskich.

Ustawa o biokomponentach i paliwach ciekłych definiuje biomasę jako „stałe lub ciekłe substancje pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, które ulegają biodegradacji, pochodzące z produktów, odpadów i pozostałości z produkcji rolnej oraz leśnej, przemysłu przetwarzającego ich produkty, a także części pozostałych odpadów, które ulegają biodegradacji, a w szczególności surowce rolnicze” (Art. 2 ust. 1 pkt. 2). Jednym ze sposobów produkcji biomasy jest także uprawa roślin energetycznych. Obecnie ocenia się, że biomasa jest źródłem energii odnawialnej o największym potencjale do wykorzystania w Polsce.

Z powodu rolniczego charakteru Gminy Pyrzyce i dużej powierzchni użytków rolnych, na jej obszarze biomasa może być wykorzystywana w celach energetycznych na indywidualne potrzeby gospodarstw rolnych.

BIOGAZ

Prawo energetyczne definiuje biogaz rolniczy jako „paliwo gazowe otrzymywane w procesie fermentacji metanowej surowców rolniczych, produktów ubocznych rolnictwa, płynnych lub stałych odchodów zwierzęcych, produktów ubocznych lub pozostałości z przetwórstwa produktów pochodzenia rolniczego lub biomasy leśnej, z wyłączeniem gazu pozyskanego z surowców pochodzących z oczyszczalni ścieków oraz składowisk odpadów” (Art. 3 ust. 20a). Biogaz może być również wytwarzany podczas fermentacji anaerobowej bądź rozpadu gnilnego ścieków i odpadów komunalnych. Opłacalność budowy biogazowni zależy od wielu czynników, m.in. bliskiego sąsiedztwa licznych ferm w stosunku do planowanej biogazowni, dużej koncentracji zakładów surowcowego przetwórstwa rolnego, spożywczego albo rzeźni, a także zapewnienia odpowiedniego zbytu ciepła lub energii elektrycznej.

Na terenie Gminy Pyrzyce w roku 2015 rozpoczęto budowę biogazowni, która ma za zadania zasilać biogazem lokalne przedsiębiorstwa. Inwestycja przewiduje instalacje do produkcji biogazu oraz wytwarzania energii elektrycznej i cieplnej w kogeneracji do 2 MW wraz z przyłączami elektrycznymi i gazowymi. Biogazownia będzie usytuowana w miejscowości Pyrzyce, obręb 1, działka nr 41, przy trasie Stargardzkiej w bezpośrednim sąsiedztwie oczyszczalni ścieków.

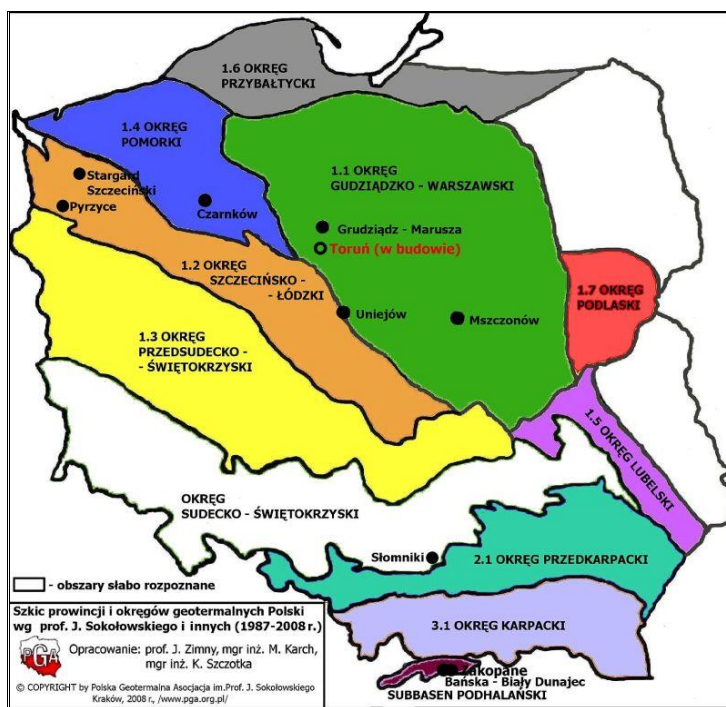
3.1.7.4 Energia geotermalna

Energia geotermalna wykorzystuje ciepło wewnętrzne Ziemi, ogrzewając wody podziemne, które znajdując ujście wydostają się na powierzchnię jako ciepła woda lub para wodna (uzależnione jest to od bliskości kontaktu z magmą). Woda geotermiczna wykorzystywana jest bezpośrednio (doprowadzana systemem rur), bądź pośrednio (oddając ciepło chłodnej wodzie i pozostając w obiegu zamkniętym). W celu uznania wód podziemnych za odnawialne

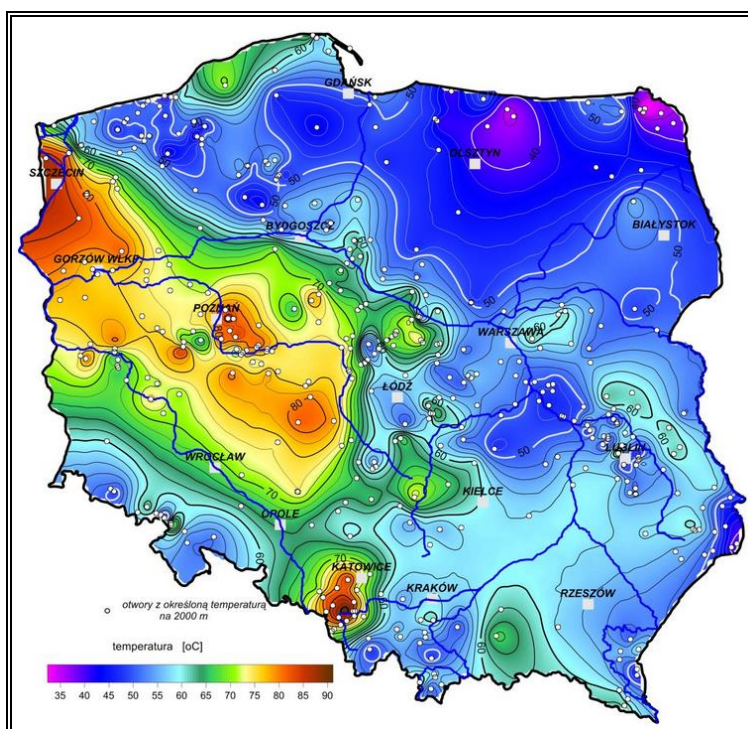
źródło energii muszą być spełnione odpowiednie warunki ich użytkowania, tj. woda po oddaniu ciepła musi być włączana z powrotem, a tempo wydobycia i obniżania temperatury zbiornika nie powinno przekraczać szybkości ponownego ogrzania się wody we wnętrzu ziemi. Taki warunek spełniony jest wyłącznie w przypadku wód o wysokiej temperaturze. Geotermię dzielimy na geotermię niskotemperaturową i wysokotemperaturową. Geotermia wysokotemperaturowa umożliwia bezpośrednie wykorzystanie ciepła ziemi, którego nośnikiem są substancje wypełniające puste przestrzenie skalne (woda, para, gaz i ich mieszaniny) o względnie wysokich wartościach temperatur. Można ją wykorzystywać w celach grzewczych, ale również m.in. do celów rekreacyjnych, hodowli ryb, produkcji rolnej itp. Geotermia niskotemperaturowa nie daje natomiast możliwości wykorzystania bezpośredniego ciepła ziemi. Wymaga ona zastosowania urządzeń wspomagających, tj. pomp ciepła, które doprowadzają do podniesienia energii na wyższy poziom termodynamiczny.

Rysunek 5. Okręgi geotermalne Polski i mapa temperatury na głębokości 2000 m p.p.t.

Źródło: <http://www.pga.org.pl/>

Rysunek 6. Mapa temperatury na głębokości 2000 m p.p.t.

Źródło: <http://www.pgi.gov.pl/>

Teren Gminy Pyrzyce charakteryzuje się występowaniem gorących wód geotermalnych, stąd Gmina posiada bardzo dobre warunki naturalne dla rozwoju energii geotermalnej. Zostało to wykorzystane poprzez budowę a następnie dalszą rozbudowę ciepłowni Geotermię Pyrzyce Sp. z o.o. w latach 1992-1997. Powyższa ciepłownia wykorzystuje wody głębinowe o temperaturze ok. 62°C wydobywane z głębokości 1640 metrów. Kierowane są one prosto do wymienników ciepła a następnie po dograniu ich do temperatury 90°C wprowadzane są do sieci grzewczej.

System ciepłowniczy geotermii obejmuje:

- Ciepłownię geotermalno – gazową o mocy szczytowej 48 MW,
- Sieć ciepłą z rur preizolowanych o długości 15 km,
- Sieć sterowniczo – sygnalizacyjną o długości 28 km,
- 66 węzłów ciepłych (w pełni zautomatyzowanych).

Ciepłownia geotermalna składa się z trzech głównych instalacji: obiegu wody geotermalnej, obiegu wody sieciowej oraz obiegu wody wysokotemperaturowej. Na najbliższe lata planowane są rozbudowy oraz zmiany w obszarze poprawy funkcjonowania okładu geotermalnego oraz plany modernizacyjne istniejącej infrastruktury.

Ponadto na terenie Gminy w gospodarstwach domowych jest możliwość wykorzystywania geotermii niskotemperaturowej poprzez pompy ciepła. W związku jednak, z brakiem konieczności ewidencji takich instalacji, brak dokładnych danych na temat ich ilości.

3.1.7.5 Energia słoneczna

Energię słoneczną wykorzystuje się, przetwarzając ją w inne użyteczne formy, a więc w energię:

- ciepłą – za pomocą kolektorów;
- elektryczną – za pomocą ogniw fotowoltaicznych.

Najbardziej powszechnym sposobem na wykorzystanie energii słonecznej są kolektory słoneczne. Są one urządzeniami służącymi do zmiany energii słonecznej na energię ciepłą. Optymalnym rozwiązaniem jest połączenie kolektora poprzez zasobnik ciepłej wody użytkowej z kotłem gazowym lub pompą ciepła. Energia słoneczna może być również przekształcona w energię elektryczną w procesie fotowoltaicznym. Ogniwa fotowoltaiczne wykorzystywane są przede wszystkim w systemach wolnostojących, montowanych na obszarach oddalonych od sieci elektrycznej.

W Polsce wykorzystanie paneli fotowoltaicznych w układach zasilających jest ograniczone jedynie do specyficznych zastosowań, na ogół tam, gdzie ze względu na małą moc odbiornika doprowadzenie sieci elektroenergetycznej jest mało opłacalne. Ogniwa fotowoltaiczne mogą być wykorzystane do zasilania znaków ostrzegawczych przy drogach i reklam. Na terenach o silnej koncentracji zabudowy mogą zostać zamontowane na dachach budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej, natomiast na terenach niezagospodarowanych – mogą powstać farmy fotowoltaiczne.

Warunki dla rozwoju energetyki w województwie zachodniopomorskim są korzystne. Analizowana jednostka samorządu terytorialnego położona jest na obszarze, gdzie usłonecznienie względne w ciągu roku (czyli liczba godzin z bezpośrednio widoczną tarczą słoneczną) waha się w granicach 32-34%. Oznacza to, że Gmina Pyrzyce posiada dobry potencjał w zakresie wykorzystania energii słonecznej na cele c.o. i c.w.u.

Rysunek 7. Usłonecznienie względne na terenie Polski

Źródło: <http://maps.igipz.pan.pl/atlas/>

Planując inwestycje w technologie energii słonecznej należy pamiętać, że nasłonecznienie podlega wahaniom w zależności od pory dnia i roku, pogoda dodatkowo bywa kapryśna, co wpływa na zmienną ilość dni słonecznych w roku. Główną barierą ograniczającą stosowanie instalacji solarnych w Polsce jest także dość wysoki koszt realizacji tego typu przedsięwzięć. Coraz wyższa jest jednak dostępność preferencyjnych źródeł finansowania proekologicznych inwestycji, co przyczynia się do ich popularyzacji i powszechniejszego zastosowania, także w budownictwie indywidualnym.

W Gminie energia słoneczna wykorzystywana jest przede wszystkim na potrzeby indywidualnych gospodarstw domowych oraz budynków użyteczności publicznej za pomocą kolektorów słonecznych i paneli fotowoltaicznych.

3.1.8 Walory turystyczno-rekreacyjne oraz promocja Gminy

Gmina Pyrzyce charakteryzuje się wysokimi walorami turystycznymi. Na poziom atrakcyjności turystycznej wpływa wiele czynników, które możemy podzielić na walory przyrodnicze i antropogeniczne. Walory przyrodnicze to m.in.: wszelkiego rodzaju wody powierzchniowe takie jak jeziora i rzeki, ukształtowanie powierzchni czy różne kompleksy roślinne. Czynnikiem antropogenicznymi są głównie walory związane z architekturą tj. obiekty historyczne i kultury, skanseny oraz zabytki. Znaczącą rolę odgrywa również

infrastruktura turystyczna, czyli bazy noclegowe, gastronomiczne i komunikacyjne jak i uzupełniająca (tereny wypoczynkowe i rekreacyjne, szlaki turystyczne oraz obiekty sportowe).

Krajobraz Gminy Pyrzyce charakteryzuje się wzniesieniami morenowymi w zagłębieniach których znajdują się małe jeziora, co nadaje tym terenom atrakcyjnego pod względem turystycznym wyglądu. Wzniesienia te są naturalnymi punktami widokowymi, z których można podziwiać m.in. Jezioro Miedwie.

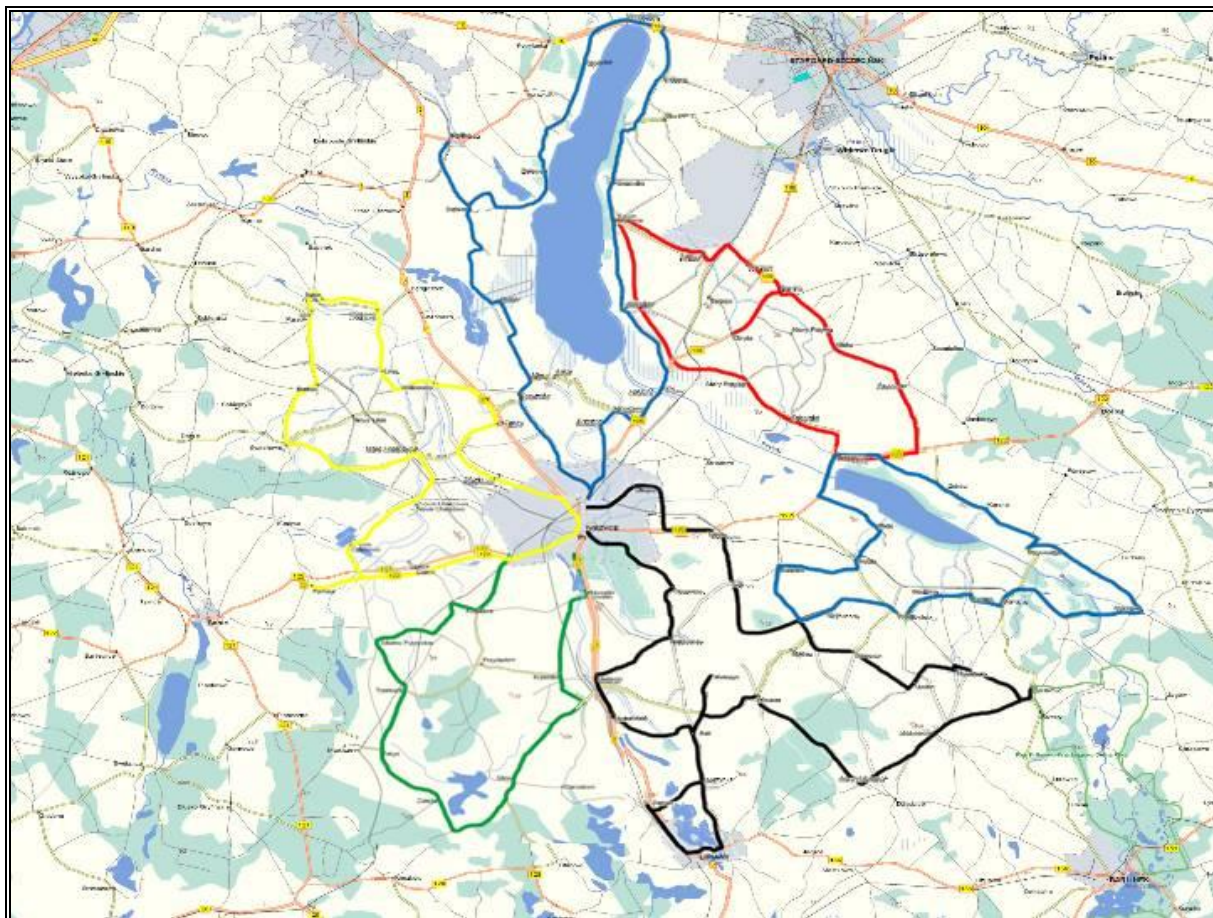
Na terenie Gminy ustanowiono rezerwat o powierzchni 5,24 ha o nazwie „Brodogóry I”, który jest cennym obiektem ochrony zbiorowisk roślinności kserotermicznej i stepowej. Występuje tu także 6 tras rowerowych, dzięki którym można odwiedzić wiele atrakcji turystycznych i zabytków w całej Gminie. Część z nich biegnie wokół jeziora Miedwie oraz wzdłuż rzeki Płonia. W mieście Pyrzyce zaczyna się Szlak Ziemi Pyrzyckiej im. Stanisława Jansona, będący oznakowanym szlakiem turystycznym o długości 58 kilometrów. Gmina zaangażowana jest także w projekt „15. Południk”, który zrzesza wiele gmin leżących w pobliżu 15. Południka długości geograficznej wschodniej. Dzięki temu projektowi możliwe stało się wspólne koordynowanie działań promocyjnych sektora turystycznego zaangażowanych gmin.

Tabela 11. Szlaki rowerowe na terenie i w okolicy Gminy Pyrzyce

Nazwa szlaku rowerowego	Kolor szlaku	Długość
Warnice	Czerwony	35,00 km
Bielice	Żółty	60,00 km
Kozielice	Zielony	36,00 km
Przelewice	Niebieski	45,00 km
Przelewice	Czarny	71,00 km
Miedwie	Niebieski	65,00 km

Źródło: Urząd Miejski w Pyrzycach, <https://www.pyrzyce.um.gov.pl/>

Rysunek 8. Lokalizacja i trasy szlaków rowerowych na terenie i w okolicy Gminy Pyrzyce

Źródło: Urząd Miejski w Pyrzycach, <https://www.pyrzyce.um.gov.pl/>

Pomimo znacznych zniszczeń wojennych w roku 1945 w mieście zachowała się część zabytków architektury, formy zabudowy oraz historyczny układ przestrzenny miasta.

Do najważniejszych zabytków należy zaliczyć:

- Układ obwarowań: pierścień murów obronnych z XIII wieku o długości 2000 metrów oraz przyległy obszar obejmujący zespół dawnych wałów i fos zamienionych na promenadę spacerową,
- Cmentarz na Wzgórzu Chramowym przy ul. Staromiejskiej w Pyrzycach,
- Liczne bramy oraz baszty wzniesienie wzdłuż murów obronnych,
- Kościół przy ul. Staromiejskiej w Pyrzycach wzniesiony ok. 1260 r. jako świątynia klasztorna zakonu augustianek,
- Kaplica szpitalna Świętego Ducha z początku XV wieku,
- Studnia św. Ottona z lat 1825-1826, wybudowana w miejscu Świętego Źródła, gdzie nastąpił legendarny pierwszy chrzest Pyrzyczan,
- Kościół przy ul. 1 Maja w Pyrzycach,
- Kościół i wieża kościoła w Brzesku,

— Dwór w Krzemlinie.

W 2012 r. w centrum Pyrzyce uruchomiono 2 mini łąźnie, które mimo, że są prototypowe spełniają swoje zadania jako inhalatoria zdrowotnej solanki czerpanej ze źródeł geotermalnych. Ponadto w samym mieście znajdują się 4 parki miejskie. We wschodnim rejonie miasta, w związku z występowaniem znacznych zasobów zmineralizowanych wód geotermalnych wyznaczono teren przeznaczony pod rozwój funkcji sanatoryjno-rekreacyjnej, Tereny w południowej części miasta nad Zalewem Tama przeznaczone zostały pod rozwój funkcji rekreacyjno-turystycznej.

W mieście działa Pyrzycki Dom Kultury, który prowadzi działalność w zakresie upowszechniania kultury oraz amatorskich zespołów artystycznych. Corocznie organizowane są konkursy: plastyczny, Pisanki i Palmy Wielkanocnej, Jesienna Ikebana oraz Świąteczny Stroik, którym towarzyszą wystawy pokonkursowe. Jest on również organizatorem wystaw i koncertów zawodowych artystów.

3.1.9 Włączenie aspektów ekologicznych do polityk sektorowych

ROLNICTWO

Rolnictwo jest jedną z głównych funkcji Gminy Pyrzyce, podstawą jej bazy ekonomicznej i źródłem utrzymania dużej części mieszkańców. Walory przyrodnicze obszarów wiejskich tworzą doskonałe warunki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego w związku z coraz większym zainteresowaniem i zapotrzebowaniem na żywność ekologiczną. Rolnictwo ekologiczne jest ważnym czynnikiem zwiększającym zatrudnienie na wsi, dostarcza nowych miejsc pracy oraz daje rolnikom dodatkowe źródło dochodu.

Do pożądaných, planowanych do osiągnięcia cech zrównoważenia sektora rolnictwa należą:

- optymalne wykorzystanie potencjału biologicznego gleb, poprzez dostosowanie rodzaju produkcji do jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, zalesienie nieprzydatnych dla rolnictwa oraz zminimalizowanie powierzchni gruntów rolnych przekazywanych na inne cele, zwłaszcza gruntów wysokich klas bonitacyjnych,
- podniesienie dochodowości gospodarstw rolnych dzięki poprawie jakości produkcji rolniczej,
- powszechne wdrożenie dobrych praktyk rolniczych, zwłaszcza w zakresie stosowania nawozów mineralnych i chemicznych środków ochrony roślin, nawożenia i gospodarowania obornikiem i gnojowicą, regulacji stosunków wodnych, mechanizacji prac polowych,
- wprowadzenie na szeroką skalę rolnictwa ekologicznego i rozwój agroturystyki,
- rozwój infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich w szczególności infrastruktury związanej z ochroną środowiska.

Na terenie Gminy Pyrzyce znajdują się jednolite części wód powierzchniowych, które zostały wskazane w Rozporządzeniu Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie z dnia 1 lutego 2017 r. w sprawie określenia wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć. Są to:

— **JCWP – Jednolite części wód powierzchniowych (cieki wodne):**

- PLRW6000231976674 - Dopływ z Żabowa,
- PLRW60000197669 - Ostrowica od jez. Będgoszcz do ujścia,
- PLRW600016197665 - Ostrowica od źródeł do wypływu z Jez. Będgoszcz,
- PLRW6000161976569 - Kanał Młyński,
- PLRW600025197659 - Płonia od Dopływu spod Myśliborek do Jez. Miedwie.

— **JCWP – Jednolite części wód powierzchniowych (wody stojące):**

- PLLW11041 – Będgoszcz,
- PLLW11034 – Miedwie.

Gminę Pyrzyce można zaliczyć do obszarów narażonych na zanieczyszczenia związkami azotowymi pochodzenia organicznego i mineralnego. Powodem takiej sytuacji są gospodarstwa rolne, które realizując proces produkcji żywności, pasz dla zwierząt lub surowców rolnych, zużywają duże ilości substancji nawozowych. Znaczna, niewykorzystana część tych substancji ulega kumulacji w glebie, spływa do wód powierzchniowych i gruntowych oraz migruje do atmosfery. Są to w szczególności pierwiastki biogenne – azot i fosfor, które jednocześnie wpływając pozytywnie na poziom produkcji rolnej, w nadmiernych ilościach stanowią groźne zanieczyszczenie i potencjalne zagrożenie dla środowiska przyrodniczego.

Dnia 27 lipca 2018 r., według Rozporządzenia Ministrów z 5 czerwca 2018 r. w życie wszedł „Program działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu” (Dz.U. z 2018 r., poz. 1339). Dokument ten ma na celu doprowadzenie do ograniczenia rolniczego wykorzystania nawozów określa m.in. sposoby i warunki rolniczego wykorzystania nawozów azotowych na glebach zamrzniętych, zalanych wodą, nasyconych wodą lub przykrytych śniegiem, w pobliżu wód powierzchniowych, na terenach o dużym nachyleniu, a także na glebach zamrzniętych, zalanych wodą lub przykrytych śniegiem, zasady planowania prawidłowego nawożenia azotem oraz terminy, w których dozwolone jest rolnicze wykorzystanie nawozów. Ponadto wskazuje warunki przechowywania nawozów naturalnych i postępowanie z odciekami. Celem jest ograniczenie rolniczego

wykorzystywania nawozów. Zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami będzie miało pozytywny wpływ na całe środowisko przyrodnicze.

PRZEMYSŁ

Przemysł jest sektorem odpowiedzialnym w głównej mierze za degradację środowiska. Wraz z rozwojem działalności gospodarczej człowieka, ośrodków przemysłowych, do otoczenia zaczęto odprowadzać coraz więcej szkodliwych substancji. W największym stopniu środowisko zanieczyszczają emisje i odpady przemysłowe pochodzące z fabryk i elektrowni. Najczęściej obserwuje się pogorszenie stanu powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych, powierzchni ziemi (gleby) i krajobrazu. Dodatkowo emitowany jest hałas oraz istnieje ryzyko wystąpienia poważnych awarii.

Na terenie Gminy Pyrzyce nie funkcjonują duże zakłady przemysłowe, które stwarzałyby potencjalne wysokie zagrożenie dla środowiska naturalnego Gminy. Według danych GUS w 2018 r., na terenie Gminy w sektorze prywatnym funkcjonowało 206 podmiotów należących do Sekcji C – przetwórstwo przemysłowe.

Na terenach przewidzianych do zagospodarowania w ramach produkcji przemysłowej, usług i handlu proponuje się wprowadzenie następujących zasad zrównoważonego rozwoju:

1. zasada zapobiegania powstawaniu zanieczyszczeń,
2. zasada utrzymania i ochrony istniejących zasobów środowiska przyrodniczego,
3. zasada racjonalnego zagospodarowania powierzchni ziemi przy zachowaniu wysokiego udziału terenów zielonych,
4. zasada stosowania najlepszej dostępnej techniki (BAT), w tym technologii energooszczędnych z maksymalnym wykorzystaniem energii odpadowej oraz energii odnawialnej,
5. zasada ograniczania ryzyka wystąpienia poważnej awarii oraz jej skutków dla ludzi i środowiska.

Prowadzona działalność przemysłowa stanowi potencjalne zagrożenie dla środowiska. W tym przypadku jak i w przypadku działalności rolniczej, konieczne jest dążenie do wdrożenia zrównoważonych i prośrodowiskowych modeli produkcji, zasad planowania przestrzennego oraz obowiązujących przepisów prawa. Będzie miało to wpływ na zapobieganie i minimalizację ewentualnych negatywnych oddziaływań produkcji. Zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci” zakłady powinny ponosić odpowiedzialność za prowadzone działania, które mogłyby pogorszyć i wpłynąć negatywnie na stan środowiska na terenie Gminy. Istotne jest, aby sprawcy zanieczyszczeń i przekształceń nie ograniczali się jedynie do naprawy zaistniałych szkód i spełniania wymogów określonych

w pozwoleniach na korzystanie ze środowiska, ale zmięrzali do zapobiegania i minimalizacji negatywnych oddziaływań.

TRANSPORT

Rozwój transportu w ostatnich dekadach jest istotnym czynnikiem rozwoju gospodarczego, ale jednocześnie stanowi również źródło uciążliwości i problemów, które są szczególnie istotne w skali lokalnej.

Transport na terenie Gminy Pyrzyce przyczynia się do emisji pyłów do powietrza atmosferycznego. Zanieczyszczenie ze źródeł transportowych składa się głównie z emisji gazów z systemów wydechowych samochodów i pociągów. Na jakość powietrza istotny wpływ ma stan techniczny pojazdów, który nie zawsze jest zgodny z obowiązującymi normami, przez co emitowane są niebezpieczne dla ludzi i środowiska zanieczyszczenia. Obecnie ruch samochodowy w Gminie Pyrzyce skupiony jest na drogach wojewódzkich: nr 106, 119 i 122, przy czym największe natężenie ruchu komunikacyjnego jest na drodze nr 119, która jest byłą drogą krajową nr 3.

Transport jest źródłem zbyt wielu zagrożeń, stanowi źródło hałasu, zanieczyszczeń atmosferycznych, wypadków komunikacyjnych. Jednocześnie trudno wyobrazić sobie rzeczywistość bez możliwości swobodnego poruszania się, przemieszczania ludzi i towarów.

Ma on również negatywny wpływ na stan środowiska ze względu na emisję hałasu, która związana jest z niewystarczającym stanem technicznym dróg. Wpływa to również na uciążliwości podczas odpoczynku, pracy i snu.

Ponadto transport wpływa szkodliwie na zwierzęta poprzez bezpośrednie oddziaływania zanieczyszczeń powietrza na ich organizmy, jak również pośrednio wskutek spożywania zanieczyszczonych roślin. Wśród innych aspektów należy tu wymienić wspomniany powyżej hałas komunikacyjny, możliwość przecinania szlaków migracyjnych i fragmentacji siedlisk, jak również wypadki komunikacyjne z udziałem zwierząt.

Stąd w wyniku niezadowalającego stanu dróg oraz występowania dróg o znaczeniu krajowym i wojewódzkim obszar Gminy narażony jest na wzmożony hałas komunikacyjny oraz zanieczyszczenia komunikacyjne, a także ewentualne wypadki drogowe. Są to zjawiska mające negatywne oddziaływania na stan środowiska na tym obszarze, stąd niezbędne jest podejmowanie działań minimalizujących ich występowanie.

Z uwagi na zwiększający się ruch pojazdów na terenie Gminy Pyrzyce proponuje się następujące cele dla zrównowżenia sektora transportu:

— Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez:

- uzyskanie przez wszystkie eksploatowane środki transportu parametrów w zakresie walorów użytkowych oraz w zakresie oddziaływania na środowisko, jakie będą w tym czasie obowiązywały w Unii Europejskiej,
  - doprowadzenie ogólnej przepustowości szlaków i węzłów infrastruktury transportowej, a także jej rozmieszczenia przestrzennego, do stanu w pełni odpowiadającego rzeczywistym potrzebom przewozowym, eliminującego zarówno „zatory” transportowe, jak i zbyt mały stopień wykorzystania stworzonego potencjału oraz ewentualne, związane z takim zjawiskiem straty,
  - poprawę stanu istniejących dróg i ulic (w zależności od konieczności - poprzez ich przebudowę, utwardzenie, modernizację, poszerzenie),
- Usprawnienie i wzmocnienie połączeń komunikacyjnych,
- Rozwój komunikacji zbiorowej oraz poprawa warunków podróżowania.

GOSPODARKA KOMUNALNA I BUDOWNICTWO

Budownictwo jest ważną gałęzią gospodarki tworzącą wiele miejsc pracy i mającą potencjał rozwoju całego kraju, jednocześnie jest źródłem wielu zanieczyszczeń i zagrożeń. Zrównoważone podejście umożliwi zachowanie wzrostu wartości budownictwa w ogólnym rachunku gospodarczym z zachowaniem równowagi ekologicznej.

Działania prowadzone przez Gminę Pyrzyce w zakresie gospodarki komunalnej mają m.in. na celu wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie gospodarowania wodą oraz odpadami. Gospodarka komunalna wywiera ogromny wpływ na stan środowiska przyrodniczego, bezpośrednio wpływając na jego wszystkie elementy (m.in. powietrze atmosferyczne, wody, powierzchnię ziemi, faunę i florę). W związku z tym, należy nie tylko zapobiegać powstawaniu odpadów oraz nieczystości ale również wprowadzać działania dotyczące jego odzysk i unieszkodliwiania.

Ponadto w wyniku realizacji prac budowlanych mogą mieć miejsce krótkotrwałe, tymczasowe i niegroźne negatywne oddziaływania głównie w zakresie emisji hałasów i pyłów. Prowadzone prace w zakresie budownictwa prowadzone są zawsze zgodnie z przepisami i normami w tym zakresie. W przypadku przystąpienia do prac w zakresie planowania i tworzenia dokumentacji dla inwestycji na obszarach chronionych wykonywana jest inwentaryzacja przyrodnicza oraz ocena możliwości wystąpienia zagrożonych gatunków chronionych, w tym ich korytarzy migracji lub cennych siedlisk oraz analizą rozwiązań alternatywnych tj. np. zmiany lokalizacji. Obiekty budowlane stanowią potencjalne siedliska gatunków chronionych, w szczególności ptaków i nietoperzy. W celu uniknięcia nieumyślnego niszczenia siedlisk gatunków należy przed przystąpieniem do prac w obrębie budynków dokonywana jest ich obserwacji pod kątem występowania gatunków chronionych.

Wobec powyższego podczas prowadzonych prac w zakresie uzyskania docelowych cech zrównoważenia gospodarki komunalnej i budownictwa Gmina podejmuje działania dotyczące:

1. Spełnienia wszystkich wymagań wynikających z przepisów prawa krajowego i regulacji Unii Europejskiej, a także określonych regułami racjonalności i dobrej praktyki gospodarowania, dotyczących stanu infrastruktury technicznej gospodarki komunalnej w zakresie: uzdatniania wody do picia, oczyszczania i odprowadzania ścieków, zagospodarowania odpadów, ograniczania emisji ze spalania w lokalnych kotłowniach, opomiarowanie zużycia wody i ciepła, zmniejszenie strat przesyłowych wody i ciepła.
2. Tworzenia bądź utrzymania ładu przestrzennego w Powiecie, obejmującego zachowanie właściwych relacji pomiędzy terenami zabudowanymi i terenami otwartymi; zaplanowany, zharmonizowany z krajobrazem kształt architektoniczno-urbanistyczny pojedynczych budynków i ich zespołów, dbałość o czystość i porządek.
3. Całkowitego wyeliminowanie samowoli budowlanej.
4. Szerokiego wdrażania tzw. dobrych praktyk w zakresie realizacji prac budowlanych (organizacja zaplecza i placu budowy, stosowane technologie, jakość, a zwłaszcza uciążliwość dla środowiska, maszyn i urządzeń oraz środków transportu, porządkowanie i rekultywacja zajętego terenu po zakończeniu inwestycji, itp., skuteczne wspierane nadzorem inwestorskim i administracyjnym w pełni wykorzystującym zalecenia zawarte w wykonanych ocenach oddziaływania projektowanych inwestycji na środowisko.

TURYSTYKA I REKREACJA

Gmina Pyrzyce jest miejscem atrakcyjnym pod względem turystycznym i rekreacyjnym, co wynika z bliskości pobliskich rzek i jezior, warunków naturalnych oraz posiadania wielu zabytków i atrakcji turystycznych. Przy czym warto zaznaczyć, że obecnie potencjał turystyczny Gminy nie jest w pełni wykorzystany. Dlatego też istotny w przyszłości jest rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej oraz efektywna promocja Gminy w środkach masowego przekazu.

Szczegółowy opis obecnego stanu turystyki i rekreacji na terenie Gminy Pyrzyce został przedstawiony w rozdziale 3.1.8. Korzystanie z zasobów i walorów przyrodniczych w zakresie turystyki i rekreacji odbywa się na terenach już zurbanizowanych. Wyznaczone w tym celu zostały odpowiednie szlaki, które są eksploatowane przez osoby lubiące aktywnie spędzić czas i wypocząć obcując z naturą. Część powierzchni Gminy została objęta ochroną w formie obszarów chronionego krajobrazu, co potwierdza jak osobiliwe są walory przyrodnicze tego terenu.

Prowadzone przez Gminę działania wpływają na realizację zrównoważenie sektora rekreacji i turystyki obejmując:

- optymalne wykorzystanie walorów przyrodniczych do celów rekreacji i turystyki,
- rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej,
- wspieranie organizacji zajmujących się turystyką, rekreacją i sportem,
- wspieranie tworzenia szlaków pieszych, konnych i rowerowych,
- kontynuacja i wdrażanie programów wspierających rozwój rekreacji i sportu mieszkańców, organizacja turniejów i zawodów sportowych,
- rozszerzanie edukacji ekologicznej,
- ochrona dziedzictwa kulturowo-historycznego (program ochrony zabytków).

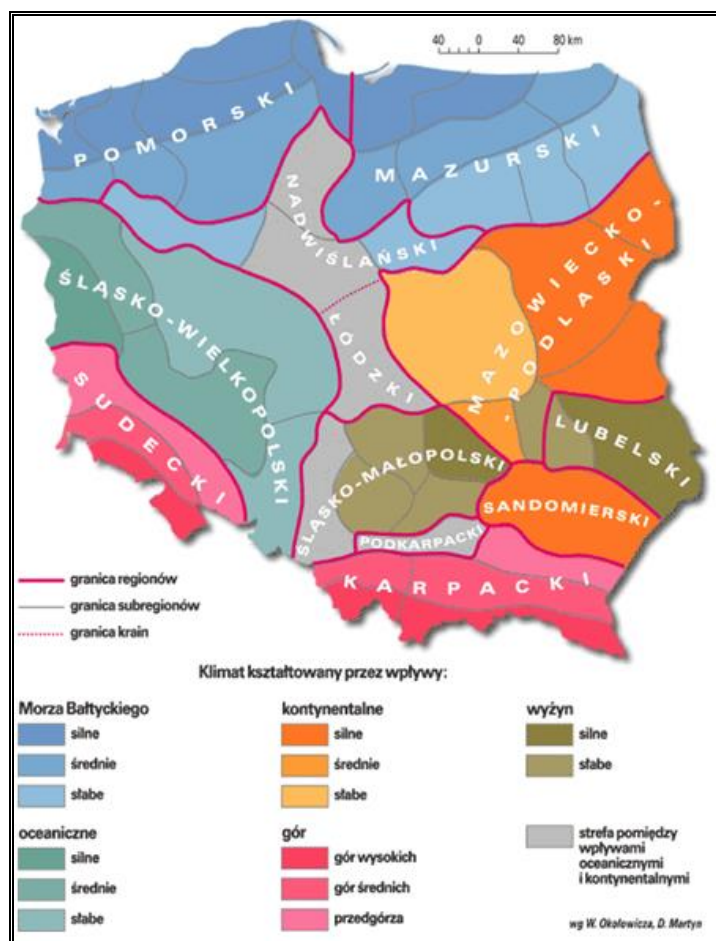
3.2 Analiza stanu środowiska przyrodniczego Gminy

3.2.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza

KLIMAT

Gmina Pyrzyce, zgodnie z regionalizacją rolniczo-klimatyczną wg W. Okołowicza i D. Martyn znajdują się w obrębie zaliczanym do pomorskiej dzielnicy rolniczo-klimatycznej. Jest to klimat określany jako umiarkowany, ciepły, kształtowany przez wpływy Morza Bałtyckiego. Klimat ten charakteryzuje się chłodnym latem oraz łagodną zimą. Średnia temperatura powietrza w styczniu wynosi ok. -2°C, a w lipcu ok. 17°C. Średnia roczna suma opadów oscyluje w granicach ok. 550 mm. Na terenie Gminy przeważają wiatry z kierunku południowo-zachodniego.

Rysunek 9. Dzielnice rolniczo-klimatyczne Polski wg W. Okołowicza i D. Martyn

Źródło: <http://www.wiking.edu.pl>

POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

Powietrze atmosferyczne należy do najważniejszych chronionych komponentów środowiska przyrodniczego. Obowiązujące regulacje prawne odnoszą się przede wszystkim do jego jakości oraz kontroli emisji w postaci pozwoleń na emisję gazów i pyłów. Ze względu na porozumienia międzynarodowe, ochrona powietrza atmosferycznego obejmuje również warstwę ozonową i klimat.

W polskim prawie środowiskowym zakres i sposoby ochrony powietrza atmosferycznego są określone głównie w ustawie Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 1396 z późn. zm.). Przepisy te dotyczą ochrony zasobów środowiska przyrodniczego, przeciwdziałania zanieczyszczeniom, wydawania pozwoleń, opłat i kar administracyjnych za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza.

Potrzeba prawnej ochrony powietrza jest skutkiem jego zanieczyszczenia, które w ustawie – Prawo ochrony środowiska zostało zdefiniowane jako emisja, która może być szkodliwa dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, może powodować szkodę w dobrach materialnych, może

pogarszać walory estetyczne środowiska lub może kolidować z innymi uzasadnionymi sposobami korzystania ze środowiska (art. 3 pkt 29 u.p.o.ś.).

Postępująca urbanizacja przyczynia się do wzrostu liczby źródeł emisji zanieczyszczeń. Najczęściej stosowaną klasyfikacją źródeł emisji jest następujący podział:

- źródła punktowe (emisja punktowa) związane z energetycznym spalaniem paliw i procesami technologicznymi w zakładach przemysłowych,
- źródła liniowe (emisja liniowa) związane z komunikacją,
- źródła powierzchniowe (emisja powierzchniowa) niskiej emisji rozproszonej komunalno-bytowej i technologicznej.

EMISJA PUNKTOWA

Punktowe źródła mają istotny wpływ na wielkość i zasięg stężeń zanieczyszczeń w powietrzu atmosferycznym. Emisja punktowa pochodzi głównie z dużych zakładów przemysłowych emitujących pyły, dwutlenek siarki, tlenek azotu, tlenek węgla oraz metale ciężkie.

Zgodnie z ustawą z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji (Dz. U. z 2019 r. poz. 1447) podmioty gospodarcze zobowiązane są do sporządzania rocznych raportów o wielkościach emisji gazów cieplarnianych i innych substancji, wprowadzanych do powietrza. Ustawowy obowiązek raportowania danych o emisji gazów cieplarnianych do powietrza dotyczy wszystkich korzystających ze środowiska.

EMISJA LINIOWA

Emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych to tzw. emisja liniowa. System komunikacyjny ma istotny wpływ na stan jakości powietrza głównie z tytułu transportu drogowego. Pomimo działań w zakresie modernizacji i przebudowy dróg, ciągły wzrost ruchu samochodowego pociąga za sobą degradację stanu technicznego nawierzchni, a co za tym idzie zwiększenie hałasu komunikacyjnego i wzrost ilości zanieczyszczeń uwalnianych do atmosfery. W im gorszym stanie technicznym znajduje się nawierzchnia drogi, tym mniejsza prędkość poruszania się pojazdem. Powoduje to dłuższy czas pokonania danego odcinka trasy, a co za tym idzie, większe spalanie i większą emisję spalin do powietrza.

Poziom zanieczyszczenia powietrza jest zależny od natężenia ruchu na poszczególnych trasach komunikacyjnych. Wielkość emisji za źródeł komunikacyjnych zależna jest od ilości i rodzaju samochodów oraz rodzaju stosowanego paliwa jak również od procesów związanych ze zużyciem opon, hamulców, a także ścierania nawierzchni dróg. Emisję związaną z ww. procesami zalicza się do tzw. emisji poza spalinowej. Dodatkowy wpływ na wielkość emisji pyłu PM10 ma tzw. emisja wtórna (z unoszenia) pyłu PM10 z nawierzchni dróg.

Największa emisja liniowa występuje wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenia powietrza oraz hałas komunikacyjny ważne jest prowadzenie działań naprawczych, w tym mających na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych (w tym pyłu zawieszonego i hałasu), poprzez przywrócenie wymaganych standardów dróg lokalnych i regionalnych oraz wykorzystanie mniej uciążliwych dla środowiska form ruchu, tj. ruch pieszy i rowerowy. W celu redukcji emisji zanieczyszczeń ze źródeł liniowych warto kontynuować działania polegające na poprawie stanu technicznego dróg już istniejących (w tym również likwidacja nieutwardzonych poboczy), co będzie również dodatkowym istotnym elementem przyczyniającym się do zmniejszenia unosu pyłu z dróg również w okresie bezopadowym.

Na terenie Gminy Piryce, największa emisja liniowa występuje w obrębie ruchliwych dróg wojewódzkich i powiatowych. Jest to przyczyna zanieczyszczenia powietrza na terenie Gminy w wyniku emisji liniowej.

Do ograniczenia emisji ze źródeł liniowych na terenie Gminy przyczynią się głównie inwestycje w zakresie przebudowy/modernizacji szlaków komunikacyjnych. Korzystny wpływ na ograniczenie tego rodzaju emisji wywierają również kampanie społeczne o tematyce proekologicznej (zachęcanie do korzystania ze środków transportu publicznego), ekonomicznego podróżowania samochodem (zorganizowanie dojazdów przy maksymalnym wykorzystaniu liczby miejsc w pojeździe, co zmniejsza koszty podróży i jednocześnie ogranicza emisję zanieczyszczeń na skutek mniejszej ilości spalonego paliwa) lub jeśli to tylko możliwe, zastępowanie samochodu rowerem.

EMISJA POWIERZCHNIOWA

Źródłem emisji powierzchniowej, pochodzącej z sektora bytowego, są lokalne kotłownie i paleniska domowe. Na terenie Gminy Piryce część mieszkańców ogrzewa swoje domy węglem, co przyczynia się do emisji dwutlenku siarki, tlenku azotu, pyłów, sadzy oraz tlenku węgla i węglowodorów aromatycznych. Coraz wyższe ceny paliw opałowych przyczyniają się z kolei do poszukiwania różnego rodzaju oszczędności. Z tego powodu istnieje ryzyko spalania w piecach różnego rodzaju odpadów, emitujących duże ilości toksycznych zanieczyszczeń do atmosfery. Praktyki te są w dalszym ciągu powszechne na obszarach wiejskich. W konsekwencji zaobserwować można zjawisko tzw. „niskiej emisji”, czyli emisji pochodzącej ze źródeł o wysokości nieprzekraczającej kilkunastu metrów wysokości. Zjawisko to jest obserwowalne na terenach zwartej zabudowy, charakteryzującej się brakiem możliwości przewietrzania.

Elementem składowym „niskiej emisji” są zanieczyszczenia emitowane podczas ogrzewania budynków mieszkalnych. Do źródeł niskiej emisji należy zaliczyć przede wszystkim

indywidualne posesje, w których występuje opalanie węglowe, a także mniejsze zakłady produkcyjne, punkty usługowe i handlowe. Ze względu na dużą ilość tego typu źródeł emisji nie jest możliwe monitorowanie każdego z nich, a tym samym określenie dokładnej ilości dostających się z nich do atmosfery zanieczyszczeń.

Sposobem ograniczenia niskiej emisji jest termomodernizacja budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej, których przegrody zewnętrzne nie spełniają warunków technicznych w zakresie wartości współczynnika przenikania ciepła. Docieplenie ścian zewnętrznych, stropów lub stropodachów, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej oraz usprawnienia w zakresie instalacji c.o. i c.w.u. wiążą się z istotnym ograniczeniem zapotrzebowania budynku na ciepło, co znajduje bezpośrednie odzwierciedlenie w ilości spalanej paliwa, a w rezultacie emisji zanieczyszczeń.

W wyniku spalania paliw naturalnych, oprócz ciepła, powstają również gazy spalinowe oraz w przypadku paliw stałych – popioły i żużle. Skład spalin jest różny w zależności od rodzaju paliwa oraz samego procesu spalania, który wbrew pozorom jest procesem skomplikowanym, zależnym od temperatury, ilości paliwa, rodzaju palnika lub paleniska i wielu innych czynników.

Głównym składnikiem spalin powstających przy spalaniu paliw stałych jest dwutlenek węgla (CO_2), w mniejszych ilościach dwutlenek siarki (SO_2), tlenek węgla (CO), tlenki azotu (NO_2), para wodna (H_2O), sadza i pył. W przypadku paliw ciekłych i gazowych udział pary wodnej w spalinach jest większy i porównywalny z ilością CO_2 , natomiast nie ma w nich pyłów, a w przypadku gazu ziemnego – SO_2 . Niektóre gatunki ropy naftowej także nie posiadają związków siarki. W spalinach pochodzących z paliw ciekłych i gazowych również występują, choć w mniejszych ilościach, tlenki azotu i sadza, gdyż ich obecność jest związana raczej z samym procesem spalania niż z rodzajem paliwa.

— Tlenki węgla

Z punktu widzenia ochrony środowiska rozróżnia się dwa rodzaje dwutlenków węgla: przyjazny dla środowiska – o krótkim (trwającym od 1 roku kilkadziesiąt lat) obiegu w przyrodzie, który powstaje w procesach utleniania biomasy (drewna, słomy, biopaliw i biomasy) i nieprzyjazny, który jest produktem spalania paliw nieodnawialnych (węgla, ropy, gazu), a cykl jego obiegu określa się w milionach lat.

— Tlenki siarki

Głównym źródłem emisji SO_2 jest energetyka – 90%, natomiast za pozostałe 10% emisji odpowiada przemysł i komunikacja. Dwutlenek siarki, jako taki nie szkodzi środowisku, jednak w obecności ozonu – O_3 , który powstaje podczas wyładowań atmosferycznych,

przekształca się w bardzo niebezpieczny dla środowiska SO_3 , który łączy się w chmurach z parą wodną i spada na ziemię w postaci kwaśnego deszczu.

— **Związki organiczne**

Związki organiczne w spalinach to głównie węglowodory alifatyczne (parafiny), które są praktycznie obojętne dla środowiska, oraz policykliczne węglowodory aromatyczne (wielopierścieniowe), które alergizują, podrażniają błony śluzowe, a nawet mogą wywoływać nowotwory. Najbardziej znany z tych związków to benzo(a)piren (BaP), który jest związkiem silnie rakotwórczym. Przyczyną powstawania tych węglodorów jest niepełne spalanie paliw przy zbyt małej ilości powietrza, termiczny rozkład paliwa (piroliza) również wobec braku tlenu, a także gwałtowne schładzanie płomienia na skutek nierównomiernego spalania, rozruchu urządzenia lub spalania paliw w nieodpowiednich kotłach, palnikach lub silnikach.

— **Sadza**

Głównym składnikiem sadzy, która tworzy ze spalinami lub powietrzem aerozol nazywany dymem, jest węgiel bezpostaciowy. Sadza zawiera także węglowodory. Ponieważ z węglodorów aromatycznych sadza powstaje łatwiej niż z alifatycznych, więc to one są drugim składnikiem sadzy. Należy zatem przypuszczać, że sadza może mieć, podobnie jak i węglowodory aromatyczne, działanie rakotwórcze.

— **Pyły**

Pyły i popioły to stałe składniki mineralne, które pozostają po spalaniu paliw. Popiół i sadza stanowią główne składniki dymu, którego cząsteczki o rozmiarach nieprzekraczających $0,1 \mu m$ mają bardzo dobrze rozwiniętą powierzchnię, dzięki której adsorbują lotne toksyczne składniki spalin i dlatego są bardzo niebezpieczne dla zdrowia ludzi i zwierząt, a także roślin.

Najważniejsze negatywne skutki oddziaływania produktów spalania paliw nieodnawialnych, głównie węgla kamiennego i brunatnego, to pogłębienie się efektu cieplarnianego oraz powiększanie się stref występowania smogu. Kwaśny smog, zwany londyńskim, na skutek inwersji aerozolu, składającego się z tlenków siarki i pyłu ze spalonego węgla oraz mgły, zamiast unosić się jako cieplejszy od powietrza, opada na miasto i zatrzuwa jego mieszkańców. Wraz z rozwojem motoryzacji i komunikacji miejskiej, oprócz smogu londyńskiego, pojawił się nowy rodzaj smogu, zwany fotochemicznym, który atakuje w upalne lata. Smog ten zawiera, oprócz tlenków siarki i pyłów, także: tlenki azotu, związki organiczne, np. aldehydy, ketony, azotany i nadtlenki organiczne oraz ozon. W efekcie zamkniętego cyklu ponad 200 reakcji chemicznych, efekt smogu fotochemicznego pogłębia się, a jego produkty nie są obojętne dla środowiska. Wolne rodniki działają rakotwórczo, a ozon, który w stratosferze chroni nas przed promieniowaniem ultrafioletowym, w dolnych warstwach atmosfery jest równie niebezpieczny dla organizmów żywych jak związki rakotwórcze.

Negatywne oddziaływanie energetyki konwencjonalnej na środowisko obejmuje ponadto:

- zakwaszenie atmosfery tlenkami siarki i azotu wskutek czego giną lasy, zamiera życie w rzekach i jeziorach;
- brak tlenu w środowisku morskim, co jest następstwem emisji tlenków azotu, zaburza równowagę pokarmową w morzu ze szkodą dla żyjących w nim organizmów roślinnych i zwierzęcych;
- zanieczyszczenie wód zaskórnych metalami ciężkimi wmywanymi z nieprawidłowo składowanych popiołów i żużli, a także produktami ubocznymi powstającymi podczas oczyszczania spalin metodami mokrymi i suchymi.

Zagrożenia wynikające z zanieczyszczeń powietrza są groźniejsze od zanieczyszczeń wód czy gleb, ze względu na nie dającą nie kontrolować łatwość rozprzestrzeniania.

STAN POWIETRZA

Stan jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim jest co roku oceniany na podstawie pomiarów prowadzonych na stacjach automatycznych i manualnych oraz wyników modelowania matematycznego. Stacje pomiarowe zlokalizowane są w taki sposób, aby pomiary poziomów stężeń zanieczyszczeń prowadzone na nich zapewniały informacje o wielkościach stężeń na dużym obszarze. Zgodnie z art. 89. ust. 1. ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2019 r. poz. 1396 z późn. zm.) Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku, dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni, a następnie na podstawie tej oceny sporządza opracowanie: „Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Zachodniopomorskim”, które umieszcza na stronie internetowej www.wios.szczecin.pl.

Zgodnie z danymi Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Departamentu Monitoringu Środowiska, Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Szczecinie w roku kalendarzowym 2017 w Gminie Pyrzyce wystąpiły następujące wartości stężeń średniorocznych:

1. **NO₂** (nr CAS 10102-44-0): $S_a = 6 \mu\text{g}/\text{m}^3$
2. **SO₂¹** (nr CAS 7446-09-5): $S_a = 2 \mu\text{g}/\text{m}^3$
3. **Pył zawieszony PM₁₀**: $S_a = 16 \mu\text{g}/\text{m}^3$
4. **Pył zawieszony PM_{2,5}**: $S_a = 13 \mu\text{g}/\text{m}^3$
5. **Benzen** (nr CAS 71-43-2): $S_a = 0,4 \mu\text{g}/\text{m}^3$
6. **Ołów** (nr CAS 7439-92-1): $S_a = 0,004 \mu\text{g}/\text{m}^3$

---

¹ poziom dopuszczalny dla SO₂ (wartości średnioroczne) określany jest jedynie pod kątem ochrony roślin, co oznacza, że norma ta nie dotyczy stref będących aglomeracjami lub miastami powyżej 100 tys. mieszkańców.

Poniżej zestawiono wyniki klasyfikacji poszczególnych zanieczyszczeń w powietrzu. Dla potrzeb badań substancje, których poziom stężeń ma zostać zmierzony, zostały podzielone na 2 grupy: ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin.

Substancje oceniane ze względu na ochronę zdrowia ludzi:

- dwutlenek siarki (SO₂),
- dwutlenek azotu (NO₂),
- tlenek węgla (CO),
- benzen (C₆H₆),
- ozon troposferyczny (O₃),
- pył zawieszony PM10, oraz zawarte w tym pyłe metale ciężkie (ołów, arsen, kadm, nikiel i benzo(a)piren)
- pył PM2,5.

Substancje oceniane ze względu na ochronę roślin:

- dwutlenek siarki (SO₂),
- tlenki azotu (NO_x),
- ozon (O³).

Dodatkowo, dla każdej substancji dokonano odrębnie klasyfikacji stref.

Tabela 12. Klasyfikacja stref

Strefa	Klasa
Stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych	A
Stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe	C
Stężenia zanieczyszczenia ozonem troposferycznym na terenie strefy nie przekraczają poziomu celu długoterminowego	D1
Stężenia zanieczyszczenia ozonem troposferycznym na terenie strefy przekraczają poziom celu długoterminowego	D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim za rok 2018

Województwo zachodniopomorskie zostało podzielone na 3 strefy podlegające ocenie: aglomeracje szczecińską wraz z miastem Szczecin (kod strefy: PL3201), miasto Koszalin (kod strefy: PL3202) oraz strefę zachodniopomorską (kod strefy: PL3203) stanowiącą pozostały obszar województwa. Zgodnie z tak przyjętym podziałem strefa, do której należy Gmina Pyrzyce znalazła się w strefie zachodniopomorskiej.

Analizując roczną ocenę jakości powietrza dla poszczególnych zanieczyszczeń dla strefy zachodniopomorskiej pod kątem kryteriów w celu ochrony zdrowia ludzi zauważyć można, że poziomy dopuszczalne zostały przekroczone dla pyłu PM10 i benzo(a)pirenu (BaP), otrzymując ocenę C. Dla pozostałych substancji roczna ocena wynosi A i nie przekracza dopuszczalnego poziomu.

Tabela 13. Wynikowe klasy poszczególnych zanieczyszczeń strefy zachodniopomorskiej pod kątem ochrony zdrowia ludzi

Nazwa strefy	Klasa strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń - ochrona zdrowia ludzi											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃	PM10	PM2,5	Pb	As	Cd	Ni	BaP
Strefa zachodniopomorska	A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	A	C

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim za rok 2018

Analizując roczną ocenę jakości powietrza dla poszczególnych zanieczyszczeń dla strefy zachodniopomorskiej pod kątem kryteriów w celu ochrony roślin zauważyć można, że nie zostały przekroczone poziomy zanieczyszczeń.

Tabela 14. Wynikowe klasy poszczególnych zanieczyszczeń strefy zachodniopomorskiej pod kątem ochrony roślin

Nazwa strefy	Klasa strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń – ochrona roślin		
	SO ₂	NO _x	O ₃
Strefa zachodniopomorska	A	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim za rok 2018

Ogólna ocena jakości powietrza wykazała, że zagrożenia z przekroczeniem dopuszczalnych norm zanieczyszczenia powietrza dotyczyły wysokich stężeń zawartego w pyle zawieszonym PM10 benzo(a)pirenu. W celu przywrócenia obowiązujących standardów należy podjąć działania na rzecz poprawy jakości powietrza we wskazanych strefach, gdzie zostały przekroczone dopuszczalne wartości. Pozostałe substancje na obszarze Gminy Pyrzyce były na niskim poziomie i nie przekraczały obowiązujących norm i nie stanowią zagrożenia dla zdrowia ludzi oraz roślin.

Zgodnie z oceną jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim w roku 2018 wśród przypuszczalnych przyczyn przekroczeń substancji B(a)P należy wymienić:

- stosowanie paliw o wysokiej zawartości popiołu i siarki wraz ze spalaniem śmieci w kotłach o niskiej sprawności cieplnej,
- wysoki udział indywidualnego ogrzewania na paliwa stałe w ogólnym bilansie energetycznym,
- eksploatację instalacji energetycznych o małej mocy,

- oddziaływanie emisji związanej z ruchem pojazdów na drogach,
- niski poziom życia ludności,
- niski poziom wiedzy ekologicznej,
- niedostateczny poziom wydatków budżetowych na realizację programów ochrony powietrza i ograniczenie emisji zanieczyszczeń.

Na terenie Gminy Pyrzyce nie znajduje się żadna stacja pomiarowa wykorzystana na potrzeby sporządzenia rocznej oceny jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim za rok 2018.

PODSUMOWANIE: ANALIZA SWOT

Tabela 15. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> — Stały monitoring powietrza na terenie strefy zachodniopomorskiej, do której należy Gmina Pyrzyce; — Korzystne warunki klimatyczne do budowy/ montażu instalacji odnawialnych źródeł energii; — Dostęp do sieci gazowej i ciepłowniczej oraz zwarta zabudowa miejska, która umożliwia rozbudowę sieci, nowe przyłączenia, a co za tym idzie – zmniejszenie emisji powierzchniowej; <p>Niska liczba zakładów emitujących znaczne ilości zanieczyszczeń do powietrza, które są szczególnie uciążliwe dla Środowiska;</p> <p>Opracowany i wdrażany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Pyrzyce</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Położenie Gminy w strefie zachodniopomorskiej, dla której odnotowano przekroczony poziom stężeń niektórych zanieczyszczeń; — Niewystarczająca wiedza mieszkańców w obszarze ochrony klimatu; — Występowanie na terenie Gminy zjawiska niskiej emisji.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> — Rozwój nowych technologii energetycznych, bazujących na odnawialnych źródłach energii; — Rosnąca moda na zdrowy styl życia, zwiększenie korzystania z bez emisyjnych środków transportu (np. rower); — Rosnące ceny paliw pozwolą zmniejszyć emisję liniową; — Rozwój ścieżek rowerowych. 	<ul style="list-style-type: none"> — Wysokie natężenie ruchu na szlakach komunikacyjnych; — Wysoki koszt inwestycji w odnawialne źródła energii; — Spalanie odpadów w indywidualnych kotłowniach; — Wysoki koszt budowy ścieżek rowerowych, obwodnic, modernizacji dróg.

Źródło: Opracowanie własne

3.2.2 Zagrożenia hałasem

Wraz z rozwojem gospodarczym, który charakteryzuje się budową nowych zakładów przemysłowych i modernizacją już istniejących oraz rozbudową infrastruktury komunikacyjnej wzrasta zagrożenie hałasem. Hałas w środowisku to wszelkiego rodzaju niepożądane, nieprzyjemne i uciążliwe dźwięki w danym miejscu i czasie o częstotliwościach w zakresie

16-16 000 Hz. Hałas jest zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego charakteryzującym się różnorodnością źródeł i powszechnością występowania.

Dopuszczalne poziomy hałasu dla wskaźników długookresowych i krótkookresowych określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Hałas pochodzenia antropogenicznego, dzieli się w zależności od sposobu powstawania, na hałas komunikacyjny i przemysłowy:

- Hałas przemysłowy jest to hałas stworzony przez źródła zlokalizowane wewnątrz i na zewnątrz obiektów budowlanych różnego typu. Bywa on najczęstszą przyczyną skarg ludności. Wynika to między innymi z faktu, że hałasy tego typu mają najczęściej charakter ciągły, często o bardzo dokuczliwym brzmieniu. Największymi źródłami są zakłady przemysłowe, wytwórcze i rzemieślnicze.
- Hałas komunikacyjny pochodzi od środków transportu lotniczego, kolejowego i drogowego. Szczególnie narażone są tereny znajdujące się w pobliżu większych tras komunikacyjnych. Wynika to z dużej dynamiki wzrostu ilości środków transportu, zwłaszcza pojazdów samochodowych notowanego w ostatnich latach oraz wzmożonego ruchu tranzytowego (towarowego i osobowego) w komunikacji międzynarodowej.

Wysokie częstotliwości i natężenia dźwięków są zjawiskiem niepożądanym, dokuczliwym i szkodliwie działającym na zdrowie i komfort życia. Skutkami przebywania w otoczeniu narażonym na hałas mogą być uszkodzenie słuchu, niepokój, zmęczenie układu nerwowego, obniżenie czułości wzroku, utrudnienie porozumiewania się, niekorzystne wpływanie na sen i odpoczynek człowieka, a także zmniejszenie wydajności w środowisku pracy.

Hałas przemysłowy

Dominującymi źródłami hałasu przemysłowego są: instalacje wentylacji ogólnej, odpylania i odwirowania, sprężarki, chłodnie, maszyny tartaczne, maszyny stolarskie, maszyny do plastycznej obróbki metalu, maszyny budowlane, węzły betoniarskie, sieczkarnie, specjalistyczne linie technologiczne, transport wewnątrzzakładowy oraz urządzenia nagłaśniające.

Na terenie Gminy dominują zakłady przemysłowe działające przede wszystkim w handlu hurtowym i detalicznym, budownictwie, a także przetwórstwie przemysłowym. Stanowią one niewielkie źródło hałasu i nie są mocno uciążliwe dla mieszkańców.

Hałas komunikacyjny

Największa uciążliwość hałasu obserwowana jest na obszarach położonych wzdłuż szlaków komunikacyjnych. Należy się spodziewać, że w najbliższych latach natężenie ruchu

kołowego (w tym maszyn rolniczych) będzie wzrastać, co przyczyni się do zwiększenia natężenia hałasu w sąsiedztwie tych szlaków.

Hałas dokuczliwy jest też dla wszelkich zabudowań usytuowanych przy szlakach komunikacyjnych i osób w nich mieszkających. Uciążliwość hałasu może być pośrednio zmniejszana poprzez realizację inwestycji z zakresu przebudowy czy modernizacji dróg, a także poprzez tworzenie wzdłuż tras o wysokim natężeniu ruchu pasów zieleni izolacyjnej.

Głównym źródłem emisji hałasu komunikacyjnego do środowiska na terenie Gminy jest ruch na drogach wojewódzkich nr 106, 119, 122. Bardzo obciążone jest zwłaszcza centrum miasta Pyrzyce gdzie krzyżują się drogi przelotowe wojewódzkie i następuje wymieszanie się ruchu miejskiego z ruchem tranzytowym.

Badania natężenia hałasu

Ochroną akustyczną objęte są tylko określone rodzaje terenów, wskazane w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie *dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku*, wyróżnione ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje (np. tereny zamieszkałe, rekreacyjne, szpitale).

W roku 2017 przeprowadzono monitoringowe pomiary hałasu drogowego na terenie miasta Pyrzyce, w 4 punktach pomiarowych:

- ul. Starogardzka (53°09'18,2"N, 14°53'42,9"E),
- ul. Warszawska (53°8'13,2"N, 14°53'53,7"E),
- ul. Mickiewicza (53°8'17,5"N, 14°53'21,1"E),
- ul. Szczecińska (53°9'2,6"N, 14°53'7,7"E).

Badania poziomu emisji hałasu wykonywane były przy pomocy automatycznych stacji monitorowania hałasu, przy równoczesnym pomiarze warunków meteorologicznych oraz struktury i natężenia ruchu komunikacyjnego. Jako dane pomocnicze wykorzystany został także obraz wideo z kamery przemysłowej.

Według Generalnego Pomiaru Ruchu przeprowadzonego w roku 2015 na drogach wojewódzkich średni dobowy ruch roczny wyniósł 3 250 pojazdów/dobę, przy czym dla województwa zachodniopomorskiego osiągnął wartość 2 358 pojazdów/dobę. Oznacza to że natężenie ruchu na drogach wojewódzkich w Gminie Pyrzyce jest bardzo wysokie i kształtuje się znacznie powyżej średnich wartości, o czym świadczą informacje zawarte w poniższej tabeli.

Tabela 16. Wyniki natężenia ruchu na analizowanych odcinkach dróg

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Średni ruch dobowy [szt./24h]	Liczba pojazdów lekkich [szt./24h]	Liczba pojazdów ciężkich [szt./24h]
1.	Pyrzyce, ul. Stargardzka	4 373	3 574	795
2.	Pyrzyce, ul. Warszawska	4 089	3 720	370
3.	Pyrzyce, ul. Mickiewicza	4 829	4 499	330
4.	Pyrzyce, ul. Szczecińska	8 822	7 743	1 079

Źródło: Dane z WIOŚ w Szczecinie

Dopuszczalna wartość poziomu dźwięku dla pory dnia (6⁰⁰-22⁰⁰) wynosi 65 dB, natomiast dla pory nocy (22⁰⁰-6⁰⁰) wynosi 56 dB.

Tabela 17. Zestawienie wyników równoważnych poziomów dźwięku

Lokalizacja punktu pomiarowego	Data pomiaru	Obliczony poziom równoważny dla normatywnego czasu odniesienia [dB]	
		6 ⁰⁰ -22 ⁰⁰	22 ⁰⁰ -6 ⁰⁰
Pyrzyce, ul. Mickiewicza	23.06.2017	67,1	59,4
	24.06.2017	67,9	59,3
	25.06.2017	66,8	58,5
	26.06.2017	66,8	59,6
	27.06.2017	67,0	58,7
Pyrzyce, ul. Warszawska	11.10.2017	66,3	59,2
	12.10.2017	66,3	56,7
	13.10.2017	65,2	57,7
Pyrzyce, ul. Szczecińska	26.05.2017	68,0	62,9
	27.05.2017	68,3	62,8
	28.05.2017	66,2	60,0
	29.05.2017	65,4	62,0
Pyrzyce, ul. Stargardzka	30.03.2017	69,5	62,2
	31.03.2017	69,4	62,7
	01.04.2017	69,1	61,2
	02.04.2017	67,3	60,8
	03.04.2017	67,6	61,3
	13.07.2017	69,3	63,6
	14.07.2017	68,4	61,6
	15.07.2017	68,8	62,6
	16.07.2017	67,6	60,6
	28.09.2017	68,6	61,8
	29.09.2017	69,0	61,8
	30.09.2017	69,2	61,7
	01.10.2017	67,8	59,7

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ
DO ROKU 2026**

Lokalizacja punktu pomiarowego	Data pomiaru	Obliczony poziom równoważny dla normatywnego czasu odniesienia [dB]	
	02.10.2017	66,3	61,5
	03.10.2017	70,2	63,1

Źródło: Dane z WIOŚ w Szczecinie

Analiza wyników równoważnego poziomu hałasu wskazuje na przekroczenie dopuszczalnego poziomu dźwięku.

Dla pory dnia:

- przy ul. Mickiewicza (Pyrzyce) – od 1,8 do 2,9 dB,
- przy ul. Stargardzkiej (Pyrzyce) – od 1,3 do 5,2 dB,
- przy ul. Szczecińskiej (Pyrzyce) – od 0,4 do 3,3 dB,
- przy ul. Warszawskiej (Pyrzyce) – 0,2 do 1,3 dB.

Dla pory nocy:

- przy ul. Mickiewicza (Pyrzyce) – od 2,5 do 3,6 dB,
- przy ul. Stargardzkiej (Pyrzyce) – od 3,7 do 7,6 dB,
- przy ul. Szczecińskiej (Pyrzyce) – od 4,0 do 6,9 dB,
- przy ul. Warszawskiej (Pyrzyce) – 0,7 do 3,2 dB.

Opierając się na wynikach równoważnych poziomów hałasu drogowego mierzonych w określonych porach roku, w punkcie pomiarowym na ul. Stargardzkiej wyznaczono wartości długookresowych średnich poziomów dźwięku: poziomu dziennie-wieczornonocnego – L_{DWN} oraz nocnego – L_N . Przekroczenia dopuszczalnego poziomu dźwięku wynoszą: 2,8 dB w odniesieniu do wskaźnika L_{DWN} oraz 2,9 dB dla wskaźnika L_N .

Tabela 18. Zestawienie wyników długookresowych średnich poziomów dźwięku

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Wyniki pomiarów [dB]		Wartość dopuszczalna / przekroczenie [dB]	
		L_{DWN}	L_N	L_{DWN}	L_N
1.	Pyrzyce, ul. Stargardzka	70,8	61,9	68 / 2,8	59 / 2,9

Źródło: Dane z WIOŚ w Szczecinie

PODSUMOWANIE: ANALIZA SWOT

Tabela 19. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenia hałasem

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> — Prowadzenie działań zapobiegawczych w zakresie ochrony przed hałasem; — Monitoringowe pomiary hałasu komunikacyjnego; — Brak zakładów przemysłowych będących źródłem hałasu o dużym natężeniu; — Przebiegająca przez Gminę droga ekspresowa przejmująca znaczą część ruchu tranzytowego. 	<ul style="list-style-type: none"> — Wysokie natężenie ruchu; — Przekroczone dopuszczalne poziomy dźwięku w zakresie hałasu komunikacyjnego; — Niedostatecznie rozwinięty system transportu zbiorowego.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> — Nowe technologie ochrony przed hałasem (ekrany akustyczne, maty antywibracyjne, pasy zieleni, większa izolacyjność akustyczna budynków); — Prowadzenie procedur oddziaływania na środowisko; — Modernizacja i remonty nawierzchni dróg. 	<ul style="list-style-type: none"> — Rozwój komunikacji wraz ze wzrostem liczby pojazdów i natężenia ruchu komunikacyjnego na drogach; — Zakłady przemysłowe stanowiące potencjalne źródło emisji hałasu; — Powstające farmy wiatrowe.

Źródło: Opracowanie własne

3.2.3 Pola elektromagnetyczne

W aktualnym stanie prawnym można wyróżnić promieniowanie:

- jonizujące, powstające w wyniku użytkowania substancji promieniotwórczych w energetyce jądrowej, ochronie zdrowia, przemyśle, badaniach naukowych, przed którym ochrona unormowana jest w ustawie z 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 792 z późn.zm.),
- niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne, związane ze zmianami pola elektromagnetycznego wytwarzanego przez źródła energetyczne i radiokomunikacyjne, przed którym ochronę reguluje ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 1396 z późn.zm.), w dziale VI pod nazwą „Ochrona przed polami elektromagnetycznymi”.

Niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne w postaci pól elektromagnetycznych (PEM) zawsze występowało w środowisku naturalnym. Pochodzi ono od naturalnych źródeł, jakimi są np.: Słońce, Ziemia, zjawiska atmosferyczne. Natomiast sztuczne pola elektromagnetyczne zaczęły pojawiać się w środowisku ponad sto lat temu i były związane z techniczną działalnością człowieka. Promieniowanie elektromagnetyczne występuje wszędzie. Do najważniejszych źródeł promieniowania należą:

- stacje i linie energetyczne,
- nadajniki radiowe i telewizyjne oraz CB-radio i radiostacje amatorskie,

- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji,
- urządzenia powszechnego użytku: kuchenki mikrofalowe, monitory, aparaty komórkowe itp.

Zgodnie z art. 3 pkt 18 u. p. o. ś przez pola elektromagnetyczne rozumie się pole elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz.

Promieniowanie niejonizujące uważa się obecnie za jedno z poważniejszych zanieczyszczeń środowiska. Pole elektromagnetyczne wytwarzane przez silne źródło niekorzystnie zmienia warunki bytowania człowieka, wpływa na przebieg procesów życiowych. Może powodować wystąpienie zaburzeń funkcji ośrodkowego układu nerwowego, układów: rozrodczego, hormonalnego, krwionośnego oraz narządów słuchu i wzroku. Obecnie prowadzone są także badania nad wpływem promieniowania elektromagnetycznego na powstawanie nowotworów u człowieka.

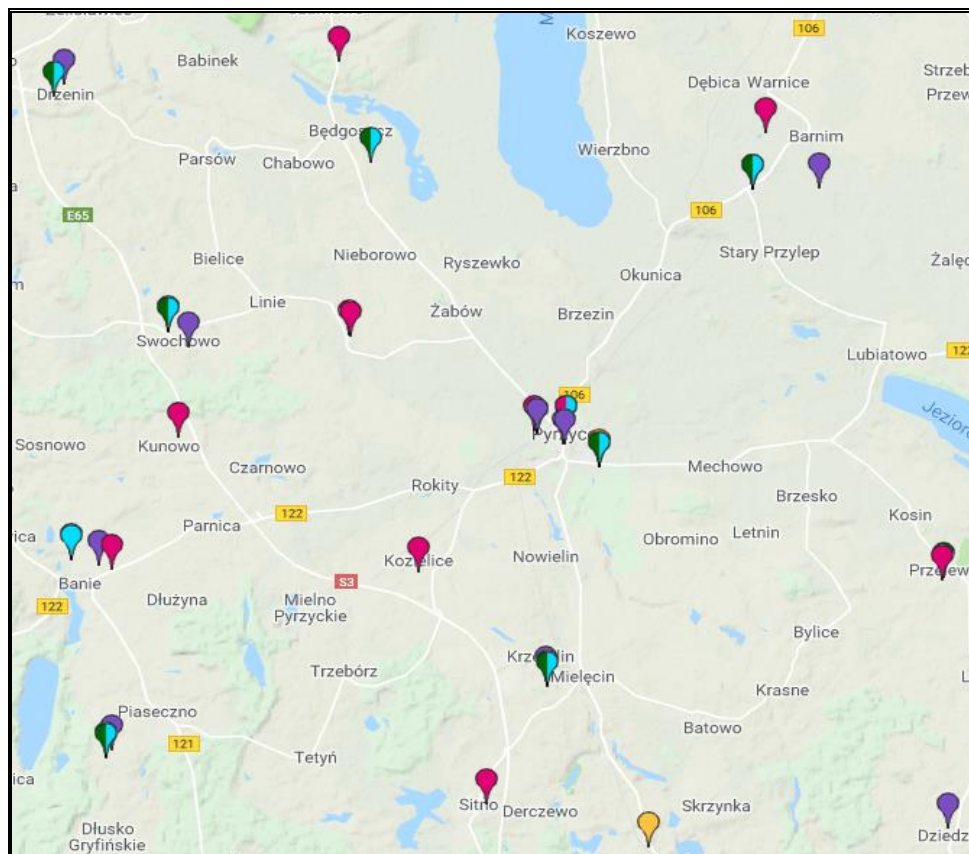
SIECI I URZĄDZENIA WYSOKIEGO, ŚREDNIEGO I NISKIEGO NAPIĘCIA

Na obszarze Gminy Pyrzyce znajdują się linie elektroenergetyczne wysokiego, średniego i niskiego napięcia. Linia wysokiego napięcia 110 kV przebiega przy wschodniej granicy Gminy, gdzie odchodzi od niej linia przecinająca środkową część gminy w osi poziomej aż do miasta Pyrzyce. Sieć elektroenergetyczna o średnim napięciu wyprowadzona jest ze stacji rozdzielczej w Pyrzycach i zasila ona stacje transformatorowe zlokalizowane na terenie Gminy. Sieć niskiego napięcia zlokalizowana jest we wszystkich miejscowościach na obszarze Gminy.

INSTALACJE RADIOKOMUNIKACYJNE

Na terenie Gminy Pyrzyce występują stacje bazowe telefonii komórkowej różnych nadawców sygnałów, m.in. typu: GSM, UMTS, CDMA, LTE, których transmisja mowy i danych może odbywać się w różnych pasmach częstotliwości. Umieszczenie pojedynczych stacji bazowych telefonii komórkowej znajdujących się na terenie Gminy prezentuje poniższy rysunek – Plus (kolor zielony), T-mobile (kolor różowy), Orange (kolor pomarańczowy), Play (kolor fioletowy) i pozostali - Aero2, Sferia (kolor błękitny).

Rysunek 10. Operatorzy sieci GSM na terenie Gminy Pyrzyce

Źródło: Mapa nadajników GSM, UMTS, CDMA, LTE w Polsce <http://beta.btsearch.pl>

W ostatnich latach rozwinęły się również nowe technologie, które emitują pola elektromagnetyczne do środowiska. Są to m.in. urządzenia Wi – fi umożliwiające dostęp do sieci internetowej.

BADANIA PEM

Pomiary monitoringowe pól elektromagnetycznych prowadzone są w cyklu trzyletnim, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2007 r. Nr 221, poz. 1645).

Na terenie Gminy Pyrzyce ostatnie wykonane pomiary natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w środowisku, w przedziale częstotliwości od 3 MHz do 3000 MHz zostały wykonane w Pyrzycach przy ul. Jana Pawła II, w roku 2014 i 2017.

Tabela 20. Wyniki pomiarów monitoringu PEM na terenie Gminy Pyrzyce

Miejscowość	Współrzędne geograficzne		Wynik pomiaru (V/m)	
	Długość	Szerokość	2014 rok	2017 rok
Pyrzyce	14°53'38,6"	53°08'51,2"	0,52	0,3

Źródło: Dane z WIOŚ w Szczecinie

Wartości pomiarów w obu latach kształtują się poniżej wartości dopuszczalnej (7 V/m), w związku z czym na obszarze Gminy Pyrzyce nie odnotowano przekroczeń granicznych wartości promieniowania elektromagnetycznego .

PODSUMOWANIE: ANALIZA SWOT

Tabela 21. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> — Prowadzony monitoring PEM na terenie Gminy przez WIOŚ; — Niskie poziomy pól elektromagnetycznych na obszarze Gminy nie przekraczające dopuszczalnych wartości. 	<ul style="list-style-type: none"> — Obecność źródeł emisji pól elektromagnetycznych na terenie Gminy; — Rozwój telefonii komórkowej i innych technologii emitujących promieniowanie elektromagnetycznych.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> — Regulacje prawne dotyczące poziomów dopuszczalnych pól elektromagnetycznych oraz lokalizacji instalacji emitujących pola elektromagnetyczne; — Uwzględnianie infrastruktury technicznej emitującej promieniowanie elektromagnetyczne w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego; — Prowadzenie procedur oddziaływania na środowisko; 	<ul style="list-style-type: none"> — Wzrastające zapotrzebowanie społeczeństwa na media (radio, telewizję, Internet); — Niska świadomość społeczna odnośnie zagrożeń płynących z pól elektromagnetycznych na życie i zdrowie człowieka, — Wchodzący system sieci 5G (technologia mobilna piątej generacji)..

Źródło: Opracowanie własne

3.2.4. Gospodarowanie wodami

WODY POWIERZCHNIOWE

Gmina Pyrzyce położona jest na terenie nizinnym o charakterze typowo rolniczym. Przez północno-wschodnie obszary Gminy przepływa rzeka Płonia, która stanowi główny ciek wodny. Zlewnia rzeki znajduje się na terenie województwa zachodniopomorskiego. Całkowita jej długość wynosi 73,27 km. Źródła znajdują się na Pojezierzu Myśliborskim, a ujście stanowi Jezioro Dąbie.

Na północy Gminy położone są 2 główne jeziora: Będgoszcz o powierzchni 2,64 km² oraz Miedwie o powierzchni 34,82 km². Na terenie Gminy występuje także mniejsze cieki wodne oraz zbiorniki wód stojących. Szczegółowe informacje na temat wód na terenie Gminy zostały przedstawione w poniższych tabelach.

Charakterystykę jednolitych części wód powierzchniowych na terenie Gminy Pyrzyce przedstawia tabela poniżej. Objaśnienie części kolumn zamieszczono poniżej:

Typ JCWP:

- 2a: Jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o małym wypływie zlewni, stratyfikowane,
- 3a: Jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane,
- 16: Potok nizinny lessowy lub gliniasty,
- 19: Rzeka nizinna piaszczysto-gliniasta
- 23: Potok lub strumień na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych,
- 25: Ciek łączący jeziora.

Status:

- NAT: Naturalna,
- SZCW: Silnie Zmieniona Część Wód.

Tabela 22. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych na terenie Gminy Pyrzyce

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCWP	Status	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy	
						Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny
Cieki wodne							
RW60000191259	Myśla od źródeł do wypływu z Jez. Myśluborskiego	19	NAT	Zły	Zagrożona	Dobry	Dobry
RW600025197659	Płonia od Dopływu spod Myśluberek do Jez. Miedwie	25	NAT	Zły	Zagrożona	Dobry	Dobry
RW60000197669	Ostrowica od jez. Będgoszcz do ujścia	25	SCW	Zły	Zagrożona	Dobry	Dobry
RW6000231976674	Dopływ z Żabowa	23	NAT	Dobry	Niezagrożona	Dobry	Dobry
RW600016197665	Ostrowica od źródeł do wypływu z Jez. Będgoszcz	16	NAT	Zły	Zagrożona	Dobry	Dobry
RW6000161976569	Kanał Młyński	16	SCZW	Zły	Zagrożona	Dobry	Dobry
RW6000161976549	Stróżewski Rów	16	NAT	Zły	Zagrożona	Dobry	Dobry
RW600001976544	Dopływ spod Letnina	16	SCZW	Dobry	Niezagrożona	Dobry	Dobry
RW600016197652	Dopływ spod Myśluberek	16	NAT	Zły	Zagrożona	Dobry	Dobry
RW600025197672	Gowienica	25	NAT	Zły	Zagrożona	Dobry	Dobry
RW600025197679	Płonia na jez. Miedwie z Miedwinką i dopł. z Bielkowa	25	SCZW	Zły	Zagrożona	Dobry	Dobry
Wody stojące							
LW11034	Jez. Miedwie	2a	SCZW	-	Niezagrożona	Dobry	Dobry
LW11041	Będgoszcz	3a	NAT	Zły	Zagrożona	Dobry	Dobry

Źródło: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

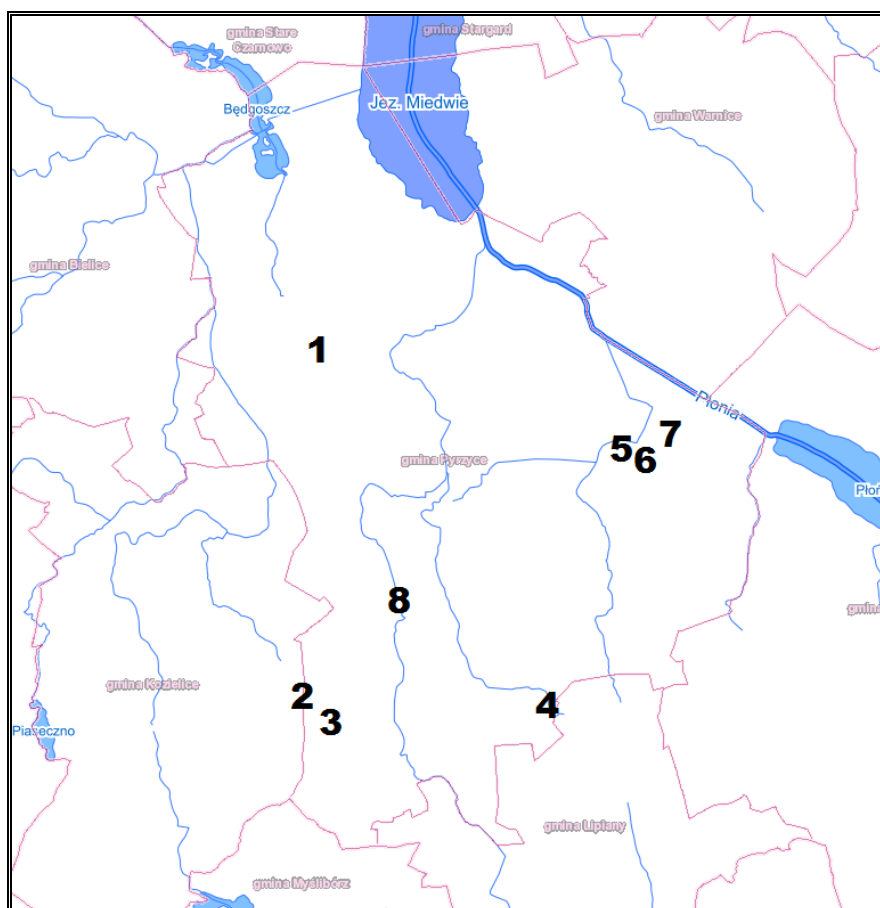

Tabela 23. Lista pozostałych zbiorników wód stojących na terenie Gminy Pyrzyce

Nazwa zbiornika wód stojących wg Państwowego Rejestru Nazw Geograficznych (PRNG)	Identyfikator PRNG	Numer na rysunku nr 12
Karniewo	50699	1
Bagno	1857	2
Jezioro Czyste	21030	3
Jezioro Pstrowickie	112680	4
Jezioro Duże	27304	5
Jezioro Małe	76828	6
Krzywe	58643	7
Tama	138720	8

Źródło: <http://mapy.geoportal.gov.pl/imap/>

Rysunek 11. Położenie zbiorników wodnych na terenie Gminy Pyrzyce

Źródło: <http://mapy.geoportal.gov.pl/imap/>

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ
DO ROKU 2026**

Na terenie Gminy Pyrzyce prowadzone są badania następujących rzek: Płoni, Ostrowicy oraz Kanału Młyńskiego. Monitoring tych rzek realizowany jest w 4 jednolitych częściach wód. Dwie spośród nich (JCWP *Ostrowica od jez. Będgoszcz do ujścia* oraz *Kanał Młyński*) na podstawie przeglądu warunków hydromorfologicznych wyznaczono jako silnie zmienione, dla których określa się potencjał ekologiczny i stan chemiczny, pozostałe JCWP – jako naturalne, dla których określa się stan ekologiczny i stan chemiczny.

Zestawienie badanych JCWP oraz punktów pomiarowych wraz z rodzajem realizowanego monitoringu przedstawiono poniżej.

Tabela 24. Zestawienie jednolitych części wód powierzchniowych badanych na terenie Gminy Pyrzyce

Nazwa JCWP	Nazwa punktu pomiarowego	Lokalizacja punktu	Rok badań	Rodzaj monitoringu
Kanał Młyński	Kanał Młyński - ujście do Płoni (m. Ryszewo)	53,18946 N 14,91245 E	2016 2017,2018	MO, MOEU MBWWA
Ostrowica od źródeł do wypływu z jez. Będgoszcz	Ostrowica - powyżej jez. Będgoszcz	53,225963 N 14,808637 E	2016	MO, MOEU
Ostrowica od jez. Będgoszcz do ujścia	Ostrowica - ujście do jeziora Miedwie	53,235553 N 14,840117 E	2016	MO
Płonia od Dopływu spod Myśluberek do jez. Miedwie	Płonia - powyżej ujścia Kanału Młyńskiego (Okunica)	53,197755 N 14,938008 E	2016	MO, MOna, MOEU

MO – program monitoringu operacyjnego,
MOna – program monitoringu operacyjnego na obszarach chronionych, które przeznaczone są do ochrony siedlisk lub gatunków,
MOEU – program monitoringu obszarów chronionych, które są wrażliwe na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami ze źródeł komunalnych,
MBWWA – monitoring badawczy WWA.

Źródło: Dane z WIOŚ w Szczecinie

Ocena stanu wód wykonana w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2016 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. z 2016 r., poz. 1187) wykazała, że wszystkie JCWP badane na obszarze Gminy Pyrzyce nie spełniają wymagań określonych dla dobrego stanu wód.

Tabela 25. Wyniki oceny jednolitych części wód powierzchniowych na terenie Gminy Pyrzyce w 2016 roku

Nazwa ocenianej JCWP		Płonia od Dopływu spod Myśluborek do Jez. Miedwie	Kanał Młyński	Ostrowica od źródeł do wypływu z Jez. Będgoszcz	Ostrowica od jez. Będgoszcz do ujścia
Typ abiotyczny		25	16	16	0
Silnie zmieniona lub sztuczna jednolita część wód (T/N)		N	T	N	T
Program monitoringu (MD, MO lub MB)		MO	MO	MO	MO
Klasyfikacja wskaźników i elementów jakości wód	Klasa elementów biologicznych	III	III	II	III
	Klasa elementów hydromorfologicznych	I	I	I	I
	Klasa elementów fizykochemicznych	>II	>II	>II	>II
STAN / POTENCJAŁ EKOLOGICZNY		UMIARKOWANY	UMIARKOWANY	UMIARKOWANY	UMIARKOWANY
STAN CHEMICZNY			DOBRY		
STAN		ZŁY	ZŁY	ZŁY	ZŁY
Spełnienie wymagań dodatkowych na obszarach chronionych		NIE	NIE	NIE	NIE DOTYCZY

Źródło: Dane z WIOŚ w Szczecinie

O wyniku oceny JCWP decydowała zarówno jakość elementów biologicznych jak i fizykochemicznych. Wyniki klasyfikacji elementów biologicznych zdecydowały o niższym niż dobry stanie/potencjale ekologicznym w 3 spośród 4 badanych JCWP. W zakresie wskaźników fizykochemicznych, wspierających elementy biologiczne, stężenia powyżej stanu/potencjału dobrego występowały we wszystkich badanych na terenie Gminy Pyrzyce JCWP. W przypadku JCWP *Ostrowica od źródeł do wypływu z Jez. Będgoszcz*, której jakość elementów biologicznych była w dobrym stanie (II klasa), zdecydowały o umiarkowanej klasyfikacji stanu ekologicznego.

Na niską ocenę elementów fizykochemicznych JCWP rzecznych badanych w 2016 roku znaczący wpływ miały zmiany jakie nastąpiły w sposobie klasyfikacji fizykochemicznych elementów jakości wód powierzchniowych. Dotychczasowy system jednolitych wartości granicznych klas dla wszystkich wód płynących został zastąpiony nowym, w którym każdy typ ma własny zestaw wartości granicznych klas. Zaostrzenie kryteriów klasyfikacji w nowym rozporządzeniu MŚ w sprawie klasyfikacji, w wielu przypadkach spowodowały obniżenie klasyfikacji wskaźników zanieczyszczenia w stosunku do oceny z poprzednich lat, mimo braku zmiany w mierzonych stężeniach substancji zanieczyszczających. Jest to szczególnie

widoczne w przypadku związków azotu oraz w grupie wskaźników charakteryzujących zasolenie.

W badanych w 2016 roku na terenie Gminy JCWP przekroczenia norm środowiskowych w przypadku wskaźników zanieczyszczeń biogenych dotyczyły: azotu azotynowego, fosforanów oraz fosforu ogólnego, dla wskaźników zasolenia: przewodności, twardości, substancji rozpuszczonych, a dla wskaźników zakwaszenia: odczynu wody.

W JCWP Kanał Młyński, w 2016 roku w ramach monitoringu operacyjnego chemicznego badano kadm, ołów, rtęć, nikiel. W zakresie badanych wskaźników stan chemiczny JCWP oceniono jako dobry.

Badane JCWP występują w obszarach chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych oraz na obszarach ochrony siedlisk lub gatunków, dla których stan wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie (JCWP na Płoni).

Ocena spełnienia dodatkowych wymagań dla obszarów chronionych wykazała, że nie są dotrzymane normy ustalone dla tych obszarów.

Jakość wód Kanału Młyńskiego na podstawie badań z 2017 roku, zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2016 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. 2016 r., poz. 1187)* nie spełniał wymagań dobrego stanu wód. O wyniku klasyfikacji zdecydował stan chemiczny JCWP oceniony poniżej dobrego (przekroczenia wartości granicznych określonych dla oznaczanego w wodzie benzo(a)pirenu).

Źródło: Dane z WIOŚ w Szczecinie

W granicach administracyjnych Gminy Pyrzyce położone są dwie jeziorne jednolite części wód powierzchniowych (JCWP). Są to południowe części jezior Będgoszcz oraz Miedwie. Oba jeziora zostały wyznaczone do oceny stanu wód. Klasyfikację oraz ocenę stanu jezior badanych wykonano w latach 2014-2015.

Tabela 26. Klasyfikacja ekologiczna jeziora Będgoszcz w roku 2014 – typ abiotyczny 3a

Zakres badań	Badany element	Indeksy biologiczne	Ocena
Badania biologiczne	Fitoplankton	PMPL = 3,71	IV klasa
	Makrofity	ESMI = 0,247	III klasa
	Fitobentos	OJ = 0,716	I klasa
KLASYFIKACJA BIOLOGICZNA			IV klasa
Badania fizykochemiczne	Elementy fizykochemiczne		wartości średnie
	Widzialność krążka Secchiego		1,2 m
	Przewodność elektrolityczna ²		614 μS/cm
	Koncentracja azotu ogólnego		1,54 mg N/l
	Koncentracja fosforu ogólnego		0,078 mg P/l
	Nasylenie tlenem hypolimnionu		44,7%
	Specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne		aldehyd mrówkowy, Al, As, Ba, B, Cr, Zn, Cu, indeks fenolowy, indeks olejowy, cyjanki wolne, Mo, Se, Ag, Tl, Ti, V, Sb, fluorki, Be, Co, Sn
KLASYFIKACJA WSKAŹNIKÓW fizykochemicznych			poniżej dobrego
STAN EKOLOGICZNY			słaby, IV klasa
STAN CHEMICZNY			dobry
STAN JCWP			ZŁY

Źródło: Dane z WIOŚ w Szczecinie

² Wskaźnik nie objęty oceną, dno jeziora jest położone na gytii (osad organiczny lub organiczno-mineralny powstający na dnie jezior) zawierającej duże ilości siarczanu wapnia co ma wpływ na wartość pomiarów tego wskaźnika.

Tabela 27. Klasyfikacja ekologiczna jeziora Miedwie w roku 2015 – typ abiotyczny 2a

Zakres badań	Badany element	Indeksy biologiczne	Ocena	
Badania biologiczne	Fitoplankton	PMPL = 1,53	II klasa	
	Makrofity	ESMI = 0,431	I klasa ³	
	Fitobentos	OJ = 0,634	II klasa	
KLASYFIKACJA BIOLOGICZNA			II klasa	
Badania fizyko-chemiczne	Elementy fizykochemiczne		<i>wartości średnie</i>	
			Widzialność krążka Secchiego	2,9 m
			Przewodność elektrolityczna	532 µS/cm
			Koncentracja azotu ogólnego	1,19 mg N/l
			Koncentracja fosforu ogólnego	0,045 mg P/l
			Nasycenie tlenem hypolimnionu	20,5 %
	Specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	<i>aldehyd mrówkowy, Al, As, Ba, B, Cr, Zn, Cu, indeks fenolowy, indeks olejowy, cyjanki wolne, cyjanki związane, Mo, Se, Ag, Tl, Ti, V, Sb, fluorki, Be, Co, Sn</i>	stan dobry i powyżej	
KLASYFIKACJA WSKAŹNIKÓW fizykochemicznych			dobry	
STAN EKOLOGICZNY			dobry, II klasa	
STAN CHEMICZNY			dobry	
STAN JCWP			DOBRY	

Źródło: Dane z WIOŚ w Szczecinie

³ Zgodnie z załącznikiem 2 rozporządzenia MŚ, ze względu na rozległe łąki ramienicowe ocenę na podstawie obliczonego indeksu PMPL (II klasa) podniesiono do I klasy.

Stan ekologiczny jeziora Będgoszcz w 2014 roku oceniono jako słaby. Ocenę tą zdeterminował indeks fitoplanktonowy. Ocena wskaźników fizykochemicznych została określona jako poniżej dobrego z uwagi na obniżoną przezroczystość wód spowodowaną obfitym rozwojem fitoplanktonu. Wysoka przewodność elektrolityczna uwarunkowana geogenicznie została wyłączona z oceny. Wskaźniki zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych spełniały wartości graniczne dla II klasy.

Potencjał ekologiczny jeziora Miedwie w 2015 roku oceniono jako dobry. Na wynik tej klasyfikacji wpływ miały: indeks fitoplanktonowy oraz indeks okrzemkowy. Wynik klasyfikacji wskaźników fizykochemicznych to również potencjał dobry. Wskaźniki zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych spełniały wartości graniczne dla I/II klasy.

Dobry stan chemiczny wód stwierdzono na podstawie kompleksowych badań stanu chemicznego przeprowadzonych z częstotliwością 12 razy w roku. Badano występowanie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. Żaden z badanych wskaźników nie przekroczył granicznych wartości norm środowiskowych dla substancji priorytetowych i innych substancji zanieczyszczających.

Stan ogólny jeziora Będgoszcz oceniono jako zły z uwagi na słaby stan ekologiczny, natomiast stan ogólny jeziora Miedwie oceniono jako dobry z uwagi na dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny. Jednakże przegląd wyników uzyskanych w 2018 roku świadczy o pogorszeniu potencjału jeziora Miedwie, co jest związane z wystąpieniem w tym roku bardzo intensywnych zakwitów. Nadmierny rozwój fitoplanktonu prawdopodobnie był spowodowany warunkami pogodowymi panującymi w 2018 roku. Jednak należy mieć na uwadze, że na jezioro Miedwie wpływ wywierają: wody dopływające z dwóch silnie zeutrofizowanych jezior: Płoń (poprzez rzekę Płonię) i Będgoszcz (poprzez kanał Ostrowica), zanieczyszczenia obszarowe z miejscowości położonych w zlewni, wody odprowadzane z polderów melioracyjnych oraz spływy obszarowe z terenów intensywnie użytkowanych rolniczo.

ZAGROŻENIE POWODZIOWE

Zgodnie z definicją z Ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo Wodne przez pojęcie powódź rozumie się „czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, w szczególności wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych”.

Występowanie zagrożenia powodziowego na danym terenie oznacza duże prawdopodobieństwo wystąpienia tam zjawiska powodzi.

Ryzyko powodziowe natomiast zgodnie z Art 2 Dyrektywy 2007/60/WE w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim, oznacza kombinację prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi i prawdopodobieństwa wystąpienia związanych z powodzią potencjalnych negatywnych konsekwencji dla życia i zdrowia ludzkiego, środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej.

Stopień ryzyka powodziowego warunkuje m.in. gęstość zaludnienia, sposób użytkowania dolin rzecznych i terenów zalewowych, infrastruktura techniczna, komunikacyjna.

Ze względu na obszar dotknięty żywiołem rozróżniamy trzy rodzaje powodzi:

- powodzie lokalne (małe) - spowodowane zazwyczaj opadami nawałnymi o dużym natężeniu, obejmujące swym zasięgiem małe zlewnie,
- powodzie regionalne (średnie) - dotyczące region wodny,
- powodzie krajowe (duże) - obejmujące obszar dorzecza, których główną przyczyną są długotrwałe deszcze na dużych obszarach.

Źródło: <http://powodz.gov.pl>

Ze względu na proces powstawania i wezbrania powodzie w Polsce możemy podzielić na następujące rodzaje:

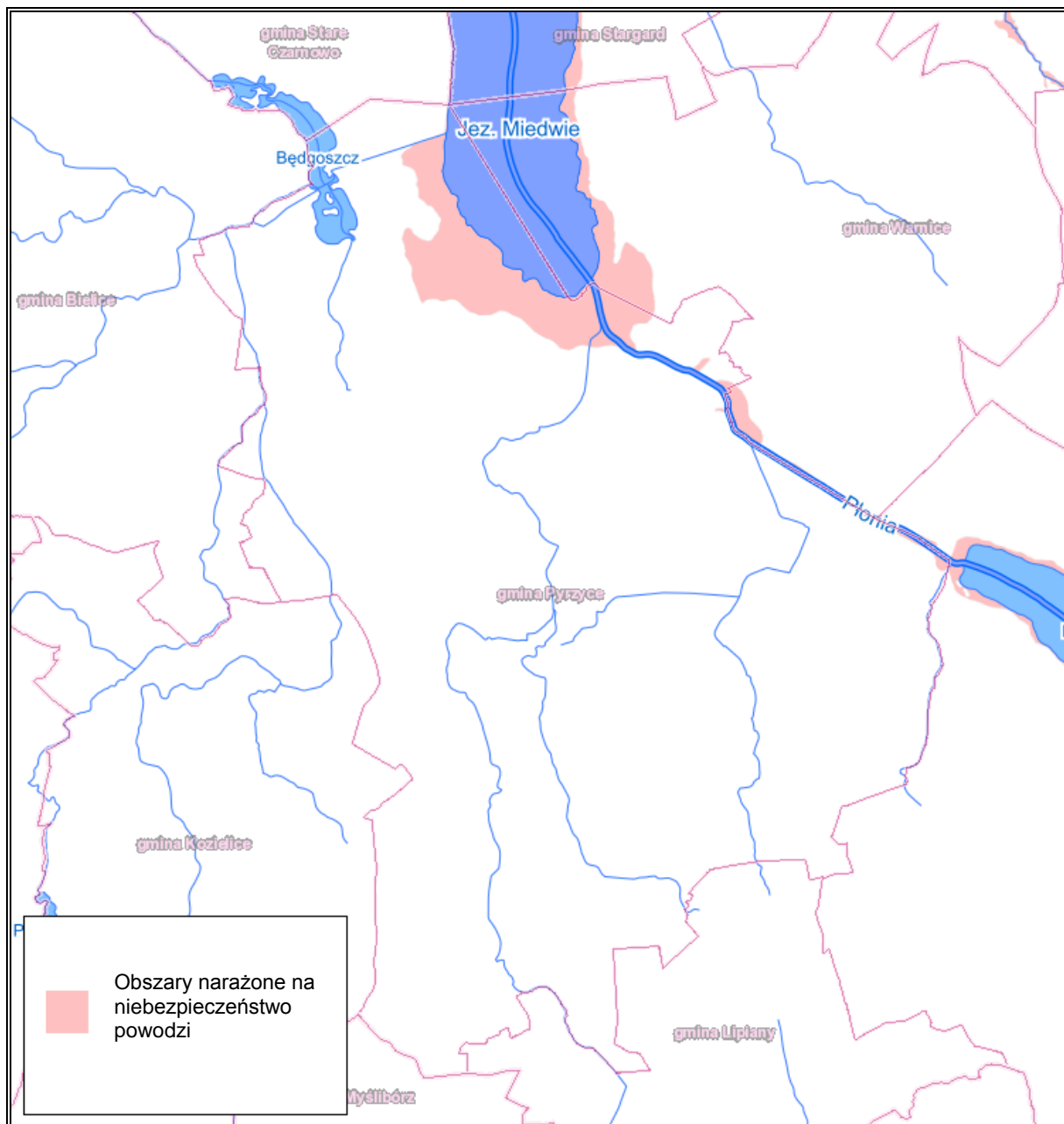
- opadowe – przyczyną są opady ulewne lub nawałne (o dużym natężeniu) oraz rozlewne (długotrwałe na dużym obszarze zlewni),
- roztopowe – przyczyną jest gwałtowne topnienie śniegu,
- zimowe – przyczyną jest nasilenie niektórych zjawisk lodowych,
- sztormowe- przyczyną są silne wiatry i sztormy występujące na zalewach i wybrzeżach.

Według Map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego, dostępnych na stronie internetowej Informatycznego Systemu Osłony Kraju, na terenie Gminy Pyrzyce nie występuje zagrożenie powodzią.

Występuje jednak obszar narażony na niebezpieczeństwo powodzi wyznaczony we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego. Obszar ten nie stanowi podstawy do planowania polityki przestrzennej a wyznaczony został jedynie do wstępnego zidentyfikowania zagrożonego obszaru. Na terenie Gminy zlokalizowany jest on w kilku punktach wzdłuż rzeki Płoni oraz na obszarze wokół Jeziora Miedwie.

Rysunek 12. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi na terenie Gminy Pyrzyce

Źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Wstępna ocena ryzyka powodziowego

WODY PODZIEMNE

Na terenie Gminy występują zasobne zbiorniki wód geotermalnych (temperatura powyżej 50°C). Wody geotermalne występują w utworach kredy, jury i triasu.

Według podziału Polski na 172 JCWPd teren Gminy Pyrzyce leży na obszarze dwóch jednolitych części wód podziemnych. Jest to obszar JCWPd 23 (PLGW600023) oraz JCWPd 24 (PLGW600024), przy czym zdecydowana większość terenów Gminy leży na obszarze JCWPd 24.

- **PLGW200023** – Rozpoznanie hydrogeologiczne JCWPd nr 23 wykazało, że stanowi ona wielopoziomowy, złożony system wodonośny, który tworzą struktury hydrogeologiczne różnej genezy. Obszar występowania zwykłych wód podziemnych w przedmiotowych zlewniach, będący również obszarem bilansowym RZGW Szczecin, uznaje się za system wodonośny. Cechą charakterystyczną tego obszaru jest wspólny obszar alimentacji zasobów wodnych - południowo-zachodnia część wysoczyzny morenowej związanej z maksymalnym zasięgiem moren fazy pomorskiej zlodowacenia Wisły. Wody podziemne na obszarze tych zlewni drenowane są przez niewielkie ciekі spływające do doliny Odry. Poza wysoczyznę Pojezierza Myśliborskiego, gdzie obserwuje się wzrost odpływu podziemnego w dół rzek, rzeki przepływające na pozostałych odcinkach zarówno przez Równinę Gorzowską (sandr Mysli) jak i przez Równinę Wełtyską, charakteryzuje nieznaczny wzrost odpływu podziemnego. Wiązać to można z dużą ilością jezior (szczególnie w zlewni Tywy) oraz obecnością licznych torfowych dolin i zagłębień bezodpływowych zwiększających parowanie.

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny - PIB, Państwowa Służba Hydrogeologiczna

Tabela 28. Ocena stanu JCWPd nr 23 w 2016 r.

Wynik oceny stanu w 2012 r.		Dobry
Ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych 2016-2021		Niezagrażona
Wynik oceny stanu w 2016 r.	Chemiczny (Wiarygodność dostateczna)	Dobry
	Ilościowy (Wiarygodność dostateczna)	Dobry
	Ogólny (Wiarygodność dostateczna)	Dobry

Źródło: PIG – PIB, Raport o stanie jednolitych części wód podziemnych w dorzeczeniach – stan na rok 2016

- **PLGW200024** –Systemy wodonośne objęte JCWPd nr 24 obejmują obieg wód podziemnych pomiędzy obszarem zasilania głównych poziomów wodonośnych czwartorzędowych na obszarach wyniesionych stref marginalnych i moren czołowych fazy pomorskiej zlodowacenia Wisły, a drenażem tych wód jaki zachodzi w dolinach wymienionych zlewni. Wyjątkiem jest tu zapewne obszar Zlewni jeziora Dąbskiego, gdzie zasilanie i drenaż odbywa się na obszarze płaskiej równiny rzeczno-rozlewiskowej (drenaż w systemach melioracyjnych). Przepływ wód systemów pośrednich odbywa się w rozprzestrzenionym regionalnie poziomie wodonośnym, na który składają się osady fluwioglacjalne ze stadiału środkowego i górnego zlodowacenia Warty. Zasilanie systemu odbywa się poprzez infiltrację wód w oknach hydrogeologicznych lub przez przesączenie wód przez skały słabo przepuszczalne lub wzdłuż nieciągłości przewodzących w zaburzonych strefach moren czołowych.

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny - PIB, Państwowa Służba Hydrogeologiczna

Tabela 29. Ocena stanu JCWPd nr 24 w 2016 r.

Wynik oceny stanu w 2012 r.		Dobry
Ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych 2016-2021		Niezagrożona
Wynik oceny stanu w 2016 r.	Chemiczny (Wiarygodność dostateczna)	Dobry
	Ilościowy (Wiarygodność dostateczna)	Dobry
	Ogólny (Wiarygodność dostateczna)	Dobry

Źródło: PIG – PIB, Raport o stanie jednolitych części wód podziemnych w dorzeczu – stan na rok 2016
W zasięgu JCWPd o numerze 24, wyznaczono obszar szczególnie narażony na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (OSN), do których odpływ zanieczyszczeń z tego obszaru należy ograniczyć (od 2017 roku OSN obejmuje teren całego kraju).

Badania i ocena stanu chemicznego wód podziemnych, wykonywane są w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na poziomie krajowym w ramach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego. Wykonawcą badań oraz oceny stanu wód w zakresie elementów fizykochemicznych oraz ilościowych jest Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB). Ostatnie badania wód podziemnych na terenie Gminy wykonane zostały w ramach monitoringu operacyjnego w roku 2017 w 2 punktach monitoringu wód podziemnych (MWP) znajdujących się na terenie Gminy Pyrzyce. Punkt w pobliżu miejscowości Żabów. Numer w bazie (PIB-PIG: 2522, MWP: 3322) oraz punkt w pobliżu miejscowości Pyrzyce. Numer w bazie (PIB-PIG: 2225, MWP: 2640).

W badanych punktach stwierdzono występowanie wód III klasy (wody zadowalającej jakości) reprezentujących dobry stan chemiczny. Stężenie azotanów kształtowało się w I i III klasie jakości wód podziemnych. Nie stwierdzono przekroczeń wartości progowej 50 mg NO₃/l oznaczającej zanieczyszczenie wód azotanami.

Ogólna ocena stanu (chemicznego i ilościowego) JCWPd badanych w ramach monitoringu diagnostycznego w roku 2016 wykazała stan dobry JCWPd występującej na terenie Gminy Pyrzyce.

Badania wód podziemnych na poziomie regionalnym wykonywane są w zlewni rzeki Płoni (JCWPd nr 24) na byłym obszarze OSN. Ponadto na poziomie regionalnym realizowane są badania na terenach wokół mogiłników zlikwidowanych na terenie województwa w latach 2010-2011. Na terenie Gminy Pyrzyce monitoring regionalny wód podziemnych nie jest wykonywany z powodu braku punktów pomiarowych RWMS w Szczecinie.

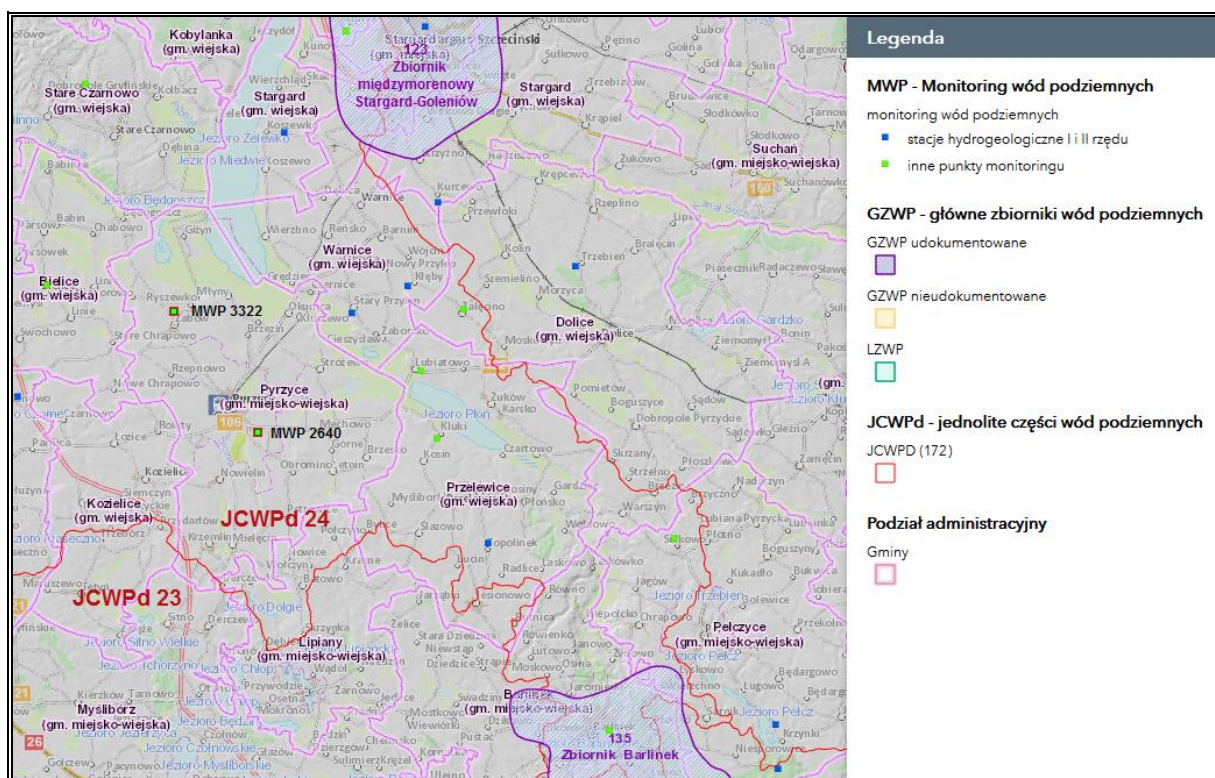
Tabela 30. Zestawienie punktów pomiarowych i wyniki oceny jakości wód podziemnych badanych w ramach monitoringu krajowego na terenie Gminy Pyrzyce w 2017 roku

Numer punktu PIG-PIB	Miejscowość	Gmina	Powiat	Współrzędna X	Współrzędna Y	Nr JCWPd	Stratygrafia	Głębokość do stropu warstwy wodonosnej [m]	Zwierciadło wody	Typ ośrodka	Użytkowanie terenu	Rodzaj punktu	Klasa jakości	Stan chemiczny	Wskaźniki fizyczno-chemiczne w zakresie stężeń III klasy jakości	Wskaźniki fizyczno-chemiczne w zakresie stężeń IV klasy jakości	Wskaźniki fizyczno-chemiczne w zakresie stężeń V klasy jakości	Stężenie azotanów [mg/l]
2225	Pyrzyce	Pyrzyce	Pyrzycki	225380,6134	594368,2156	24	Q	12	napięte	porowy	miejskie tereny zielone	studnia wiercona	III	dobry	Fe, O ₂	brak	brak	0,62
2225	Pyrzyce	Pyrzyce	pyrzycki	222009,9966	599999,9980	24	Q	9,8	swobodne	porowy	grunty orne	studnia wiercona	III	dobry	K, NO ₃ , Ca	brak	brak	27,90

Źródło: Dane z WIOŚ w Szczecinie

Najbliższy udokumentowany Główny Zbiornik Wód Podziemnych znajduje się w odległości ok. 8,70 km na północ od obszaru Gminy. Jest to Zbiornik międzymorenowy Stargard-Goleniów (Nr: 123) o powierzchni 378 km² i szacunkowych zasobach dyspozycyjnych wynoszących 86 707 m³/d. Stan jakościowy wód podziemnych GZWP nr 123 zaklasyfikowano jako dobry. Najliczniej reprezentowana jest klasa II – 58% analiz i klasa III – 34% analiz. Są to wody odpowiednio dobrej i zadowalającej jakości, w których wartości elementów fizyczno-chemicznych są kształtowane w naturalnych procesach. Odnosząc się do przepisów określających jakość wód można stwierdzić, że ogólnie przekroczenia dopuszczalnych stężeń dla wód do spożycia dotyczą stężeń jonów żelaza i manganu, sporadycznie jonu amonowego.

Rysunek 13. Wody podziemne na obszarze i w okolicy Gminy Pyrzyce

Źródło: <http://geologia.pgi.gov.pl/>

POTENCJALNE ZAGROŻENIA WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH

Zanieczyszczenia wód powierzchniowych powodowane jest głównie przez działalność antropogeniczną na terenie zlewni, głównie rolnictwo. Do głównych zagrożeń zasobów i jakości wód na terenie Gminy Pyrzyce należy zaliczyć:

- emisję ścieków komunalnych;
- odprowadzanie ścieków nieoczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych;
- spływ powierzchniowy biogenów z pól i niewłaściwe składowanie nawozów naturalnych.

Istotnym źródłem presji na środowisko wodne jest niedostateczna sanitacja obszarów wiejskich. Mieszkańcy obszarów nieskanalizowanych korzystają najczęściej ze zbiorników bezodpływowych (szamb), opróżnianych przez wyspecjalizowane firmy. Korzystanie z nieszczelnego zbiornika grozi skażeniem bakteriologicznym gleby oraz wody wokół posesji, a zanieczyszczenia chemiczne wchłaniane są przez rośliny, w tym warzywa i zboża. Szkodliwe związki chemiczne rozprzestrzeniają się także na większe odległości, skażając wody podziemne.

Ponadto zagrożeniem może być również eksploatacja przydomowych oczyszczalni ścieków, z których niedostatecznie oczyszczone ścieki bytowe mogą bez kontroli być wprowadzane do gruntu, zanieczyszczając wody podziemne.

Na terenie Gminy Pyrzyce, według z ewidencji Gminy w roku 2019 na jej terenie zlokalizowanych było 55 przydomowych oczyszczalni oraz 738 szt. zbiorników bezodpływowych. Przydomowe oczyszczalnie oraz zbiorniki bezodpływowe znajdują się na obszarach, gdzie nie funkcjonuje kanalizacja sanitarna. Są to obszary rozproszone, gdzie podłączenie budynków do kanalizacji jest w chwili obecnej ze względu na wysokie koszty ekonomicznie nieuzasadnione.

Kolejnym zagrożeniem czystości wód są spływy powierzchniowe zanieczyszczeń, obciążone głównie związkami biogennymi (azotem i fosforem) pochodzenia rolniczego. Zjawisko to jest potęgowane przez niewłaściwe przechowywanie i stosowanie nawozów mineralnych i organicznych, nadmierne stosowanie chemicznych środków ochrony roślin oraz niewłaściwe wykonywanie zabiegów agrotechnicznych.

W przypadku nadmiernego, długotrwałego spływu składników biogennych do wód, dochodzi do ich przeżyźnienia. Proces ten, zwany eutrofizacją prowadzi do szeregu konsekwencji tj. zakwity (gwałtowny rozwój makrofitów i toksycznego fitoplanktonu – glony, sinice), zakwaszenie wód, pogłębienie strefy beztlenowej, spadek przezroczystości wody, wymieranie ichtiofauny, znaczne pogorszenie walorów użytkowych, przyrodniczych i rekreacyjnych wód. W efekcie, zbiornik wodny ulega postępującej degradacji, która może doprowadzić do jego całkowitego zaniku na skutek zarastania. Eutrofizacja stanowi obecnie ogromne zagrożenie dla wszystkich wód powierzchniowych na terenie Polski ze względu na nadużywanie nawozów i środków ochrony roślin, które dostają się do wód na skutek spływu powierzchniowego.

Rolnictwo zanieczyszcza wodę poprzez niewykorzystane składniki środków ochrony roślin, czy nawozów, nieodpowiednie miejsca składowania i przechowywania odchodów zwierzęcych (stałych i płynnych), które znajdują się w pobliżu obór, chlewików, czy kurników. Powodem zanieczyszczeń wód są także wybiegi dla zwierząt i drobiu oraz miejsca spływu

wód z terenu zagród, jak również miejsca składowania kiszonki. Wszystko to może powodować, że jakość wód powierzchniowych i podziemnych nie będzie odpowiadać wymaganym standardom.

Na czystość wód powierzchniowych wpływa również sposób użytkowania melioracji wodnych. Celem melioracji jest regulacja stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby, ułatwienia jej uprawy oraz ochrona użytków rolnych przed powodzią. W sytuacji kiedy surowe ścieki (bytowo-gospodarcze, rolnicze) są odprowadzane bezpośrednio do rowów melioracyjnych, mogą przedostawać się one do wód powierzchniowych oraz gruntowych i znacznie pogarszać ich jakość.

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

Tabela 31. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarowanie wodami

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> — Prowadzony monitoring wód podziemnych i powierzchniowych; — Występowanie wód geotermalnych; — Dobry stan wód podziemnych. 	<ul style="list-style-type: none"> — Zły stan wód powierzchniowych; — Ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych; — Obecność zbiorników bezodpływowych w niedostatecznym stanie technicznym; — Niedostateczny rozwój infrastruktury kanalizacyjnej na terenie Gminy.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> — Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa; — Działalność edukacyjna dla mieszkańców, w tym rolników. — Budowa zbiorników retencyjnych; — Wdrażanie dokumentów planistycznych dotyczących gospodarowania wodami; 	<ul style="list-style-type: none"> — Występujące ryzyko powodzi i podtopień; — Działalność rolnicza stanowiąca ryzyko zanieczyszczeń wód (bogaty w biogeny spływ powierzchniowy zanieczyszczeń); — Zjawiska wynikające ze zmian klimatu (np. gwałtowne deszcze, powódzie, susze).

Źródło: Opracowanie własne

3.2.5 Gospodarka wodno-ściekowa

Obecność sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie jednostki samorządu terytorialnego istotnie podnosi jakość życia mieszkańców poprzez zapewnienie ciągłości dostaw wody spełniającej wszelkie normy sanitarne oraz odbioru i oczyszczania ścieków. Wyposażenie obszaru w podstawową infrastrukturę techniczną zwiększa również atrakcyjność osiedleńczą dla potencjalnych mieszkańców oraz inwestorów.

Zgodnie z danymi GUS w latach 2013-2018 długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy wzrosła o 1,9 km, tj. o 4,57%. Ilość osób korzystających z instalacji kanalizacyjnej w roku 2017 wyniosła 14 247 osób, co stanowi 72,8% wszystkich mieszkańców. Ilość budynków mieszkalnych podłączonych do infrastruktury kanalizacyjnej stanowi 33% wszystkich budynków mieszkalnych na terenie Gminy.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ
DO ROKU 2026**

Na przestrzeni analizowanych lat (2013-2017) długość czynnej sieci wodociągowej wzrosła o 2,1 km, tj.o 1,92%. Ilość osób korzystających z sieci wodociągowej w roku 2017 wyniosła 18 118 osób, co stanowi 92,6% wszystkich mieszkańców. Ilość budynków mieszkalnych podłączonych do infrastruktury wodociągowej wynosiła 75,5% wszystkich budynków mieszkalnych na terenie Gminy.

Tabela 32. Infrastruktura wodno-kanalizacyjna Gminy Pyrzyce w latach 2013-2018

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kanalizacja							
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	41,6	41,6	43,3	43,3	43,3	43,5
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	894	911	920	933	943	990
Awarie sieci kanalizacyjnej	szt.	-	-	202	248	260	284
Ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam ³	-	-	401,8	380,0	382,6	387,5
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	14 284	14 290	14 284	14 248	14 247	-
	%	72,4	72,4	72,6	72,6	72,8	-
Wodociągi							
Długość czynnej sieci rozdzielczej	km	109,2	109,6	109,9	110,7	110,8	111,3
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	2 025	2 063	2 133	2 100	2 121	2 133
Awarie sieci wodociągowej	szt.	-	-	177	206	240	253
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	561,1	557,5	529,0	561,8	552,8	541,0
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	18 224	18 238	18 227	18 160	18 118	-
	%	92,3	92,4	92,7	92,5	92,6	-
Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m ³	28,3	28,3	26,8	28,6	28,3	27,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Według danych GUS w roku 2018 na terenie Gminy Pyrzyce funkcjonowały 3 komunalne oczyszczalnie ścieków: Pyrzyce (obsługująca 12 933 osób), Żabów (obsługująca 1 184 osób) i Krzemlin (obsługująca 400 osób). Oczyszczalnia w Pyrzycach to oczyszczalnia z podwyższonym usuwaniem biogenów, natomiast pozostałe dwie to oczyszczalnie biologiczne. Ogólna przepustowość wszystkich trzech oczyszczalni wyniosła 14 862 m³/dobę.

W poniższej tabeli przedstawiono średnio roczne wartości wskaźników w ściekach dopływających z oczyszczalni ścieków w Pyrzycach. Wartości poszczególnych wskaźników

w ściekach odpływających z oczyszczalni ścieków spełniają wymagania rozporządzenia w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.

Tabela 33. Średnie roczne wartości wskaźników w ściekach odpływających z oczyszczalni ścieków w Pyrzycach w roku 2018

średnie roczne wartości wskaźników w ściekach odpływających z oczyszczalni ścieków					redukcja	
BZT5 [mgO2/l]	ChZT [mgO2/l]	zawiesina ogólna [mg/l]	azot [mg/l]	fosfor [mg/l]	azot [%]	fosfor [%]
1	19	3	4	0	94	97

Źródło: Sprawozdanie z AKPOŚK za rok 2018 Gminy Pyrzyce

Na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Pyrzycach wynika, że na terenie Gminy wiele obiektów posiada przydomowe oczyszczalnie ścieków i zbiorniki bezodpływowe. W 2019 roku zlokalizowanych było 55 przydomowych oczyszczalni oraz 738 zbiorników bezodpływowych. Przydomowe oczyszczalnie funkcjonują w miejscowościach Mielęcín, Nowielin, brzezin, Stróżewo, Żabów, Nieborowo, Rzepnowo.

Ponadto Gmina Pyrzyce należy do aglomeracji Pyrzyce, wyznaczonej uchwałą nr XV/290/16 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 26 października 2016 r. Obszar należący do ww. Aglomeracji obejmuje miejscowości: Mechowo, Letnin, Brzesko oraz Pyrzyce z wyłączeniem ulic: Rycerza Przybory i Podmiejskiej.

Zgodnie z informacjami od Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Pyrzycach Woda w funkcjonujących na terenie Gminy wodociągach była przydatna do spożycia.

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

Tabela 34. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> — Funkcjonowanie oczyszczalni ścieków; — Rozbudowana sieć wodociągowa; — Prowadzenie ewidencji i kontroli zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. 	<ul style="list-style-type: none"> — Obecność zbiorników bezodpływowych w niedostatecznym stanie technicznym.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> — Rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej; — Wyposażenie nieruchomości w przydomowe oczyszczalnie ścieków; — Pozyskanie środków finansowych z funduszy krajowych lub europejskich na rozbudowanie infrastruktury wodno-ściekowej; 	<ul style="list-style-type: none"> — Niewłaściwe zagospodarowywanie nieczystości ciekłych przez właścicieli nieruchomości; — Negatywny wpływ na środowisko budowanych przydomowych oczyszczalni ścieków w jednostkach osadniczych o zwartej zabudowie na wody podziemne; — Awarie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej;

	— Nielegalne zrzuty ścieków do wód powierzchniowych.
--	--

Źródło: Opracowanie własne

3.2.6 Zasoby geologiczne i gleby

GLEBY

Jakość gleb w istotny sposób wpływa na potencjał jednostek samorządu terytorialnego. Gleby dobrej jakości oznaczają nie tylko zdrowe i wysokie plony, ale także warunkują prawidłowy rozwój człowieka, gdyż wraz z pożywieniem roślinnym i zwierzęcym dostarczają odpowiedniej ilości wysokokalorycznych składników odżywczych, witamin, substancji mineralnych, niezbędnych do budowy i właściwego funkcjonowania organizmu. Razem z pożywieniem człowiek pobiera składniki korzystne, jak i niekorzystne dla swego rozwoju. Jakość gleb ma wpływ na rozmieszczenie upraw rolniczych, ale zależy ona również od odpowiedniej wilgotności, nawożenia mineralno-organicznego, warunków termicznych oraz opadów atmosferycznych.

Na stan gleb wpływają głównie czynniki pochodzenia antropogenicznego:

- Intensywne rolnictwo – stosowanie wysoko wydajnych maszyn, technik uprawy i hodowli, nadmierne wykorzystywanie nawozów mineralnych i środków ochrony roślin, co może prowadzić do degradacji chemicznej gleb (przeciążenie nadmierną ilością substancji chemicznych, w tym metalami ciężkimi, co prowadzi do zakwaszenia, zasolenia, alkalizacji, zmian jakościowych i ilościowych w próchnicy) oraz degradacji fizycznej gleb (utrata określonej masy gleby, zmiany struktury gleby, nadmierne zagęszczenie i niekorzystne zmiany stosunków wodnych, erozja spowodowana niewłaściwym użytkowaniem gruntów);
- Działalność zakładów produkcyjno-usługowych – przyczyniająca się głównie do degradacji chemicznej gleb, na skutek emisji szkodliwych substancji do atmosfery, odprowadzania ścieków;
- Komunikacja i transport samochodowy – przyczyniający się do zanieczyszczenia gleb położonych w bezpośrednim sąsiedztwie intensywnie użytkowanych szlaków komunikacyjnych - drogi wojewódzkie, droga krajowa (degradacja chemiczna).

Ponadto negatywny wpływ na jakość gleb wywierają: składowanie odpadów w miejscach do tego nie przeznaczonych, wypalanie traw, palenie odpadów na powierzchni ziemi, odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków do środowiska, nieszczelne szamba.

Nasilające się stałe wpływy różnorodnych form działalności rolniczej, usługowej i urbanizacyjnej przyczyniają się do znacznych zmian w naturalnych warunkach glebowych. Zmiany te przejawiają się w postaci szeregu form degradacji pokrywy glebowej i prowadzą

do wytworzenia gleb o zmienionym profilu i właściwościach fizykochemicznych. Procesy degradacji gleb związane są przede wszystkim z:

- rejonami intensywnej produkcji rolnej i hodowlanej,
- intensywnej melioracji gleb,
- rejonami budowy nowych osiedli mieszkaniowych,
- trasami komunikacyjnymi,
- terenami eksploatacji kopalin lub wyrobisk poeksploatacyjnych.

Przekształcenia mechaniczne gleb powodowane są przez zabudowę terenu, utwardzanie i ubicie podłoża, zdjęcie pokrywy glebowej lub jej wymieszanie z elementami obcymi (np. gruzem budowlanym) oraz w wyniku formowania wykopów i wyrównań. Ważnym czynnikiem jest emisja zanieczyszczeń powietrza i opad zanieczyszczeń oraz procesy chemicznej degradacji gleb przez niewłaściwie prowadzoną gospodarkę ściekową i odpadową.

Na obszarze Gminy w zdecydowanej większości występują grunty orne o glebach wysokiej jakości. Udział tych gleb według kompleksów przydatności rolniczej wynosi:

- 64,9% - kompleks pszeny bardzo dobry i dobry,
- 18,2% - kompleks żytni bardzo dobry i dobry.

Gleby te to głównie czarne ziemie, które w zdecydowanej części należą do drugiej klasy botanicznej i odznaczają się wysoką urodzajnością. Z tego powodu obszar Gminy cechuje się bardzo wysokim wskaźnikiem jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Na terenie Gminy występują również gleby bagienne – torfowe i murszowe. Występują one w dolinie rzeki Płoni, a także wokół jezior Miedwie i Będgoszcz.

Jednym z głównych problemów związanym z uprawą gleb jest ich zakwaszenie. Skutkiem zakwaszenia jest m.in. zmniejszenie się żyzności i jakości gleby. Przyczyny zakwaszenia możemy podzielić na dwie grupy: naturalne oraz antropogeniczne, przy czym należy zwrócić uwagę że kwasowość najczęściej powodowana jest przez te pierwsze. Do naturalnych, wynikających z procesów przyrodniczych zalicza się erupcje wulkaniczne i ekshalacje, pożary lasów, procesy utleniania, humifikacja (powstawanie próchnicy w glebach) oraz inne naturalne czynniki glebowo-klimatyczne. Natomiast przyczynami antropogenicznymi są te wywołane przez człowieka. Do najważniejszych należą wszelkiego rodzaju zanieczyszczenia powietrza, intensywny chow zwierząt użytkowych czy stosowanie fizjologicznie kwaśnych nawozów mineralnych.

BADANIA MONITORINGOWE GLEB

Monitoring chemizmu gleb gruntów ornych Polski w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzi Instytut Upraw, Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Celem programu jest ocena stanu zanieczyszczenia i zmian właściwości gleb w wymiarze czasowym i przestrzennym. Obowiązek prowadzenia badań wynika z zapisów krajowych aktów prawnych m.in. ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2019 r. poz. 1396 z późn. zm.). Na obszarze Gminy badania chemizmu gleb ornych wykonywane są w 1 punkcie pomiarowym, w miejscowości Rzepnowo. Ostatnie badania zostały wykonane w roku 2015 i wykazały one zanieczyszczenie gleb przez WWA oraz przekroczenie wartości progowych określonych Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. *w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi* (Dz.U. z 2016 r. poz. 1395) dla benzo(b)fluorotenu.

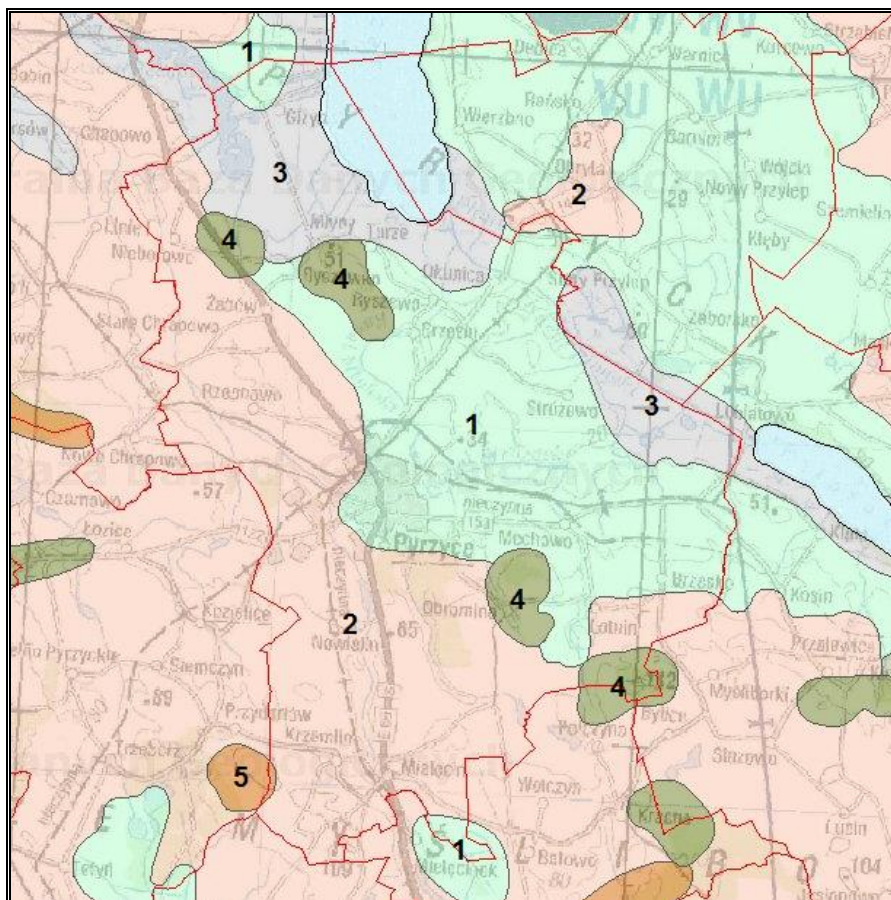
GEOLOGIA

Obszar Gminy Pyrzyce stanowi krajobraz młodoglacjalny moreny dennej, o mało urozmaiconej konfiguracji, który położony jest w Kotlinie Pyrzyckiej. Pod względem geograficzno – fizycznym cały teren zdecydowanie wyróżnia się od terenów sąsiednich. Powierzchnia powyższej kotliny wynosi około 500 km². Położona jest ona na wysokości wynoszącej od 14 do 37 m n.p.m. Cały teren kotliny ma względnie równinny charakter ze sporadycznymi wyniosłościami. Najniższym terenem na obszarze Gminy jest obniżenie, którym przepływa rzeka Płonia oraz Kanał Płoński.

Źródło: Strategia rozwoju gminy Pyrzyce na lata 2015-2025

Głównymi utworami przypowierzchniowymi występującymi na terenie Gminy są ropy, mułki i piaski zastoiskowe zajmujące północno-wschodnią część Gminy oraz zlokalizowane w południowo-zachodniej części gliny zwałowe, ich zwietrzliny oraz piaski i żwiry lodowcowe. W dolinie rzeki Płoni oraz w obszarze wokół jezior Miedwie i Będgoszcz występują piaski, żwiry, mady rzeczne oraz torfy i namuły. Szczegółowe rozmieszczenie powyższych utworów na obszarze Gminy przedstawia rysunek poniżej.

Rysunek 14. Mapa utworów przypowierzchniowych Gminy Pyrzyce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych CBDG i PIG, <http://bazagis.pgi.gov.pl/website/cbdg/viewer.htm>

Legenda:

1. Iły, mułki i piaski zastoiskowe,
2. Gliny zwałowe, ich zwietrzliny oraz piaski i żwiry lodowcowe,
3. Piaski, żwiry, mady rzeczne oraz torfy i namuły,
4. Piaski i mułki kemów,
5. Żwiry, piaski, głazy i gliny moren czołowych.

OBSZARY GÓRNICZE

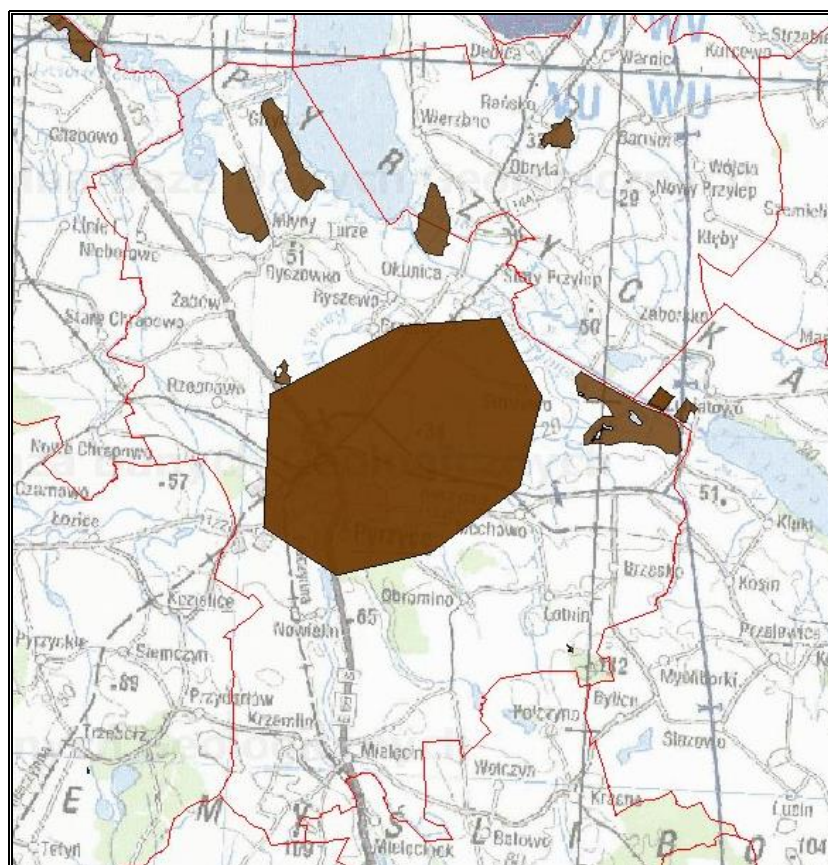
Występujące na terenie Gminy zasoby surowców mineralnych związane są z budową geologiczną obszaru. Głównym bogactwem surowcowym są wody geotermalne, które wykorzystywane są do celów grzewczych miasta. Są to złoża odnawialne więc ich wydajności jest bardzo wysoka. Ponadto występują także pokłady kruszywa naturalnego, kredy oraz surowców ilastych ceramiki budowlanej. Charakterystykę tych złóż przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 35. Charakterystyka złóż kopalin na terenie Gminy Pyrzyce

Numer złoże	Nazwa złoże	Powierzchnia [ha]	Kopalina	Stan zagospodarowania
KR 165	Giżyn	321,53	Kredy	złoże rozpoznane wstępnie
KN 4979	Letnin	1,38	Kruszywa Naturalne	eksploatacja złoże zaniechana
KR 164	Lubiatowo	287,20	Kredy	złoże rozpoznane wstępnie
IB 2492	Pyrzyce	15,22	Surowce Ilaste Ceramiki Budowlanej	eksploatacja złoże zaniechana
WT 7936	Pyrzyce	-	Wody termalne	-
KR 168	Wierzbo	128,70	Kredy	złoże rozpoznane wstępnie

Źródło: Centralna Baza Danych Geologicznych

Rysunek 15. Tereny i obszary górnicze oraz złoże na terenie Gminy Pyrzyce (centralny, największy obszar stanowią wody termalne)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych CBDG i PIG, <http://bazagis.pgi.gov.pl/website/cbdg/viewer.htm>

OSUWISKA

Osuwisko jest przemieszczeniem się mas ziemnych, powierzchniowej zwierzeliny i mas skalnych podłoża spowodowanym siłami przyrody lub działalnością człowieka. Ruchy

masowe ziemi stanowią w niektórych przypadkach zagrożenie dla obiektów budowlanych posadowionych na uruchomionej powierzchni oraz zagrożenie dla życia i zdrowia.

Zgodnie z mapą dostępną na stronie Państwowego Instytutu Geologicznego (System Ochrony Przeciwośuwiskowej SOPO), na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego wstępnie nie rozpoznano obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych, w tym zagrożeń osuwania się mas ziemnych/skalnych.

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

Tabela 36. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby geologiczne

Mocne strony	Słabe strony
— Występowanie surowców naturalnych na terenie Gminy, w tym wód geotermalnych.	— Możliwa degradacja powierzchni ziemi ze względu na eksploatację występujących na terenie Gminy zasobów kopalin.
Szanse	Zagrożenia
— Rozwój nowych technologii poszukiwania i eksploatacji surowców mineralnych.	— Presja ze strony działających podmiotów gospodarczych zajmujących się eksploatacją złóż kopalin.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 37. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gleby

Mocne strony	Słabe strony
— Bardzo żyzne gleby; — Grunty orne o wysokiej klasie ziemi; — Monitoring gleb; — Dobrze rozwinięte rolnictwo.	— Niski poziom zalesienia Gminy, co grozi erozją gleby; — Zanieczyszczenie gleb WWA oraz przekroczenie wartości progowych benzo(b)fluorotenu.
Szanse	Zagrożenia
— Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa; — Rekultywacja obszarów zdegradowanych; — Popularyzacja rolnictwa ekologicznego; — Stopniowa likwidacja szamb;	— Zagrożenie jakości gleb z uwagi na działalność rolniczą (degradacja biologiczna i chemiczna); — Stosowanie nawozów sztucznych w rolnictwie; — Postępująca urbanizacja i fragmentacja terenu.

Źródło: Opracowanie własne

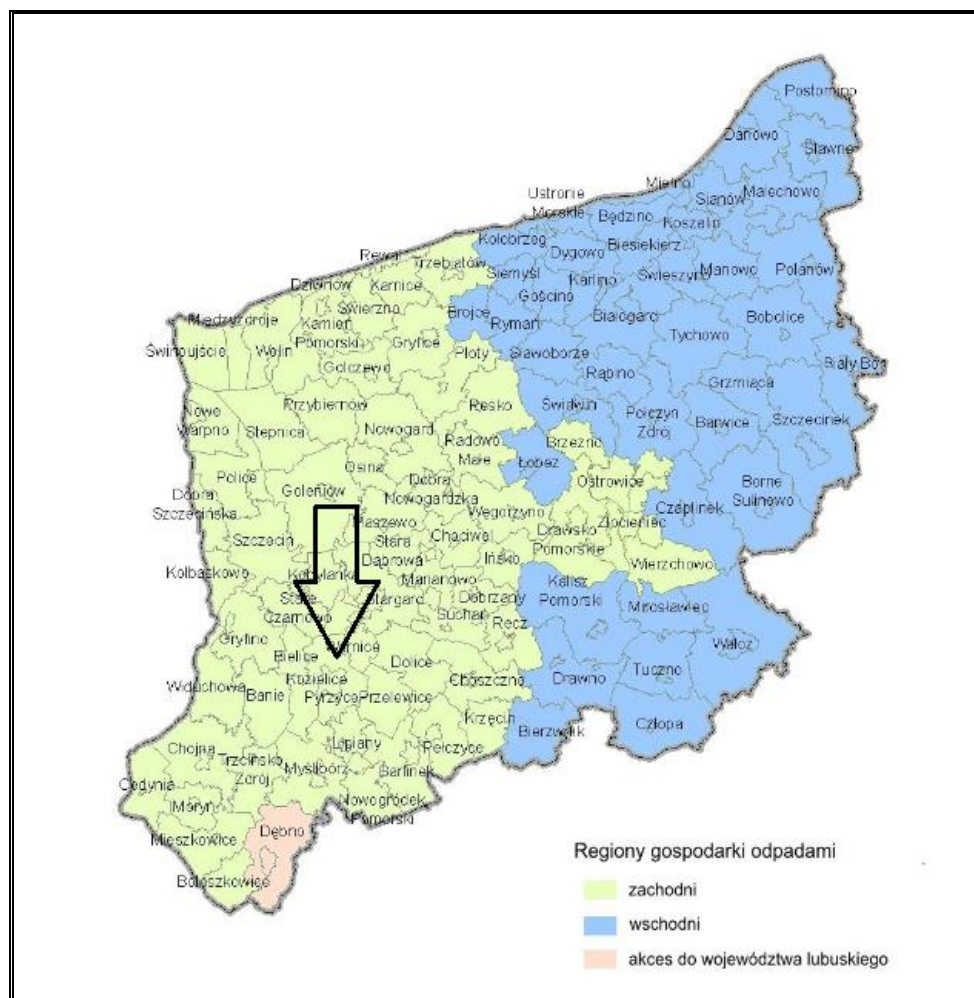
3.2.7 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Gospodarka odpadami jest jednym z ważniejszych zagadnień ochrony środowiska. Niewłaściwe postępowanie z odpadami wywiera negatywny wpływ na otaczającą przyrodę, zdrowie ludzi oraz warunki bytowe. Z tego powodu istotne jest prowadzenie racjonalnej gospodarki oraz minimalizacja ilości powstających odpadów.

Zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Zachodniopomorskiego, obszar województwa zachodniopomorskiego podzielony został na dwa regiony gospodarki

odpadami: zachodni oraz wschodni. Według takiego podziału Gmina Pyrzyce należy do regionu zachodniego.

Rysunek 16. Położenie Gminy Pyrzyce na tle regionów gospodarki odpadami w województwie zachodniopomorskim

Źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2023-2028

Gmina Pyrzyce, zgodnie z Wojewódzkim Planem Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w zakresie odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych jest obsługiwana przez Regionalne instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania w Policach – Zakład Odzysku i Składowania Odpadów Komunalnych, Szczecinie – SITA JANDTRA Sp. z o. o. i REMONDIS Szczecin Sp. z o. o., Starej Dąbrowie – Zakład Zagospodarowania Odpadów Stargard Sp. z o.o., Myśliborzu - EKO-MYŚL Sp. z o. o. oraz Nowogardzie – Celowy Związek Gmin R-XXI.

Na terenie Gminy Pyrzyce obowiązuje *Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Pyrzyce*. Regulamin określa szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Pyrzyce, poprzez ustalenie:

- 1) wymagań w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości w tym:
  - zasad prowadzenia selektywnego zbierania i odbierania odpadów,
  - obowiązków właścicieli w zakresie utrzymania czystości i porządku na posesjach,
  - wypełniania obowiązków w zakresie uprzątnięcia błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z części nieruchomości służących do użytku publicznego,
  - wypełniania obowiązków w zakresie mycia i naprawy pojazdów samochodowych poza myjniami i warsztatami naprawczymi.
- 2) rodzaju i minimalnej pojemności pojemników przeznaczonych do zbierania odpadów Komunalnych;
- 3) częstotliwości i sposobu pozbywania się odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz terenów przeznaczonych do użytku publicznego;
- 4) innych wymagań wynikających z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami;
- 5) obowiązków osób utrzymujących zwierzęta domowe;
- 6) wymagań odnośnie utrzymywania zwierząt gospodarskich na terenach wyłączonych z produkcji rolniczej;
- 7) obszarów podlegających obowiązkowej deratyzacji i terminy jej przeprowadzania.

Selektywnej zbiórce odpadów komunalnych podlegają:

- odpady surowcowe: (frakcja sucha)
  - papier i tektura (w tym opakowania, gazety, czasopisma itp.),
  - szkło bezbarwne i kolorowe,
  - tworzywa sztuczne,
  - metale żelazne i kolorowe,
  - opakowania wielomateriałowe,
  - drewno.
- odpady ulegające biodegradacji w tym odpady opakowaniowe ulegające biodegradacji, (frakcja mokra),
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- szkło pozostałe,
- złom metalowy,
- inne niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe (nie zawierające azbestu),
- odpady wielkogabarytowe (meble, itp.),
- popioły paleniskowe, żużle i pyły z kotłów,
- odpady niebezpieczne (przeterminowane leki i chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, świetlówki),
- odpady zielone oraz odpady budowlane i rozbiórkowe stanowiące odpady komunalne,

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ
DO ROKU 2026**

— zużyte opony i inne odpady zawierające rtęć, oleje i tłuszcze jadalne).

W Mieście Pyrzyce zlokalizowany jest Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych prowadzony przez Pyrzyckie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o...

W tabelach poniżej przedstawiono ilość zebranych odpadów komunalnych z terenu Gminy Pyrzyce w 2017 r.

Tabela 38. Odpady komunalne zebrane przez spółkę wywozową na terenie Gminy Pyrzyce

Kod odebranych odpadów komunalnych	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]
		Łącznie
Odpady komunalne nieulegające biodegradacji		
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	103,870
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	5 466,410
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	0,880
20 01 35	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składnik	1,151
20 01 23	Urządzenia zawierające freon	0,490
17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02, 17 09 03	147,330
17 06 04	Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03	3,340
17 02 03	Tworzywa sztuczne	1,340
17 01 02	Gruz ceglany	25,640
17 01 01	Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	165,930
15 01 07	Opakowania ze szkła	177,180
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	315,740
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	5,600
RAZEM		6 414,901
Odpady komunalne ulegające biodegradacji		
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	187,980
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	77,652
RAZEM		265,632

Źródło: Roczna analiza stanu gospodarki odpadami w Gminie Pyrzyce za 2017 rok

Tabela 39. Masa odpadów komunalnych zebranych w PSZOK

Kod odebranych odpadów komunalnych	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]
		Łącznie
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	35,880
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	68,160
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 0135	7,172
20 01 35	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 2001 21 i 20 01 23zawierające niebezpieczne składniki	6,794
20 01 34	Baterie i akumulatory inne niż wymienione w 20 01 33	0,073
20 01 23	Urządzenia zawierające freony	2,750
17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02, 17 09 03	22,520
17 03 80	Odpadowa papa	5,790
17 02 03	Tworzywa sztuczne	1,920
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	2,020
17 01 02	Gruz ceglany	12,420
17 01 01	Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	57,460
15 01 07	Opakowania ze szkła	1,370
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	6,410
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	0,706
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	10,691
RAZEM		242,136

Źródło: Roczna analiza stanu gospodarki odpadami w Gminie Pyrzyce za 2017 rok

Tabela 40. Osiągnięte poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w Gminie Pyrzyce w roku 2017

Poziom dopuszczalny	Poziom osiągnięty
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania	
<45,00%	0,00%
Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła	
>20,00%	20,39%
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych	
>45,00%	59,89%

Źródło: Roczna analiza stanu gospodarki odpadami w Gminie Pyrzyce za 2017 rok

Z powyższych danych można wywnioskować, że Gmina Pyrzyce osiągnęła wymagane poziomy dla recyklingu i przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych odpadów komunalnych oraz poziomy ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.

Tabela 41. Ilość zebranych odpadów stałych w poszczególnych frakcjach na terenie Gminy Pyrzyce

Rodzaje odpadów	Rok 2013 w [Mg]	Rok 2014 w [Mg]	Rok 2015 w [Mg]	Rok 2016 w [Mg]	Rok 2017 w [Mg]	Rok 2018 w [Mg]	Styczeń- Marzec 2019 w [Mg]
Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne odebrane bezpośrednio od mieszkańców	47 67,06	4 901,94	4 937,01	5 200,37	5 466,41	5 303,64	1 278,61
Odpady komunalne segregowane gromadzone selektywnie odebrane bezpośrednio od mieszkańców, w tym odpady ulegające biodegradacji	228,32	574,15	630,05	635,81	764,15	891,37	186,5
Odpady wielkogabarytowe odebrane bezpośrednio od mieszkańców	13,49	27,63	25,13	84,43	103,87	120,54	22,88
Odpady komunalne dostarczone do PSZOK	61,20	406,59	522,94	145,24	242,14	277,69	77,03

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Pyrzycach

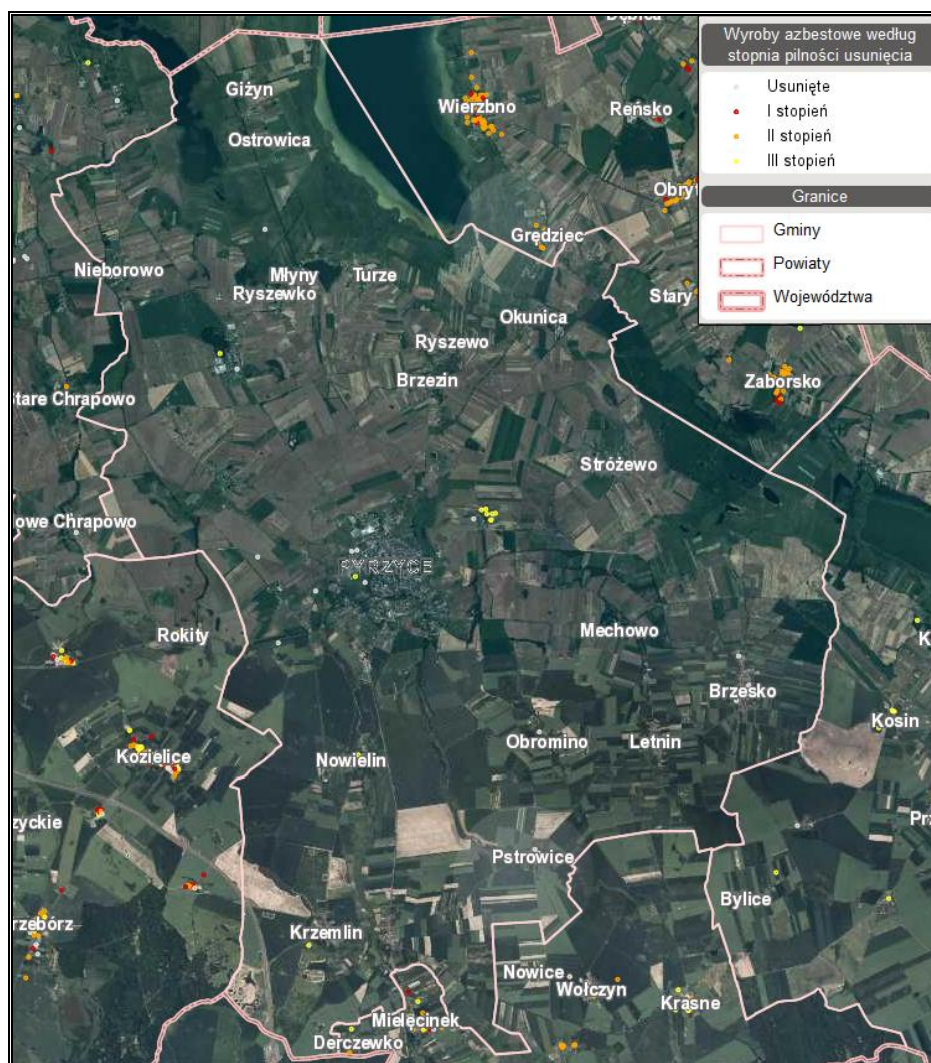
Analizując powyższą tabelę można zauważyć, że na przestrzeni analizowanych lat (2013-2018) ogólna ilość odebranych odpadów od mieszkańców wzrosła. Wzrosła ilość odpadów niesegregowanych (zmieszanych), odpadów segregowanych, odpadów wielkogabarytowych, a w związku z tym, także ilość odpadów komunalnych dostarczonych do PSZOK. Dane w tabeli wskazują na znaczny wzrost segregacji odpadów przez mieszkańców. Na uwagę zasługuje również wzrost zainteresowania Punktem Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

Ponadto na terenie Gminy Pyrzyce nie występują czynne składowiska odpadów komunalnych. Występują jednak przypadki nielegalnego porzucania odpadów przy drogach, w rowach, lasach, na nieużytkach rolnych. Miejsca te są na bieżąco kontrolowane przez władze Gminy w celu uniknięcia nagromadzenia się dużej ilości odpadów w jednym miejscu. Wg danych z GUS w 2017 na terenie Gminy zlokalizowane zostało jedno „dzikie” wysypisko śmieci.

W ramach gospodarki odpadami należy uwzględnić kwestie związane z likwidacją i utylizacją wyrobów azbestowych z terenu Gminy. Badania potwierdziły, że azbest jest przyczyną wielu chorób oraz nowotworów. Jest on zaliczany do 10 najbardziej zanieczyszczających substancji na świecie. Najbardziej szkodliwe dla ludzi są cienkie włókna azbestowe, które powstają podczas pracy z minerałami azbestowymi oraz podczas kruszenia i obróbki produktów azbestowo-cementowych. Przenikają one do dolnych dróg oddechowych, wbijają się w płuca, gdzie pozostają i w wyniku wieloletniego drażnienia komórek wywołują nowotwory.

Mając powyższe na uwadze Rada Miejska w Pyrzycach Uchwałą Nr XLIV/400/09 z dnia 15 czerwca 2009 r. uchwaliła „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Pyrzyce na lata 2009-2032”. Zadaniem Programu są m.in. kampania edukacyjno-informacyjna, inwentaryzacja i utworzenie bazy danych czy pomoc finansowa na usunięcie wyrobów azbestowych. Według danych z Urzędu Miejskiego w Pyrzycach ilość odebranych odpadów zawierających azbest w latach 2009-2018 wyniosła 6 327,12 Mg.

Rysunek 17. Lokalizacja wyrobów azbestowych na terenie Gminy Pyrzyce wraz z pilnością ich usunięcia

Źródło: <https://esip.bazaazbestowa.gov.pl/geoserwis.html>

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

Tabela 42. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> — Uporządkowany system gospodarki odpadami; — Sukcesywna likwidacja i utylizacja wyrobów zawierających azbest; — Prowadzona selektywna zbiórka odpadów komunalnych (PSZOK); — Osiągnięte poziomy recyklingu zużytych materiałów oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekraczają wymagane cele; — Brak czynnych składowisk odpadów komunalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> — Pozostałe wyroby azbestowe do unieszkodliwienia na terenie Gminy; — Duże koszty systemu gospodarowania odpadami; — Zwiększająca się ilość wytwarzanych odpadów.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ
DO ROKU 2026**

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> — Ciągła edukacja i podnoszenie świadomości ekologicznej; — Pozyskanie środków finansowych z funduszy krajowych lub europejskich na rozbudowanie infrastruktury gospodarki odpadami; 	<ul style="list-style-type: none"> — Niewłaściwe postępowanie z odpadami przez część właścicieli nieruchomości; — Rosnące potrzeby infrastrukturalne mieszkańców; — Powstawanie „dzikich” wysypisk.

Źródło: Opracowanie własne

3.2.8 Zasoby przyrodnicze

3.2.8.1 Szata roślinna

Powierzchnia lasów i gruntów leśnych na terenie Gminy Pyrzyce wg danych GUS na koniec 2018 r. wynosiła 249,97 ha. Lesistość (wskaźnik pokrycia lasem określonej powierzchni) jej obszaru wynosił 1,20%, co jest wartością zdecydowanie niższą od średniej wartości dla województwa (35,70%) i kraju (29,60%).

Tabela 43. Lasy i grunty leśne na terenie Gminy Pyrzyce

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2018
Powierzchnia gruntów leśnych		
Ogółem	ha	249,97
Lesistość w %	%	1,20
Grunty leśne publiczne ogółem	ha	200,97
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	173,97
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	153,02
Grunty leśne prywatne	ha	49,00
Powierzchnia lasów		
Lasy ogółem	ha	247,49
Lasy publiczne ogółem	ha	198,49
Lasy publiczne Skarbu Państwa	ha	171,49
Lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	150,54
Lasy publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej SP	ha	14,94
Lasy publiczne gminne	ha	27,00
Lasy prywatne ogółem	ha	49,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Tereny leśne Gminy Pyrzyce należą do czterech nadleśnictw: Nadleśnictwa Gryfino, Nadleśnictwa Myślibórz, Nadleśnictwa Choszczno i Nadleśnictwa Kliniska. Z racji typowo rolniczego charakteru Gminy powierzchnia lasów i gruntów leśnych zajmuje niewielki obszar. Większy kompleks leśny znajdują się na północ od miejscowości Obromino, na południowym wschodzie od miejscowości Letnin oraz pomiędzy miejscowościami Młyny i Turze na północ od miasta Pyrzyce. Większość drzewostanu stanowią sosny, których wiek nie przekracza

3.2.8.2 Świat zwierząt

Z racji małej lesistości Gminy Pyrzyce większość fauny zwierzęcej można spotkać na obszarach ochrony przyrody, które zajmują północ i wschodnie obszary Gminy. Większość zwierząt stanowi ptactwo takie jak m.in. bielik, bocian biały i czarny, gęś białoczelna, kania czarna oraz biała, łabędź krzykliwy, rybitwa czarna, zimorodek i żuraw. Wśród ssaków możemy spotkać bobra europejskiego i wydrę, z płazów kumaka nizinnego oraz traszkę grzebieniastą. W wodach występują takie ryby jak boleń, kiełb białopłetwy, koza i piskorz. A z bezkręgowców kozioróg dębosz. Na terenie Gminy funkcjonują dwa koła łowieckie. Głównymi pozyskiwanymi zwierzętami są dziki, sarny, dzikie gęsi oraz bażanty.

3.2.8.3 Formy ochrony przyrody

Formami ochrony przyrody w Polsce, w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody są:

- parki narodowe, rezerваты przyrody,
- parki krajobrazowe,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne,
- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Formy ochrony przyrody występujące w granicach Gminy Pyrzyce scharakteryzowano poniżej.

REZERWAT PRZYRODY „BRODOGÓRY I”

Obszar posiada powierzchnię 5,24 ha i położony jest na terenie gmin: Pyrzyce i Warnice. Został uznany za rezerwat Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 14 lutego 1957 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Utworzony został w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych relikтового stanowiska roślinności stepowej, występującej tu w zasięgu wilgotnego klimatu morskiego. Aktem prawnym obowiązującym na tym obszarze jest Rozporządzenie Nr 91/2007 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 31 grudnia 2007 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Brodogóry”. Szczegóły planu ochrony zostały przedstawione w tabelach poniżej.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ
DO ROKU 2026**

Realizacja założeń *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce* odbywać się będzie zgodnie z ww. dokumentami. Przestrzegane będą obowiązujące na tym obszarze zakazy oraz uwzględniane istniejące oraz potencjalne zagrożenia.

Tabela 44. Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczenia istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków na terenie rezerwatu przyrody „Brodogóry”

Lp.	Identyfikacja zagrożenia wewnętrznego i zewnętrznego	Sposób eliminacji lub ograniczenia istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych
1.	Degradacja i zanik zbiorowiska murawy kserotermicznej na skutek sukcesji i zarastania otwartych przestrzeni trawiastych krzewami głogu, jeżyną popielicą, ligustrem pospolitym.	Usuwanie zarośli, osobników juwenilnych drzew i krzewów wraz z usunięciem ich szczątków poza obszar rezerwatu.
2.	Sukcesja krzewów zagrażająca drzewostanowi.	
3.	Ekspansja trzcinnika piaskowego.	Eliminacja łąnów trzcinnika u podnóża stoku poprzez wykaszanie oraz usunięcie pokosu poza obszar rezerwatu.
4.	Zanik muraw ostnicowych i kwietnych.	Kontrolowany wypas owiec wrzosówek, od połowy lipca do końca sierpnia. W wypadku braku możliwości wypasu koszenie runi i usuwanie pokosu poza rezerwat.
5.	Ekspansja gatunków nitrofilnych pokrzywy zwyczajnej i ostów.	Wykaszanie i usuwanie pokosu poza teren rezerwatu.
6.	Spływ wód powierzchniowych zawierających nawozy z pól położonych na wierzcholinie wyniesień.	Należy prowadzić ekstensywną gospodarkę pastwiskowo-rolną, nie nawozić gnojowicą i, na ile to możliwe, nawozami sztucznymi, nie stosować środków ochrony roślin.
7.	Antropopresja (pozyskiwanie roślin ozdobnych, wydeptywanie, wypalanie runi).	Edukacja społeczeństwa. Przekazać pod patronat miejscowej szkole. Zakaz udostępniania wnętrza rezerwatu. Zastosować pas buforowy szerokości około 2 m, na granicy rezerwatu i pola.
8.	Zaśmiecanie i nielegalne składowanie odpadów na południowej krawędzi zboczy.	Likwidacja składowiska.
9.	Brak czytelnych granic rezerwatu oraz aktualnych tablic informacyjnych	Należy wykonać i ustawić nowe tablice urzędowe oraz tablice informacyjne o walorach rezerwatu. Granice obszaru wyznaczyć np. słupkami.

Źródło: Załączniki do Rozporządzenia Nr 91/2007 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 31 grudnia 2007 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochrony dla rezerwatu „Brodogóry”

Tabela 45. Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczenia istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków na terenie rezerwatu w granicach Gminy Pyrzyce

Lp.	Lokalizacja działań ochronnych (wg mapy lokalizacji działań ochronnych na obszarze ochrony czynnej w rezerwacie „Brodogóry”)	Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych
1.	dz. ewid. nr 7, obręb Czernice (gmina Pyrzyce) - Biochora 1.	Wykaszenie roślinności nitrofilnej i trzciny oraz usunięcie zakrzaceń.	Corocznie do momentu wyeliminowania, w okresie od drugiej połowy lipca do końca sierpnia. Całkowita powierzchnia zabiegu: 0,70 ha.
2.	Przy północnej, południowej i zachodniej granicy rezerwatu.	Ustawienie dodatkowych 4 tablic urzędowych (od strony wsi Grzędzic, przy północnej i południowej granicy rezerwatu oraz od strony drogi bitumicznej przy działce ewidencyjnej nr 7 obręb Czernice) oraz 1 tablicy informacyjnej (o roślinności ksero termicznej) od strony wsi Grzędzic.	
3.	Obszar całego rezerwatu.	Prowadzenie monitoringu stanu populacji rzadkich i chronionych gatunków roślin stepowych.	Co 3 lata.
		Wykonywanie zdjęć fitosocjologicznych na powierzchniach najcenniejszych płatów roślinności ksero termicznej stanowiących przedmiot ochrony.	Co 5 lat.
		Powtarzanie szczegółowych badań flory i roślinności krzewistej rezerwatu.	Co 10 lat.
		Monitoring efektywności zabiegów ochronnych oraz reakcji gatunków i biocenoz na zastosowane działania ochronne.	Corocznie.

Źródło: Załączniki do Rozporządzenia Nr 91/2007 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 31 grudnia 2007 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochrony dla rezerwatu „Brodogóry”

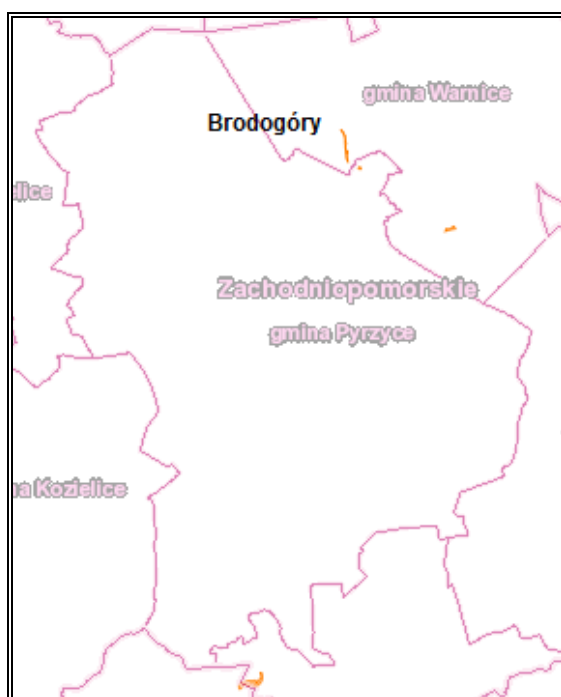
Dodatkowo na terenie Rezerwatu obowiązują przepisy z art. 15 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2018 poz. 1614 z późn. zm.), które zostały uwzględnione w przedmiotowym Programie Ochrony Środowiska. Na terenie rezerwatu zgodnie z ww. przepisem zabrania się:

- budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody;
- chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu;
- polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody;

- pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzenia roślin oraz grzybów;
- użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzenia, zanieczyszczenia i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody;
- zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody;
- pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu;
- niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów;
- palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony;
- stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów;
- zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- połowu ryb i innych organizmów wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych;
- ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony, psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas oraz psów asystujących w rozumieniu art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 511, 1000 i 1076);
- wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach stanowiących własność parków narodowych lub będących w użytkowaniu wieczystym parków narodowych, wskazanymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,

- umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem parku albo rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego;
- zakłócania ciszy;
- używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
- biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- prowadzenia badań naukowych – w parku narodowym bez zgody dyrektora parku, a w rezerwacie przyrody – bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska;
- wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych;
- organizacji imprez rekreacyjno-sportowych – w parku narodowym bez zgody dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Rysunek 19. Położenie rezerwatu przyrody „Brodogóry” na terenie Gminy Pyrzyce

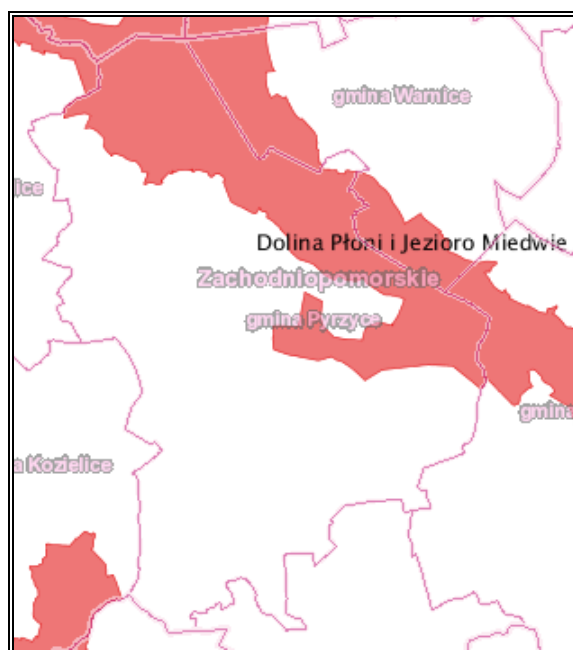
Źródło: Opracowanie własne na podstawie serwisu Geoportal, <http://mapy.geoportal.gov.pl/>

Obszar Natura 2000 Dolina Płoni i Jezioro Miedwie (KOD obszaru: PLH320006)

Obszar zajmuje powierzchnię 20 755,90 ha. Został wyznaczony Decyzją komisji z dnia 13 listopada 2007 r. *przyjmującą na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mający znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny* (notyfikowana jako dokument nr C(2007) 5043)(2008/25/WE). Dla Obszaru obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 4 kwietnia 2014 r. *w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Płoni i jezioro Miedwie* (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2014 r. poz. 1660).

Zgodnie z przepisami art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2018 r. poz. 1614 z późn. zm.) wprowadza się następujące zakazy: podejmowanie działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami. Realizacja założeń Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce odbywać się będzie zgodnie z ww. dokumentami. Przestrzegane będą obowiązujące na tym obszarze zakazy oraz uwzględniane istniejące oraz potencjalne zagrożenia.

Rysunek 20. Położenie Obszaru Natura 2000 Dolina Płoni i jezioro Miedwie na terenie Gminy Pyrzyce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie serwisu Geoportal, <http://mapy.geoportal.gov.pl/>

Tabela 46. Zagrożenia i cele działań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Płoni i jezioro Miedwie

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Opis zadania ochronnego	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
	Istniejące	Potencjalne		
<p>3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łakami Ramienic <i>Charcteria spp.</i></p>	<p>H01 - Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych); K02.03 - Eutrofizacja (naturalna); H05.01 - Odpadki i odpady stałe.</p>	<p>J02 - Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych; I01 - Obce gatunki inwazyjne; G05.01 - Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie.</p>	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania	
			Utrzymanie stosunków wodnych (wysoki i nie podlegający istotnym zmianom poziom wód gruntowych), zgodnie z obowiązującym pozwoleniem wodnoprawnym.	ZWiK w Szczecinie.
			Ustalenie lokalizacji nielegalnie posadowionych pomostów oraz inicjowanie czynności zmierzających do ich usunięcia Zadanie realizować przez cały okres obowiązywania planu.	RDOŚ w Szczecinie – w zakresie lokalizacji nielegalnych obiektów i kierowania wniosków o wszczęcie postępowań administracyjnych. Właściwy miejscowo Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego lub organ właściwy do wydania pozwolenia wodno prawnego – w zakresie wszczętego postępowania administracyjnego
			Dostosowanie gospodarki rybackiej do wymogów ochrony obszaru Natura 2000, poprzez: 1) kształtowanie ichtiofauny w sposób naturalny lub zarybianie rodzimymi gatunkami drapieżnym; 2) eliminacja ryb roślinożernych oraz żerujących na dnie zbiornika; 3) użytkowanie stawnych narzędzi połowowych; 4) amatorski połów ryb bez dokarmiania i zanęcania;	Użytkownik rybacki.
			Ochrona stref brzegowych przed zanieczyszczeniem odpadami realizowane we współpracy zarządcy obszaru z użytkownikiem wędkarskim i/lub rybackim –egzekwowanie obowiązku utrzymania czystości w obrębie przystani rybackich i stanowisk wędkarskich.	Użytkownicy wędkarscy i rybacy, właściciele gruntów, właściwa miejscowo gmina, właściwy miejscowo powiat.
			Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych	
			Monitoring siedliska w oparciu o metodykę GIOŚ, w tym badania biologiczne fitoplanktonu, roślinności wodnej oraz okrzemek bentosowych. W zakresie właściwości fizyko-chemicznych: m.in. natlenienie wód, substancje biogenne, stan mineralizacji, przezroczystość wód. Działanie wykonać dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO, z trzyletnim odstępem między badaniami.	RDOŚ w Szczecinie.
			Dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Opis zadania ochronnego	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
	Istniejące	Potencjalne		
			Poznanie stanu i rozmieszczenia kompleksów roślinności typowych dla siedliska – zwłaszcza łąk ramienicowych.	RDOŚ w Szczecinie.
			Zbadanie możliwości wykorzystania warunków naturalnych (obniżeń terenowych) do adoptowania do funkcji naturalnych oczyszczalni dla cieków ze zlewni spływających z terenów rolniczych.	RDOŚ w Szczecinie.
			Poznanie parametrów fizyko-chemicznych wód dopływających do Jez. Miedwie i Jez. Będgoszcz, identyfikacja źródeł zanieczyszczeń i skali zagrożeń, kontrola gospodarki wodno-ściekowej miejscowości położonych nad tymi jeziorami (w tym funkcjonowanie oczyszczalni ścieków oraz tereny zagospodarowane rekreacyjnie).	RDOŚ w Szczecinie.
3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion, Potamion</i>	H01 - Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych); K02.03 - Eutrofizacja (naturalna); G05.07 - Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak; H05.01 - Odpadki i odpady stałe.	I01 - Obce gatunki inwazyjne; G05.01 - Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie; G02 - Infrastruktura sportowa i rekreacyjna.	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania	
			Ustalenie lokalizacji nielegalnie posadowionych pomostów oraz inicjowanie czynności zmierzających do ich usunięcia Zadanie realizować przez cały okres obowiązywania planu.	RDOŚ w Szczecinie – w zakresie lokalizacji nielegalnych obiektów i kierowania wniosków o wszczęcie postępowań administracyjnych. Właściwy miejscowo Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego lub organ właściwy do wydania pozwolenia wodno prawnego – w zakresie wszczętego postępowania administracyjnego
			Dostosowanie gospodarki rybackiej do wymogów ochrony obszaru Natura 2000, poprzez: 5) kształtowanie ichtiofauny w sposób naturalny lub zarybianie rodzimymi gatunkami drapieżnym; 6) eliminacja ryb roślinożernych oraz żerujących na dnie zbiornika; 7) użytkowanie stawnych narzędzi połowowych; 8) amatorski połów ryb bez dokarmiania i zanęcania;	Użytkownik rybacki.
			Ochrona stref brzegowych przed zanieczyszczeniem odpadami realizowane we współpracy zarządcy obszaru z użytkownikiem wędkarskim i/lub rybackim –egzekwowanie obowiązku utrzymania czystości w obrębie przystani rybackich i stanowisk wędkarskich.	Użytkownicy wędkarscy i rybacy, właściciele gruntów, właściwa miejscowo gmina, właściwy miejscowo powiat.
			Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Opis zadania ochronnego	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
	Istniejące	Potencjalne		
			<p>Monitoring siedliska w oparciu o metodykę GIOŚ, w tym:</p> <ol style="list-style-type: none"> wykonanie zdjęć fitosocjologicznych płatów siedliska, z częstotliwością co 3 lata o stałej porze i w stałych miejscach zarejestrowanych urządzeniem GPS (po 3 punkty badawcze w płatach objętych monitoringiem). Ze względu na dokładność GPS przyjąć powierzchnie półkolistą o promieniu 11,3 m (200 m²). Przy płatach mniejszych wykonać 1 lub 2 zdjęcia. Udział gatunków szuwarowych i pleustonowych rejestrować w skali Londo. badania biologiczne fitoplanktonu, roślinności wodnej oraz okrzemek bentosowych. W zakresie właściwości fizyko-chemicznych: m.in. natlenienie wód, substancje biogenne, stan mineralizacji, przezroczystość wód. <p>Działanie wykonać dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO, z trzyletnim odstępem między badaniami.</p>	RDOŚ w Szczecinie.
Dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony				
			<p>Ocena stanu i rzeczywistego stopnia zagrożeń wynikających z lokalizacji w obszarze Jez. Zaborsko pełniącego funkcję odbiornika ścieków z fermy w Kołbaczu (stan wód, szczelność jazu), a także Jez. Płonno i Jez. Żelewko, będących dalszymi odbiornikami wód.</p> <p>Ustalenie możliwych metod zabezpieczenia i poprawy stanu siedliska.</p> <p>Działanie wykonać w pierwszej połowie obowiązywania PZO.</p>	RDOŚ w Szczecinie.
6120 Cieplolubne, śródładowe murawy napiaskowe <i>Koelerion glaucae</i>	<p>K02.02 - Nagromadzenie materii organicznej; A04.03 - Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu; 03.01 - Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska; K02.01 - Zmiana składu gatunkowego (sukcesja); A02.01 - Intensyfikacja</p>	G05.07 - Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak.	<p style="text-align: center;">Dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</p> <p><u>Działania obligatoryjne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> Zachowanie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków stanowiących przedmioty ochrony, położonych na trwałych użytkach zielonych (zabezpieczenie siedlisk przed zaoraniem, zalesieniem lub inną zmianą użytkowania gruntu); Ekstensywne użytkowanie pastwiskowe, kośno lub kośno-pastwiskowe trwałych użytków zielonych; <p><u>Działania fakultatywne:</u></p> <p>W przypadku zobowiązań pro środowiskowych, podjętych w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu</p>	<p><u>Działania obligatoryjne:</u></p> <p>Właściciel lub posiadacz gruntu.</p> <p><u>Działania fakultatywne:</u></p> <p>Właściciel lub posiadacz gruntu.</p>

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Opis zadania ochronnego	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
	Istniejące	Potencjalne		
	rolnictwa; G05.07 - Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak.		obniżenia dochodowości, użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego wariantu pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego, ukierunkowanego na ochronę siedlisk przyrodniczych. Przeglądy stanu siedlisk i w razie potrzeby usuwanie nalotu drzew i krzewów (wycinka w czerwcu-lipcu, karczowanie, stosowanie środków chemicznych wobec ekspansywnej osiki, robinii, tarniny)	
			Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania	
			Powiadomienie właścicieli i użytkowników o występowaniu siedlisk przyrodniczych oraz promowanie ekstensywne go wypasu muraw, najlepiej wypas owiec rasy wrzosówka lub/i kóz (np. wypas stad objazdowych w niewielkich płacach), od początku obowiązywania planu przez 3 lata.	RDOŚ w Szczecinie.
			Wdrożenie i kontrola przestrzegania ograniczenia zmiany przeznaczenia trwałych użytków zielonych na grunty orne i inne tereny np. pod zabudowę lub zalesienia, po przeanalizowaniu wpływu zmiany przeznaczenia gruntu na przedmioty ochrony obszaru Natura 2000.	RDOŚ w Szczecinie, właściwa miejscowo gmina, właściwy miejscowo powiat.
			Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych	
			Monitoring siedlisk w oparciu o metodykę GIOŚ, w tym wykonanie zdjęć fitosocjologicznych płatów siedliska, w stałych miejscach zarejestrowanych urządzeniem GPS (1-5 punktów badawczych w płacie). Przyjąć powierzchnie kołiste o promieniu 4 m (50 m ²). Udział gatunków obcych, ekspansywnych, rejestrować w skali Londo. Działanie wykonać dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO, z trzyletnim odstępem między badaniami.	RDOŚ w Szczecinie.
			Dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony	
			Opracowanie bazy danych zagrożonych gatunków typowych dla siedliska z uwzględnieniem ich populacji zajmujących siedliska zastępcze (przydroża, nasypy, kopalnie kruszyw, przecinki śródleśne), docelowo w celu zabezpieczenia i wzmocnienia populacji ginących i ochrony sieci powiązań ekologicznych z uwzględnieniem siedlisk zastępczych (opracowanie wytycznych do utrzymania zieleni towarzyszącej szlakom komunikacyjnym i rekultywacjom terenów	RDOŚ w Szczecinie.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Opis zadania ochronnego	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie			
	Istniejące	Potencjalne					
			<p>pokopalnianych).</p> <p>Działanie wykonać w pierwszej połowie obowiązywania PZO</p>				
			<p>Uzupełnienie inwentaryzacji siedlisk kserotermicznych na gruntach będących w zarządzie Lasów Państwowych.</p> <p>Działanie wykonać w pierwszej połowie obowiązywania PZO.</p>	<p>Właściwy miejscowo nadleśniczy – w porozumieniu z RDOŚ w Szczecinie.</p>			
<p>6210</p> <p>Murawy kserotermiczne</p> <p><i>Festuco-Brometea</i></p> <p>i ciepłolubne murawy z</p> <p><i>Asplenion septentrionalis</i></p> <p><i>Festucion pallentis</i></p>	<p>K02.02 - Nagromadzenie materii organicznej;</p> <p>A04.03 - Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu;</p> <p>J03.01 - Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska;</p> <p>K02.01 - Zmiana składu gatunkowego (sukcesja);</p> <p>A02.01 - Intensyfikacja rolnictwa;</p> <p>G05.07 - Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak.</p>	<p>G05.07 - Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak.</p>	Dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk				
			<p><u>Działania obligatoryjne:</u></p> <p>3) Zachowanie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków stanowiących przedmioty ochrony, położonych na trwałych użytkach zielonych (zabezpieczenie siedlisk przed zaoraniem, zalesieniem lub inną zmianą użytkowania gruntu);</p> <p>4) Ekstensywne użytkowanie pastwiskowe, kośne lub kośno-pastwiskowe trwałych użytków zielonych;</p> <p><u>Działania fakultatywne:</u></p> <p>W przypadku zobowiązań pro środowiskowych, podjętych w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego wariantu pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego, ukierunkowanego na ochronę siedlisk przyrodniczych. Przeglądy stanu siedlisk i w razie potrzeby usuwanie nalotu drzew i krzewów (wycinka w czerwcu-lipcu, karczowanie, stosowanie środków chemicznych wobec ekspansywnej osiki, robinii, tarniny)</p>		<p><u>Działania obligatoryjne:</u></p> <p>Właściciel lub posiadacz gruntu.</p> <p><u>Działania fakultatywne:</u></p> <p>Właściciel lub posiadacz gruntu.</p>		
			Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania				
			<p>Powiadomienie właścicieli i użytkowników o występowaniu siedlisk przyrodniczych oraz promowanie ekstensywne go wypasu muraw, najlepiej wypas owiec rasy wrzosówka lub/i kóz (np. wypas stad objazdowych w niewielkich płatach), od początku obowiązywania planu przez 3 lata.</p>		<p>RDOŚ w Szczecinie.</p>		
<p>Wdrożenie i kontrola przestrzegania ograniczenia zmiany przeznaczenia trwałych użytków zielonych na grunty orne i inne tereny np. pod zabudowę lub zalesienia, po przeanalizowaniu wpływu zmiany przeznaczenia gruntu na przedmioty ochrony obszaru Natura 2000.</p>		<p>RDOŚ w Szczecinie, właściwa miejscowo gmina, właściwy miejscowo powiat.</p>					

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Opis zadania ochronnego	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
	Istniejące	Potencjalne		
			Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych	
			Monitoring siedlisk w oparciu o metodykę GIOŚ, w tym wykonanie zdjęć fitosocjologicznych płatów siedliska, w stałych miejscach zarejestrowanych urządzeniem GPS (1-5 punktów badawczych w płacie). Przyjąć powierzchnie kołiste o promieniu 4 m (50 m ²). Udział gatunków obcych, ekspansywnych, rejestrować w skali Londo. Działanie wykonać dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO, z trzyletnim odstępem między badaniami.	RDOŚ w Szczecinie.
			Dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony	
			Opracowanie bazy danych zagrożonych gatunków typowych dla siedliska z uwzględnieniem ich populacji zajmujących siedliska zastępcze (przydroża, nasypy, kopalnie kruszyw, przecinki śródleśne), docelowo w celu zabezpieczenia i wzmocnienia populacji ginących i ochrony sieci powiązań ekologicznych z uwzględnieniem siedlisk zastępczych (opracowanie wytycznych do utrzymania zieleni towarzyszącej szlakom komunikacyjnym i rekultywacjom terenów pokopalnianych). Działanie wykonać w pierwszej połowie obowiązywania PZO	RDOŚ w Szczecinie.
			Uzupełnienie inwentaryzacji siedlisk kserotermicznych na gruntach będących w zarządzie Lasów Państwowych. Działanie wykonać w pierwszej połowie obowiązywania PZO.	Właściwy miejscowo nadleśniczy – w porozumieniu z RDOŚ w Szczecinie.
6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe <i>Molinion</i>	A03.03 - Zaniechanie/brak koszenia; K02.01 - Zmiana składu gatunkowego (sukcesja); A02 - Zmiana sposobu uprawy; G05.07 - Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak.	A03.01 - Intensywne koszenie lub intensyfikacja; A02.03 - Usuwanie trawy pod grunty orne; B01 - Zalesianie terenów otwartych; E01.03 - Zabudowa rozproszona; J02.01 - Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie;	Dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk	
			<u>Działania obligatoryjne:</u> 1) Zachowanie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków stanowiących przedmioty ochrony, położonych na trwałych użytkach zielonych (zabezpieczenie siedliska przed zaoraniem, zalesieniem lub inną zmianą użytkowania gruntu); 2) Ekstensywne użytkowanie kośne trwałych użytków zielonych; <u>Działania fakultatywne:</u> W przypadku zobowiązań pro środowiskowych, podjętych	<u>Działania obligatoryjne:</u> Właściciel lub posiadacz gruntu. <u>Działania fakultatywne:</u> Właściciel lub posiadacz gruntu.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Opis zadania ochronnego	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
	Istniejące	Potencjalne		
		J0215 - Inne spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych.	<p>w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego wariantu pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego, ukierunkowanego na ochronę siedliska przyrodniczego.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Utrzymanie lub przywrócenie użytkowania – łąki zarastające krzewami i drzewami powinny być wykarczowane; 2) Koszenie wysokie, jesienne, w odstępach 2-3 lat, połączone ze zbiorem siana; 3) Konieczne sporadyczne koszenie (minimum raz na 3-4 lata), połączone z usunięciem pokosu; 4) Termin wycinek krzewów i drzew oraz pokosu poza sezonem lęgowym ptaków – późnoletni; 5) Ze względu na utrudniony dojazd, zabieg może być zrealizowany w czasie niskiego poziomu wód; 	
			Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania	
			Powiadomienie właścicieli i użytkowników o występowaniu siedlisk przyrodniczych oraz promowanie właściwych metod użytkowania, od początku obowiązywania planu przez 3 lata.	RDOŚ w Szczecinie
			Wdrożenie i kontrola przestrzegania ograniczenia zmiany przeznaczenia trwałych użytków zielonych na grunty orne i inne tereny np. pod zabudowę lub zalesienia, po przeanalizowaniu wpływu zmiany przeznaczenia gruntu na przedmioty ochrony obszaru Natura 2000.	RDOŚ w Szczecinie, właściwa miejscowo gmina, właściwy miejscowo powiat.
			Konserwacja urządzeń melioracji szczegółowych i podstawowych (ochrona przed zalewami i nadmiernym przesuszeniem).	ZZMiUW w Szczecinie (urządzenia melioracji wodnej podstawowe), Właściciele/zarządcy gruntów (urządzenia melioracji wodnej szczegółowe).
			Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Opis zadania ochronnego	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
	Istniejące	Potencjalne		
			Monitoring siedlisk w oparciu o metodykę GIOŚ, w tym wykonanie zdjęć fitosocjologicznych płatów siedliska, w stałych miejscach zarejestrowanych urządzeniem GPS (1-5 punktów badawczych w płacie). Przyjąć powierzchnie kołiste o promieniu 4 m (50 m ²). Udział gatunków obcych, ekspansywnych, rejestrować w skali Londo. Działanie wykonać dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO, z trzyletnim odstępem między badaniami.	RDOŚ w Szczecinie.
6430 Ziolorośla górskie <i>Adenostylin alliariae</i> i ziolorośla nadrzeczne <i>Convolvuletalia sepium</i>	G05.07 - Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak; J02.10 - Gospodarka roślinnością wodną i przybrzeżną na potrzeby odwodnienia; J03.02 - Antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk; A02.01 - Intensyfikacja rolnictwa.	J02.10 - Gospodarka roślinnością wodną i przybrzeżną na potrzeby odwodnienia; J02.03.02 - Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych; J02.01 - Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie.	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania	
			Przy zabiegach hydrotechnicznych zachowywać fragmenty brzegów z zaroślami i zbiorowiskami bylin oraz kępy zadrzewień mając na uwadze działania związane z ochroną przeciwpowodziową.	ZZMiUW w Szczecinie
			Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych	
			Monitoring siedliska w oparciu o metodykę GIOŚ, w tym wykonanie zdjęć fitosocjologicznych płatów siedliska, w stałych miejscach, a także monitorować liczebność populacji kluczowych gatunków (ze szczególnym uwzględnieniem charakterystycznych gatunków zbiorowisk okrajowych oraz ekspansywnych gatunków obcego pochodzenia). Badania łączyć z monitoringiem siedlisk łągowych 91E0. Działanie wykonać dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO, z trzyletnim odstępem między badaniami.	RDOŚ w Szczecinie.
6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie <i>Arrhenatherion elatioris</i>	A02.01 - Intensyfikacja rolnictwa; A03.01 - Intensywne koszenie lub intensyfikacja; A04.01 - Wypas intensywny; A08 - Nawożenie / nawozy sztuczne; J03.01 - Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska; G05.07 - Niewłaściwie realizowane działania	A03.03 - Zaniechanie / brak koszenia, K02 - Ewolucja biocenotyczna, sukcesja, A02.03 - Usuwanie trawy pod grunty orne, B01 - Zalesianie terenów otwartych, E01.03 - Zabudowa rozproszona, J02.01 - Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie,	Dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk	
			Działanie obligatoryjne: 1) Zachowanie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków stanowiących przedmioty ochrony, położonych na trwałych użytkach zielonych (zabezpieczenie siedliska przed zaoraniem, zalesieniem lub inną zmianą użytkowania gruntu); 2) Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych; Działanie fakultatywne: W przypadku zobowiązań pro środowiskowych, podjętych w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu	Działania obligatoryjne: Właściciel lub posiadacz gruntu. Działania fakultatywne: Właściciel lub posiadacz gruntu.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Opis zadania ochronnego	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie		
	Istniejące	Potencjalne				
	ochronne lub ich brak.	J0215 - Inne spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych.	obniżenia dochodowości, użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego wariantu pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego, ukierunkowanego na ochronę siedliska przyrodniczego.			
			1) Wykaszanie wysokie 1-2 razy w roku po 10 czerwca i we wrześniu, z dopuszczeniem dokonywania pokosu i wypasu już w połowie maja;			
			2) Nawożenie dostosowane do żyzności siedliska;			
			Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania			
			Powiadomienie właścicieli i użytkowników o występowaniu siedlisk przyrodniczych oraz promowanie właściwych metod użytkowania, od początku obowiązywania planu przez 3 lata.	RDOŚ w Szczecinie.		
			Wdrożenie i kontrola przestrzegania ograniczenia zmiany przeznaczenia trwałych użytków zielonych na grunty orne i inne tereny np. pod zabudowę lub zalesienia, po przeanalizowaniu wpływu zmiany przeznaczenia gruntu na przedmioty ochrony obszaru Natura 2000.	RDOŚ w Szczecinie, właściwa miejscowo gmina, właściwy miejscowo powiat.		
			Konserwacja urządzeń melioracji szczegółowych i podstawowych (ochrona przed zalewami i nadmiernym przesuszeniem).	ZZMiUW w Szczecinie (urządzenia melioracji wodnej podstawowe), Właściciele/zarządcy gruntów (urządzenia melioracji wodnej szczegółowe).		
Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych						
Monitoring siedlisk w oparciu o metodykę GIOŚ, w tym wykonanie zdjęć fitosocjologicznych płatów siedliska, w stałych miejscach zarejestrowanych urządzeniem GPS (1-5 punktów badawczych w płacie). Przyjąć powierzchnie kołiste o promieniu 4 m (50 m ²). Udział gatunków obcych, ekspansywnych, rejestrować w skali Londo. Działanie wykonać dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO, z trzyletnim odstępem między badaniami.	RDOŚ w Szczecinie.					
7210 Torfowiska nakredowe	J02.01 - Zasypywanie terenu, melioracje i	A02.03 - Usuwanie trawy pod grunty orne;	Dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk			

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Opis zadania ochronnego	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
	Istniejące	Potencjalne			
<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumii</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>	osuszanie – ogólnie; J03.01 - Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska; H01 - Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych); K02.03 - Eutrofizacja (naturalna); K02 - Ewolucja biocenotyczna, sukcesja; G05.01 - Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie; G05.07 - Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak; I02 - Problematyczne gatunki rodzime; G02 - Infrastruktura sportowa i rekreacyjna; G05 - Inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka; J02.15 - Inne spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych.	E01.03 - Zabudowa rozproszona.	<u>Działanie obligatoryjne:</u> 1) Zachowanie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków stanowiących przedmioty ochrony, położonych na trwałych użytkach zielonych (zabezpieczenie siedliska przed zaoraniem, zalesieniem lub inną zmianą użytkowania gruntu); 2) Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych; <u>Działanie fakultatywne:</u> W przypadku zobowiązań pro środowiskowych, podjętych w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego wariantu pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego, ukierunkowanego na ochronę siedliska przyrodniczego. Sporadyczne koszenie (raz na 3-4 lata) siedlisk i usuwanie biomasy (ochrona przed ekspansją szuwarów i łożowisk), lub koszenie części siedliska (25% powierzchni) co rok.	<u>Działania obligatoryjne:</u> Właściciel lub posiadacz gruntu. <u>Działania fakultatywne:</u> Właściciel lub posiadacz gruntu.	
			Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania		
			Powiadomienie właścicieli i użytkowników o występowaniu siedlisk przyrodniczych oraz promowanie właściwych metod użytkowania, od początku obowiązywania planu przez 3 lata.	RDOŚ w Szczecinie.	
Wdrożenie i kontrola przestrzegania ograniczenia zmiany przeznaczenia trwałych użytków zielonych na grunty orne i inne tereny np. pod zabudowę lub zalesienia, po przeanalizowaniu wpływu zmiany przeznaczenia gruntu na przedmioty ochrony obszaru Natura 2000.	RDOŚ w Szczecinie, właściwa miejscowo gmina, właściwy miejscowo powiat.				

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Opis zadania ochronnego	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
	Istniejące	Potencjalne		
			Utrzymanie stosunków wodnych (wysoki i nie podlegający istotnym zmianom poziom wód gruntowych), zgodnie z obowiązującym pozwoleniem wodnoprawnym.	ZWiK w Szczecinie.
			Ustalenie lokalizacji nielegalnie posadowionych pomostów oraz inicjowanie czynności zmierzających do ich usunięcia Zadanie realizować przez cały okres obowiązywania planu.	RDOŚ w Szczecinie – w zakresie lokalizacji nielegalnych obiektów i kierowania wniosków o wszczęcie postępowań administracyjnych. Właściwy miejscowo Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego lub organ właściwy do wydania pozwolenia wodno prawnego – w zakresie wszczętego postępowania administracyjnego
			Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych	
			Monitoring siedlisk w oparciu o metodykę GIOŚ, w tym: — wykonanie zdjęć fitosocjologicznych płatów siedliska, w stałych miejscach zarejestrowanych urządzeniem GPS (1-5 punktów badawczych w płacie). Przyjąć powierzchnie kołiste o promieniu 4 m (50 m ²). Udział gatunków obcych, ekspansywnych, rejestrować w skali Londo. — określenie stopnia uwodnienia. Działanie wykonać dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO, z trzyletnim odstępem między badaniami.	RDOŚ w Szczecinie.
			Dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony	
			Uzupełnienie stanu wiedzy o siedlisku. Weryfikacja rozmieszczenia siedliska w obszarze. Weryfikacja zagrożeń i działań ochronnych (w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania planu).	RDOŚ w Szczecinie.
7220 Źródlika wapienne ze zbiorowiskami <i>Cratoneurion commutati</i>	U - Nieznane zagrożenie lub nacisk.	J02.15 - Inne spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych; G05 - Inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania	
			Utrzymanie stosunków wodnych (wysoki i nie podlegający istotnym zmianom poziom wód gruntowych), zgodnie z obowiązującym pozwoleniem wodnoprawnym.	ZWiK w Szczecinie.
			Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Opis zadania ochronnego	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
	Istniejące	Potencjalne		
		człowieka.	Monitoring siedliska w oparciu o metodykę GIOŚ, w tym wykonanie zdjęć fitosocjologicznych płatów siedliska, w stałych miejscach zarejestrowanych urządzeniem GPS (1-5 punktów badawczych w płacie). Przyjąć powierzchnie kołiste o promieniu 4 m (50 m ²). Udział gatunków obcych, ekspansywnych, rejestrować w skali Londo. Działanie wykonać dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO, z trzyletnim odstępem między badaniami.	RDOŚ w Szczecinie.
			Dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony	
			Uzupełnienie stanu wiedzy o siedlisku, w zakresie rozmieszczenia, rozpoznania stanu ochrony, funkcjonowania i potrzeb ochrony siedliska. Weryfikacja zagrożeń i działań ochronnych (w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania planu).	RDOŚ w Szczecinie.
7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	J02.01 - Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie; J03.01 - Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska; K02 - Ewolucja biocenotyczna, sukcesja; G05.01 - Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie; G05.07 - Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak.	A02 - Zmiana sposobu uprawy.	Dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk	
			<u>Działanie obligatoryjne:</u> 1) Zachowanie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków stanowiących przedmioty ochrony, położonych na trwałych użytkach zielonych (zabezpieczenie siedliska przed zaoraniem, zalesieniem lub inną zmianą użytkowania gruntu); 2) Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych; <u>Działanie fakultatywne:</u> W przypadku zobowiązań pro środowiskowych, podjętych w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego wariantu pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego, ukierunkowanego na ochronę siedlisk przyrodniczych. Sporadyczne koszenie (raz na 3-4 lata) siedlisk i usuwanie biomasy (ochrona przed ekspansją szuwarów i łożowisk), lub koszenie części siedliska (25% powierzchni) co rok.	<u>Działania obligatoryjne:</u> Właściciel lub posiadacz gruntu. <u>Działania fakultatywne:</u> Właściciel lub posiadacz gruntu.
			Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania	
			Powiadomienie właścicieli i użytkowników o występowaniu siedlisk przyrodniczych oraz promowanie właściwych metod użytkowania, od początku obowiązywania planu	RDOŚ w Szczecinie.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Opis zadania ochronnego	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
	Istniejące	Potencjalne		
			przez 3 lata.	
			Wdrożenie i kontrola przestrzegania ograniczenia zmiany przeznaczenia trwałych użytków zielonych na grunty orne i inne tereny np. pod zabudowę lub zalesienia, po przeanalizowaniu wpływu zmiany przeznaczenia gruntu na przedmioty ochrony obszaru Natura 2000.	RDOŚ w Szczecinie, właściwa miejscowo gmina, właściwy miejscowo powiat.
			Utrzymanie stosunków wodnych (wysoki i nie podlegający istotnym zmianom poziom wód gruntowych), zgodnie z obowiązującym pozwoleniem wodnoprawnym.	ZWiK w Szczecinie.
			Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych	
			Monitoring siedlisk w oparciu o metodykę GIOŚ, w tym: — wykonanie zdjęć fitosocjologicznych płatów siedliska, w stałych miejscach zarejestrowanych urządzeniem GPS (1-5 punktów badawczych w płacie). Przyjąć powierzchnie kołiste o promieniu 4 m (50 m ²). Udział gatunków obcych, ekspansywnych, rejestrować w skali Londo. — określenie stopnia uwodnienia. Działanie wykonać dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO, z trzyletnim odstępem między badaniami.	RDOŚ w Szczecinie.
			Dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony	
			Siedlisko problematyczne – wykazywane z obszaru w formularzu sdf jako istotne, prawdopodobnie w znacznej części pomyłone zostało z torfowiskami nakredowymi. Konieczne jest uzyskanie dokładniejszych informacji o stanie i potrzebach ochrony siedliska.	RDOŚ w Szczecinie.
			Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania	
9110 Kwaśne buczyny <i>Luzulo-Fagetum</i>	B02 - Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji; B02.04 - Usuwanie martwych i umierających drzew.	B07 - Inne rodzaje praktyk leśnych; I - Inwazyjne oraz inne problematyczne gatunki i geny.	Kontynuowanie w ramach prowadzonej gospodarki leśnej działań mających na celu pozostawianie i utrzymanie w lasach do naturalnej śmierci i rozkładu tzw. drzew biocenotycznych w celu zwiększenia różnorodności biologicznej i poprawy stanu siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000, z wyłączeniem sytuacji kłęskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i	Właściwy miejscowo nadleśniczy.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Opis zadania ochronnego	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
	Istniejące	Potencjalne		
			mienia.	
			Umieścić w planach urządzenia lasów zapisy o niewprowadzaniu gatunków obcych siedliskowo i geograficznie jako gatunków tworzących typy drzewostanów (dot. to zwłaszcza świerka).	RDLP w Szczecinie, właściwy miejscowo nadleśniczy.
			Umieścić w planach urządzenia lasów, uproszczonych planach urządzenia lasów i inwentaryzacjach stanu lasów dla całego obszaru w granicach ostoi Natura 2000 zapis o niewprowadzaniu introdukcji gatunków inwazyjnych (w tym przypadku dot. to zwłaszcza dębu czerwonego, robinii i klonu jesionolistnego).	RDLP w Szczecinie, właściwy miejscowo nadleśniczy, właściciele/zarządcy gruntów.
			Faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów siedlisk.	Właściwy miejscowo nadleśniczy, właściciele/zarządcy gruntów.
			Systematyczne zwalczanie gatunków inwazyjnych w uprawach leśnych i odnowieniach w ramach innych prac. Wykonywać przez cały okres obowiązywania planu.	Właściwy miejscowo nadleśniczy.
			Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych	
			Monitoring siedliska w oparciu o metodykę GIOŚ, w tym wykonanie zdjęć fitosocjologicznych płatów siedliska, w stałych miejscach zarejestrowanych urządzeniem GPS (po 3 punkty badawcze w płatach objętych monitoringiem). Ze względu na dokładność GPS przyjąć powierzchnie kołiste o promieniu 11,3 m (400 m ²). Przy płatach mniejszych wykonać 1 lub 2 zdjęcia. Udział gatunków obcych, ekspansywnych, krzewów i drzew rejestrować w skali Londo. W opisie uwzględnić obecność i pokrycie odnowienia naturalnego, ew. uszkodzenia runa. Działanie wykonać dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO, z trzyletnim odstępem między badaniami.	RDOŚ w Szczecinie.
9130 Żyzne buczyny <i>Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion</i>	B02 - Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji; B02.04 - Usuwanie martwych i umierających drzew.	B02 - Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji; I - Inwazyjne oraz inne problematyczne gatunki i geny.	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania	
			Kontynuowanie w ramach prowadzonej gospodarki leśnej działań mających na celu pozostawianie i utrzymanie w lasach do naturalnej śmierci i rozkładu tzw. drzew biocenotycznych w celu zwiększenia różnorodności biologicznej i poprawy stanu siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000, z wyłączeniem sytuacji kłęskowych oraz przypadków	Właściwy miejscowo nadleśniczy.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Opis zadania ochronnego	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
	Istniejące	Potencjalne		
			zagrożających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia.	
			Umieścić w planach urządzenia lasów zapisy o niewprowadzaniu gatunków obcych siedliskowo i geograficznie jako gatunków tworzących typy drzewostanów (dot. to zwłaszcza świerka).	RDLP w Szczecinie, właściwy miejscowo nadleśniczy.
			Umieścić w planach urządzania lasów, uproszczonych planach urządzania lasów i inwentaryzacjach stanu lasów dla całego obszaru w granicach ostoi Natura 2000 zapis o niewprowadzaniu introdukcji gatunków inwazyjnych (w tym przypadku dot. to zwłaszcza dębu czerwonego, robinii i klonu jesionolistnego).	RDLP w Szczecinie, właściwy miejscowo nadleśniczy, właściciele/zarządcy gruntów.
			Faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów siedlisk.	Właściwy miejscowo nadleśniczy, właściciele/zarządcy gruntów.
			Systematyczne zwalczanie gatunków inwazyjnych w uprawach leśnych i odnowieniach w ramach innych prac. Wykonywać przez cały okres obowiązywania planu.	Właściwy miejscowo nadleśniczy.
			Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych	
			Monitoring siedliska w oparciu o metodykę GIOŚ, w tym wykonanie zdjęć fitosocjologicznych płatów siedliska, w stałych miejscach zarejestrowanych urządzeniem GPS (po 3 punkty badawcze w płatach objętych monitoringiem). Ze względu na dokładność GPS przyjąć powierzchnie kołiste o promieniu 11,3 m (400 m ²). Przy płatach mniejszych wykonać 1 lub 2 zdjęcia. Udział gatunków obcych, ekspansywnych, krzewów i drzew rejestrować w skali Londo. W opisie uwzględnić obecność i pokrycie odnowienia naturalnego, ew. uszkodzenia runa. Działanie wykonać dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO, z trzyletnim odstępem między badaniami.	RDOŚ w Szczecinie.
9160 Grąd subatlantycki <i>Stellario-Carpinetum</i>	B02 - Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji; B02.04 - Usuwanie	B02 - Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji; I - Inwazyjne oraz inne	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania	
			Kontynuowanie w ramach prowadzonej gospodarki leśnej działań mających na celu pozostawianie i utrzymanie w lasach do naturalnej śmierci i rozkładu tzw. drzew biocenotycznych w celu zwiększenia różnorodności	Właściwy miejscowo nadleśniczy.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Opis zadania ochronnego	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie		
	Istniejące	Potencjalne				
martwych i umierających drzew; B07 - Inne rodzaje praktyk leśnych.		problematyczne gatunki i geny.	biologicznej i poprawy stanu siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000, z wyłączeniem sytuacji kłeskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia.			
			Umieścić w planach urządzenia lasów zapisy o niewprowadzaniu gatunków obcych siedliskowo i geograficznie jako gatunków tworzących typy drzewostanów (dot. to zwłaszcza świerka).	RDLP w Szczecinie, właściwy miejscowo nadleśniczy.		
			Umieścić w planach urządzenia lasów, uproszczonych planach urządzenia lasów i inwentaryzacjach stanu lasów dla całego obszaru w granicach ostoi Natura 2000 zapis o niewprowadzaniu introdukcji gatunków inwazyjnych (w tym przypadku dot. to zwłaszcza dębu czerwonego, robinii i klonu jesionolistnego).	RDLP w Szczecinie, właściwy miejscowo nadleśniczy, właściciele/zarządcy gruntów.		
			Faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów siedlisk i tolerowanie obecności graba w podroście i drzewostanie.	Właściwy miejscowo nadleśniczy.		
			Wprowadzenie do planów urządzenia lasów uwzględnienia stosowania na siedliskach grądowych rębni stopniowych (wobec rębni częściowej IIa) o wydłużonym okresie odnowienia.	RDLP w Szczecinie, właściwy miejscowo nadleśniczy.		
			Systematyczne zwalczanie gatunków inwazyjnych w uprawach leśnych i odnowieniach w ramach innych prac. Wykonywać przez cały okres obowiązywania planu.	Właściwy miejscowo nadleśniczy.		
			Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych			
			Monitoring siedliska w oparciu o metodykę GIOŚ, w tym wykonanie zdjęć fitosocjologicznych płatów siedliska, w stałych miejscach zarejestrowanych urządzeniem GPS (po 3 punkty badawcze w płatach objętych monitoringiem). Ze względu na dokładność GPS przyjąć powierzchnie kołiste o promieniu 11,3 m (400 m ²). Przy płatach mniejszych wykonać 1 lub 2 zdjęcia. Udział gatunków obcych, ekspansywnych, krzewów i drzew rejestrować w skali Londo. W opisie uwzględnić obecność i pokrycie odnowienia naturalnego, ew. uszkodzenia runa. Działanie wykonać dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO, z trzyletnim odstępem między badaniami.	RDOŚ w Szczecinie.		

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Opis zadania ochronnego	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
	Istniejące	Potencjalne		
9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>	B02 - Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji; B02.04 - Usuwanie martwych i umierających drzew; B07 - Inne rodzaje praktyk leśnych.	B02 - Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji; B07 - Inne rodzaje praktyk leśnych; I - Inwazyjne oraz inne problematyczne gatunki i geny.	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania	
			Kontynuowanie w ramach prowadzonej gospodarki leśnej działań mających na celu pozostawianie i utrzymanie w lasach do naturalnej śmierci i rozkładu tzw. drzew biocenotycznych w celu zwiększenia różnorodności biologicznej i poprawy stanu siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000, z wyłączeniem sytuacji kłęskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia.	Właściwy miejscowo nadleśniczy.
			Umieścić w planach urządzenia lasów zapisy o niewprowadzaniu gatunków obcych siedliskowo i geograficznie jako gatunków tworzących typy drzewostanów (dot. to zwłaszcza świerka).	RDLP w Szczecinie, właściwy miejscowo nadleśniczy.
			Umieścić w planach urządzania lasów, uproszczonych planach urządzania lasów i inwentaryzacjach stanu lasów dla całego obszaru w granicach ostoi Natura 2000 zapis o niewprowadzaniu introdukcji gatunków inwazyjnych (w tym przypadku dot. to zwłaszcza dębu czerwonego, robinii i klonu jesionolistnego).	RDLP w Szczecinie, właściwy miejscowo nadleśniczy, właściciele/zarządcy gruntów.
			Faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów siedlisk i tolerowanie obecności graba w podroście i drzewostanie.	Właściwy miejscowo nadleśniczy.
			Wprowadzenie do planów urządzenia lasów uwzględnienia stosowania na siedliskach grądowych rębni stopniowych (wobec rębni częściowej IIa) o wydłużonym okresie odnowienia.	RDLP w Szczecinie, właściwy miejscowo nadleśniczy.
			Systematyczne zwalczanie gatunków inwazyjnych w uprawach leśnych i odnowieniach w ramach innych prac. Wykonywać przez cały okres obowiązywania planu.	Właściwy miejscowo nadleśniczy.
			Wprowadzanie w odnowieniach sztucznych buka w domieszce, uwzględniając zapisy umieszczone w tabeli nr 1 Zarządzenia. Na siedliskach przyrodniczych zlokalizowanych na stokach o stromym nachyleniu, w obrzeżach wód i cieków wodnych, odstąpić od użytkowania rębneho.	Właściwy miejscowo nadleśniczy.
			Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Opis zadania ochronnego	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
	Istniejące	Potencjalne		
			Monitoring siedliska w oparciu o metodykę GIOŚ, w tym wykonanie zdjęć fitosocjologicznych płatów siedliska, w stałych miejscach zarejestrowanych urządzeniem GPS (po 3 punkty badawcze w płatach objętych monitoringiem). Ze względu na dokładność GPS przyjąć powierzchnie kołiste o promieniu 11,3 m (400 m ²). Przy płatach mniejszych wykonać 1 lub 2 zdjęcia. Udział gatunków obcych, ekspansywnych, krzewów i drzew rejestrować w skali Londo. W opisie uwzględnić obecność i pokrycie odnowienia naturalnego, ew. uszkodzenia runa. Działanie wykonać dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO, z trzyletnim odstępem między badaniami.	RDOŚ w Szczecinie.
9190 Kwaśne Dąbrowy <i>Quercion robori-petraeae</i>	B02 - Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji; B02.04 - Usuwanie martwych i umierających drzew; B07 - Inne rodzaje praktyk leśnych.	I01 - Obce gatunki inwazyjne.	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania	
			Kontynuowanie w ramach prowadzonej gospodarki leśnej działań mających na celu pozostawianie i utrzymanie w lasach do naturalnej śmierci i rozkładu tzw. drzew biocenotycznych w celu zwiększenia różnorodności biologicznej i poprawy stanu siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000, z wyłączeniem sytuacji klęskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia.	Właściwy miejscowo nadleśniczy.
			Umieścić w planach urządzania lasów, uproszczonych planach urządzania lasów i inwentaryzacjach stanu lasów dla całego obszaru w granicach ostoi Natura 2000 zapis o niewprowadzaniu introdukcji gatunków inwazyjnych (w tym przypadku dot. to zwłaszcza dębu czerwonego, robinii i klonu jesionolistnego).	RDLP w Szczecinie, właściwy miejscowo nadleśniczy, właściciele/zarządcy gruntów.
			Faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów siedlisk przy podejmowaniu działań utrzymujących dominację dębów w drzewostanie.	Właściwy miejscowo nadleśniczy.
			Systematyczne zwalczanie gatunków inwazyjnych w uprawach leśnych i odnowieniach w ramach innych prac. Wykonywać przez cały okres obowiązywania planu.	Właściwy miejscowo nadleśniczy.
			Wprowadzanie w odnowieniach sztucznych buka w domieszce, uwzględniając zapisy umieszczone w tabeli nr 1 Zarządzenia. Na siedliskach przyrodniczych zlokalizowanych na stokach o stromym nachyleniu, w obrzeżach wód i cieków	Właściwy miejscowo nadleśniczy.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Opis zadania ochronnego	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
	Istniejące	Potencjalne		
			wodnych, odstąpić od użytkowania rębego.	
			Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych	
			Monitoring siedliska w oparciu o metodykę GIOŚ, w tym wykonanie zdjęć fitosocjologicznych płatów siedliska, w stałych miejscach zarejestrowanych urządzeniem GPS (po 3 punkty badawcze w płatach objętych monitoringiem). Ze względu na dokładność GPS przyjąć powierzchnie kołiste o promieniu 11,3 m (400 m ²). Przy płatach mniejszych wykonać 1 lub 2 zdjęcia. Udział gatunków obcych, ekspansywnych, krzewów i drzew rejestrować w skali Londo. W opisie uwzględnić obecność i pokrycie odnowienia naturalnego, ew. uszkodzenia runa. Działanie wykonać dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO, z trzyletnim odstępem między badaniami.	RDOŚ w Szczecinie.
91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe <i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnion glutinoso-incanae</i> i olsy źródłiskowe	J02.01 - Zасыpywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie; J0215 - Inne spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych; B02 - Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji; G05.07 - Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak.	J02.03.02 - Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych; J02.12 - Tamy, wały, sztuczne plaże – ogólnie; I01 - Obce gatunki inwazyjne.	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania	
			Umieścić w planach urządzania lasów, uproszczonych planach urządzania lasów i inwentaryzacjach stanu lasów dla całego obszaru w granicach ostoi Natura 2000 zapis o niewprowadzaniu introdukcji gatunków inwazyjnych (w tym przypadku dot. to zwłaszcza dębu czerwonego, robinii i klonu jesionolistnego).	RDLP w Szczecinie, właściwy miejscowo nadleśniczy, właściciele/zarządcy gruntów.
			Systematyczne zwalczanie gatunków inwazyjnych w uprawach leśnych i odnowieniach w ramach innych prac. Wykonywać przez cały okres obowiązywania planu.	Właściwy miejscowo nadleśniczy.
			Uwzględnić przy projektowaniu działań ingerujących w stosunki wodne konieczność zapewnienia możliwie stałego przepływu wód (bez jej stagnowania i niedoborów) w dolinach cieków.	Właściwy miejscowo nadleśniczy, właściciele/zarządcy/użytkownicy gruntów.
			W wąskich pasach łęgów wzdłuż cieków należy unikać planowania i wykonywania rębni zupełnej, preferując rębnię częściową lub dalej idące ograniczenie użytkowania.	Właściwy miejscowo nadleśniczy, właściciele/zarządcy/użytkownicy gruntów.
			Ustalenie lokalizacji nielegalnie posadowionych pomostów oraz inicjowanie czynności zmierzających do ich usunięcia. Zadanie realizować przez cały okres obowiązywania planu.	RDOŚ w Szczecinie – w zakresie lokalizacji nielegalnych obiektów i kierowania wniosków o wszczęcie postępowań administracyjnych. Właściwy miejscowo Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego lub organ właściwy do wydania pozwolenia wodno prawnego – w

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Opis zadania ochronnego	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
	Istniejące	Potencjalne		
				zakresie wszczętego postępowania administracyjnego
			Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych	
			Monitoring siedliska w oparciu o metodykę GIOŚ, w tym wykonanie zdjęć fitosocjologicznych płatów siedliska, w stałych miejscach zarejestrowanych urządzeniem GPS (po 3 punkty badawcze w płatach objętych monitoringiem). Ze względu na dokładność GPS przyjąć powierzchnie kołiste o promieniu 11,3 m (400 m ²). Przy płatach mniejszych wykonać 1 lub 2 zdjęcia. Udział gatunków obcych, ekspansywnych, krzewów i drzew rejestrować w skali Londo. W opisie uwzględnić obecność i pokrycie odnowienia naturalnego, ew. uszkodzenia runa. Działanie wykonać dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO, z trzyletnim odstępem między badaniami.	RDOŚ w Szczecinie.
91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe <i>Ficario-Ulmetum</i>	J02.01 - Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie; J0215 - Inne spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych; B02 - Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji; G05.07 - Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak.	J02.03.02 - Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych; J02.12 - Tamy, wały, sztuczne plaże – ogólnie; I01 - Obce gatunki inwazyjne.	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania	
			Umieścić w planach urządzania lasów, uproszczonych planach urządzania lasów i inwentaryzacjach stanu lasów dla całego obszaru w granicach ostoi Natura 2000 zapis o niewprowadzaniu introdukcji gatunków inwazyjnych (w tym przypadku dot. to zwłaszcza dębu czerwonego, robinii i klonu jesionolistnego).	RDLP w Szczecinie, właściciwy miejscowo nadleśniczy, właściciele/zarządcy gruntów.
			Systematyczne zwalczanie gatunków inwazyjnych w uprawach leśnych i odnowieniach w ramach innych prac. Wykonywać przez cały okres obowiązywania planu.	Właściwy miejscowo nadleśniczy.
			Uwzględnić przy projektowaniu działań ingerujących w stosunki wodne konieczność zapewnienia możliwie stałego przepływu wód (bez jej stagnowania i niedoborów) w dolinach cieków.	Właściwy miejscowo nadleśniczy, właściciele/zarządcy/użytkownicy gruntów.
			W wąskich pasach łęgów wzdłuż cieków należy unikać planowania i wykonywania rębni zupełnej, preferując rębnię częściową lub dalej idące ograniczenie użytkowania.	Właściwy miejscowo nadleśniczy, właściciele/zarządcy/użytkownicy gruntów.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Opis zadania ochronnego	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
	Istniejące	Potencjalne		
			<p>Sukcesywne odtwarzanie bogatych florystycznie drzewostanów typowych dla tego siedliska w miejscu istniejących drzewostanów jednogatunkowych lub mało zróżnicowanych. Działanie realizować poprzez racjonalne prowadzenie gospodarki leśnej.</p>	Właściwy miejscowo nadleśniczy, właściciele/zarządcy gruntów.
			Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych	
			<p>Monitoring siedliska w oparciu o metodykę GIOŚ, w tym wykonanie zdjęć fitosocjologicznych płatów siedliska, w stałych miejscach zarejestrowanych urządzeniem GPS (po 3 punkty badawcze w płatach objętych monitoringiem). Ze względu na dokładność GPS przyjąć powierzchnie kołiste o promieniu 11,3 m (400 m²). Przy płatach mniejszych wykonać 1 lub 2 zdjęcia. Udział gatunków obcych, ekspansywnych, krzewów i drzew rejestrować w skali Londo. W opisie uwzględnić obecność i pokrycie odnowienia naturalnego, ew. uszkodzenia runa. Działanie wykonać dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO, z trzyletnim odstępem między badaniami.</p>	RDOŚ w Szczecinie.
<p>1614 Selery błotne <i>Apium repens</i></p>	<p>A04.03 - Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu; K02 - Ewolucja biocenotyczna, sukcesja; J03.01 - Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska; G05.07 - Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak.</p>	<p>G02 - Infrastruktura sportowa i rekreacyjna.</p>	<p><u>Działania obligatoryjne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Zachowanie siedliska gatunku stanowiącego przedmiot ochrony, położonego na trwałych użytkach zielonych (zabezpieczenie siedliska gatunku przed zaoraniem, zalesieniem lub inną zmianą użytkowania gruntu); 2) Użytkowanie pastwiskowe lub kośne. <p><u>Działania fakultatywne:</u></p> <p>W przypadku zobowiązań pro środowiskowych, podjętych w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego wariantu pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego, ukierunkowanego na ochronę łąk wilgotnych.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Wykaszanie roślinności 2-3 krotne w ciągu roku w miejscu występowania selerów; 2) Nie wykaszać w miejscach, gdzie prowadzony jest wypas bydła (preferować wypas względem koszenia). 	<p><u>Działania obligatoryjne:</u></p> <p>Właściciel lub posiadacz gruntu.</p> <p><u>Działania fakultatywne:</u></p> <p>Właściciel lub posiadacz gruntu.</p>
			Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Opis zadania ochronnego	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
	Istniejące	Potencjalne		
			ochronnych	
			Monitoring gatunku i jego siedliska w oparciu o metodykę opracowaną przez GIOŚ. Działanie wykonać dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO, z trzyletnim odstępem między badaniami.	RDOŚ w Szczecinie.
			Dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony	
			Inwentaryzacja stanowisk połączona ze szczegółowym rozpoznaniem potrzeb ochrony. Weryfikacja czy lokalne tereny rekreacyjne w Wierzbnie są wykorzystywane przez pęczynę jako siedliska zastępcze (z innych obszarów są doniesienia o utrzymywaniu się lub ekspansji gatunku w takich warunkach). Działanie wykonać w pierwszej połowie obowiązywania PZO.	RDOŚ w Szczecinie.
1903 Lipiennik Loesela <i>Liparis loeselii</i>	U - nieznanne zagrożenie lub nacisk.	A03.03 - Zaniechanie / brak koszenia; K02 - Ewolucja biocenotyczna, sukcesja; J03.01 - Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska; G02 - Infrastruktura sportowa i rekreacyjna; G05.07 - Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak; H01 - Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych); K02.03 - Eutrofizacja (naturalna).	Dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk	
			<u>Działanie obligatoryjne:</u> 1) Zachowanie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków stanowiących przedmioty ochrony, położonych na trwałych użytkach zielonych (zabezpieczenie siedliska przed zaoraniem, zalesieniem lub inną zmianą użytkowania gruntu); 2) Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych; <u>Działanie fakultatywne:</u> W przypadku zobowiązań pro środowiskowych, podjętych w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego wariantu pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego, ukierunkowanego na ochronę siedlisk przyrodniczych. Sporadyczne koszenie (raz na 3-4 lata) siedlisk i usuwanie biomasy (ochrona przed ekspansją szuwarów i łożowisk), lub koszenie części siedliska (25% powierzchni) co rok.	<u>Działania obligatoryjne:</u> Właściciel lub posiadacz gruntu. <u>Działania fakultatywne:</u> Właściciel lub posiadacz gruntu.
			Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Opis zadania ochronnego	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
	Istniejące	Potencjalne		
			Monitoring gatunku i jego siedliska w oparciu o metodykę opracowaną przez GIOŚ. Działanie wykonać dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO, z trzyletnim odstępem między badaniami, po wcześniejszym przeprowadzeniu inwentaryzacji stanowisk gatunku (poz. 51).	RDOŚ w Szczecinie.
			Dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony	
			Inwentaryzacja stanowisk połączona ze szczegółowym rozpoznaniem potrzeb ochrony. Gatunek wymaga poszukiwań na rozległym obszarze ponieważ populacja jest nikła, najwyraźniej rozproszona i okazy kwitnące rozwijają się nie w każdym roku. Działanie wykonać w pierwszej połowie obowiązywania PZO.	RDOŚ w Szczecinie.
1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	U - Nieznane zagrożenie lub nacisk.	J03.01 - Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska; K01.03 - Wyschnięcie; J02.15 - Inne spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych.	Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych	
			Monitoring gatunku i jego siedliska w oparciu o metodykę opracowaną przez GIOŚ. Działanie wykonać dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO, z trzyletnim odstępem między badaniami.	RDOŚ w Szczecinie.
			Dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony	
			Wykonanie inwentaryzacji terenowej stanowisk gatunku, ocena stanu populacji i jego siedlisk. Weryfikacja zagrożeń oraz wskazanie sposobu jego ochrony. Działanie wykonać w pierwszej połowie obowiązywania PZO.	RDOŚ w Szczecinie.
1130 Boleń <i>Aspius aspius</i>	F06 - Inne formy polowania, łowienia ryb i kolekcjonowania; J02.03.02 - Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych; H01 - Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych).	II01 - Obce gatunki inwazyjne; 02.15 - Inne spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych.	Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych	
			Monitoring gatunku i jego siedliska w oparciu o metodykę opracowaną przez GIOŚ. Działanie wykonać dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO, z trzyletnim odstępem między badaniami.	RDOŚ w Szczecinie.
			Dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony	
			Wykonanie inwentaryzacji terenowej potencjalnych stanowisk gatunku i jeśli zajdzie potrzeba, wskazanie sposobu jego ochrony. Działanie wykonać w pierwszej połowie obowiązywania PZO.	RDOŚ w Szczecinie.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Opis zadania ochronnego	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
	Istniejące	Potencjalne		
1149 Koza <i>Cobitis taenia</i>	H01 - Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych); J03.02.01 - Zmniejszenie migracji / bariery dla migracji; J02.03.02 - Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych.	I01 - Obce gatunki inwazyjne; C01.07 - Inna działalność górnicza lub wydobywcza, nie wspomniana wyżej.	Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych	
			Monitoring gatunku i jego siedliska w oparciu o metodykę opracowaną przez GIOŚ. Działanie wykonać dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO, z trzyletnim odstępem między badaniami.	RDOŚ w Szczecinie.
			Dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony	
			Wykonanie inwentaryzacji terenowej stanowisk gatunku, ocena stanu populacji i jego siedlisk. Weryfikacja zagrożeń oraz wskazanie sposobu jego ochrony. Działanie wykonać w pierwszej połowie obowiązywania PZO.	RDOŚ w Szczecinie.
1088 Kozioróg dębosz <i>Cerambyx cerdo</i>	U - Nieznane zagrożenie lub nacisk.	B02.04 - Usuwanie martwych i umierających drzew.	Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych	
			Monitoring gatunku i jego siedliska w oparciu o metodykę opracowaną przez GIOŚ. Działanie wykonać dwukrotnie w okresie obowiązywania PZO, z trzyletnim odstępem między badaniami.	RDOŚ w Szczecinie.
			Dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony	
			Wykonanie inwentaryzacji terenowej stanowisk gatunku, ocena stanu populacji i jego siedlisk. Weryfikacja zagrożeń oraz wskazanie sposobu jego ochrony. Działanie wykonać w pierwszej połowie obowiązywania PZO.	RDOŚ w Szczecinie.

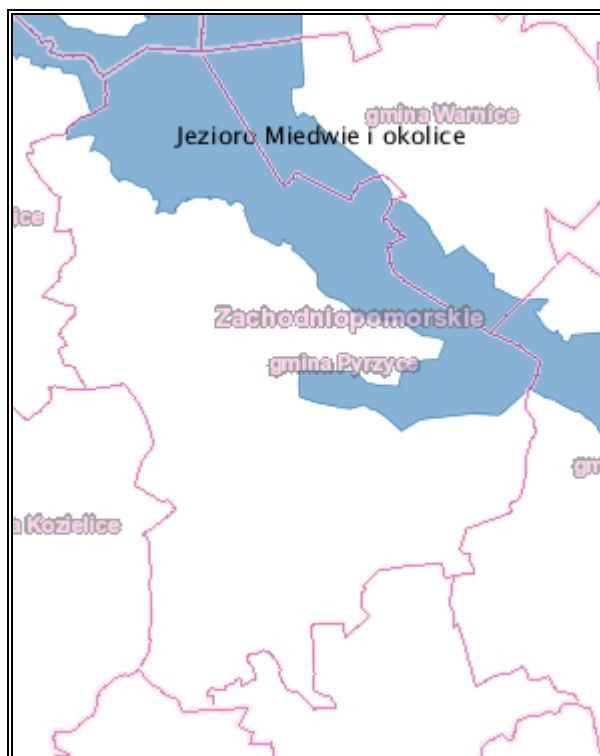
Źródło: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 4 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Płoni i jezioro Miedwie PLH320006.

Obszar Natura 2000 Jezioro Miedwie i okolice (KOD obszaru: PLB320005)

Obszar zajmuje powierzchnię 16 510,98 ha. Został wyznaczony Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21.07.2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. Dla Obszaru obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Miedwie i okolice PLB320005 (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2014 r. poz. 1660).

Zgodnie z przepisami art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2018 poz. 1614 z późn. zm.) wprowadza się następujące zakazy: podejmowanie działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami. Realizacja założeń Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce odbywać się będzie zgodnie z ww. dokumentami. Przestrzegane będą obowiązujące na tym obszarze zakazy oraz uwzględniane istniejące oraz potencjalne zagrożenia.

Rysunek 21. Położenie Obszaru Natura 2000 Jezioro Miedwie i okolice na terenie Gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie serwisu Geoportal, <http://mapy.geoportal.gov.pl/>

Tabela 47. Zagrożenia i działania ochronne dla obszaru Natura 2000 Ostoja Miedwie (dawniej Jezioro Miedwie i okolice)

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Działania ochronne	
	Istniejące	Potencjalne	Działania ochronne	Podmiot odpowiedzialny ze wykonanie
A005 Perkoz dwuczuby <i>Podiceps cristatus</i>	E01.03 - Zabudowa rozproszona; G01 - Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze; G02 - Infrastruktura sportowa i rekreacyjna; J01.01 - Wypalanie.	J03.01 - Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska; J02 - Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych; K03.04 - Drapieżnictwo.	Dotyczące utrzymania lub modyfikacji metod gospodarowania	
			Przeciwdziałanie procederowi wypalania trzcinowisk i innej roślinności poprzez podnoszenie poziomu świadomości społecznej z zakresu ochrony przyrody i ochrony przeciwpożarowej (np. informowanie lokalnych mediów o skutkach wypalania, zamieszczanie informacji i artykułów na stronach internetowych urzędów gmin, starostw, straży pożarnej, wydawanie i rozpowszechnianie ulotek broszur, plakatów w miejscach publicznych, szeroko pojęta edukacja, monitorowanie tendencji wypalania trzcinowisk i innej roślinności etc.)	RDOŚ w Szczecinie, właściwa miejscowo gmina.
			Ustalenie lokalizacji nielegalnie posadowionych pomostów oraz inicjowanie czynności zmierzających do usunięcia określonych samowoli budowlanych.	RDOŚ w Szczecinie w zakresie lokalizacji nielegalnych obiektów i kierowania wniosków o wszczęcie postępowań w sprawie, a w zakresie prowadzenia postępowań - właściwy miejscowo Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego lub organ właściwy do wydania pozwolenia wodnoprawnego.
			Utrzymanie rzędnych piętrzenia wody dla jeziora Miedwie zgodnie z obowiązującym pozwoleniem wodnoprawnym: 1) maksymalny poziom piętrzenia Max PP 14,20 m n.p.m; 2) normalny poziom piętrzenia NPP: - w okresie od miesiąca I do IX-14,15 m n.p.m. - w okresie od miesiąca X do XII-13,80 m n.p.m. 3) minimalny poziom piętrzenia Min PP 13,60 m n.p.m.	ZWiK w Szczecinie.
			Ochrona stref brzegowych przed zanieczyszczeniem odpadami realizowane we współpracy zarządcy obszaru z użytkownikami wędkarskim i/lub rybackim – egzekwowanie obowiązku utrzymania czystości w obrębie przystani rybackich i stanowisk wędkarskich, organizowanie akcji sprzątnięcia brzegów jezior.	RDOŚ w Szczecinie na podstawie porozumienia zawartego z właścicielami/zarządcami zbiorników, użytkownikami wędkarskimi i rybackimi
			Promowanie wdrażania działań pro-środowiskowych realizujących działania ochronne na obszarze Natura 2000 poprzez opracowywanie i wydawanie materiałów oraz organizowanie warsztatów i szkoleń z zakresu zasad i potrzeb ochrony gatunków będących przedmiotami ochrony, przynajmniej 1 raz/3 lata.	RDOŚ w Szczecinie.
			Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych	
			W ramach monitoringu należy prowadzić kontrolę populacji przelotnej i zimującej, z jednoczesną oceną stanu siedlisk i zagrożeń, z częstotliwością co 3 lata.	RDOŚ w Szczecinie.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Działania ochronne	
	Istniejące	Potencjalne	Działania ochronne	Podmiot odpowiedzialny ze wykonanie
			Dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony	
			Monitorowanie wpływu drapieżnictwa norki amerykańskiej, jenota, szopa pracza, w razie konieczności kontrolowane ograniczenie liczebności tych zwierząt.	RDOŚ w Szczecinie/
			Dotyczące ochrony czynnej gatunków ptaków i ich siedlisk	
			Budowa i utrzymanie przetamowań na odwadniających łąki rowach melioracyjnych, według potrzeb po wynikach kompleksowej ekspertyzy hydrologicznej. Projekt lokalizacji nowych obiektów piętrzących powinien być skonsultowany z ornitologiem mającym pełne rozpoznanie obszaru Natura 2000. Działanie ma na celu zachowanie optymalnego stanu uwodnienia siedlisk żerowiskowych i lęgowych gatunków stanowiących przedmioty ochrony.	RDOŚ w Szczecinie na podstawie porozumienia z właścicielami/zarządcami gruntów.
			Dotyczące utrzymania lub modyfikacji metod gospodarowania	
			Przeciwdziałanie procederowi wypalania trzcinowisk i innej roślinności poprzez podnoszenie poziomu świadomości społecznej z zakresu ochrony przyrody i ochrony przeciwpożarowej (np. informowanie lokalnych mediów o skutkach wypalania, zamieszczanie informacji i artykułów na stronach internetowych urzędów gmin, starostw, straży pożarnej, wydawanie i rozpowszechnianie ulotek broszur, plakatów w miejscach publicznych, szeroko pojęta edukacja, monitorowanie tendencji wypalania trzcinowisk i innej roślinności etc.)	RDOŚ w Szczecinie, właściwa miejscowo gmina.
			Ustalenie lokalizacji nielegalnie posadowionych pomostów oraz inicjowanie czynności zmierzających do usunięcia określonych samowoli budowlanych.	RDOŚ w Szczecinie w zakresie lokalizacji nielegalnych obiektów i kierowania wniosków o wszczęcie postępowań w sprawie, a w zakresie prowadzenia postępowań - właściwy miejscowo Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego lub organ właściwy do wydania pozwolenia wodnoprawnego.
			Utrzymanie rzędnych piętrzenia wody dla jeziora Miedwie zgodnie z obowiązującym pozwoleniem wodnoprawnym: 1) maksymalny poziom piętrzenia Max PP 14,20 m n.p.m; 2) normalny poziom piętrzenia NPP: – w okresie od miesiąca I do IX-14,15 m n.p.m. – w okresie od miesiąca X do XII-13,80 m n.p.m. 3) minimalny poziom piętrzenia Min PP 13,60 m n.p.m.	ZWiK w Szczecinie.
			Promowanie wdrażania działań pro-środowiskowych realizujących działania ochronne na obszarze Natura 2000 poprzez opracowywanie i wydawanie materiałów oraz organizowanie warsztatów i szkoleń z zakresu zasad i potrzeb ochrony gatunków będących przedmiotami ochrony,	RDOŚ w Szczecinie.
A021 Bąk zwyczajny <i>Botaurus stellaris</i>	J03.01 - Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska; J02 - Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych; A03.01 - Intensywne koszenie lub intensyfikacja; J01.01 - Wypalanie.	K03.04 - Drapieżnictwo; G01.01.01 - Motorowe sporty wodne; G02 - Infrastruktura sportowa i rekreacyjna.		

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Działania ochronne	
	Istniejące	Potencjalne	Działania ochronne	Podmiot odpowiedzialny ze wykonanie
			przynajmniej 1 raz/3 lata.	
			Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych	
			W ramach monitoringu należy prowadzić kontrolę populacji łąkowej, z jednoczesną oceną stanu siedlisk i zagrożeń, z częstotliwością co 3 lata.	RDOŚ w Szczecinie.
			Dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony	
			Monitorowanie wpływu drapieżnictwa norki amerykańskiej, jenota, szopa pracza, w razie konieczności kontrolowane ograniczenie liczebności tych zwierząt.	RDOŚ w Szczecinie.
A022 Bączek <i>Ixobrychus minutus</i>	J03.01 - Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska; J02 - Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych; A03.01 - Intensywne koszenie lub intensyfikacja; J01.01 - Wypalanie.	K03.04 - Drapieżnictwo; G01.01.01 - Motorowe sporty wodne; G02 - Infrastruktura sportowa i rekreacyjna.	Dotyczące ochrony czynnej gatunków ptaków i ich siedlisk	
			Budowa i utrzymanie przetamowań na odwadniających łąki rowach melioracyjnych, według potrzeb po wynikach kompleksowej ekspertyzy hydrologicznej. Projekt lokalizacji nowych obiektów piętrzących powinien być skonsultowany z ornitologiem mającym pełne rozpoznanie obszaru Natura 2000. Działanie ma na celu zachowanie optymalnego stanu uwodnienia siedlisk żerowiskowych i łąkowych gatunków stanowiących przedmioty ochrony.	RDOŚ w Szczecinie na podstawie porozumienia z właścicielami/zarządcami gruntów.
			Dotyczące utrzymania lub modyfikacji metod gospodarowania	
			Przeciwdziałanie procederowi wypalania trzcinowisk i innej roślinności poprzez podnoszenie poziomu świadomości społecznej z zakresu ochrony przyrody i ochrony przeciwpożarowej (np. informowanie lokalnych mediów o skutkach wypalania, zamieszczanie informacji i artykułów na stronach internetowych urzędów gmin, starostw, straży pożarnej, wydawanie i rozpowszechnianie ulotek broszur, plakatów w miejscach publicznych, szeroko pojęta edukacja, monitorowanie tendencji wypalania trzcinowisk i innej roślinności etc.)	RDOŚ w Szczecinie, właściwa miejscowo gmina.
			Ustalenie lokalizacji nielegalnie posadowionych pomostów oraz inicjowanie czynności zmierzających do usunięcia określonych samowoli budowlanych.	RDOŚ w Szczecinie w zakresie lokalizacji nielegalnych obiektów i kierowania wniosków o wszczęcie postępowań w sprawie, a w zakresie prowadzenia postępowań - właściwy miejscowo Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego lub organ właściwy do wydania pozwolenia wodnoprawnego.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Działania ochronne	
	Istniejące	Potencjalne	Działania ochronne	Podmiot odpowiedzialny ze wykonanie
			<p>Utrzymanie rzędnych piętrzenia wody dla jeziora Miedwie zgodnie z obowiązującym pozwoleniem wodnoprawnym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) maksymalny poziom piętrzenia Max PP 14,20 m n.p.m; 2) normalny poziom piętrzenia NPP: <ul style="list-style-type: none"> - w okresie od miesiąca I do IX-14,15 m n.p.m. - w okresie od miesiąca X do XII-13,80 m n.p.m. 3) minimalny poziom piętrzenia Min PP 13,60 m n.p.m. 	ZWiK w Szczecinie.
			<p>Promowanie wdrażania działań pro-środowiskowych realizujących działania ochronne na obszarze Natura 2000 poprzez opracowywanie i wydawanie materiałów oraz organizowanie warsztatów i szkoleń z zakresu zasad i potrzeb ochrony gatunków będących przedmiotami ochrony, przynajmniej 1 raz/3 lata.</p>	RDOŚ w Szczecinie.
			Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych	
			<p>W ramach monitoringu należy prowadzić kontrolę populacji łęgowej, z jednoczesną oceną stanu siedlisk i zagrożeń, z częstotliwością co 3 lata.</p>	RDOŚ w Szczecinie.
			Dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony	
			<p>Monitorowanie wpływu drapieżnictwa norki amerykańskiej, jenota, szopa pracza, w razie konieczności kontrolowane ograniczenie liczebności tych zwierząt.</p>	RDOŚ w Szczecinie.
A038 Łabędź krzykliwy <i>Cygnus cygnus</i>	A5.11 - Inne rodzaje praktyk rolniczych.	E01.03 - Zabudowa rozproszona; G01 - Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze; G02 - Infrastruktura sportowa i rekreacyjna; C03.02 - Produkcja energii słonecznej; G05.11 - Śmierć lub uraz w wyniku kolizji; C03.03 - Produkcja energii wiatrowej.	Dotyczące utrzymania lub modyfikacji metod gospodarowania	
			<p>Ochrona stref brzegowych przed zanieczyszczeniem odpadami realizowane we współpracy zarządcy obszaru z użytkownikiem wędkarskim i/lub rybackim – egzekwowanie obowiązku utrzymania czystości w obrębie przystani rybackich i stanowisk wędkarskich, organizowanie akcji sprzątnięcia brzegów jezior.</p>	RDOŚ w Szczecinie na podstawie porozumienia zawartego z właścicielami/zarządcami zbiorników, użytkownikami wędkarskimi i rybackimi
			<p>Promowanie wdrażania działań pro-środowiskowych realizujących działania ochronne na obszarze Natura 2000 poprzez opracowywanie i wydawanie materiałów oraz organizowanie warsztatów i szkoleń z zakresu zasad i potrzeb ochrony gatunków będących przedmiotami ochrony, przynajmniej 1 raz/3 lata.</p>	RDOŚ w Szczecinie.
			Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych	
			<p>W ramach monitoringu należy prowadzić kontrolę populacji migrującej i zimującej, z częstotliwością co 3 lata, z jednoczesną oceną stanu siedlisk i zagrożeń.</p>	RDOŚ w Szczecinie.
A039	G01 - Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji,	G02 - Infrastruktura sportowa i rekreacyjna;	Dotyczące utrzymania lub modyfikacji metod gospodarowania	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Działania ochronne			
	Istniejące	Potencjalne	Działania ochronne	Podmiot odpowiedzialny ze wykonanie		
Gęś Zbożowa <i>Anser fabalis</i>	uprawiane w plenerze; H06.01 - Uciążliwości hałasu, zanieczyszczenie hałasem; F03 - Polowanie i pozyskiwanie dzikich zwierząt (ładowych).	E01.03 - Zabudowa rozproszona; C03.02 - Produkcja energii słonecznej; G05.11 - Śmierć lub uraz w wyniku kolizji; C03.03 - Produkcja energii wiatrowej; J03.02.01 - Zmniejszenie migracji/bariery dla migracji.	Promowanie wdrażania działań pro-środowiskowych realizujących działania ochronne na obszarze Natura 2000 poprzez opracowywanie i wydawanie materiałów oraz organizowanie warsztatów i szkoleń z zakresu zasad i potrzeb ochrony gatunków będących przedmiotami ochrony, przynajmniej 1 raz/3 lata.	RDOŚ w Szczecinie.		
			<p><u>Uwzględnianie ochrony gatunków w gospodarce łowieckiej:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Przygotowanie i zawarcie umów z zarządcami/dzierżawcami obwodów łowieckich, mających na celu dostosowanie na wskazanych obszarach, gospodarki łowieckiej do wymogów ochrony obszaru Natura 2000 oraz gatunków ptaków, dla których ochrony wyznaczono ten obszar: <ul style="list-style-type: none"> a) stworzenie strefy ochrony zwierzyny z wyłączeniem polowań na ptaki, obejmującej Jez. Miedwie, b) redukcja liczebności inwazyjnych gatunków drapieżników (norki amerykańskiej, szopa pracza i jenota) poprzez prowadzenie odstrzałów (z preferowaniem amunicji innej niż ołowiana), chwytanie w pułapki żywołowne i innymi metodami, (działanie powinno być realizowane w sposób ciągły aż do wyeliminowania inwazyjnych gatunków drapieżników); — Dostosowanie gospodarki łowieckiej do wymogów ochrony obszaru Natura 2000 oraz przedmiotu ochrony (w przypadku zawarcia umowy, o której mowa w punkcie 1) Zarządzenia. 	RDOŚ w Szczecinie w zakresie przygotowania i zawarcia umów, właściwe Koła Łowieckie PZŁ, w zakresie dostosowania gospodarki łowieckiej.		
			Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych			
			W ramach monitoringu należy prowadzić kontrolę populacji migrującej i zimującej, co 3 lata, z jednoczesną oceną stanu siedlisk i zagrożeń.	RDOŚ w Szczecinie.		
A041 Gęś białoczelna <i>Anser albifrons</i>	G01 - Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze; H06.01 - Uciążliwości hałasu, zanieczyszczenie hałasem; F03 - Polowanie i pozyskiwanie dzikich zwierząt (ładowych).	G02 - Infrastruktura sportowa i rekreacyjna; E01.03 - Zabudowa rozproszona; C03.02 - Produkcja energii słonecznej; G05.11 - Śmierć lub uraz w wyniku kolizji; C03.03 - Produkcja energii wiatrowej; J03.02.01 - Zmniejszenie migracji/bariery dla migracji.	Dotyczące utrzymania lub modyfikacji metod gospodarowania			
			Promowanie wdrażania działań pro-środowiskowych realizujących działania ochronne na obszarze Natura 2000 poprzez opracowywanie i wydawanie materiałów oraz organizowanie warsztatów i szkoleń z zakresu zasad i potrzeb ochrony gatunków będących przedmiotami ochrony, przynajmniej 1 raz/3 lata.	RDOŚ w Szczecinie.		
			Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych			
			W ramach monitoringu należy prowadzić kontrolę populacji migrującej i zimującej, co 3 lata, z jednoczesną oceną stanu siedlisk i zagrożeń.	RDOŚ w Szczecinie.		
A043 Gęś gęgawa	A03.01 - Intensywne koszenie lub intensyfikacja;	K03.04 - Drapieżnictwo; G01 - Sporty i różne formy	Dotyczące utrzymania lub modyfikacji metod gospodarowania			
			Przeciwdziałanie procederowi wypalania trzcinowisk i innej roślinności	RDOŚ w Szczecinie, właściwa miejscowo gmina.		

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Działania ochronne	
	Istniejące	Potencjalne	Działania ochronne	Podmiot odpowiedzialny ze wykonanie
<i>Anser anser</i>	J01.01 - Wypalanie.	czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze.	poprzez podnoszenie poziomu świadomości społecznej z zakresu ochrony przyrody i ochrony przeciwpożarowej (np. informowanie lokalnych mediów o skutkach wypalania, zamieszczanie informacji i artykułów na stronach internetowych urzędów gmin, starostw, straży pożarnej, wydawanie i rozpowszechnianie ulotek broszur, plakatów w miejscach publicznych, szeroko pojęta edukacja, monitorowanie tendencji wypalania trzcinowisk i innej roślinności etc.)	
			Ustalenie lokalizacji nielegalnie posadowionych pomostów oraz inicjowanie czynności zmierzających do usunięcia określonych samowoli budowlanych.	RDOŚ w Szczecinie w zakresie lokalizacji nielegalnych obiektów i kierowania wniosków o wszczęcie postępowań w sprawie, a w zakresie prowadzenia postępowań - właściwy miejscowo Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego lub organ właściwy do wydania pozwolenia wodnoprawnego.
			Promowanie wdrażania działań pro-środowiskowych realizujących działania ochronne na obszarze Natura 2000 poprzez opracowywanie i wydawanie materiałów oraz organizowanie warsztatów i szkoleń z zakresu zasad i potrzeb ochrony gatunków będących przedmiotami ochrony, przynajmniej 1 raz/3 lata.	RDOŚ w Szczecinie.
			<u>Uwzględnianie ochrony gatunków w gospodarce łowieckiej:</u> — Przygotowanie i zawarcie umów z zarządcami/dzierżawcami obwodów łowieckich, mających na celu dostosowanie na wskazanych obszarach, gospodarki łowieckiej do wymogów ochrony obszaru Natura 2000 oraz gatunków ptaków, dla których ochrony wyznaczono ten obszar: a) stworzenie strefy ochrony zwierzyny z wyłączeniem polowań na ptaki, obejmującej Jez. Miedwie, b) redukcja liczebności inwazyjnych gatunków drapieżników (norki amerykańskiej, szopa pracza i jenota) poprzez prowadzenie odstrzałów (z preferowaniem amunicji innej niż ołowiana), chwyatanie w pułapki żywołowne i innymi metodami, (działanie powinno być realizowane w sposób ciągły aż do wyeliminowania inwazyjnych gatunków drapieżników); — Dostosowanie gospodarki łowieckiej do wymogów ochrony obszaru Natura 2000 oraz przed-miotu ochrony (w przypadku zawarcia umowy, o której mowa w punkcie 1) Zarządzenia.	RDOŚ w Szczecinie w zakresie przygotowania i zawarcia umów, właściwe Koła Łowieckie PZŁ, w zakresie dostosowania gospodarki łowieckiej.
			Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych	
			W ramach monitoringu należy prowadzić kontrolę populacji lęgowej, z jednoczesną oceną stanu siedlisk i zagrożeń, co 3 lata.	RDOŚ w Szczecinie.
			Dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony	
			Monitorowanie wpływu drapieżnictwa norki amerykańskiej, jenota, szopa pracza, w razie konieczności kontrolowane ograniczenie liczebności tych	RDOŚ w Szczecinie.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Działania ochronne	
	Istniejące	Potencjalne	Działania ochronne	Podmiot odpowiedzialny ze wykonanie
			zwierząt.	
A048 Ohar <i>Tadorna tadorna</i>	U - Nieznane zagrożenie lub nacisk.	K03.04 - Drapieżnictwo; J03.01 - Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska; G01 - Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze.	Dotyczące utrzymania lub modyfikacji metod gospodarowania	
			Promowanie wdrażania działań pro-środowiskowych realizujących działania ochronne na obszarze Natura 2000 poprzez opracowywanie i wydawanie materiałów oraz organizowanie warsztatów i szkoleń z zakresu zasad i potrzeb ochrony gatunków będących przedmiotami ochrony, przynajmniej 1 raz/3 lata.	RDOŚ w Szczecinie.
			Dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony	
			Monitorowanie wpływu drapieżnictwa norki amerykańskiej, jenota, szopa pracza, w razie konieczności kontrolowane ograniczenie liczebności tych zwierząt.	RDOŚ w Szczecinie.
			Wykonanie inwentaryzacji terenowej. Ocena stanu siedlisk i populacji. Opracowanie ewentualnych działań ochronnych oraz wyznaczenie obszarów na których zostaną one zrealizowane. Wdrożenie monitoringu.	RDOŚ w Szczecinie.
A051 Krakwa <i>Anas strepera</i>	G01 - Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze; H06.01 - Uciążliwości hałasu, zanieczyszczenie hałasem; F03 - Polowanie i pozyskiwanie dzikich zwierząt (ładowych).	G02 - Infrastruktura sportowa i rekreacyjna; E01.03 - Zabudowa rozproszona; C03.02 - Produkcja energii słonecznej.	Dotyczące utrzymania lub modyfikacji metod gospodarowania	
			Promowanie wdrażania działań pro-środowiskowych realizujących działania ochronne na obszarze Natura 2000 poprzez opracowywanie i wydawanie materiałów oraz organizowanie warsztatów i szkoleń z zakresu zasad i potrzeb ochrony gatunków będących przedmiotami ochrony, przynajmniej 1 raz/3 lata.	RDOŚ w Szczecinie.
			<u>Uwzględnianie ochrony gatunków w gospodarce łowieckiej:</u> — Przygotowanie i zawarcie umów z zarządcami/dzierżawcami obwodów łowieckich, mających na celu dostosowanie na wskazanych obszarach, gospodarki łowieckiej do wymogów ochrony obszaru Natura 2000 oraz gatunków ptaków, dla których ochrony wyznaczono ten obszar: a) stworzenie strefy ochrony zwierzyny z wyłączeniem polowań na ptaki, obejmującej Jez. Miedwie, b) redukcja liczebności inwazyjnych gatunków drapieżników (norki amerykańskiej, szopa pracza i jenota) poprzez prowadzenie odstrzałów (z preferowaniem amunicji innej niż ołowiana), chwywanie w pułapki żywołowne i innymi metodami, (działanie powinno być realizowane w sposób ciągły aż do wyeliminowania inwazyjnych gatunków drapieżników); — Dostosowanie gospodarki łowieckiej do wymogów ochrony obszaru Natura 2000 oraz przedmiotu ochrony (w przypadku zawarcia umowy, o której mowa w punkcie 1) Zarządzenia.	RDOŚ w Szczecinie w zakresie przygotowania i zawarcia umów, właściwe Koła Łowieckie PZŁ, w zakresie dostosowania gospodarki łowieckiej.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Działania ochronne	
	Istniejące	Potencjalne	Działania ochronne	Podmiot odpowiedzialny ze wykonanie
			Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych	
			W ramach monitoringu należy prowadzić kontrolę populacji lęgowej i przelotnej, co 3 lata, z jednoczesną oceną stanu siedlisk i zagrożeń	RDOŚ w Szczecinie.
			Dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony	
			Monitorowanie wpływu drapieżnictwa norki amerykańskiej, jenota, szopa pracza, w razie konieczności kontrolowane ograniczenie liczebności tych zwierząt.	RDOŚ w Szczecinie.
A073 Kania czarna <i>Milvus migrans</i>	G05.11 - Śmierć lub uraz w wyniku kolizji; D02.01.01 -Napowietrzne linie elektryczne i telefoniczne; G05.07 - Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak.	G05.11 - Śmierć lub uraz w wyniku kolizji; C03.03 - Produkcja energii wiatrowej; J02.01 - Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie; J03.01 - Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska; J02 - Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych; A02.01 - Intensyfikacja rolnictwa; E01.03 - Zabudowa rozproszona; C03.02 - Produkcja energii słonecznej.	Dotyczące ochrony czynnej gatunków ptaków i ich siedlisk	
			Poprawienie warunków gniazdowania poprzez wykonanie i utrzymywanie przez cały okres realizacji planu platform gniazdowych: — dla gat. A073 min. 10 szt. — dla gat. A074 min. 2 szt. Zadanie należy wykonać w ciągu obowiązywania planu zadań ochronnych.	RDOŚ w Szczecinie w porozumieniu z właścicielami lub użytkownikami gruntów.
			Budowa i utrzymanie przetamowań na odwadniających łąki rowach melioracyjnych, według potrzeb po wynikach kompleksowej ekspertyzy hydrologicznej. Projekt lokalizacji nowych obiektów piętrzących powinien być skonsultowany z ornitologiem mającym pełne rozpoznanie obszaru Natura 2000. Działanie ma na celu zachowanie optymalnego stanu uwodnienia siedlisk żerowiskowych i lęgowych gatunków stanowiących przedmioty ochrony.	RDOŚ w Szczecinie na podstawie porozumienia z właścicielami/zarządcami gruntów.
			Dotyczące utrzymania lub modyfikacji metod gospodarowania	
			Zachowanie biotopu sprzyjającego przedmiotom ochrony poprzez utrzymywanie śródpolnych i śródłąkowych zadrzewień.	RDOŚ, właściwe miejscowo gminy, właściele/zarządcy gruntów.
			Wszystkie nowo stwierdzone stanowiska lęgowe objąć ochroną strefową, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt. W przypadku zniszczenia gniazda i braku sygnałów o podejmowanych przez ptaki próbach jego odbudowy, ochronę strefową należy utrzymać przez minimum 3 następane lata.	RDOŚ w Szczecinie na podstawie porozumienia z właścicielami/zarządcami gruntów.
			Promowanie wdrażania działań pro-środowiskowych realizujących działania ochronne na obszarze Natura 2000 poprzez opracowywanie i wydawanie materiałów oraz organizowanie warsztatów i szkoleń z zakresu zasad i potrzeb ochrony gatunków będących przedmiotami ochrony, przynajmniej 1 raz/3 lata.	RDOŚ w Szczecinie.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Działania ochronne	
	Istniejące	Potencjalne	Działania ochronne	Podmiot odpowiedzialny ze wykonanie
			<ul style="list-style-type: none"> — Wskazywanie rozwiązań modernizacyjnych zmniejszających ryzyko śmierci lub kalectwa ptaków w wyniku kolizji z elementami infrastruktury elektroenergetycznej (m.in. zastosowanie elementów ostrzegawczych, zwiększających widoczność napowietrznych linii elektro-energetycznych poprzez montaż ostrzegaczy na przewodach odgromowych linii elektroenergetycznych, lub zastosowanie innych, skuteczniejszych rozwiązań technologicznych, stosowanie linii izolowanych, skablowanie linii etc.); — Utrzymanie drożności dotychczasowych tras dziennego i sezonowego przemieszczania się ptaków; 	RDOŚ w Szczecinie na podstawie porozumienia z podmiotami realizującymi przedsięwzięcia polegające na budowie i eksploatacji napowietrznych linii elektroenergetycznych, oraz gminami.
Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych				
			W ramach monitoringu należy prowadzić kontrolę populacji lęgowej, co 3 lata, z jednoczesną oceną stanu siedlisk i zagrożeń.	RDOŚ w Szczecinie.
A074 Kania ruda <i>Milvus milvus</i>	G05.11 - Śmierć lub uraz w wyniku kolizji; D02.01.01 -Napowietrzne linie elektryczne i telefoniczne; G05.07 - Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak.	G05.11 - Śmierć lub uraz w wyniku kolizji; C03.03 - Produkcja energii wiatrowej; J02.01 - Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie; J03.01 - Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska; J02 - Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych; A02.01 - Intensyfikacja rolnictwa; E01.03 - Zabudowa rozproszona; C03.02 - Produkcja energii słonecznej.	Dotyczące ochrony czynnej gatunków ptaków i ich siedlisk	
			Poprawienie warunków gniazdowania poprzez wykonanie i utrzymywanie przez cały okres realizacji planu platform gniazdowych:	RDOŚ w Szczecinie w porozumieniu z właścicielami lub użytkownikami gruntów.
			<ul style="list-style-type: none"> — dla gat. A073 min. 10 szt. — dla gat. A074 min. 2 szt. Zadanie należy wykonać w ciągu obowiązywania planu zadań ochronnych.	
			Budowa i utrzymanie przetamowań na odwadniających łąki rowach melioracyjnych, według potrzeb po wynikach kompleksowej ekspertyzy hydrologicznej. Projekt lokalizacji nowych obiektów piętrzących powinien być skonsultowany z ornitologiem mającym pełne rozpoznanie obszaru Natura 2000.	RDOŚ w Szczecinie na podstawie porozumienia z właścicielami/zarządcami gruntów.
			Działanie ma na celu zachowanie optymalnego stanu uwodnienia siedlisk żerowiskowych i lęgowych gatunków stanowiących przedmioty ochrony.	
			Dotyczące utrzymania lub modyfikacji metod gospodarowania	
			Zachowanie biotopu sprzyjającego przedmiotom ochrony poprzez utrzymywanie śródpolnych i śródłąkowych zadrzewień.	RDOŚ, właściwe miejscowo gminy, właściciele/zarządcy gruntów.
Wszystkie nowo stwierdzone stanowiska lęgowe objąć ochroną strefową, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt. W przypadku zniszczenia gniazda i braku sygnałów o podejmowanych przez ptaki próbach jego odbudowy, ochronę strefową należy utrzymać przez minimum 3 następane lata.	RDOŚ w Szczecinie na podstawie porozumienia z właścicielami/zarządcami gruntów.			
Promowanie wdrażania działań pro-środowiskowych realizujących działania ochronne na obszarze Natura 2000 poprzez opracowywanie i wydawanie materiałów oraz organizowanie warsztatów i szkoleń z zakresu zasad i potrzeb ochrony gatunków będących przedmiotami ochrony,	RDOŚ w Szczecinie.			

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Działania ochronne	
	Istniejące	Potencjalne	Działania ochronne	Podmiot odpowiedzialny ze wykonanie
			przynajmniej 1 raz/3 lata.	
			<ul style="list-style-type: none"> — Wskazywanie rozwiązań modernizacyjnych zmniejszających ryzyko śmierci lub kalectwa ptaków w wyniku kolizji z elementami infrastruktury elektroenergetycznej (m.in. zastosowanie elementów ostrzegawczych, zwiększających widoczność napowietrznych linii elektro-energetycznych poprzez montaż ostrzegaczy na przewodach odgromowych linii elektroenergetycznych, lub zastosowanie innych, skuteczniejszych rozwiązań technologicznych, stosowanie linii izolowanych, skablowanie linii etc.); — Utrzymanie drożności dotychczasowych tras dziennego i sezonowego przemieszczania się ptaków: 	RDOŚ w Szczecinie na podstawie porozumienia z podmiotami realizującymi przedsięwzięcia polegające na budowie i eksploatacji napowietrznych linii elektroenergetycznych, oraz gminami.
Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych				
			W ramach monitoringu należy prowadzić kontrolę populacji lęgowej, co 3 lata, z jednoczesną oceną stanu siedlisk i zagrożeń.	RDOŚ w Szczecinie
A081 Błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i>	J03.01 - Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska; J02 - Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych; J01.01 - Wypalanie.	B01 - Zalesianie terenów otwartych; A02.03 - Usuwanie trawy pod grunty orne; G02 - Infrastruktura sportowa i rekreacyjna; G01.01.01 - Motorowe sporty wodne; E01.03 - Zabudowa rozproszona; K03.04 – Drapieżnictwo; C 03.03 -produkcja energii wiatrowej; D 02.01.01 -napowietrzne linie elektryczne; G 05.11 -śmierć lub uraz w wyniku kolizji.	Dotyczące utrzymania lub modyfikacji metod gospodarowania	
			Ustalenie lokalizacji nielegalnie posadowionych pomostów oraz inicjowanie czynności zmierzających do usunięcia określonych samowoli budowlanych.	RDOŚ w Szczecinie w zakresie lokalizacji nielegalnych obiektów i kierowania wniosków o wszczęcie postępowań w sprawie, a w zakresie prowadzenia postępowań - właściwy miejscowo Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego lub organ właściwy do wydania pozwolenia wodnoprawnego.
			Utrzymanie rzędnych piętrzenia wody dla jeziora Miedwie zgodnie z obowiązującym pozwoleniem wodnoprawnym: 1) maksymalny poziom piętrzenia Max PP 14,20 m n.p.m; 2) normalny poziom piętrzenia NPP: – w okresie od miesiąca I do IX-14,15 m n.p.m. – w okresie od miesiąca X do XII-13,80 m n.p.m. 3) minimalny poziom piętrzenia Min PP 13,60 m n.p.m.	ZWiK w Szczecinie.
			Promowanie wdrażania działań pro-środowiskowych realizujących działania ochronne na obszarze Natura 2000 poprzez opracowywanie i wydawanie materiałów oraz organizowanie warsztatów i szkoleń z zakresu zasad i potrzeb ochrony gatunków będących przedmiotami ochrony, przynajmniej 1 raz/3 lata.	RDOŚ w Szczecinie.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Działania ochronne	
	Istniejące	Potencjalne	Działania ochronne	Podmiot odpowiedzialny ze wykonanie
			<ul style="list-style-type: none"> — Wskazywanie rozwiązań modernizacyjnych zmniejszających ryzyko śmierci lub kalectwa ptaków w wyniku kolizji z elementami infrastruktury elektroenergetycznej (m.in. zastosowanie elementów ostrzegawczych, zwiększających widoczność napowietrznych linii elektro-energetycznych poprzez montaż ostrzegaczy na przewodach odgromowych linii elektroenergetycznych, lub zastosowanie innych, skuteczniejszych rozwiązań technologicznych, stosowanie linii izolowanych, skablowanie linii etc.); — Utrzymanie drożności dotychczasowych tras dziennego i sezonowego przemieszczania się ptaków: 	RDOŚ w Szczecinie na podstawie porozumienia z podmiotami realizującymi przedsięwzięcia polegające na budowie i eksploatacji napowietrznych linii elektroenergetycznych, oraz gminami.
Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych				
			W ramach monitoringu należy prowadzić kontrolę populacji lęgowej, co 3 lata, z jednoczesną oceną stanu siedlisk i zagrożeń.	RDOŚ w Szczecinie.
Dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony				
			Monitorowanie wpływu drapieżnictwa norki amerykańskiej, jenota, szopa pracza, w razie konieczności kontrolowane ograniczenie liczebności tych zwierząt.	RDOŚ w Szczecinie.
			Dotyczące ochrony czynnej gatunków ptaków i ich siedlisk	
A084 Błotniak łąkowy <i>Circus pygargus</i>	A04.01 - Wypas intensywny; A03.01 - Intensywne koszenie lub intensyfikacja; J03.01 - Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska; J02 - Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych; J01.01 - Wypalanie.	K03.04 - Drapieżnictwo; A02.03 - Usuwanie trawy pod grunty orne; B01 – Zalesienie terenów otwartych; G02 - Infrastruktura sportowa i rekreacyjna; E01.03Z - Zabudowa rozproszona; C 03.03 -produkcja energii wiatrowej; D 02.01.01 -napowietrzne linie elektryczne; G 05.11 -śmierć lub uraz w wyniku kolizji.	<u>Ochrona lęgów</u> Zabezpieczanie miejsc gniazdowania gatunku przed zniszczeniem podczas wykonywania prac polowych (w oparciu o wyniki rozpoznania, o którym mowa w działaniu nr 28), w tym modyfikacja dotychczasowych terminów wykonywania ww. prac do momentu wylotu młodych z gniazda lub w dniu zaplanowanego koszenia, w przypadku braku możliwości wstrzymania prac: 1) gdy młode, pokryte są białym puchem pisklęcym -ostrożne oznakowanie palikami lanu wokół gniazda o powierzchni ok. 5x5 m, która nie zostanie skoszona i ogrodzenie po-wierzchni siatką metalową; 2) gdy pisklęta są starsze (opierzone i prawie lotne –tymczasowe zabranie piskląt z gniazda (na czas koszenia), a po pracach polowych pozostawienie ptaków na ściemniku (w zagłębieniu obłożonym słomą) w miejscu, gdzie znajdowało się gniazdo.	RDOŚ na podstawie porozumienia zawartego z właścicielami lub posiadaczami gruntu.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Działania ochronne	
	Istniejące	Potencjalne	Działania ochronne	Podmiot odpowiedzialny ze wykonanie
			<p><u>Działania obowiązkowe:</u> Zachowanie siedlisk gatunków poprzez ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych i niedopuszczenie do zamiany na inne rodzaje użytkowania.</p> <p><u>Działanie fakultatywne:</u> W przypadku zobowiązań pro środowiskowych, podjętych w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, wypełniać zapisy tych zobowiązań.</p> <p>Na pozostałych użytkach zielonych stosować koszenie 1 raz w roku oraz/lub ekstensywny wypas w obsadzie do 1 DJP/ha.</p> <p>Działania realizować z uwzględnieniem działania nr 2</p>	<p><u>Działania obowiązkowe:</u> Właściciele lub posiadacze gruntu.</p> <p><u>Działania fakultatywne:</u> Właściciele lub posiadacze gruntu.</p>
			<p>Budowa i utrzymanie przetamowań na odwadniających łąki rowach melioracyjnych, według potrzeb po wynikach kompleksowej ekspertyzy hydrologicznej. Projekt lokalizacji nowych obiektów piętrzących powinien być skonsultowany z ornitologiem mającym pełne rozpoznanie obszaru Natura 2000.</p> <p>Działanie ma na celu zachowanie optymalnego stanu uwodnienia siedlisk żerowiskowych i lęgowych gatunków stanowiących przedmioty ochrony.</p>	RDOŚ w Szczecinie na podstawie porozumienia z właścicielami/zarządcami gruntów.
			<ul style="list-style-type: none"> — Wskazywanie rozwiązań modernizacyjnych zmniejszających ryzyko śmierci lub kalectwa ptaków w wyniku kolizji z elementami infrastruktury elektroenergetycznej (m.in. zastosowanie elementów ostrzegawczych, zwiększających widoczność napowietrznych linii elektro-energetycznych poprzez montaż ostrzegaczy na przewodach odgromowych linii elektroenergetycznych, lub zastosowanie innych, skuteczniejszych rozwiązań technologicznych, stosowanie linii izolowanych, skablowanie linii etc.); — Utrzymanie drożności dotychczasowych tras dziennego i sezonowego przemieszczania się ptaków: 	RDOŚ w Szczecinie na podstawie porozumienia z podmiotami realizującymi przedsięwzięcia polegające na budo-wie i eksploatacji napowietrznych linii elektroenergetycznych, oraz gminami.
			Dotyczące utrzymania lub modyfikacji metod gospodarowania	
			<p>Przeciwdziałanie procederowi wypalania trzcinowisk i innej roślinności poprzez podnoszenie poziomu świadomości społecznej z zakresu ochrony przyrody i ochrony przeciwpożarowej (np. informowanie lokalnych mediów o skutkach wypalania, zamieszczanie informacji i artykułów na stronach internetowych urzędów gmin, starostw, straży pożarnej, wydawanie i rozpowszechnianie ulotek broszur, plakatów w miejscach publicznych, szeroko pojęta edukacja, monitorowanie tendencji wypalania trzcinowisk i innej roślinności etc.)</p>	RDOŚ w Szczecinie, właściwa miejscowo gmina.
			<p>Ustalenie lokalizacji nielegalnie posadowionych pomostów oraz inicjowanie czynności zmierzających do usunięcia określonych samowoli budowlanych.</p>	RDOŚ w Szczecinie w zakresie lokalizacji nielegalnych obiektów i kierowania wniosków o wszczęcie postępowań w sprawie, a w zakresie prowadzenia postępowań - właściwy miejscowo Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego lub organ właściwy do wydania pozwolenia

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Działania ochronne	
	Istniejące	Potencjalne	Działania ochronne	Podmiot odpowiedzialny ze wykonanie
				wodnoprawnego.
			<p>Utrzymanie rzędnych piętrzenia wody dla jeziora Miedwie zgodnie z obowiązującym pozwoleniem wodnoprawnym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) maksymalny poziom piętrzenia Max PP 14,20 m n.p.m.; 2) normalny poziom piętrzenia NPP: <ul style="list-style-type: none"> - w okresie od miesiąca I do IX-14,15 m n.p.m. - w okresie od miesiąca X do XII-13,80 m n.p.m. 3) minimalny poziom piętrzenia Min PP 13,60 m n.p.m. 	ZWiK w Szczecinie.
			Promowanie wdrażania działań pro-środowiskowych realizujących działania ochronne na obszarze Natura 2000 poprzez opracowywanie i wydawanie materiałów oraz organizowanie warsztatów i szkoleń z zakresu zasad i potrzeb ochrony gatunków będących przedmiotami ochrony, przynajmniej 1 raz/3 lata.	RDOŚ w Szczecinie.
			Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych	
			<p><u>Rozpoznanie miejsc rozrodu</u></p> <p>W ramach weryfikacji zgłoszeń osób trzecich lub/i danych własnych, coroczne wyszukiwanie gniazd położonych na trwałych użytkach zielonych i gruntach ornych, a następnie monitorowanie ich z jednoczesną oceną stanu siedlisk i zagrożeń.</p>	RDOŚ w Szczecinie.
			Dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony	
			Monitorowanie wpływu drapieżnictwa norki amerykańskiej, jenota, szopa pracza, w razie konieczności kontrolowane ograniczenie liczebności tych zwierząt.	RDOŚ w Szczecinie.
			Dotyczące utrzymania lub modyfikacji metod gospodarowania	
			Promowanie wdrażania działań pro-środowiskowych realizujących działania ochronne na obszarze Natura 2000 poprzez opracowywanie i wydawanie materiałów oraz organizowanie warsztatów i szkoleń z zakresu zasad i potrzeb ochrony gatunków będących przedmiotami ochrony, przynajmniej 1 raz/3 lata.	RDOŚ w Szczecinie.
A125 Łyska <i>Fulica atra</i>	H06.01 - Uciążliwości hałasu, zanieczyszczenie hałasem; F03 - Polowanie i pozyskiwanie dzikich zwierząt (ładowych).	H06.01 - Uciążliwości hałasu, zanieczyszczenie hałasem; F03 - Polowanie i pozyskiwanie dzikich zwierząt (ładowych).		

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Działania ochronne	
	Istniejące	Potencjalne	Działania ochronne	Podmiot odpowiedzialny ze wykonanie
			<p><u>Uwzględnianie ochrony gatunków w gospodarce łowieckiej:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Przygotowanie i zawarcie umów z zarządcami/dzierżawcami obwodów łowieckich, mających na celu dostosowanie na wskazanych obszarach, gospodarki łowieckiej do wymogów ochrony obszaru Natura 2000 oraz gatunków ptaków, dla których ochrony wyznaczono ten obszar: <ul style="list-style-type: none"> a) stworzenie strefy ochrony zwierzyny z wyłączeniem polowań na ptaki, obejmującej Jez. Miedwie, b) redukcja liczebności inwazyjnych gatunków drapieżników (norki amerykańskiej, szopa pracza i jenota) poprzez prowadzenie odstrzałów (z preferowaniem amunicji innej niż ołowiana), chwywanie w pułapki żywołowne i innymi metodami, (działanie powinno być realizowane w sposób ciągły aż do wyeliminowania inwazyjnych gatunków drapieżników); — Dostosowanie gospodarki łowieckiej do wymogów ochrony obszaru Natura 2000 oraz przed-miotu ochrony (w przypadku zawarcia umowy, o której mowa w punkcie 1) Zarządzenia. 	RDOŚ w Szczecinie w zakresie przygotowania i zawarcia umów, właściwe Koła Łowieckie PZŁ, w zakresie dostosowania gospodarki łowieckiej.
Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych				
			W ramach monitoringu należy prowadzić kontrolę populacji migrującej i zimującej, co 3 lata, z jednoczesną oceną stanu siedlisk i zagrożeń.	RDOŚ w Szczecinie.
Dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony				
			Monitorowanie wpływu drapieżnictwa norki amerykańskiej, jenota, szopa pracza, w razie konieczności kontrolowane ograniczenie liczebności tych zwierząt.	RDOŚ w Szczecinie.
A127 Żuraw <i>Grus grus</i>	<p>J03.01 - Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska;</p> <p>J02 - Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych;</p> <p>J01.01 - Wypalanie.</p>	<p>A04.01 - Wypas intensywny;</p> <p>A03.01 - Intensywne koszenie lub intensyfikacja;</p> <p>A02.03 - Usuwanie trawy pod grunty orne;</p> <p>E01.03 - Zabudowa</p>	Dotyczące ochrony czynnej gatunków ptaków i ich siedlisk	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Działania ochronne	
	Istniejące	Potencjalne	Działania ochronne	Podmiot odpowiedzialny ze wykonanie
		rozproszona; B01 - Zalesianie terenów otwartych; G02 - Infrastruktura sportowa i rekreacyjna. C 03.03 -produkcja energii wiatrowej; D 02.01.01 -napowietrzne linie elektryczne; G 05.11 -śmierć lub uraz w wyniku kolizji.	Budowa i utrzymanie przetamowań na odwadniających łąki rowach melioracyjnych, według potrzeb po wynikach kompleksowej ekspertyzy hydrologicznej. Projekt lokalizacji nowych obiektów piętrzących powinien być skonsultowany z ornitologiem mającym pełne rozpoznanie obszaru Natura 2000. Działanie ma na celu zachowanie optymalnego stanu uwodnienia siedlisk żerowiskowych i lęgowych gatunków stanowiących przedmioty ochrony.	RDOŚ w Szczecinie na podstawie porozumienia z właścicielami/zarządcami gruntów.
Dotyczące utrzymania lub modyfikacji metod gospodarowania				
			Przeciwdziałanie procederowi wypalania trzcinowisk i innej roślinności poprzez podnoszenie poziomu świadomości społecznej z zakresu ochrony przyrody i ochrony przeciwpożarowej (np. informowanie lokalnych mediów o skutkach wypalania, zamieszczanie informacji i artykułów na stronach internetowych urzędów gmin, starostw, straży pożarnej, wydawanie i rozpowszechnianie ulotek broszur, plakatów w miejscach publicznych, szeroko pojęta edukacja, monitorowanie tendencji wypalania trzcinowisk i innej roślinności etc.)	RDOŚ w Szczecinie, właściwa miejscowo gmina.
			Ustalenie lokalizacji nielegalnie posadowionych pomostów oraz inicjowanie czynności zmierzających do usunięcia określonych samowoli budowlanych.	RDOŚ w Szczecinie w zakresie lokalizacji nielegalnych obiektów i kierowania wniosków o wszczęcie postępowań w sprawie, a w zakresie prowadzenia postępowań - właściwy miejscowo Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego lub organ właściwy do wydania pozwolenia wodnoprawnego.
			Utrzymanie rzędnych piętrzenia wody dla jeziora Miedwie zgodnie z obowiązującym pozwoleniem wodnoprawnym: 1) maksymalny poziom piętrzenia Max PP 14,20 m n.p.m.; 2) normalny poziom piętrzenia NPP: - w okresie od miesiąca I do IX-14,15 m n.p.m. - w okresie od miesiąca X do XII-13,80 m n.p.m. 3) minimalny poziom piętrzenia Min PP 13,60 m n.p.m.	ZWiK w Szczecinie.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Działania ochronne	
	Istniejące	Potencjalne	Działania ochronne	Podmiot odpowiedzialny ze wykonanie
			<p>Promowanie wdrażania działań pro-środowiskowych realizujących działania ochronne na obszarze Natura 2000 poprzez opracowywanie i wydawanie materiałów oraz organizowanie warsztatów i szkoleń z zakresu zasad i potrzeb ochrony gatunków będących przedmiotami ochrony, przynajmniej 1 raz/3 lata.</p> <p>— Wskazywanie rozwiązań modernizacyjnych zmniejszających ryzyko śmierci lub kalectwa ptaków w wyniku kolizji z elementami infrastruktury elektroenergetycznej (m.in. zastosowanie elementów ostrzegawczych, zwiększających widoczność napowietrznych linii elektro-energetycznych poprzez montaż ostrzegaczy na przewodach odgromowych linii elektroenergetycznych, lub zastosowanie innych, skuteczniejszych rozwiązań technologicznych, stosowanie linii izolowanych, skablowanie linii etc.);</p> <p>— Utrzymanie drożności dotychczasowych tras dziennego i sezonowego przemieszczania się ptaków:</p>	<p>RDOŚ w Szczecinie.</p> <p>RDOŚ w Szczecinie na podstawie porozumienia z podmiotami realizującymi przedsięwzięcia polegające na budo-wie i eksploatacji napowietrznych linii elektroenergetycznych, oraz gminami.</p>
Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych				
			<p>W ramach monitoringu należy prowadzić kontrole populacji lęgowej i migrującej, co 3 lata, z jednoczesną oceną stanu siedlisk i zagrożeń.</p>	<p>RDOŚ w Szczecinie.</p>
A140	E01.03 - Zabudowa rozproszona;	E06 - Inne rodzaje aktywności człowieka związane z urbanizacją, przemysłem etc.;	Dotyczące utrzymania lub modyfikacji metod gospodarowania	
Siewka złota <i>Pluvialis apricaria</i>	G01 - Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze; G02 - Infrastruktura sportowa i rekreacyjna.	G05.11 - Śmierć lub uraz w wyniku kolizji; C03.03 - Produkcja energii wiatrowej.	<p>Promowanie wdrażania działań pro-środowiskowych realizujących działania ochronne na obszarze Natura 2000 poprzez opracowywanie i wydawanie materiałów oraz organizowanie warsztatów i szkoleń z zakresu zasad i potrzeb ochrony gatunków będących przedmiotami ochrony, przynajmniej 1 raz/3 lata.</p> <p>— Wskazywanie rozwiązań modernizacyjnych zmniejszających ryzyko śmierci lub kalectwa ptaków w wyniku kolizji z elementami infrastruktury elektroenergetycznej (m.in. zastosowanie elementów ostrzegawczych, zwiększających widoczność napowietrznych linii elektro-energetycznych poprzez montaż ostrzegaczy na przewodach odgromowych linii elektroenergetycznych, lub zastosowanie innych, skuteczniejszych rozwiązań technologicznych, stosowanie linii izolowanych, skablowanie linii etc.);</p> <p>— Utrzymanie drożności dotychczasowych tras dziennego i sezonowego przemieszczania się ptaków:</p>	<p>RDOŚ w Szczecinie.</p> <p>RDOŚ w Szczecinie na podstawie porozumienia z podmiotami realizującymi przedsięwzięcia polegające na budo-wie i eksploatacji napowietrznych linii elektroenergetycznych, oraz gminami.</p>
Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych				
			<p>W ramach monitoringu należy prowadzić kontrolę populacji migrującej, co 3 lata, z jednoczesną oceną stanu siedlisk i zagrożeń.</p>	<p>RDOŚ w Szczecinie.</p>
A142	E01.03 - Zabudowa rozproszona;	G05.11 - Śmierć lub uraz w	Dotyczące ochrony czynnej gatunków ptaków i ich siedlisk	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Działania ochronne			
	Istniejące	Potencjalne	Działania ochronne	Podmiot odpowiedzialny ze wykonanie		
Czajka <i>Vanellus vanellus</i>	<p>G01 - Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze;</p> <p>G02 - Infrastruktura sportowa i rekreacyjna;</p> <p>E06 - Inne rodzaje aktywności człowieka związane z urbanizacją, przemysłem etc.;</p> <p>J03.01 - Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska;</p> <p>J02 - Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych;</p> <p>J01.01 - Wypalanie.</p>	<p>wyniku kolizji;</p> <p>C03.03 - Produkcja energii wiatrowej;</p> <p>A04.01 - Wypas intensywny;</p> <p>A03.01 - Intensywne koszenie lub intensyfikacja.</p>	<p><u>Działania obligatoryjne:</u></p> <p>Zachowanie siedlisk gatunków poprzez ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych i niedopuszczenie do zamiany na inne rodzaje użytkowania.</p> <p><u>Działanie fakultatywne:</u></p> <p>W przypadku zobowiązań pro środowiskowych, podjętych w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, wypełniać zapisy tych zobowiązań.</p> <p>Na pozostałych użytkach zielonych stosować koszenie 1 raz w roku oraz/lub ekstensywny wypas w obsadzie do 1 DJP/ha.</p> <p>Działania realizować z uwzględnieniem działania nr 2</p>	<p><u>Działania obligatoryjne:</u></p> <p>Właściciele lub posiadacze gruntu.</p> <p><u>Działania fakultatywne:</u></p> <p>Właściciele lub posiadacze gruntu.</p>		
			<p>Budowa i utrzymanie przetamowań na odwadniających łąki rowach melioracyjnych, według potrzeb po wynikach kompleksowej ekspertyzy hydrologicznej. Projekt lokalizacji nowych obiektów piętrzących powinien być skonsultowany z ornitologiem mającym pełne rozpoznanie obszaru Natura 2000.</p> <p>Działanie ma na celu zachowanie optymalnego stanu uwodnienia siedlisk żerowiskowych i lęgowych gatunków stanowiących przedmioty ochrony.</p>	RDOŚ w Szczecinie na podstawie porozumienia z właścicielami/zarządcami gruntów.		
			Dotyczące utrzymania lub modyfikacji metod gospodarowania			
			<p>Przeciwdziałanie procederowi wypalania trzcinowisk i innej roślinności poprzez podnoszenie poziomu świadomości społecznej z zakresu ochrony przyrody i ochrony przeciwpożarowej (np. informowanie lokalnych mediów o skutkach wypalania, zamieszczanie informacji i artykułów na stronach internetowych urzędów gmin, starostw, straży pożarnej, wydawanie i rozpowszechnianie ulotek broszur, plakatów w miejscach publicznych, szeroko pojęta edukacja, monitorowanie tendencji wypalania trzcinowisk i innej roślinności etc.)</p>	RDOŚ w Szczecinie, właściwa miejscowo gmina.		
			<p>Ustalenie lokalizacji nielegalnie posadowionych pomostów oraz inicjowanie czynności zmierzających do usunięcia określonych samowoli budowlanych.</p>	RDOŚ w Szczecinie w zakresie lokalizacji nielegalnych obiektów i kierowania wniosków o wszczęcie postępowań w sprawie, a w zakresie prowadzenia postępowań - właściwy miejscowo Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego lub organ właściwy do wydania pozwolenia wodnoprawnego.		
			<p>Promowanie wdrażania działań pro-środowiskowych realizujących działania ochronne na obszarze Natura 2000 poprzez opracowywanie i wydawanie materiałów oraz organizowanie warsztatów i szkoleń z zakresu zasad i potrzeb ochrony gatunków będących przedmiotami ochrony, przynajmniej 1 raz/3 lata.</p>	RDOŚ w Szczecinie.		
			Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych			

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Działania ochronne	
	Istniejące	Potencjalne	Działania ochronne	Podmiot odpowiedzialny ze wykonanie
			W ramach monitoringu należy prowadzić kontrolę populacji migrującej, co 3 lata, z jednoczesną oceną stanu siedlisk i zagrożeń.	RDOŚ w Szczecinie.
			Dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony	
			Monitorowanie wpływu drapieżnictwa norki amerykańskiej, jenota, szopa pracza, w razie konieczności kontrolowane ograniczenie liczebności tych zwierząt.	RDOŚ w Szczecinie.
A197 Rybitwa czarna <i>Chlidonias niger</i>	U - Nieznane zagrożenie lub nacisk.	J03.01 - Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska; F02.03 - Wędkarstwo; J03.01 - Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska; F01.01 - Intensywna hodowla ryb, intensyfikacja; K03.04 - Drapieżnictwo.	Dotyczące utrzymania lub modyfikacji metod gospodarowania	
			Promowanie wdrażania działań pro-środowiskowych realizujących działania ochronne na obszarze Natura 2000 poprzez opracowywanie i wydawanie materiałów oraz organizowanie warsztatów i szkoleń z zakresu zasad i potrzeb ochrony gatunków będących przedmiotami ochrony, przynajmniej 1 raz/3 lata.	RDOŚ w Szczecinie.
			Dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony	
			Monitorowanie wpływu drapieżnictwa norki amerykańskiej, jenota, szopa pracza, w razie konieczności kontrolowane ograniczenie liczebności tych zwierząt.	RDOŚ w Szczecinie.
			Wykonanie inwentaryzacji terenowej. Ocena stanu siedlisk i populacji. Opracowanie ewentualnych działań ochronnych oraz wyznaczenie obszarów na których zostaną one zrealizowane. Wdrożenie monitoringu.	RDOŚ w Szczecinie.
A272 Podróżniczek <i>Luscinia svecica</i>	F04 -Pozyskiwanie/usuwanie roślin łądowych – ogólnie.	E01.03 - Zabudowa rozproszona; G01.18 - Inne rodzaje sportu i aktywnego wypoczynku; G02.10 - Inne kompleksy sportowe i rekreacyjne.	Dotyczące utrzymania lub modyfikacji metod gospodarowania	
			Utrzymanie rzędnych piętrzenia wody dla jeziora Miedwie zgodnie z obowiązującym pozwoleniem wodnoprawnym: 1) maksymalny poziom piętrzenia Max PP 14,20 m n.p.m.; 2) normalny poziom piętrzenia NPP: – w okresie od miesiąca I do IX-14,15 m n.p.m. – w okresie od miesiąca X do XII-13,80 m n.p.m. 3) minimalny poziom piętrzenia Min PP 13,60 m n.p.m.	ZWiK w Szczecinie.
			Promowanie wdrażania działań pro-środowiskowych realizujących działania ochronne na obszarze Natura 2000 poprzez opracowywanie i wydawanie materiałów oraz organizowanie warsztatów i szkoleń z zakresu zasad i potrzeb ochrony gatunków będących przedmiotami ochrony, przynajmniej 1 raz/3 lata.	RDOŚ w Szczecinie.
			Utrzymanie aktualnego arealu łożysk porastających brzegi zbiorników wodnych, cieków, rowów oraz różne tereny podmokłe, a także drzew i	Właściciele/zarządcy gruntów.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

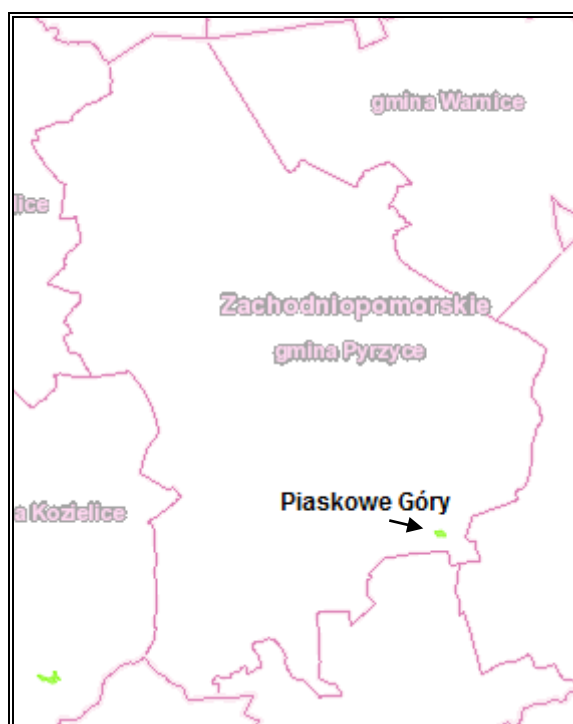
Przedmiot ochrony	Zagrożenie		Działania ochronne	
	Istniejące	Potencjalne	Działania ochronne	Podmiot odpowiedzialny ze wykonanie
			krzewów w obrębie trzcinowisk.	
			Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych	
			W ramach monitoringu należy prowadzić kontrolę populacji łąkowej, co 3 lata, z jednoczesną oceną stanu siedlisk i zagrożeń.	RDOŚ w Szczecinie.
A294 Wodniczka <i>Acrocephalus paludicola</i>	U - Nieznane zagrożenie lub nacisk.	J03.01 - Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska; J02 - Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych; A03.03 -Zaniechanie/brak koszenia; A04.03 - Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu.	Dotyczące utrzymania lub modyfikacji metod gospodarowania	
			Promowanie wdrażania działań pro-środowiskowych realizujących działania ochronne na obszarze Natura 2000 poprzez opracowywanie i wydawanie materiałów oraz organizowanie warsztatów i szkoleń z zakresu zasad i potrzeb ochrony gatunków będących przedmiotami ochrony, przynajmniej 1 raz/3 lata.	RDOŚ w Szczecinie.
			Wykonanie inwentaryzacji terenowej. Ocena stanu siedlisk i populacji. Opracowanie ewentualnych działań ochronnych oraz wyznaczenie obszarów na których zostaną one zrealizowane. Wdrożenie monitoringu.	RDOŚ w Szczecinie.

Źródło: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 30 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Miedwie i okolice PLB320005.

UŻYTEK EKOLOGICZNY PIASKOWE GÓRY

Obszar zajmuje powierzchnię 5,02 ha. Został uznany za użytek ekologiczny Uchwałą nr XVI/135/15 Rady Miejskiej w Pyrzycach z dnia 29 grudnia 2015 r. w sprawie użytku ekologicznego „Piaskowe Góry” we wsi Letnin. Celem ochrony użytku jest zachowanie kolonii lęgowej brzegówki *Riparia riparia*, stanowiska licznego występowania jaszczurki zwinki *Lacerta agilis* oraz siedliska przyrodniczego w postaci zbiorowiska muraw piaskowych zespołu *Sileno otitis-Festucetum*.

Rysunek 22. Położenie Użytku ekologicznego Piaskowe Góry na terenie Gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie serwisu Geoportal, <http://mapy.geoportal.gov.pl/>

POMNIKI PRZYRODY

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2018 r. poz. 1614 z późn. zm.) pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

Zgodnie z danymi w rejestrze pomników przyrody w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody na terenie Gminy Pyrzyce znajduje się 1 pomnik przyrody. Jego opis zaprezentowano w tabeli poniżej.

Tabela 48. Charakterystyka pomnika przyrody na terenie Gminy Pyrzyce

Typ pomnika	Jednobiektowy
Rodzaj	Głaz narzutowy
Opis pomnika	Granitowy głaz narzutowy
Lokalizacja	Pyrzyce; pl. Ratuszowy
Akt prawny obowiązujący	Uchwała Nr VIII/44/03 Rady Miejskiej w Pyrzycach z dnia 27 marca 2003 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody obiektu znajdującego się na terenie miasta Pyrzyce. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego nr 86 poz. 1448 z 10.10.2003 r.).

Źródło: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody

KORYTARZE EKOLOGICZNE

Korytarz ekologiczny jest obszarem, który umożliwia migrację roślin, zwierząt lub grzybów. Tworzą go liniowe pasy lasów, terenów porośniętych krzewami lub trawami umożliwiające zwierzętom, roślinom i grzybom przemieszczanie się oraz dające schronienie i dostęp do pożywienia.

Na terenie Polski zostały wyznaczone dwa, główne międzynarodowe korytarze ekologiczne:

- Korytarz Północny (KPn) łączący Puszcę Augustowską na północnym wschodzie Polski (granica z Litwą) z Cedyńskim Parkiem Krajobrazowym na północnym zachodzie (granica z Niemcami),
- Korytarz Północno-Centralny (KPnC) łączący Puszcę Białowieską na wschodzie (granica z Białorusią) z Parkiem Narodowym Ujście Warty na zachodzie (granica z Niemcami).

Przez teren Gminy Pyrzyce w jej północnej części przebiega korytarz ekologiczny Dolina Płoni i Miedwie (KPn-29B) łączący Barlinecko-Gorzowski Park Krajobrazowy ze Szczecińskim Parkiem Krajobrazowym Puszcza „Bukowa”.

Dodatkowo, w celu ochrony naturalnych ciągów pomiędzy ekosystemami na obszarze Gminy wyznaczono szereg mniejszych lokalnych korytarzy ekologicznych. Są to rzeka Płonia, Kanał Nieborowski, Kanał Młyński (Sicina) oraz większe rowy melioracyjne.

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Pyrzyce

W związku z położeniem korytarzy ekologicznych głównymi zagrożeniami jakie mogą zaistnieć dla funkcjonowania ich poszczególnych odcinków są zagrożenia wynikające z lokalizacji dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkich oraz krajowych. Taka sytuacja prowadzi do występowania kolizji pomiędzy drogą a korytarzem, przez co podczas wzmożonego ruchu pojazdów może prowadzić do zaistnienia niebezpiecznych sytuacji. W związku z tym istotnym jest aby przy drogach znajdowały się znaki informujące o tym,

że możliwe jest pojawienie się zwierząt na drodze oraz że należy zachować szczególną ostrożność szczególnie w okresach migracji zwierząt.

Minimalizacja oddziaływania bariery psychofizycznej w zasięgu korytarzy migracyjnych polega na następujących działaniach o charakterze osłonowym:

- budowanie osłon (ekranów) antyolśnieniowych – chronią zwierzęta przed oślepieniem przez przejeżdżające pojazdy; osłony powinny być lokowane przede wszystkim na powierzchni i w otoczeniu przejść dla zwierząt;
- budowanie ekranów akustycznych – ograniczają poziom hałasu na obszarach sąsiadujących z drogą; powinny być stosowane w przypadku stwierdzenia oddziaływania o charakterze znaczącym na konkretne gatunki zwierząt;
- wprowadzanie osłonowych i izolacyjnych nasadzeń roślinności – ograniczają poziom hałasu i emisji chemicznych w obszarach sąsiadujących z drogą.

Źródło: <http://korytarze.pl/>

Utrzymanie korytarzy i właściwe gospodarowanie w ich obrębie może mieć istotne znaczenie dla ochrony siedlisk i gatunków na obszarach Natura 2000, dlatego w planowaniu przestrzennym należy wziąć je pod uwagę. Zachowanie drożności i ciągłości korytarzy jest kluczowe dla zachowania spójności sieci.

Źródło: <http://poznajnature.pl/>

Do większych barier ekologicznych (proponowanych do stopniowej ich likwidacji), należą:

- odcinek drogi E 65 biegnący od osady Nieborowo w kierunku Chabówka (rozdziela proponowane obszary chronione OChK i OC 1),
- południowo – zachodni odcinek drogi biegnącej przez Nowielin (pomiędzy dwoma proponowanymi użytkami ekologicznymi),
- odcinek drogi pomiędzy Karniewem a osadą Kolonia Miejska (rozdziela trzcinowiska proponowane jako użytek ekologiczny),
- droga z Kluczewa biegnąca w kierunku północno – wschodnim do granicy gminy (przerywająca połączenie pomiędzy proponowanym Zespołem Przyrodniczo – Krajobrazowym a Obszarem Chronionego Krajobrazu).

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Pyrzyce

Rysunek 23. Rozmieszczenie korytarzy ekologicznych na terenie Gminy Pyrzyce

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Zarówno na etapie realizacji jak i eksploatacji inwestycji na terenie Gminy nie będą podejmowane działania, których skutkiem byłoby naruszenie katalogu czynności zabronionych w odniesieniu do poszczególnych form ochrony przyrody, występujących na tym obszarze. Zadania nie wpłyną w sposób znaczący na populacje siedlisk i gatunków. Uciążliwości mogą wystąpić jedynie na etapie realizacji zadań, jednakże podczas ich trwania zostaną zapewniono odpowiednie działania ochronne, a prowadzone prace będą zgodne z przepisami dotyczącymi ochrony przyrody. Realizacja Programu Ochrony Środowiska nie wpłynie negatywnie na realizację celów ochrony obszarów chronionych. Przedsięwzięcia prowadzone będą na terenach głównie zurbanizowanych.

W przypadku zaistnienia takiej konieczności, podjęte zostaną działania mające na celu kompensację powstałych szkód poprzez podejmowanie równoważących je działań, prowadzące do przywrócenia równowagi przyrodniczej na danym terenie, wyrównania szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia oraz do zachowania walorów krajobrazowych (np. sadzenie drzew, objęcie opieką stanowisk zagrożonych gatunków roślin i zwierząt, budowa schronień dla ptaków). W przypadku planowania inwestycji na obszarze Gminy, gdzie znajdują się obszary chronione uwzględnione zostało ewentualne ryzyko ich oddziaływania. Jednakże ich realizacja poprzedzona będzie uzyskaniem stosownych pozwoleń i decyzji środowiskowych, co ma na celu zminimalizowanie wystąpienia negatywnych skutków.

Wobec powyższego nie stwierdza się wystąpienia podczas realizacji zadań istotnych problemów oddziałujących na występujące na tym terenie formy ochrony przyrody. W efekcie zapisy Programu zapewniają ochronę tutejszym siedliskom i gatunkom flory i fauny, pozwalają na ich zachowanie, a nawet wzbogacenie, tym samym przyczyniając się do spełniania założeń wyznaczonych w odpowiednich aktach dla obszarów cennych przyrodniczo, stanowiąc ochronę zagrożonych wyginięciem gatunków.

Wszystkie działania zaproponowane do realizacji zadania z założenia mają na celu poprawę stanu środowiska na terenie Gminy oraz zachowanie i wzbogacenie walorów obszarów chronionych. W związku z tym, realizacji Programu nie będzie prowadzić do pogorszenia elementów środowiska oraz wpływać negatywnie na obszary wyznaczone w ustawie o ochronie przyrody.

— Oddziaływania planowanych inwestycji na terenie Rezerwatu Przyrody

Analiza wstępna nie wykazała zachwiania stanu ekosystemów na tym terenie, wobec powyższego inwestycje nie będą miały negatywnego wpływu na Rezerwat Przyrody.

— Oddziaływania planowanych inwestycji na Obszar Natura 2000

Przeprowadzona analiza nie wykazała negatywnego oddziaływania zadań na faunę i florę Obszarów Natura 2000.

— Oddziaływania planowanych inwestycji na Użytek Ekologiczny

Analiza nie wykazała negatywnego oddziaływania zadań na teren Użytku Ekologicznego.

— Oddziaływania planowanych inwestycji na pomniki przyrody.

Negatywne oddziaływanie na pomniki przyrody nie powinno wystąpić w wyniku realizacji zaplanowanych inwestycji.

Ważnym elementem krajobrazu na terenie Gminy stanowią również parki, oraz aleje drzew. Są one miejscem bytowania fauny oraz także stanowią składnik szaty roślinnej i zasób kulturowy. Na terenie Gminy Pyrzyce znajduje się Park Dworski Ryszewko, Park Dworski Żabów, Park Dworski Mechowo, Park Dworski Krzemlin, Park Dworski Mielęcín oraz Park Dworski Nowielin.

Tabela 49. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Zasoby przyrodnicze

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> — Występowanie form ochrony przyrody; — Atrakcyjne położenie i walory naturalne; — Duża różnorodność krajobrazowa, ekosystemowa, siedliskowa i gatunkowa — Bogaty świat roślin i zwierząt; 	<ul style="list-style-type: none"> — Bardzo mała lesistość terenów Gminy.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> — Dostępność zewnętrznych źródeł finansowania, w tym m.in. nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej; — Regulacje ogólnokrajowe i międzynarodowe zobowiązujące do podnoszenia jakości środowiska; — Programy i akcje edukacyjno - informacyjne w szkołach i wśród mieszkańców Gminy o potrzebie ochrony przyrody; — Nowoczesne sposoby wykrywania kłusowników i szkód w ekosystemie (drony, systemy termowizyjne); — Promocja walorów przyrodniczych Gminy; 	<ul style="list-style-type: none"> — Dewastacja środowiska, pożary; — Utrata siedlisk w wyniku zmian hydrologicznych; — Zmiany klimatyczne; — Niska świadomość ekologiczna mieszkańców; — Niewystarczające środki finansowe na aktywną ochronę przyrody; — Nasilająca się presja turystyki na środowisko przyrodnicze; — Zbyt intensywne zagospodarowanie terenów wzdłuż rzek i starorzeczy; — Kłusownictwo i łowiectwo; — Ekspansja gatunków obcych.

Źródło: Opracowanie własne

3.2.9 Zagrożenia poważnymi awariami

Zagadnienia związane z poważnymi awariami zostały uregulowane przede wszystkim w Ustawie Prawo ochrony środowiska (tytuł IV „Poważne awarie”). Definicja ustawowa określa poważną awarię jako „zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałą w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych sytuacji, prowadząca do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem” (art. 3, ust. 23). Definicja ta jest zbieżna z Dyrektywą Seveso II (96/82/WE) oraz Konwencją z 1992 r. w sprawie transgranicznych skutków awarii przemysłowych.

AWARIE ELEKTROWNI JADROWYCH, GWAŁTOWNE POŻARY OBIEKTÓW PRZEMYSŁOWYCH, ATAKI TERRORYSTYCZNE

Zakładem stwarzającym zagrożenie awarią przemysłową jest każdy zakład, na którego terenie znajdują się substancje niebezpieczne, mogące spowodować zagrożenie życia, zdrowia ludzi lub środowiska. Ze względu na rodzaj i ilość substancji niebezpiecznych zakłady dzielimy, zgodnie z art. 248, ust. 1 u.p.o.ś., na:

- zakłady o zwiększonym ryzyku
- zakłady, na których terenie znajdują się mniej niebezpieczne substancje lub ich ilość jest mniejsza,
- zakłady o dużym ryzyku.

Na terenie Gminy Pyrzyce działalność gospodarcza związana jest głównie z sektorami handlowymi i budowniczymi i na jej terenie nie funkcjonują większe zakłady przemysłowe, które stanowiłyby zagrożenie wysepienia poważnej awarii w rozumieniu ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. Funkcjonują jednak Zakłady, które składują na swoim terenie substancje niebezpieczne: Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa OT w Szczecinie ul. Matejki 6B 71 Sekcja Zamiejscowa w Pyrzycach ul. Warszawska 95 (amoniak), Spółdzielnia Mleczarska Mlekovita Oddziały w Pyrzycach ul. Warszawska 2 (amoniak, kwas azotowy, kwas siarkowy, ług sodowy), „Backer – OBR” Fabryka Elementów Grzejnych Sp. z o.o. ul. Głowackiego 39 w Pyrzycach (amoniak).

Źródło: Program ochrony środowiska dla Powiatu Pyrzyckiego na lata 2018-2021 z perspektywa do roku 2025

TRANSPORT SUBSTANCJI NIEBEZPIECZNYCH

Poważne zagrożenie dla Gminy Pyrzyce stanowić może transport substancji niebezpiecznych w ruchu drogowym. Gmina posiada gęstą sieć dróg tworzących dogodny system powiązań drogowych z krajem i województwem, które mogą stanowić nie tylko potencjał rozwojowy, ale także większą możliwość wystąpienia zagrożeń związanych z transportem substancji niebezpiecznych. W przypadku Gminy główny ruch samochodowy skupiony jest na 35,7 km odcinku Chabowo-Mielęcín drogi relacji Szczecin-Zielona Góra (była droga krajowa Nr 3).

INNE ZAGROŻENIA

Wśród innych zagrożeń, które mogą wystąpić na terenie Gminy, można wyróżnić: zagrożenia radiacyjne (skażenia promieniotwórcze), chemiczne (zagrożenie toksycznymi środkami przemysłowymi i innymi substancjami chemicznymi), biologiczne: epidemie, epizootie (plagi zwierzęce), epifitozy (choroby populacji roślinnej), awarie urządzeń infrastruktury technicznej (gazowe, energetyczne, wodociągowe), terrorystyczne (z wykorzystaniem broni, bomb, materiałów wybuchowych, środków chemicznych oraz biologicznych).

Z informacji przekazanych z Urzędu Miejskiego w Pyrzycach wynika, że na terenie Gminy Pyrzyce w ostatnim czasie nie wystąpiły zdarzenia o znamionach poważnych awarii.

PODSUMOWANIE: ANALIZA SWOT

Tabela 50. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Droga ekspresowa (S3) która przejmując ruch tranzytowy z przebiegającej bezpośrednio przez miasto drogi wojewódzkiej nr 119; • Regulacje prawne – wymagania dla zakładów i ich kontrola); 	<ul style="list-style-type: none"> • transport drogowy ładunków niebezpiecznych; • brak wiedzy dotyczącej postępowania w razie powstawania poważnej awarii.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Edukacja społeczeństwa na temat postępowania podczas wystąpienia poważnej awarii; • Postęp technologiczny; • Opracowywanie przez prowadzących zakłady przemysłowe planów operacyjno-ratowniczych oraz zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych przez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej; • Zewnętrzne wsparcie finansowe na zakup sprzętu i urządzeń ostrzegawczych; • Możliwość pozyskania środków finansowych na doposażenie służb odpowiadających za kontrolę zakładów mogących spowodować poważne awarie; 	<ul style="list-style-type: none"> • Zdarzenia losowe w zakładach pracy; • Awarie podczas transportu substancji niebezpiecznych; • Ryzyko wystąpienia suszy i klęsk nieurodzaju; • Nasilające się ekstremalne zjawiska pogodowe (zmiany klimatyczne).

Źródło: Opracowanie własne

3.3 Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii

RACJONALIZACJA UŻYTKOWANIA WODY DO CELÓW PRODUKCYJNYCH I KONSUMPCYJNYCH

Osiągnięcie założonego celu, będzie możliwe w przypadku podjęcia działań przez Gminę oraz podmioty gospodarcze funkcjonujące na jej terenie, zużywające na cele produkcyjne znaczne zasoby wody, a także przez podmioty, gospodarujące infrastrukturą techniczną. Zgodnie z danymi GUS, zużycie wody, utrzymywało się względnie na stałym poziomie w badanym okresie, z wyjątkami w latach 2015 i 2018 gdzie wskaźnik zużycia wody zanotował nieznaczny spadek. Ograniczenie zużycia wody będzie wymagało wzrostu świadomości mieszkańców co do konieczności racjonalnego gospodarowania wodą i przyjęcie przez nich odpowiednich nawyków w korzystaniu z tego zasobu. W celu dalszego zmniejszenia wodochłonności w strefie gospodarki, zakłady korzystające ze środowiska – pobierające wodę, surowce i energię powinny stosować najlepsze dostępne techniki (BAT). Istotne jest wdrażanie systemów zarządzania środowiskowego w zakładach (normy ISO 14000), wprowadzanie zasad Czystej Produkcji oraz przystępowanie do programów sektorowych z dziedziny ochrony środowiska.

Oszczędne gospodarowanie wodą ma istotne znaczenie dla środowiska naturalnego, a skala oszczędności zależy w głównej mierze od świadomości ekologicznej i determinacji mieszkańców Gminy. Proekologiczne rozwiązania powinny być także stosowane w budynkach użyteczności publicznej usytuowanych na terenie jednostki. Dotychczasowe doświadczenia (zebrane przez Witolda M. Lewandowskiego w opracowaniu pt. „Proekologiczne odnawialne źródła energii”), wskazują że „najważniejsze oszczędności wody uzyskuje się dzięki:

- zainstalowaniu indywidualnych liczników wody w gospodarstwach domowych,
- zastąpieniu tradycyjnych spluczek o dużej pojemności rozwiązaniami o innej konstrukcji, umożliwiającymi 2-3 krotne zmniejszenie zużycia wody,
- zastąpieniu zaworów dławicowych zaworami np. kulowymi, które mają mniejsze opory przepływu i nie wymagają wymiany uszczelek,
- stosowaniu w bateriach umywalkowych, prysznicowych i kuchennych mieszaczy, które napowietrzają wodę, zwiększają jej efektywną objętość i tym samym zmniejszają jej pobór,
- zastąpieniu wanien kabinami prysznicowymi, w których pobór wody jest 3-4 razy mniejszy,
- zmianie systemu mycia w umywalkach i zlewozmywakach – nie pod bieżącą wodą,
- instalowaniu pralek i zmywarek o małym poborze wody”.

ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE ENERGII

Do realizacji założonego celu, ze względu na wzrastające ceny energii, będą dążyć zarówno przedsiębiorcy, jak i władze oraz mieszkańcy Gminy. Zmniejszenie zużycia energii jest bowiem jedynym sposobem ograniczenia wydatków związanych z pozyskaniem energii elektrycznej, jak i ciepłej. Jednym z warunków rozwoju współczesnego świata jest dążenie do zmniejszenia zużycia energii w różnych procesach. Dotyczy to także procesów, które służą do utrzymania komfortu klimatycznego i komfortu użytkowania w budynkach: ogrzewania, wentylacji, klimatyzacji, podgrzewania wody wodociągowej.

Niżej wymienione fakty, mówiące, że:

- zasoby paliw są ograniczone,
- dostępność do paliw jest coraz trudniejsza,
- ceny paliw będą miały tendencję wzrostową,
- należy ograniczać zanieczyszczenie środowiska produktami procesów spalania,

świadczą o znacznej roli działań zmierzających do oszczędzania energii i jej efektywnego wykorzystania.

Ochrona środowiska poprzez zmniejszenie zużycia energii nie musi wcale odbywać się kosztem obniżenia poziomu życia ani wiązać się z pogorszeniem warunków pracy, rezygnacją z ogrzewania mieszkań, oświetlania ich i korzystania z coraz nowocześniejszych urządzeń gospodarstwa domowego oraz zaprzestaniem korzystania ze środków transportu. Energię można bowiem zaoszczędzić następującymi metodami:

- modyfikując istniejące systemy energetyczne zarówno w samym procesie jej wytwarzania, jak i transportu,
- wprowadzając nowe energooszczędne technologie w przemyśle, budownictwie, rolnictwie i gospodarstwach domowych,
- promując oszczędzanie energii za pomocą akcji propagandowych oraz wprowadzaniem zachęcających do oszczędzania bodźców ekonomicznych.

Działania mające na celu racjonalizację zużycia energii będą w głównej mierze prowadzone przez podmioty gospodarcze, m.in. poprzez stosowanie energooszczędnych technologii produkcji, władze samorządowe pragnące minimalizować rachunki związane z dostawami paliw i energii elektrycznej na potrzeby infrastruktury publicznej. Zadaniem władz samorządowych będzie ponadto organizacja działań edukacyjnych i informacyjnych z zakresu upowszechniania metod racjonalizacji zużycia energii. Zrównoważone wykorzystanie energii dotyczy nie tylko przemysłu, energetyki i budownictwa, ponieważ także indywidualne gospodarstwa domowe mają ogromne możliwości ochrony środowiska poprzez energooszczędne budownictwo oraz energooszczędne systemy ogrzewania.

ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE MATERIAŁÓW

Priorytetowym celem w zakresie zrównoważonego wykorzystania zasobów jest „zredukowanie negatywnego oddziaływania na środowisko spowodowanego wykorzystywaniem zasobów w sytuacji wzrostu gospodarczego - koncepcja zwana rozdzieleniem (decoupling). W praktyce oznacza to zredukowanie oddziaływania na środowisko będącego skutkiem wykorzystywania zasobów, przy jednoczesnej poprawie ogólnej wydajności zasobów w obszarze gospodarki”. Realizacja założonego celu jest uwarunkowana podjęciem proekologicznych działań przez zakłady produkcyjne funkcjonujące na terenie Gminy Pyrzyce. Motywację do podjęcia działań w tym zakresie stanowią coraz wyższe koszty zakupu materiałów oraz utylizacji odpadów poprodukcyjnych, w związku z czym działania ograniczające materiałochłonność oraz odpadowość produkcji przełożą się na konkretne oszczędności przedsiębiorstw. Zadaniem władz samorządowych oraz organów publicznych będzie natomiast informowanie, wspieranie i monitorowanie działań podejmowanych przez zakłady produkcyjne w zakresie ograniczania

materiałochłonności i odpadowości produkcji oraz kontrola zgodności tych działań z obowiązującymi przepisami prawa.

3.4 Zagadnienia horyzontalne

Zgodnie z wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, w ramach każdego obszaru interwencji należy uwzględnić zagadnienia horyzontalne: adaptację do zmian klimatu, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, działania edukacyjne oraz monitoring środowiska.

3.4.1 Adaptacja do zmian klimatu

Występujące w ostatnich kilku dekadach skutki zmieniającego się klimatu, zwłaszcza wzrostu temperatury, częstotliwości i nasilania zjawisk ekstremalnych, systematycznie się pogłębiają. Stanowią tym samym zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju wielu krajów na świecie, w tym także dla Polski. Konieczne jest zatem podjęcie działań na rzecz dostosowania się (adaptacji) do prognozowanych skutków zmian klimatu, które powinny być realizowane jednocześnie z działaniami ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych (mitygacja).

Dokument pn. „Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA2020) stanowi odpowiedź na walkę ze zmianami klimatu, a jego głównym celem jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu. Ponadto uruchomiona została strona internetowa klimada.mos.gov.pl, na której znajdują się informacje dotyczące zmian klimatu oraz adaptacji do nich.

Według SPA2020, do najważniejszych negatywnych skutków zmian klimatu w skali regionalnej zaliczyć należy niekorzystne zmiany warunków hydrologicznych, zwiększenie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof (silne wiatry, incydentalne trąby powietrzne, wyładowania atmosferyczne, ulewne deszcze, wzrost okresów upalnych).

W ostatnich latach na terenie Gminy wystąpiły zjawiska, stanowiące zagrożenia przyrodnicze: przymrozki i mrozy, wichury, gradobicia oraz susze.

Niestety nie można wykluczyć pojawienia się w przyszłości ww. niekorzystnych skutków zmiany klimatu. Obszary zurbanizowane ze względu na zagęszczenie zabudowy zagrożone są ponadto powstawaniem tzw. wyspy ciepła, która jest efektem nadmiernej emisji energii z różnych źródeł. Dodatkowo wzmacnia ją wzrastająca temperatura, co sprzyja stagnacji powietrza nad obszarami zabudowanymi i wzrostowi koncentracji zanieczyszczeń powietrza. Również obszary wiejskie, na których brak centralnych systemów ciepłowniczych, gdzie dominuje ogrzewanie indywidualne z kotłowni przydomowych, powinny podejmować

działania zmierzające do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, zwłaszcza poprzez rozwijanie odnawialnych źródeł energii oraz właściwe planowanie przestrzenne. Ponadto poważnym zagrożeniem jest susza. Polska leży w strefie klimatu przejściowego umiarkowanego, ale pomimo to na jej obszarze występują susze o ujemnych skutkach, stanowiące poważny problem ekonomiczny, społeczny i środowiskowy dla jednostek, gdzie powierzchnia użytków rolnych przekłada się na charakter gospodarczy obszaru, tak jak jest to w przypadku Gminy Pyrzyce.

Województwo zachodniopomorskie cechuje się wysoką powierzchnią obszarów zalesionych i dużym nasyceniem wodami powierzchniowymi. Jest charakterystyczne ze względu na bogactwo przyrodnicze regionu. Zachodniopomorskie rolnictwo wyróżnia stosunkowo duża powierzchnia gospodarstw oraz ukierunkowanie głównie na produkcję zbóż, ziemniaków i buraków cukrowych. Podobnie jak w całym kraju następuje tu proces starzenia się społeczeństwa. Zagrożenia występujące w regionie wiążą się głównie z powodzią od strony Odry oraz erozją brzegu morskiego i stopniowym cofaniem się łąd

Rekomendowane kierunki działań adaptacyjnych:

- wdrożenie zaleceń programu „Odra 2006” oraz zabezpieczenie rzek Przymorza przed powodzią powodowanymi przez opady nawalne wobec występującego zagrożenia powodziowego w kilku powiatach,
- rozwój systemów ograniczających podtopienia i zalania w miastach poprzez zwiększenie obszarów zielonych i wodnych oraz rozwój kanalizacji opadowej, a także zwiększenie wykorzystania tych wód dla potrzeb gospodarczych,
- ochrona i stabilizacja brzegu morskiego oraz ochrona portów, plaż i klifów przed wzrostem poziomu morza i erozją morską i opadową.

Ponadto rekomenduje się skoordynowanie działań z Meklemburgią i Brandenburgią – landami Niemiec realizującymi strategię adaptacyjną.

Źródło: <http://klimada.mos.gov.pl>

Zbyt niska pojemność retencyjna naturalna oraz sztucznych zbiorników wpływa na brak ich skuteczności oraz ogranicza ich funkcjonowanie w sytuacjach nadmiaru lub deficytu wód powierzchniowych. Na takich obszarach istnieje zwiększone prawdopodobieństwo występowania podtopień i powodzi błyskawicznych wywołanych silnymi opadami, zalewających obszary. Wobec tego, w celu adaptacji do zmian klimatu i ograniczenia negatywnych skutków związanych wystąpieniem ulewnych deszczy, czy roztopów po dużych opadach śniegu, a także dla zabezpieczenia przeciwpowodziowego należy zwiększać pojemność retencyjną zlewni, w tym m.in. poprzez budowanie zbiorników retencyjnych. Ponadto oprócz budowy zbiorników istotne jest w celu przeciwdziałania wyłęgania lokalnych

podtopień zwiększenie ilości wody przetrzymywanej w korytach cieków i rowach melioracyjnych. Systematyczna konserwacja, modernizację oraz budowa nowych urządzeń, a następnie ich właściwa eksploatacja ma wpływ na ograniczenie ich wystąpienia. W związku z tym, istotny jest rozwój infrastruktury wodno – melioracyjnej na obszarze Gminy, który wpływa na łagodzenie zagrożeń naturalnych.

Do rozwiązań w zakresie adaptacji do zmian klimatu należy również kształtowanie odpowiedniej struktury użytkowania terenu. Ważne jest podejmowanie prac dotyczących renaturyzacji koryt cieków, zmierzających do przywrócenia ich naturalnych charakterystyk, (również poprzez roboty hydrotechniczne i prace utrzymaniowe), ograniczenie nadmiernego zagrożenia erozją, poprzez m.in. wsiewki poplonowe, międzyplony ścierniskowe, czy zwiększanie powierzchni zalesionych, wprowadzanie zadrzewień, w tym na terenach zniszczonych, niewykorzystanych rolniczo, czy gruntach rolnych o niskiej przydatności dla rolnictwa i podatnych na degradację.

Zjawisko suszy powoduje przesuszenie gleby, obniżenie poziomu wód oraz zmniejszenie przepływu wody w rzekach i rowach melioracyjnych. W okresie wegetacji roślin może spowodować duże straty w rolnictwie. Realizując postanowienia ustawy Prawo wodne, tworzone są specjalne plany przeciwdziałania skutkom suszy. Plany zawierają przede wszystkim analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych, propozycje budowy, rozbudowy lub przebudowy urządzeń wodnych, propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji oraz katalog działań służących ograniczeniu skutków suszy.

Zwiększenie możliwości zapobiegania ewentualnym zagrożeniom i reagowania na nie jest możliwe dzięki działalności straży pożarnej oraz odpowiedniego jej wyposażenia, umożliwiającego skuteczne prowadzenie akcji ratowniczych.

Gwałtowne i negatywne zjawiska wynikające ze zmian klimatu występują coraz częściej, dlatego coraz bardziej istotne jest przygotowanie Gminy i jej infrastruktury na zmiany klimatu. Zaplanowane w Programie Ochrony Środowiska zadania mają na celu mitygację, adaptację do zmian klimatu oraz ograniczenie jego skutków. Należą do nich m.in. działania służące przede wszystkim ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń w zakresie: efektywności energetycznej (termomodernizacje budynków, wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii, wymiany kotłów na ekologiczne, wymiana oświetlenia), transportu – poprawy jakości dróg, w dziedzinie gospodarki odpadami – ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów, powstających ścieków oraz ich efektywnego zagospodarowania, zaangażowanie społeczne i wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców, uwzględnianie zmian klimatu w dokumentach planistycznych.

3.4.2 Działania edukacyjne w zakresie ochrony środowiska

Zgodnie z przepisem art. 77 z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2019 r. poz. 1396 z późn. zm.), problematykę ochrony środowiska uwzględnia się w podstawach programowych kształcenia ogólnego dla wszystkich typów szkół. Obowiązkiem tym ustawodawca objął również organizatorów kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych i środki masowego przekazu, które są obowiązane kształtować pozytywny stosunek społeczeństwa do ochrony środowiska oraz popularyzować zasady tej ochrony w publikacjach i audycjach. Konstytucyjnych podstaw dla realizacji edukacji ekologicznej należy upatrywać w zasadzie zrównoważonego rozwoju (art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polski z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. nr 78 poz. 483)) oraz w generalnym obowiązku każdego obywatela do dbałości o stan środowiska oraz odpowiedzialności za spowodowane przez siebie jego pogorszenie określonym w art. 86 Konstytucji RP.

Edukacja ekologiczna na terenie Gminy prowadzona jest przede wszystkim w formalnym systemie kształcenia. Ocenia się jednak, że poziom świadomości mieszkańców Gminy oraz lokalnych interesariuszy w zakresie efektywności energetycznej i możliwości oszczędzania energii nie jest jeszcze zadawalający, dlatego planowana jest dalsza realizacja kampanii informacyjno-edukacyjnych i promocyjnych, których celem będzie komunikacja z mieszkańcami i lokalnymi interesariuszami oraz podniesienie ich wiedzy w zakresie ochrony środowiska.

Proponowane zadania w zakresie edukacji ekologicznej to:

- edukacja lokalnej społeczności z zakresu efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii,
- prowadzenie kampanii informacyjno – promocyjnej w zakresie gospodarki niskoemisyjnej oraz wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej budynków,
- promowanie atrakcyjności transportu publicznego, pieszego i rowerowego,
- promowanie ochrony środowiska przyrodniczego na terenie Gminy,
- działania zmierzające do różnicowania rolnictwa w kierunku rolnictwa ekologicznego,
- edukacja społeczeństwa z zakresu oddziaływania i negatywnych skutków promieniowanie elektromagnetycznego,
- edukacja mieszkańców w zakresie racjonalnego korzystania z zasobów wodnych,
- prowadzenie akcji edukacyjno – informacyjnych w zakresie właściwego postępowania z odpadami oraz ograniczenia ich powstawania,
- edukacja mieszkańców w zakresie właściwego zachowania się w sytuacji wystąpienia nadzwyczajnego zagrożenia.

3.4.3 Nadzwyczajne zagrożenia środowiskowe

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska są pojęciem, które zostało zdefiniowane w art. 104 ust. 2 w ustawie z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska jako zagrożenie spowodowane gwałtownym zdarzeniem, nie będącym klęską żywiołową, które może wywołać znaczne zniszczenie środowiska lub pogorszenie jego stanu, stwarzające powszechne niebezpieczeństwo dla ludzi i środowiska.

W chwili obecnej pojęcie to nie jest definiowane, chociaż powszechnie w środowisku twierdzi się, że zastąpiło je pojęcie poważnej awarii, zdefiniowane w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2019 r. poz. 1396 z późn.zm.). Wobec powyższego, rozumiane jest jako zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia, zdrowia ludzi lub środowiska, a także powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Jako nadzwyczajne zagrożenie dla środowiska, a także poważną awarię należy traktować zdarzenia, takie jak: pęknięcie i rozszczelnienie instalacji rurociągów transportowych, wybuch, awarię zbiornika, katastrofę autocysterny lub cysterny kolejowej przewożącej substancję niebezpieczną, awarię obiektów hydrotechnicznych, itp.

Kolejnym aktem prawnym definiującym pojęcie nadzwyczajnych zagrożeń jest ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1372 z późn.zm.) i jest definiowane jako inne niż pożar i klęska żywiołowa zdarzenie wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody stanowiące zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska, któremu zapobieżenie lub którego usunięcie skutków nie wymaga zastosowania nadzwyczajnych środków. W świetle tej ustawy ochrona przeciwpożarowa polega m.in. na realizacji przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem. Zdarzeniem miejscowym nazywane są skażenia obszaru substancjami radioaktywnymi, skażenia niebezpiecznymi substancjami chemicznymi, skażenia chemiczne i biologiczne w wyniku katastrof obiektów hydrotechnicznych.

W ostatnich latach odnotowano zagrożenia środowiskowe: przymrozki i mrozy, wichury, gradobicia i susze. Ponadto obszar Gminy narażony jest na wystąpienie powodzi i podtopień. Na terenie Gminy brak jest zakładów przemysłowych zaliczanych do kategorii obiektów o zwiększonym lub dużym ryzyku poważnej awarii przemysłowej, jednak zlokalizowane są małe i średnie zakłady, które mogą stanowić ryzyko awarii. Należy też zaznaczyć, że ewentualne poważne zdarzenia mogą również mieć miejsce podczas transportu drogowego

substancji niebezpiecznych przez teren Gminy, niewłaściwego postępowania z odpadami niebezpiecznymi, magazynowania substancji niebezpiecznych oraz zagrożenia pożarowego. W związku z powyższym zagrożenia dotyczą zanieczyszczenia powietrza, gruntu oraz wody, co może stanowić zagrożenia dla środowiska i życia ludzi w Gminie o charakterze rolniczym.

W związku z tym, konieczne jest podejmowania działań m.in. z zakresu rozwoju systemów ostrzegania mieszkańców, konserwacji urządzeń infrastruktury energetycznej, przeciwdziałania skutkom suszy modernizacji i budowy infrastruktury uwzględniającej dynamiczne zmiany pogodowe.

3.4.4 Monitoring środowiska

Państwowy monitoring środowiska został powołany ustawą z dnia 10 lipca 1991 roku o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2019 r. poz. 1355) w celu zapewnienia wiarygodnych informacji o stanie środowiska.

Stanowi on system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz zbierania, analizowania, udostępniania wyników badań i oceny elementów środowiska. Jego celem jest systematyczne informowanie organów administracji i społeczeństwa o:

- jakości elementów przyrodniczych, dotrzymywaniu standardów jakości środowiska określonych przepisami oraz obszarach występowania przekroczeń tych standardów,
- występujących zmian jakości elementów przyrodniczych i przyczynach tych zmian, w tym powiązaniach przyczynowo skutkowych występujących pomiędzy emisjami i stanem elementów przyrodniczych.

Państwowy Monitoring Środowiska realizowany jest na podstawie:

- wieloletnich programów państwowego monitoringu środowiska opracowanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i zatwierdzanych przez ministra właściwego do spraw środowiska,
- wojewódzkich programów monitoringu opracowanych przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska i zatwierdzonych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Aktualny Program Monitoringu Środowiska obejmuje lata 2016-2020 i został opracowany przez Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz zatwierdzony w dniu 1 października 2015 roku. Obejmuje on monitoring następujących podsystemów: jakości powietrza, jakości wód, jakości gleby i ziemi, przyrody, hałasu, pól elektromagnetycznych, promieniowania jonizującego.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce wykorzystuje i będzie wykorzystywał informacje wytworzone w ramach PMŚ w celu monitorowania skuteczności działań i strategicznego planowania w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

Gmina współpracuje z Inspekcją Ochrony Środowiska dotyczącą lokalnych miejsc występowania zanieczyszczeń wód czy gruntu. Informacje dotyczące stacji pomiarowych na terenie Gminy Pyrzyce znajdują się w Programie Państwowego Monitoringu Środowiska dla Województwa Zachodniopomorskiego 2016-2020. Przekazywane dane i przeprowadzone na terenie Gminy badania, ich analiza, wyniki ocen, prognoza są dostępne na stronach internetowych WIOŚ w Szczecinie i siedzibie Inspektoratu.

4. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie

4.1 Nadrzędny cel programu

Zrównoważony rozwój Gminy Pyrzyce wpływający na poprawę stanu środowiska oraz zachowanie walorów przyrodniczych na tym terenie.

4.2 Kierunki interwencji, cele oraz zadania wynikające z oceny stanu środowiska

Na podstawie diagnozy stanu istniejącego oraz zagrożeń środowiska przyrodniczego Gminy Pyrzyce, zachowując spójność z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na szczeblu krajowym, wojewódzkim oraz powiatowym, dla każdego z obszarów interwencji określono kierunki interwencji oraz wyznaczono cele i zadania do realizacji.

W ramach obszarów interwencji wyznaczono cele operacyjne i działania ekologiczne. Harmonogram działań obejmuje głównie zadania własne samorządu gminnego. Do zadań monitorowanych samorządu gminnego należy przede wszystkim nadzór nad wdrażaniem postanowień przedmiotowego dokumentu.

Zaplanowane zadania mają na celu poprawę jakości środowiska na terenie Gminy Pyrzyce. Ich realizacja nie wpłynie negatywnie na obszary chronione, w tym obszary Natura 2000. Zarówno na etapie realizacji, jak i eksploatacji powstałej infrastruktury, nie będą podejmowane działania, których skutkiem byłoby naruszenie katalogu czynności zabronionych w odniesieniu do form ochrony przyrody, występujących na tym obszarze. Zadania nie wpłyną w sposób znaczący na populację siedlisk i gatunków chronionych. Realizacja Programu nie wpłynie negatywnie na realizację celów ochrony obszarów chronionych. Przedsięwzięcia prowadzone będą na terenach głównie zurbanizowanych. Spodziewane są jedynie krótkoterminowe oddziaływania lub uciążliwości związane z prowadzonymi robotami budowlanymi, które ustaną po ich zakończeniu.

Należy zaznaczyć, że podmioty realizujące poszczególne działania powinny każdorazowo rozpatrywać kwestie ich wpływu na środowisko na kolejnych etapach procesu planistycznego i inwestycyjnego, po doprecyzowaniu lokalizacji, rodzaju i zakresu danego przedsięwzięcia, wpisującego się w założenia niniejszego dokumentu.

HARMONOGRAM RZECZOWO – FINANSOWY REALIZACJI ZADAŃ

Zgodnie z *Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska* (MŚ, Warszawa, 2 września 2015 r.), w przedmiotowym dokumencie należy zamieścić harmonogram rzeczowo – finansowy realizacji zadań własnych samorządu opracowującego POŚ. W tabeli poniżej przedstawiono zestawienie wszystkich planowanych do realizacji działań w ramach *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026*.

Tabela 51. Cele i kierunki interwencji oraz zadania Programu Ochrony Środowiska Gminy Pyrzyce

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	Wartość średniorocznych stężeń zanieczyszczeń powietrza w roku kalendarzowym dla: dwutlenku azotu (NO ₂) dwutlenku siarki (SO ₂) pyłu PM10 pyłu PM2,5 benzenu (C6H6) ołowiu (Pb) (WIOŚ)	NO ₂ = 6 µg/m ³ SO ₂ = 2 µg/m ³ Pył zawieszony PM10 = 16 µg/m ³ Pył zawieszony PM2,5 = 13 µg/m ³ Benzen 0,4 µg/m ³ Ołów 0,004 µg/m ³ (WIOŚ 2018)	NO ₂ : < 6 µg/m ³ , SO ₂ : < 2 µg/m ³ , Pył zawieszony PM10: < 16 µg/m ³ , Pył zawieszony PM 2,5 < 13 µg/m ³ , Benzen < 0,4 µg/m ³ , Ołów < 0,004 µg/m ³ . Spadek zanieczyszczeń (WIOŚ 2018)	Ograniczanie emisji zanieczyszczeń powietrza Poprawa efektywności energetycznej	Modernizacja oświetlenia na terenie miejscowości Brzezin	Gmina Pyrzyce	Brak środków finansowych; nagle, nieprzewidziane zdarzenia
ZAGROŻENIA HAŁASEM	POPRAWA KLIMATU AKTUSTYCZNEGO	Maksymalna wartość przekroczeń dopuszczalnych wartości poziomu hałasu	-	Utrzymanie dopuszczalnej wartości hałasu poniżej maksymalnej wartości	Ograniczenie natężenia hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych	Przebudowa ul. Słowackiego w Pyrzycach II etap	Gmina Pyrzyce	Brak środków finansowych, zmiana uwarunkowań prawnych
					Ograniczenie natężenia hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych	Przebudowa ul. Owocowej w Pyrzycach wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą	Gmina Pyrzyce	Brak środków finansowych, zmiana uwarunkowań prawnych

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
					Ograniczenie natężenia hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych	Przebudowa ul. Mickiewicza w Pyrzycach	Gmina Pyrzyce	Brak środków finansowych, zmiana uwarunkowań prawnych
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	ZACHOWANIE POZIOMÓW PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH PONIŻEJ DOPUSZCZALNYCH NORM	Utrzymanie natężenia pola elektromagnetycznego o poniżej stanu dopuszczalnego (WIOŚ)	-	(<7 V/m)	Ograniczenie zagrożenia polami elektromagnetycznymi	Wprowadzanie do mpzp zapisów w zakresie możliwości lokalizacji urządzeń emitujących promieniowanie elektromagnetyczne	Gmina Pyrzyce	Zmiana uwarunkowań prawnych, niewystarczający zasięg
GOSPODAROWANIE WODAMI	DOBRY STAN WÓD POWIERZCHNIOWYCH	Liczba wymienionych wodomierzy (szt.) (Dane z Pyrzyckiego Przedsiębiorstwa Komunalnego)	-	bd	Zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	Wymiana wodomierzy	Pyrzyckie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. ul. Kościuszki 26, 74-200 Pyrzyce	Brak środków finansowych, nagłe nieprzewidziane zdarzenie
		Liczba wykonanych studni (szt.) (Dane z Pyrzyckiego Przedsiębiorstwa Komunalnego)	-	bd	Zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	Wykonanie studni wodomierzowych, kontrolnych	Pyrzyckie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. ul. Kościuszki 26, 74-200 Pyrzyce	Brak środków finansowych, nagłe nieprzewidziane zdarzenie
GOSPODARKA WODNO - ŚCIEKOWA	ZAPEWNIENIE DOSTĘPU DO CZYSTEJ WODY	Liczba przyłączy (szt.) (Dane z Pyrzyckiego Przedsiębiorstwa Komunalnego)	0	32	Rozbudowa infrastruktury wodno - kanalizacyjnej	Budowa sieci wodociągowej w ul. Bogustawa - Szczecińska	Pyrzyckie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. ul. Kościuszki 26, 74-200 Pyrzyce	Brak środków finansowych, zmiana uwarunkowań prawnych
		Długość sieci (mb) (Dane z Pyrzyckiego Przedsiębiorstwa Komunalnego)	0	1 050				
		Liczba przyłączy (szt.) (Dane z Pyrzyckiego Przedsiębiorstwa Komunalnego)	0	13	Rozbudowa infrastruktury wodno - kanalizacyjnej	Budowa sieci wodociągowej od Placu Wolności do węzła na istniejącym przewodzie fi 200 u wylotu w ul. Lipiańskiej	Pyrzyckie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. ul. Kościuszki 26, 74-200 Pyrzyce.	Brak środków finansowych, zmiana uwarunkowań prawnych
		Długość sieci (mb) (Dane z Pyrzyckiego Przedsiębiorstwa Komunalnego)	0	795				

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
		Długość sieci (mb) (Dane z Pyrzyckiego Przedsiębiorstwa Komunalnego)	0	3 630	Rozbudowa infrastruktury wodno - kanalizacyjnej	Budowa magistralnej sieci wodociągowej – Młodych Techników - Dworcowa	Pyrzyckie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. ul. Kościuszki 26, 74-200 Pyrzyce	Brak środków finansowych, zmiana uwarunkowań prawnych
		Liczba przyłączy (szt.) (Dane z Pyrzyckiego Przedsiębiorstwa Komunalnego)	0	133	Rozbudowa infrastruktury wodno - kanalizacyjnej	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Brzesko	Pyrzyckie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. ul. Kościuszki 26, 74-200 Pyrzyce	Brak środków finansowych, zmiana uwarunkowań prawnych
		Długość sieci (mb) (Dane z Pyrzyckiego Przedsiębiorstwa Komunalnego)	0	5 968				
		Liczba przyłączy (szt.) (Dane z Pyrzyckiego Przedsiębiorstwa Komunalnego)	0	35	Rozbudowa infrastruktury wodno - kanalizacyjnej	Budowa kolektora sanitarnego w ul. Bogusława - Szczecińska	Pyrzyckie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. ul. Kościuszki 26, 74-200 Pyrzyce	Brak środków finansowych, zmiana uwarunkowań prawnych
		Długość sieci (mb) (Dane z Pyrzyckiego Przedsiębiorstwa Komunalnego)	0	1 050				
		Liczba przyłączy (szt.) (Dane z Pyrzyckiego Przedsiębiorstwa Komunalnego)	0	24	Rozbudowa infrastruktury wodno - kanalizacyjnej	Budowa kolektora sanitarnego w ul. Sikorskiego do ul. Mickiewicza	Pyrzyckie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. ul. Kościuszki 26, 74-200 Pyrzyce	Brak środków finansowych, zmiana uwarunkowań prawnych
		Długość sieci (mb) (Dane z Pyrzyckiego Przedsiębiorstwa Komunalnego)	0	800				
		Liczba przyłączy (szt.) (Dane z Pyrzyckiego Przedsiębiorstwa Komunalnego)	0	20	Rozbudowa infrastruktury wodno - kanalizacyjnej	Budowa kolektora sanitarnego w ul. 1 Maja	Pyrzyckie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. ul. Kościuszki 26, 74-200 Pyrzyce	Brak środków finansowych, zmiana uwarunkowań prawnych
		Długość sieci (mb) (Dane z Pyrzyckiego	0	705				

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
		Przedsiębiorstwa Komunalnego)						
		Długość sieci (mb) (Dane z Pyrzyckiego Przedsiębiorstwa Komunalnego)	0	300	Rozbudowa infrastruktury wodno - kanalizacyjnej	Budowa kanalizacji sanitarnej – Żwirki i Wigury	Pyrzyckie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. ul. Kościuszki 26, 74-200 Pyrzyce	Brak środków finansowych, zmiana uwarunkowań prawnych
ZASOBY GEOLOGICZNE	OCHRONA ZASOBOW ZŁÓŻ KOPALIN	Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego w Pyrzycach)	0	>1	Racjonalne gospodarowanie zasobami	Działania edukacyjne promujące racjonalną gospodarkę zasobami naturalnymi i ich ochrona	Gmina Pyrzyce	Nie dotarcie do wszystkich interesariuszy, brak efektów prowadzonych działań
GLEBY	OCHRONA PRZED DEGRADACJĄ GLEB	Liczba przeprowadzonych akcji promocyjnych (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego w Pyrzycach)	0	>1	Poprawa jakości gleb w tym użytkowanych w celach rolniczych	Promocja rolnictwa ekologicznego i stosowanie dobrych praktyk rolniczych	Gmina Pyrzyce, ODR, AMiR	Nie dotarcie do wszystkich interesariuszy, brak efektów prowadzonych działań
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	BUDOWA SYSTEMU GOSPODARKI ODPADAMI ZGODNEGO Z WYMAGANIAMI KPGO 2022	Zwiększenie ilości odbieranych odpadów (Mg) (Dane z Pyrzyckiego Przedsiębiorstwa Komunalnego)/	0	350	Ograniczenie ilości odpadów Selektywne zbieranie odpadów	Modernizacja Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w Pyrzycach	Pyrzyckie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. ul. Kościuszki 26, 74-200 Pyrzyce	Brak środków finansowych, wydłużenie inwestycji w czasie
ZASOBY PRZYRODNICZE	ZACHOWANIE WALORÓW I ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH	Liczba zrewitalizowanych Parków (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego w Pyrzycach)	0	1	Rozwój obszarów zieleni oraz utrzymanie terenów już istniejących	Rewitalizacja parki im. M Matysiaka	Gmina Pyrzyce	Nagle nieprzewidziane zdarzenie
ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	OCHRONA PRZED POWAŻNYMI AWARIAMI I ZAGROŻENIAMI NATURALNYMI	Liczba zdarzeń o znamionach poważnej awarii (GIOŚ)	0	0	Minimalizacja możliwości wyłączenia poważnych awarii	Wyposażanie jednostek OSP w odpowiedni sprzęt, dofinansowanie ich funkcjonowania	Gmina Pyrzyce, Urząd Wojewódzki	Brak środków finansowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Urzędu Miejskiego w Pyrzycach

Tabela 52. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (zł)									Źródła finansowania	
			2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Razem		
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	Modernizacja oświetlenia na terenie miejscowości Brzezin	Gmina Pyrzyce	7 500	.	.	.	.	.	.	.	.	7 500	Budżet Gminy Pyrzyce (fundusz sołecki)
ZAGROŻENIA HAŁASEM	Przebudowa ul. Słowackiego w Pyrzycach II etap	Gmina Pyrzyce	900 000	.	.	.	.	.	.	.	.	900 000	Budżet Gminy Pyrzyce
	Przebudowa ul. Owocowej w Pyrzycach wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą	Gmina Pyrzyce	40 000	.	.	.	.	.	.	.	.	40 000	Budżet Gminy Pyrzyce
	Przebudowa ul. Mickiewicza w Pyrzycach	Gmina Pyrzyce	240 000	.	.	.	.	.	.	.	.	240 000	Budżet Gminy Pyrzyce
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	Wprowadzanie do mpzp zapisów w zakresie możliwości lokalizacji urządzeń emitujących promieniowanie elektromagnetyczne	Gmina Pyrzyce	Koszty w ramach opracowań mpzp									Budżet Gminy Pyrzyce	
GOSPODAROWANIE WODAMI	Wymiana wodomierzy	Pyrzyckie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. ul. Kościuszki 26, 74-200 Pyrzyce	82 800	82 800	82 800	.	.	.	.	.	.	248 400	Budżet Pyrzyckiego Przedsiębiorstwa Komunalnego

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (zł)								Źródła finansowania	
			2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026		Razem
	Wykonanie studni wodomierzowych, kontrolnych	Pyrzyckie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. ul. Kościuszki 26, 74-200 Pyrzyce	10 000	10 000	10 000	.	.	.	.	.	30 000	Budżet Pyrzyckiego Przedsiębiorstwa Komunalnego
GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA	Budowa sieci wodociągowej w ul. Bogusława - Szczecińska	Pyrzyckie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. ul. Kościuszki 26, 74-200 Pyrzyce	954 056	.	.	.	.	.	.	.	954 056 zł	Dotacja/ Kredyt Bankowy
	Budowa sieci wodociągowej od Placu Wolności do węzła na istniejącym przewodzie fi 200 u wylotu w ul. Lipiańskiej	Pyrzyckie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. ul. Kościuszki 26, 74-200 Pyrzyce.	.	787 720	.	.	.	.	.	.	787 720	Dotacja/ Kredyt Bankowy
	Budowa magistralnej sieci wodociągowej – Młodych Techników - Dworcowa	Pyrzyckie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. ul. Kościuszki 26, 74-200 Pyrzyce	.	.	4 957 022	.	.	.	.	.	4 957 022	Dotacja/ Kredyt Bankowy
	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Brzesko	Pyrzyckie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. ul. Kościuszki 26, 74-200 Pyrzyce	5 631 413	.	.	.	.	.	.	.	5 631 413	Dotacja/ Kredyt Bankowy
	Budowa kolektora sanitarnego w ul. Bogusława - Szczecińska	Pyrzyckie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. ul. Kościuszki 26, 74-200 Pyrzyce	.	2 017 105	.	.	.	.	.	.	2 017 105	Dotacja/ Kredyt Bankowy
	Budowa kolektora sanitarnego w ul. Sikorskiego do ul. Mickiewicza	Pyrzyckie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. ul. Kościuszki 26, 74-200 Pyrzyce	.	2 483 449	.	.	.	.	.	.	2 483 449	Dotacja/ Kredyt Bankowy

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (zł)									Źródła finansowania	
			2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Razem		
	Budowa kolektora sanitarnego w ul. 1 Maja	Pyrzyckie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. ul. Kościuszki 26, 74-200 Pyrzyce	.	.	1 459 718	.	.	.	.	.	.	1 459 718	Dotacja/ Kredyt Bankowy
	Budowa kanalizacji sanitarnej – Żwirki i Wigury	Pyrzyckie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. ul. Kościuszki 26, 74-200 Pyrzyce	.	.	1 438 930	.	.	.	.	.	.	1 438 930	Dotacja/ Kredyt Bankowy
ZASOBY GEOLOGICZNE	Działania edukacyjne promujące racjonalną gospodarkę zasobami naturalnymi i ich ochrona	Gmina Pyrzyce	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	Budżet Gminy Pyrzyce
GLEBY	Promocja rolnictwa ekologicznego i stosowanie dobrych praktyk rolniczych	Gmina Pyrzyce, ODR, AMiR	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	Budżet ODR, AMiR, Gminy Pyrzyce
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	Modernizacja Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w Pyrzycach	Pyrzyckie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. ul. Kościuszki 26, 74-200 Pyrzyce		2 000 000	.	.	.	.	.	.	.	2 000 000	WFOŚiGW w Szczecinie Budżet Pyrzyckiego Przedsiębiorstwa Komunalnego Sp. z o. o.
ZASOBY PRZYRODNICZE	Rewitalizacja parki im. M Matysiaka	Gmina Pyrzyce	100 000	.	.	.	.	.	.	.	.	100 000	Budżet Gminy Pyrzyce
ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Wyposażanie jednostek OSP w odpowiedni sprzęt, dofinansowanie ich funkcjonowania	Gmina Pyrzyce, Urząd Wojewódzki	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	Budżet Gminy Pyrzyce, Dotacje z Województwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Urzędu Miejskiego w Pyrzycach

Tabela 53. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
1.	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	Prowadzenie systemu monitoringu powietrza oraz kontrola dotrzymania standardów emisyjnych	WIOŚ	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, WIOŚ	-
2.	ZAGROŻENIA HAŁASEM	Prowadzenie monitoringu poziomu hałasu w środowisku	WIOŚ	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, WIOŚ	-
3.	POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	Prowadzenie monitoring natężenia pól elektromagnetycznych	WIOŚ	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, WIOŚ	-
4.	GOSPODAROWANIE WODAMI	Prowadzenie monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych	WIOŚ	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, WIOŚ	-
5.	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	Kontrola pozwoleń wodno-prawnych	Urząd Marszałkowski, WIOŚ	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Środki własne jednostek realizujących	-
6.	ZASOBY GEOLOGICZNE	Kontrola i ograniczenie nielegalnej eksploatacji kopalni	Okręgowy Urząd Górniczy	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, Środki własne OUG	-
7.	GLEBY	Zapobieganie zanieczyszczeniom gleb, zwłaszcza środkami ochrony roślin i metalami ciężkimi	Urząd Marszałkowski, ODR, Właściciele gospodarstw rolnych	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Środki własne jednostek realizujących	-
8.	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	Prowadzenie i monitorowanie bazy danych azbestu i PCB	Urząd Marszałkowski	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, fundusze zewnętrzne	-
9.	ZASOBY PRZYRODNICZE	Monitorowanie i kontrolowanie podmiotów korzystających ze środowiska	WIOŚ	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, WIOŚ	-
10.	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Prowadzenie kontroli na terenach zakładów przemysłowych	WIOŚ	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, WIOŚ	-

Źródło: Opracowanie własne

4.3 Instrumenty realizacji programu

Ochrona środowiska przyrodniczego realizowana jest na mocy wielu ustaw, wśród których najważniejsze to Prawo ochrony środowiska, Prawo wodne, ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym, ustawa o ochronie przyrody, ustawa o odpadach, Prawo geologiczne i górnicze, Prawo budowlane. Instrumenty realizacji Programu Ochrony Środowiska wynikające z zapisów ustawowych można podzielić na: prawne, finansowe, społeczne, polityczne i strukturalne.

INSTRUMENTY POLITYCZNE

Do najważniejszych instrumentów politycznych należy: Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r. ”Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2024” oraz Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020.

INSTRUMENTY PRAWNE

Wśród instrumentów prawnych wyróżnić można:

- pozwolenie wodnoprawne,
- decyzję o emisji do powietrza,
- decyzję dotyczącą hałasu,
- decyzję o wykonaniu oceny oddziaływania na środowisko istniejącego obiektu,
- decyzję dotyczącą gospodarowania odpadami.

INSTRUMENTY FINANSOWE

Do instrumentów finansowych należy m. in.: opłata za gospodarcze korzystanie ze środowiska, administracyjna kara pieniężna. Źródłami pozyskiwania środków na finansowanie zadań związanych z ochroną środowiska są także:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- emisja obligacji komunalnych,
- budżet powiatu,
- kredyty bankowe,
- fundusze unijne (strukturalne, programy pomocowo-operacyjne, pozostałe instrumenty finansowe unijne wspomagające ochronę środowiska np. Fundusz LIFE+).

INSTRUMENTY SPOŁECZNE

Można je podzielić na dwie zasadnicze grupy:

- wewnętrzne, czyli dotyczące działań samorządów i realizowane poprzez działania edukacyjne,
- zewnętrzne – polegające na budowaniu komunikacji społecznej (konsultacje, debaty publiczne, kampanie edukacyjne).

INSTRUMENTY STRUKTURALNE

Są to przede wszystkim strategie i programy wdrożeniowe oraz systemy zarządzania środowiskowego.

5. System realizacji programu ochrony środowiska

5.1 Struktura zarządzania środowiskiem

Sprawna i skuteczna realizacja planowanych zadań w zakresie ochrony środowiska na terenie Gminy Pyrzyce umożliwi osiągnięcie założonych celów, określonych w ramach kilku istotnych obszarów interwencji. W związku z tym, Gmina musi jednocześnie dysponować zasobami finansowymi, organizacyjnymi oraz infrastrukturalnymi.

ZASOBY FINANSOWE

Realizacja zadań Programu Ochrony Środowiska wymaga zabezpieczenia i uzyskania środków budżetowych, jak i pozabudżetowych. Wdrażanie Programu powinno być możliwe między innymi dzięki stworzeniu sprawnego systemu finansowania ochrony środowiska, w którym podstawowymi źródłami finansowania są fundusze ekologiczne, programy pomocowe, środki własne inwestorów oraz budżet Gminy.

Realizacja inwestycji w zakresie ochrony środowiska może być wspierana za pomocą funduszy zewnętrznych pozyskiwanych w formie dotacji bezzwrotnej lub preferencyjnej pożyczki. Źródłem finansowania inwestycji z zakresu infrastruktury przyczyniającej się do ochrony środowiska, mogą być fundusze Unii Europejskiej, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Bank Ochrony Środowiska S.A. oraz Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych.

ZASOBY ORGANIZACYJNE

Realizacja planowanych inwestycji, oprócz zabezpieczenia odpowiedniego finansowania, wymaga również właściwej organizacji wewnętrznej. Ponadto problem ochrony środowiska na analizowanym obszarze odgrywa kluczową rolę na etapie opracowywania dokumentów planistycznych. Cele i zadania w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska zostały ujęte w opracowanych planach i strategiach, obowiązujących na terenie Gminy. Cele zawarte w tych dokumentach są sukcesywnie realizowane przez pracowników Urzędu Miejskiego

w Pyrzycach oraz przez przedsiębiorców i inne jednostki, w szczególności w zakresie edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży oraz rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej Gminy. Jednostka samorządu terytorialnego dysponuje odpowiednio przygotowanym zasobem organizacyjnym, umożliwiającym skuteczną i sprawną realizację zaplanowanych zadań.

ZASOBY INFRASTRUKTURALNE

Zadania planowane do realizacji w ramach poszczególnych priorytetów i celów, zostały określone z uwzględnieniem obecnych zasobów infrastrukturalnych Gminy oraz realnych możliwości ich potencjalnej rozbudowy. W związku z tym można przyjąć, że z punktu widzenia zasobów infrastrukturalnych, realizacja planowanych zadań jest możliwa.

Analizując możliwość zastosowania przedstawionych rozwiązań na podstawie uwarunkowań dotyczących istniejącej infrastruktury, organizacji i zarządzania ochroną środowiska oraz sytuacji finansowej Gminy, stwierdzono, że wszystkie zaproponowane przedsięwzięcia są możliwe do zrealizowania uwzględniając następujące warunki:

- etapowość wdrażania przewidzianych do realizacji zadań,
- powołanie zespołu konsultacyjnego, którego zadaniem byłby nadzór w zakresie wdrażania, realizacji oraz monitoringu funkcjonowania programu,
- pozyskanie dodatkowych środków finansowych na realizację przewidzianych w programie zadań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych.

Pomimo że analizowana jednostka samorządu terytorialnego posiada niezbędne zasoby, sprawną i skuteczną realizację planowanych zadań mogą uniemożliwić następujące czynniki:

- zmiana uwarunkowań prawnych, mających wpływ na zmianę zakresu obowiązków dla władz Gminy oraz mających wpływ na jego sytuację finansową,
- niewłaściwe zarządzanie wdrażaniem Programu, monitorowanie efektów, brak korekt i uprzedzania ewentualnych zagrożeń,
- brak koordynacji pomiędzy gminami, a także brak współpracy ponadregionalnej w zakresie niektórych działań,
- wystąpienie nagłych, nieprzewidzianych awarii lub klęsk, które spowodują konieczność innego rozdysponowania środków finansowych.

PODMIOTY, DO KTÓRYCH SĄ KIEROWANE OBOWIĄZKI ZAWARTE W PROGRAMIE

Określone w Programie Ochrony Środowiska cele i wytyczone działania w zakresie ochrony środowiska na terenie Gminy wymagają wskazania podmiotów, do których adresowane są obowiązki wynikające z realizacji tych celów i działań. Są to grupy podmiotów, których zadaniem jest:

- organizacja i zarządzanie Programem,
- realizacja celów i zadań określonych w Programie,
- nadzór i monitoring realizacji Programu.

Ponadto, określono również obowiązki dla podmiotów korzystających ze środowiska w celu ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na poszczególne elementy środowiska. Bardzo istotną rolę w realizacji Programu odgrywają mieszkańcy Gminy. W związku z tym, również do tej grupy społeczeństwa kierowane są zadania.

Realizacja zadań i celów określonych w Programie kierowana jest także do administracji samorządowej i rządowej, jednostek pozarządowych i przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych, prowadzących działalność na terenie Gminy, a w szczególności do:

- Urzędu Miejskiego w Pyrzycach,
- Starostwa Powiatowego w Pyrzycach,
- Wojewody Zachodniopomorskiego,
- Nadleśnictwa Gryfino,
- Nadleśnictwa Myślibórz,
- Nadleśnictwo Choszczno i
- Nadleśnictwo Kliniska
- Właścicieli lasów prywatnych,
- Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych,
- Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej,
- Regionalnego Centrum Edukacji Ekologicznej,
- przedsiębiorstw komunalnych,
- przedsiębiorstw budowlanych,
- przedsiębiorstw energetycznych,
- przedsiębiorstw transportowych.

5.2 Struktura zarządzania programem

Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska powinno odbywać się w strukturze zadaniowo-instrumentalnej, obejmując wszystkie jednostki organizacyjne świadomie uczestniczące w jego realizacji.

Do podmiotów uczestniczących w organizacji i zarządzaniu Programem Ochrony Środowiska należą:

- Burmistrz Pyrzyc,
- Rada Miejska w Pyrzycach.

Do grupy podmiotów monitorujących przebieg realizacji i efekty Programu należą:

- WIOŚ, PSSE, IMGW, RZGW,
- Wojewódzki Konserwator Przyrody,
- Podmioty gospodarcze (w określonym zakresie),
- Jednostki naukowo-badawcze (na zlecenia w określonym zakresie),
- Podmioty finansujące realizację zadań,

Do grupy podmiotów kształtujących społeczne wsparcie Programu Ochrony Środowiska należą:

- lokalne media,
- placówki oświatowe (system edukacji ekologicznej),
- organizacje pozarządowe prowadzące działalność na obszarze Gminy.

Do grupy podmiotów bezpośrednio realizujących Program Ochrony Środowiska należą:

- podmioty gospodarcze realizujące zadania własne,
- samorząd gminny realizujący zadania publiczne w zakresie ochrony środowiska na swoim terenie.

Odbiorcą Programu Ochrony Środowiska jest społeczeństwo Gminy Pyrzyce, które dokonuje oceny: akceptacji lub krytyki zaplanowanych działań oraz uczestniczy w negocjacjach rozwiązujących konflikty na tle lokalizacji inwestycji lub przeznaczenia określonych terenów.

5.3 Monitoring programu ochrony środowiska

Zgodnie z art. 18 ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 1396 z późn. zm.), organ wykonawczy Gminy jest zobowiązany sporządzać co dwa lata raporty z wykonania programów ochrony środowiska, które następnie przedstawia na posiedzeniach Rady Miejskiej, a następnie przekazuje organowi wykonawczemu powiatu. Wskazane jest, by ewentualne korekty Programu Ochrony Środowiska były wprowadzane w drodze uchwały Rady Miejskiej. Pierwszy raport z wykonania przedmiotowego Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 powinien zostać przygotowany za lata 2019-2020, a następny za lata 2021-2022.

W związku z powyższym, podstawowe działania mające na celu kontrolę wdrażania Programu obejmują sporządzenie raportu co dwa lata, oceniającego postęp wdrażania programu ochrony środowiska, którego przykładowa formuła powinna zawierać:

- ocenę efektywności wykonania zadań,
- ocenę aktualności zidentyfikowanych problemów ekologicznych oraz adekwatności podjętych działań,
- ocenę stopnia realizacji Programu w odniesieniu do stopnia realizacji założonych działań i przyjętych celów,

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ
DO ROKU 2026**

- ocenę rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- ocenę przyczyn ewentualnych rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- ocenę niezbędnych modyfikacji Programu.

Nadzór i kontrola przebiegu realizacji i efektów wdrażania Programu prowadzona będzie przez:

- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie,
- Wojewódzką i Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną,
- Urząd Miejski w Pyrzycach.

Tabela 54. Propozycje wskaźników monitorowania celów

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		
		Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	Wartość średniorocznych stężeń zanieczyszczeń powietrza w roku kalendarzowym dla: dwutlenku azotu (NO ₂) dwutlenku siarki (SO ₂) pyłu PM10 pyłu PM2,5 benzenu (C ₆ H ₆) ołowiu (Pb) (WIOŚ)	NO ₂ = 6 µg/m ³ SO ₂ = 2 µg/m ³ Pył zawieszony PM10 = 16 µg/m ³ Pył zawieszony PM2,5 = 13 µg/m ³ Benzen 0,4 µg/m ³ Ołów 0,004 µg/m ³ (WIOŚ 2018)	NO ₂ : < 6 µg/m ³ , SO ₂ : < 2 µg/m ³ , Pył zawieszony PM10: < 16 µg/m ³ , Pył zawieszony PM2,5 < 13 µg/m ³ , Benzen < 0,4 µg/m ³ , Ołów < 0,004 µg/m ³ . Spadek zanieczyszczeń (WIOŚ 2018)
ZAGROŻENIA HAŁASEM	POPRAWA KLIMATU AKTUSTYCZNEGO	Maksymalna wartość przekroczeń dopuszczalnych wartości poziomu hałasu	-	Utrzymanie dopuszczalnej wartości hałasu poniżej maksymalnej wartości
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	ZACHOWANIE POZIOMÓW PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH PONIŻEJ DOPUSZCZALNYCH NORM	Utrzymanie natężenia pola elektromagnetycznego poniżej stanu dopuszczalnego (WIOŚ)	-	(< 7 V/m)
GOSPODAROWANIE WODAMI	DOBRY STAN WÓD POWIERZCHNIOWYCH	Liczba wymienionych wodomierzy (szt.) (Dane z Pyrzyckiego Przedsiębiorstwa Komunalnego)	-	Wzrost liczby wymienionych wodomierzy
		Liczba wykonanych studni (szt.) (Dane z Pyrzyckiego Przedsiębiorstwa Komunalnego)	-	Wzrost liczby wykonanych Studni
GOSPODARKA WODNO - ŚCIEKOWA	ZAPEWNIENIE DOSTĘPU DO CZYSTEJ WODY	Liczba przyłączy wodociągowych (szt.) (Dane z Pyrzyckiego Przedsiębiorstwa Komunalnego)	0	45
		Długość sieci wodociągowej (mb) (Dane z Pyrzyckiego Przedsiębiorstwa Komunalnego)	0	5 475

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYRZYCE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ
DO ROKU 2026**

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		
		Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa
		Komunalnego)		
		Liczba przyłączy kanalizacyjnych (szt.) (Dane z Pyrzyckiego Przedsiębiorstwa Komunalnego)	0	212
		Długość sieci kanalizacyjnej (mb) (Dane z Pyrzyckiego Przedsiębiorstwa Komunalnego)	0	8 823
ZASOBY GEOLOGICZNE	OCHRONA ZASOBOW ZŁÓŻ KOPALIN	Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego w Pyrzycach)	0	>1
GLEBY	OCHRONA PRZED DEGRADACJĄ GLEB	Liczba przeprowadzonych akcji promocyjnych (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego w Pyrzycach)	0	>1
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	BUDOWA SYSTEMU GOSPODARKI ODPADAMI ZGODNEGO Z WYMAGANIAMI KPGO 2022	Zwiększenie ilości odbieranych odpadów (Mg) (Dane z Pyrzyckiego Przedsiębiorstwa Komunalnego)/	0	350
ZASOBY PRZYRODNICZE	ZACHOWANIE WALORÓW I ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH	Liczba zrewitalizowanych Parków (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego w Pyrzycach)	0	1
ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	OCHRONA PRZED POWAŻNYMI AWARIAMI I ZAGROŻENIAMI NATURALNYMI	Liczba zdarzeń o znamionach poważnej awarii (GIOŚ)	0	0

Źródło: Opracowanie własne

6. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Opracowanie gminnego Programu ochrony środowiska wynika z ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 1396 z późn. zm.). Niniejszy Program zgodny jest z powyższą ustawą oraz innymi dokumentami na szczeblu krajowym, wojewódzkim i powiatowym, w których poruszana jest szeroko rozumiana problematyka ochrony środowiska.

Program Ochrony Środowiska jest dokumentem strategicznym, odnoszącym się do aspektów środowiskowych. Dokument ten określa i systematyzuje działania środowiskowe, niezbędne do poprawy jakości życia i stanu środowiska na terenie Gminy oraz przyczynia się do zapewniania jej zrównoważonego rozwoju.

Gmina Pyrzyce charakteryzuje się dobrze rozwiniętą infrastrukturą techniczną. Gmina zaopatrywana jest w gaz i ciepło sieciowe. Stan zaopatrzenia w sieć wodociągową jest bardzo dobry. Dobrze rozwinięta jest także sieć dróg, dzięki czemu mieszkańcy, jak i turyści

mogą korzystać z dogodnych połączeń komunikacyjnych. Na obszarze Gminy występują liczne formy ochrony przyrody. Należą do nich:

- Rezerwat przyrody „Brodogóry I”,
- Obszar Natura 2000 Dolina Płoni i Jezioro Miedwie,
- Obszar Natura 2000 Ostoja Miedwie,
- Użytek ekologiczny Piaskowe Góry,
- Pomniki przyrody,

W dokumencie został sformułowany nadrzędny cel Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce, który brzmi:

Zrównoważony rozwój Gminy Pyrzyce wpływający na poprawę stanu środowiska oraz zachowanie walorów przyrodniczych na tym terenie.

W Programie przeanalizowano 10 obszarów interwencji, do których należą: Ochrona klimatu i jakości powietrza, Zagrożenia hałasem, Pola elektromagnetyczne, Gospodarowania wodami, Gospodarka wodno – ściekowa, Zasoby geologiczne, Gleby, Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, Zasoby przyrodnicze oraz Zagrożenia poważnymi awariami. Następnie w ramach poszczególnych obszarów interwencji wyznaczono kierunki interwencji i zadania, które zostały zaprezentowane w formie tabelarycznej. Harmonogram planowanych działań obejmuje głównie zadania własne samorządu, ale także jednostek organizacyjnych i podmiotów działających na terenie Gminy Pyrzyce. Wdrażanie Programu odbywać się będzie przez stałe monitorowanie uzyskiwanych efektów z realizacji planowanych działań. Organ wykonawczy Gminy Pyrzyce odpowiedzialny będzie za sporządzenie i przedstawienie Radzie raportu z wykonania Programu co 2 lata. Monitoring będzie obejmował także bieżące kontrolowanie postępu w zakresie wykonania przedsięwzięć zdefiniowanych w przedmiotowym Programie.

7. Spis tabel

Tabela 1. Zadania, które miały pozytywny wpływ na stan środowiska na terenie Gminy Pyrzyce w ostatnich latach	12
Tabela 2. Położenie Gminy Pyrzyce wg regionalizacji fizycznogeograficznej Polski	40
Tabela 3. Struktura zagospodarowania gruntów Gminy Pyrzyce	41
Tabela 4. Liczba ludności w Gminie Pyrzyce w latach 2013-2018	42
Tabela 5. Ludność Gminy Pyrzyce w latach 2013-2018 wg grup ekonomicznych.....	43
Tabela 6. Przyrost naturalny w Gminie Pyrzyce w latach 2013-2018.....	45
Tabela 7. Migracja na pobyt stały w ruchu wewnętrznym w Gminie Pyrzyce w latach 2013-2018	46
Tabela 8. Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie Gminy Pyrzyce w latach 2013-2018	47
Tabela 9. Podział i liczba jednostek sektora prywatnego w Gminie Pyrzyce w latach 2013-2018	48
Tabela 10. Wyposażenie Gminy Pyrzyce w sieć gazową w latach 2013-2017.....	52
Tabela 11. Szlaki rowerowe na terenie i w okolicy Gminy Pyrzyce	61
Tabela 12. Klasyfikacja stref.....	76
Tabela 13. Wynikowe klasy poszczególnych zanieczyszczeń strefy zachodniopomorskiej pod kątem ochrony zdrowia ludzi	77
Tabela 14. Wynikowe klasy poszczególnych zanieczyszczeń strefy zachodniopomorskiej pod kątem ochrony roślin	77
Tabela 15. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza	78
Tabela 16. Wyniki natężenia ruchu na analizowanych odcinkach dróg.....	81
Tabela 17. Zestawienie wyników równoważnych poziomów dźwięku	81
Tabela 18. Zestawienie wyników długookresowych średnich poziomów dźwięku	82
Tabela 19. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenia hałasem	83
Tabela 20. Wyniki pomiarów monitoringu PEM na terenie Gminy Pyrzyce	85
Tabela 21. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne.....	86
Tabela 22. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych na terenie Gminy Pyrzyce	88
Tabela 23. Lista pozostałych zbiorników wód stojących na terenie Gminy Pyrzyce	89
Tabela 24. Zestawienie jednolitych części wód powierzchniowych badanych na terenie Gminy Pyrzyce	90
Tabela 25. Wyniki oceny jednolitych części wód powierzchniowych na terenie Gminy Pyrzyce w 2016 roku.....	91
Tabela 26. Klasyfikacja ekologiczna jeziora Będgoszcz w roku 2014 – typ abiotyczny 3a	93
Tabela 27. Klasyfikacja ekologiczna jeziora Miedwie w roku 2015 – typ abiotyczny 2a	94
Tabela 28. Ocena stanu JCWPd nr 23 w 2016 r.....	98
Tabela 29. Ocena stanu JCWPd nr 24 w 2016 r.....	99
Tabela 30. Zestawienie punktów pomiarowych i wyniki oceny jakości wód podziemnych badanych w ramach monitoringu krajowego na terenie Gminy Pyrzyce w 2017 roku	100
Tabela 31. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarowanie wodami	103
Tabela 32. Infrastruktura wodno-kanalizacyjna Gminy Pyrzyce w latach 2013-2018	104
Tabela 33. Średnie roczne wartości wskaźników w ściekach odpływających z oczyszczalni ścieków w Pyrzycach w roku 2018	105
Tabela 34. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa	105
Tabela 35. Charakterystyka złóż kopalin na terenie Gminy Pyrzyce	110
Tabela 36. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby geologiczne	111
Tabela 37. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gleby	111
Tabela 38. Odpady komunalne zebrane przez spółkę wywozową na terenie Gminy Pyrzyce	114
Tabela 39. Masa odpadów komunalnych zebranych w PSZOK	115

Tabela 40. Osiągnięte poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w Gminie Pyrzyce w roku 2017	116
Tabela 41. Ilość zebranych odpadów stałych w poszczególnych frakcjach na terenie Gminy Pyrzyce	116
Tabela 42. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	118
Tabela 43. Lasy i grunty leśne na terenie Gminy Pyrzyce	119
Tabela 44. Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczenia istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków na terenie rezerwatu przyrody „Brodogóry”	122
Tabela 45. Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczenia istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków na terenie rezerwatu w granicach Gminy Pyrzyce	123
Tabela 46. Zagrożenia i cele działań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Płoni i jezioro Miedwie	127
Tabela 47. Zagrożenia i działania ochronne dla obszaru Natura 2000 Ostoja Miedwie (dawnej Jezioro Miedwie i okolice).....	152
Tabela 48. Charakterystyka pomnika przyrody na terenie Gminy Pyrzyce.....	172
Tabela 49. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Zasoby przyrodnicze	176
Tabela 50. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami	178
Tabela 51. Cele i kierunki interwencji oraz zadania Programu Ochrony Środowiska Gminy Pyrzyce	188
Tabela 52. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Pyrzyce	192
Tabela 53. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem.....	195
Tabela 54. Propozycje wskaźników monitorowania celów	201

8. Spis rysunków

Rysunek 1. Obszary synergii w BEiŚ.....	16
Rysunek 2. Położenie Gminy Pyrzyce na tle powiatu pyrzyckiego i województwa zachodniopomorskiego.....	39
Rysunek 3. Sieć dróg na terenie Gminy Pyrzyce	50
Rysunek 4. Energia wiatru w kWh/m ² na wysokości 30 m nad poziomem gruntu	54
Rysunek 5. Okręgi geotermalne Polski i mapa temperatury na głębokości 2000 m p.p.t.	57
Rysunek 6. Mapa temperatury na głębokości 2000 m p.p.t.	58
Rysunek 7. Ustłonecznienie względne na terenie Polski	60
Rysunek 8. Lokalizacja i trasy szlaków rowerowych na terenie i w okolicy Gminy Pyrzyce...62	
Rysunek 9. Dzielnice rolniczo-klimatyczne Polski wg W. Okołowicza i D. Martyn	70
Rysunek 10. Operatorzy sieci GSM na terenie Gminy Pyrzyce	85
Rysunek 11. Położenie zbiorników wodnych na terenie Gminy Pyrzyce	89
Rysunek 12. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi na terenie Gminy Pyrzyce	97
Rysunek 14. Wody podziemne na obszarze i w okolicy Gminy Pyrzyce	101
Rysunek 14. Mapa utworów przypowierzchniowych Gminy Pyrzyce	109
Rysunek 15. Tereny i obszary górnicze oraz złoża na terenie Gminy Pyrzyce (centralny, największy obszar stanowią wody termalne)	110
Rysunek 16. Położenie Gminy Pyrzyce na tle regionów gospodarki odpadami w województwie zachodniopomorskim.....	112
Rysunek 17. Lokalizacja wyrobów azbestowych na terenie Gminy Pyrzyce wraz z pilnością ich usunięcia	118
Rysunek 18. Mapa obszarów leśnych na terenie Gminy Pyrzyce	120
Rysunek 19. Położenie rezerwatu przyrody „Brodogóry” na terenie Gminy Pyrzyce.....	125
Rysunek 20. Położenie Obszaru Natura 2000 Dolina Płoni i jezioro Miedwie na terenie Gminy Pyrzyce	126

Rysunek 21. Położenie Obszaru Natura 2000 Jezioro Miedwie i okolice na terenie Gminy	151
Rysunek 22. Położenie Użytku ekologicznego Piaskowe Góry na terenie Gminy	171
Rysunek 23. Rozmieszczenie korytarzy ekologicznych na terenie Gminy Pyrzyce	174

9. Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności (wg płci) Gminy Pyrzyce w latach 2013-2018	42
Wykres 2. Struktura wieku Gminy Pyrzyce w roku 2018	43
Wykres 3. Udział poszczególnych grup ekonomicznych Gminy Pyrzyce w ogólnej liczbie ludności w [%] w latach 2013-2018.....	44
Wykres 4. Przyrost naturalny w Gminie Pyrzyce w latach 2013-2018.....	45
Wykres 5. Liczba jednostek sektora prywatnego (wg sekcji PKD) w roku 2018 w Gminie Pyrzyce	48